

Bijlage A

Provinciaal Toezichtverslag – teksten sociaal domein

Groningen

Evenals voorgaande jaren hebben de meeste gemeenten de inkomsten en uitgaven in het sociaal domein veelal budgettair neutraal geraamd. Gelet op de afname van de budgetten, zoals de gemeenten die vanuit het rijk ontvangen, moet worden afgewacht of de gemeenten de komende jaren de budgettaire neutraliteit zullen kunnen handhaven.

Fryslân

Hoewel de gemeenten steeds meer inzicht krijgen in de kosten van het sociaal domein zijn de problemen nog niet opgelost. Dit blijkt ook uit de jaarrekening 2016, waarbij veel Friese gemeenten een accountantsverklaring met beperking of een oordeelsonthouding hebben gekregen.

Drenthe

De financiële effecten van de decentralisaties in het sociaal domein zijn ook dit jaar nog grotendeels neutraal geraamd. Er zijn gemeenten die naast de vanuit het Rijk opgenomen bezuinigingstaakstelling nog extra bezuinigingen op dit terrein hebben opgenomen. Het overgrote deel heeft echter de vanuit het Rijk opgenomen bezuinigingstaakstellingen onverkort overgenomen en deze zijn leidend voor de uitvoering binnen de gemeente. De jaarrekening over 2016 toont, ondanks verbeteringen, nog onvoldoende aan of de aannames op dit terrein realistisch zijn. In de meeste gemeenten is sprake van incidentele overschotten. Meerjarig is de verwachting dat inzet van de daarvoor gevormde reserves nodig zal zijn. De risico's op dit terrein kunnen ervoor zorgen dat de financiële positie van de gemeenten die het betreft onder druk komen te staan.

Overijssel

De gemeenten hebben de effecten van de nieuwe taken in het sociaal domein steeds beter in beeld. Veel gemeenten ramen deze taken budgettair neutraal in. Gemeenten werken met een frictiebudget, o.a. door overschotten in de afgelopen jaren, voor een zogenaamde “zachte landing”. De efficiëncyslag en de kortingen op de budgetten hebben hun doorwerking in het te voeren beleid van de gemeenten. Met name het onderdeel jeugd heeft bij verschillende gemeenten geleid tot aanpassing van hun begroting en beleid.

Gemeenten onder preventief toezicht

Van de vijftientig Overijsselse gemeenten vallen drieëntwintig gemeenten onder repressief toezicht en twee gemeenten, namelijk de gemeenten Almelo en Twenterand, onder het preventief toezicht.

De gemeente Twenterand is geconfronteerd met financiële problematiek binnen het sociaal domein. De gemeente heeft de inschatting gemaakt dat de oplossing voor de problematiek niet uitsluitend gevonden kan worden binnen het sociaal domein. Daarom heeft zij een aantal algemene denklijnen uitgezet voor het oplossen van de financiële problematiek. De gemeente heeft echter meer tijd nodig om deze denklijnen concreet in te vullen.

Gelderland

Ondanks deze positieve waarnemingen¹ zijn er ook nog risico's. Voor de dekking van de lasten van het Sociaal Domein zijn er nog gemeenten die geen structurele oplossing hebben in 2018. Daar liggen nog taken voor een nieuwe gemeenteraad.

¹ In de alinea's vóór de hier opgenomen tekst over het sociaal domein wordt ingegaan op de positieve invloed van de economische groei op de gemeentelijke financiën

Ontwikkeling van de financiële positie van gemeenschappelijke regelingen

Wij constateren een snel wisselend landschap bij de gemeenschappelijke regelingen. Jaarlijks verdwijnen er enkele en komen er ook weer nieuwe bij. Dit betreft vooral zaken in het Sociaal Domein, bijvoorbeeld voor de uitvoering van de (oude) Wet sociale werkvoorziening (WSW) en de Participatiewet. Daarnaast worden ambtelijke samenwerkingsvormen ook veelal binnen een Gemeenschappelijke regeling vormgegeven. Op dit moment houden wij toezicht op ca. 50 gemeenschappelijke regelingen.

Het is lastig een algemeen oordeel over de financiële positie van de GR-en te geven. De omvang en het takenpakket zijn zeer divers. Bovendien dienen de totale lasten uiteindelijk gedekt te worden uit de deelnemersbijdragen. Eventuele overschotten worden met de gemeentelijke bijdragen verrekend, zodat ook de vermogenspositie vaak zeer beperkt of zelfs nihil is.

Flevoland

De drie decentralisaties in het sociale domein zijn budgetneutraal opgenomen in de begrotingen. Er is sprake van een verdere afname van baten sociaal domein als gevolg van de toepassing van objectieve verdeelmodellen. De gemeenten weten inmiddels waar zij in komende jaren aan toe zijn. Alle gemeenten, maar wel in verschillende mate, hebben taakstellingen op het vlak van het sociaal domein opgenomen teneinde de begroting in evenwicht te houden. Naast de onzekerheid over de financiële afloop in 2017 (jaarrekening) is er sprake van een substantieel financieel risico in komende jaren.

Utrecht

De inkomsten en uitgaven voor het Sociaal Domein werd veelal budgettair neutraal ingeboekt en waarbij veel gemeenten voorzieningen hebben getroffen om eventuele tekorten te kunnen opvangen. Bij de jaarrekening 2016 werd voor het eerst zichtbaar de financiële resultaten van de uitvoering van het Sociaal Domein. Met name waren tekorten te zien in de uitvoering van de jeugdzorg.

Noord-Holland

De echte duidelijkheid over de impact van de decentralisaties (3D) blijft nog uit. Hopelijk zal er bij de jaarrekening 2018 meer duidelijkheid komen over de uiteindelijke financiële consequenties ervan.

Zuid-Holland²

De transitie van het sociaal domein is afgerond. Gemeenten zijn nu verantwoordelijk voor het uitvoeren van de WMO, Jeugdwet en Participatiewet, maar hebben nog enkele jaren nodig om de transformatie af te ronden. Hierdoor is het vaak niet mogelijk in te schatten hoe het op langere termijn financieel zal uitpakken.

Omdat gemeenten verschillend omgaan met het ramen en onderbouwen van de lasten van de 3D's en omdat veel taken zijn belegd bij samenwerkingsverbanden, zijn ze onderling moeilijk vergelijkbaar.

De financiële overschotten nemen af. Meer dan de helft van de gemeenten denkt in 2017 niet genoeg te hebben aan de middelen die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld.

De meeste gemeenten reserveren een deel van de overschotten om risico's op te kunnen vangen. Deze reserves namen in 2016 nog toe, maar zullen de komende tijd steeds vaker ingezet moeten worden.

De 3D's hebben bij geen enkele gemeente en gemeenschappelijke regeling in Zuid-Holland geleid tot wijziging in het financieel toezichtregime 2018.

Uitkomst financieel toezicht

Gemeenten kunnen de lasten van de 3D's steeds beter inschatten, want er is steeds meer informatie over de 3D's beschikbaar. Maar, er zijn ook nog veel onzekerheden. Voor de toezichthouder was het daarom niet altijd mogelijk vast te stellen of de lasten van de 3D's in de begroting 2018 reëel zijn geraamd. Bij geen enkele gemeente heeft dit zodanige impact gehad, dat de begroting 2018 niet structureel en reëel in evenwicht is. Alle gemeenten vallen daarom in 2018 onder het reguliere (repressieve) toezicht.

² Voor Zuid-Holland is de tekst ontleend aan het provinciale Verslag toezicht 3D's 2018 (zie <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/lokaal-bestuur/financieel-toezicht>)

Bij acht gemeenten (13%) hebben de ramingen van de lasten van het sociaal domein in 2018 geleid tot opmerkingen in de toezichtbrief aan de raad. Algemene strekking van de opmerkingen is dat er sprake is van tekorten die niet zijn geraamd, of met incidentele middelen (inzet reserves) worden gedekt.

Zeeland

Net als vorige jaren is de onzekerheid ten aanzien van de financiële risico's van de decentralisaties in het sociaal domein nog steeds aanwezig. Vraag is of de door het rijk ingecalculerde bezuinigingen op de gedecentraliseerde gelden de komende jaren daadwerkelijke budgettair neutraal of anderszins door de gemeenten kunnen worden opgevangen. De meeste gemeenten hebben de niet in voorgaande jaren uitgegeven decentralisatiemiddelen gereserveerd met als doel incidentele tegenvallers in de komende jaren te kunnen opvangen. De financiële monitoring van de decentralisaties staat blijvend hoog op de agenda. Bij gemeenten die de gedecentraliseerde budgetten binnen het sociaal domein cijfermatig meerjarig budgettair neutraal ramen is in de brieven (in verschillende bewoordingen) opgemerkt dat GS graag in de begroting terugziet op welke wijze de gemeente het beperken van de lasten verwacht te realiseren.

In de in maart 2018 uit te brengen begrotingscirculaire met de toetsingscriteria voor de begroting 2019 zal deze eis verder worden aangescherpt.

Noord-Brabant

Er bestaat bij veel gemeenten nog vrij veel onzekerheid met betrekking tot de financiële gevolgen van de drie decentralisaties sociaal domein. Er is nog steeds een meerderheid van gemeenten die het sociaal domein budgettair neutraal ramen. Toch gaan steeds meer gemeenten over op het reëel ramen van het sociaal domein. Dat zijn veelal gemeenten die menen dat de lasten van het sociaal domein minder zijn dan het rijksbudget dat ontvangen wordt. Toch zijn er ook al gemeenten die aangeven dat zij niet uitkomen met het beschikbaar gestelde rijksbudget. Om dit op te lossen zijn er in de meeste gevallen taakstellingen in de (meerjaren)begroting opgenomen. Onderbouwingen voor maatregelen in het sociaal domein konden nog niet (volledig) concreet zijn. Wij hebben daarom het pakket van maatregelen slechts in beperkte mate meegewogen bij ons oordeel over de begroting 2018. Bij de eerstvolgende (meerjaren)begroting zullen wij het pakket maatregelen wel volledig toetsen op hardheid en haalbaarheid.

Limburg

Het Sociaal Domein definiëren we (nog) als de drie taken die in 2015 naar de gemeenten zijn gedecentraliseerd: de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. We zien dat gemeenten steeds meer ook de zorg op basis van de Wmo uit 2007 onder het begrip Sociaal Domein meenemen.

Gedurende 2017 hebben de realisatiecijfers 2016 duidelijk laten zien dat er bij meer gemeenten dan in 2015 sprake was van tekorten, vooral bij het onderdeel Jeugd. In een aantal gevallen ging het om grote tekorten. De grootste tekorten, absoluut en relatief, zijn met name bij de grotere gemeenten opgetreden. Landelijk heeft dit tot een voorstel van de VNG geleid om gemeenten meer tijd en geld te geven om de transformatie door te voeren.

Bij de Wmo hadden gemeenten in 2016, net als in 2015, vaak overschotten.

Als er op het hele terrein van het Sociaal Domein in 2016 overschotten waren, dan zijn deze voor latere inzet in het Sociaal Domein gereserveerd. De 33 Limburgse gemeenten hadden samen nog een overschot in 2016.

De begrotingen 2018 laten de volgende ontwikkelingen zien. De bezuinigingen van het Rijk op de budgetten leiden tot en met 2020 tot minder middelen. De herverdeling van de budgetten is voor veel Limburgse gemeenten per saldo nadelig en leidt ook tot 2020 tot een afname van het budget. De transformatie is sterk op preventie gericht en dit leidt nu tot meer hulpvragen. Op termijn moet dit tot minder en vooral minder dure zorg leiden, maar nu is er nog sprake van stijgende lasten.

We zien dan ook dat het beeld van de begroting 2017 zich in 2018 opnieuw aandient. Veel, en vooral de grotere gemeenten ramen dat de lasten van het Sociaal Domein hoger worden dan de rijksbijdrage uit het gemeentefonds. Met bezuinigingen op het Sociaal Domein, de inzet van de opgebouwde reserves Sociaal Domein en van de buffer hiervoor in de begroting en met inzet van algemene dekkingsmiddelen zijn deze tekorten gedekt. Daarmee redden niet alle gemeenten het en deze gemeenten moeten ook algemene middelen gebruiken om de lasten van het Sociaal Domein gedekt te krijgen.

Tegelijkertijd versterken gemeenten hun transformatiebeleid, waarbij steeds meer met zorgaanbieders en –vragers aan verbeteringen van het beleid wordt gewerkt. Ook hiervoor worden extra middelen ingezet.

Budgettaire neutraliteit bij de uitvoering van het Sociaal Domein blijft voor vrijwel alle gemeenten wel het uitgangspunt, maar is voor 2018 lang niet altijd haalbaar. In de meerjarenraming 2019-2021 gaan gemeenten er wel vaker vanuit dat in die periode een budgettair neutrale uitvoering wordt bereikt.

Daarbij blijven de risico's in het Sociaal Domein groot voor de gemeenten. De beheersing van de lasten is moeilijk. Vraag is dan ook of budgettaire neutraliteit op termijn bereikt zal worden.

De Wsw-bedrijven

Bij de zeven gemeenschappelijke regelingen die zich met de uitvoering van de Wsw bezighouden, zien we dat er door de invoering van de Participatiewet per 2015, grote veranderingen zijn opgetreden; inhoudelijk, organisatorisch en financieel. Dit zorgt voor een groot transitieproces dat naast kansen ook de nodige risico's en problemen oplevert. Volgens de vastgestelde en ingestuurde begrotingen 2015, 2016, 2017 en 2018 van de zeven gemeenschappelijke regelingen zijn de Wsw-bedrijven hiermee bezig en leveren de gemeenten daarvoor hun inhoudelijke en financiële bijdragen. De begrotingen 2018 en de meerjarenramingen 2019-2021 bevatten ook nog onzekerheden, maar deze zijn ook dit jaar weer kleiner geworden.

De Sociale diensten

Er zijn nu nog twee gemeenschappelijke regelingen die voor hun deelnemers de uitvoering van de WWB verzorgen en voor het jaar 2018 een begroting hebben ingediend. ... Ook deze regelingen hebben met de Participatiewet te maken. Het betreft vooral de reïntegratie-taken. De budgetten dalen al enige jaren en moeten met de Participatiewet ingezet worden voor iedereen die onder deze wet valt. De twee regelingen hebben hun reïntegratie-activiteiten door de bezuinigingen al moeten terugbrengen. En ook de komende jaren zal hierop verder bezuinigd gaan worden.

Bijlage B

Vragenlijst 3D-onderzoek begrotingen gemeenten 2018

Achtergrond van de vragenlijst

Voor het vierde achtereenvolgende jaar voert BZK in samenwerking met de provinciaal financieel toezichthouders die toezicht houden op gemeenten, een onderzoek uit naar de (meerjaren)begrotingen, specifiek voor de decentralisaties binnen het sociale domein. De ontwikkelingen op deze voor gemeenten omvangrijke taakuitbreidingen gaan snel. Het onderzoek herhaalt dan ook een aantal vragen met als doel zicht te krijgen op verschuivingen die zich voordoen. Basis van het onderzoek vormt een aantal vragen waarmee een oordeel wordt gevormd over de structurele en reële sluitendheid van de (meerjaren)begroting 2018-2021. Daarnaast beoogt de vragenlijst ook een aantal zaken te inventariseren, zoals voorbeelden van transformatie of verbetermaatregelen in het kader van de rechtmatigheid. Voor individuele gemeenten kunnen de antwoorden worden gebruikt voor de beoordeling van de sluitendheid van de begroting. Net als van de onderzoeken over 2015, 2016 en 2017 zal van het onderzoek over 2018 een verslag worden opgesteld, zodat kennis kan worden genomen van diversiteit van de ontwikkelingen die zich op het terrein van de decentralisaties bij gemeenten voordoen. Dit verslag vormt mede input voor de Overall rapportage sociaal domein die door BZK wordt opgesteld voor de Tweede Kamer.

Over de vragenlijst

1. Deze vragenlijst heeft betrekking op de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021. Als gelijktijdig met de besluitvorming over de oorspronkelijke (meerjaren)begroting 2018-2021 via begrotingswijzigingen al een geactualiseerde stand van de begroting bekend is, dan graag de vragen beantwoorden naar die geactualiseerde stand.
2. Per vraag kunt u één antwoord selecteren uit de keuzelijst van antwoorden bij die vraag. Bij elke vraag staat aangegeven of ook een toelichting wordt gevraagd (is afhankelijk van het gekozen antwoord bij die vraag; als u een antwoord kiest waarbij geen toelichting wordt gevraagd mag u natuurlijk wel een toelichting geven).

Toetspunten gemeenten	
[Naam gemeente]	← Naam gemeente
	← Ligt in welke provincie
[Naam invuller]	← Naam invuller
[E-mailadres invuller]	← E-mailadres invuller
[Herhaal e-mailadres invuller]	← Controle e-mailadres invuller

Legenda:
Invullen
Niet invullen
Niet invullen

A. Onderbouwing lastenraming	
<p>Vraag 1. Hanteert uw gemeente het uitgangspunt van budgetneutraliteit bij de raming van de lasten voor de decentralisaties in de (meerjaren)begroting 2018-2021 van uw gemeente?</p> <p>a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt b. Nee, onze gemeente hanteert overwegend andere uitgangspunten c. Anders</p> <p><i>Keuze a, b, of c toelichten.</i> Bij antwoordoptie a vermelden bij welk(e) subdomein(en) (Wmo, Jeugd, Pwet) budgetneutraliteit speelt en of budgetneutraliteit dan overwegend speelt op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten -zoals het Rijk die in de gemeentefondscirculaires publiceert- (bijv. om te kunnen volgen of de begrotingsuitvoering binnen deze kaders blijft), of dat het uitgangspunt op een ander niveau speelt (bijv. op totaalbudgetniveau voor dat onderdeel)</p>	
Antwoord	Toelichting
<p>Vraag 2. De onderbouwing van de lastenramingen 2018 is overwegend gebaseerd op:</p> <p>a. Historische kosten b. Ervaringscijfers c. Afgesloten contracten en/of (bijdragen aan) verbonden partijen d. Anders</p> <p><i>Keuze d toelichten.</i> Als de situatie per subdomein (Wmo, Jeugd, Pwet) verschilt kunt u dat in de toelichting aangeven.</p>	
Antwoord	Toelichting

B. Transformatie

Vraag 3.

Veel gemeenten zijn bezig met de transformatie (de verandering van de cultuur en de werkwijze). Transformatie kan bijdragen aan het realiseren van meer kwaliteit, meer maatwerk, meer integraal werken en lagere lasten.

Hoe ver is uw gemeente eind 2018 gevorderd met de transformatie als de plannen van de begroting worden gerealiseerd?

- Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving
- Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan nog 1 tot 2 jaar
- Onze gemeente is dan in de laatste fase en kan in 2019 de stap maken van ontwikkelfase naar onderhoudsfase; 2019 geeft een (eerste) beeld van hoe de decentralisaties financieel structureel uitwerken
- Anders

Keuze a, b, c of d toelichten.

In welk subdomein (Wmo, Jeugd, Pwet) spelen nog de grootste uitdagingen? In de toelichting ook twee belangrijk(st)e voorbeelden van transformatie noemen die in 2018 verder vorm krijgen.

Antwoord

Toelichting

Vraag 4.

Betekent de wijze waarop de transformatie bij uw gemeente vorm krijgt dat de uitvoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de WMO (deels) integraal wordt georganiseerd? Zo ja, graag toelichten op welke wijze de (omvang van de) budgetten daarvoor tot stand komen.

- Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, en neemt de benodigde middelen daarvoor ook ontschot op in de begroting (geen deelbudgetten meer zichtbaar)
- Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld
- Nee, voor onze gemeente is integrale uitvoering van de afzonderlijke wetten vooralsnog niet aan de orde
- Anders

Keuze a, b of d toelichten.

Als de situatie per subdomein (Wmo, Jeugd, Pwet) verschilt kunt u dat in de toelichting aangeven.

Antwoord

Toelichting

C. Samenwerking tussen gemeenten

Vraag 5.

Wordt in 2018 bij regionale samenwerking tussen gemeenten voor (een deel van de) jeugdzorgtaken een vorm van kosten- en risicoverevening toegepast?

- Ja
- Nee, in onze regio is sprake van een profijtbeginsel (elke gemeente betaalt de 'eigen' kosten)
- Anders

Keuze c toelichten.

Als uw gemeente voor andere taken dan jeugdzorg onderlinge vereveningsafspraken kent dan deze (ook) toelichten (op welke taak, wat wordt verevend)

Keuze b: de vragen 6, 7 en 8 kunnen worden overgeslagen.

Antwoord

Toelichting

Vraag 6.

Indien er gekozen is voor een vorm van kosten- en risicovereeniging, gelden de afspraken dan voor alle jeugdzorgtaken, of alleen voor de duurdere jeugdzorgtaken?

- a. Voor alle jeugdzorgtaken
- b. Alleen voor de duurdere/risicovolle jeugdzorgtaken
- c. Anders

Keuze c toelichten.

Antwoord	Toelichting

Vraag 7.

Hoe zijn de afspraken tussen de samenwerkende gemeenten over kosten- en risicovereeniging voor jeugdzorgtaken vastgelegd?

- a. De afspraken zijn contractueel vastgelegd (ondertekende overeenkomst)
- b. De afspraken zijn in een gemeenschappelijke regeling vastgelegd
- c. De afspraken zijn niet juridisch afdwingbaar vastgelegd (bijvoorbeeld een bestuurlijke afspraak, collegebesluit, raadsbesluit)

Antwoord	Toelichting

Vraag 8.

Voor hoeveel jaar gelden de afspraken over kosten- en risicovereeniging voor jeugdzorgtaken?

- a. Voor 0-2 jaar
- b. Voor > 2 jaar

Antwoord	Toelichting

Vraag 9.

Zijn er over 2016 gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente samenwerkt op het gebied van de 3 nieuwe decentralisatietaken die te kampen hadden met financiële tekorten na inzet van reserves?

- a. Ja
- b. Nee

Keuze a toelichten.

Vermelden op welk subdomein (Wmo, Jeugd, Pwet)/taak de GR voor uw gemeente werkt.

Antwoord	Toelichting

D. Risicomanagement

Vraag 10.

Kwantificeert uw gemeente de afzonderlijke decentralisatierisico's? Zo ja, de twee grootste decentralisatierisico's vermelden onder toelichting.

a. Ja

b. Nee, onze gemeente benoemt de afzonderlijke decentralisatierisico's wel maar voor de bepaling van het benodigde weerstandscapaciteit wordt een andere werkwijze gehanteerd (bijv. uitgaan van een bepaald % van de begrotingsomvang)

c. Anders

Keuze a en c toelichten.

Bij antwoordoptie a de twee grootste decentralisatierisico's vermelden

Antwoord

Toelichting

Vraag 11.

Heeft uw gemeente middelen gereserveerd om de decentralisatierisico's, mochten die zich in 2018 voordoen, op te kunnen vangen?

a. Ja, overwegend in bestemmingsreserves voor het sociaal domein

b. Ja, overwegend in de algemene reserve

c. Nee

Antwoord

Toelichting

Vraag 12.

Is de omvang van de bestemmingsreserves voor het sociaal domein, cq van de algemene reserves die voor het sociaal domein ingezet kunnen worden, ultimo 2016 toegenomen ten opzichte van ultimo 2015?

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen

b. Nee, de reserves zijn per saldo ongeveer gelijk gebleven

c. Nee, de reserves zijn per saldo afgenomen

d. Nvt, er zijn geen bestemmingsreserves voor het sociaal domein

Keuze a, b of c toelichten

Antwoord

Toelichting

E. Voortgangsbewaking 3D

Vraag 13.

Op welke wijze wordt de gemeenteraad overwegend geïnformeerd over ontwikkelingen in het sociaal domein?

- a. Overwegend via de reguliere P&C-stukken (m.n. begroting/VJN/NJN/jaarstukken)
- b. Overwegend via periodieke rapportages, nieuwsbrieven, monitors ed
- c. Overwegend via periodieke (voortgangs)gesprekken, thema-avonden ed
- d. Anders

Keuze b, c, en d toelichten

Bij antwoordopties b en c toelichten hoe vaak per jaar en in welke vorm, en of het zowel beleid als financiën betreft

Antwoord

Toelichting

Vraag 14.

Zijn de gerealiseerde uitgaven voor de gedecentraliseerde taken (netto-lasten) volgens de jaarrekening 2016 lager dan de rijksmiddelen die uw gemeente voor deze taken heeft ontvangen?

- a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen
- b. Nee, de uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen
- c. De uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gesteld

Keuze a, b of c toelichten.

Was deze financiële uitkomst ook geraamd of bleek dit bij opstelling van de jaarstukken. Indien niet geraamd: waardoor ontstond de afwijking tussen raming en realisatie?

Als de uitkomst per subdomein verschilt kunt u dat in de toelichting aangeven.

Bij antwoordoptie b toelichten of in de transitie meelopende oude taken bij zullen dragen aan de dekking van het tekort.

Antwoord

Toelichting

Vraag 15.

Zijn de verwachte uitgaven voor de gedecentraliseerde taken (netto-lasten) voor 2017 (zoals die in de jaarrekening 2017 opgenomen zullen worden) lager dan de rijksmiddelen die uw gemeente voor deze taken heeft ontvangen?

- a. Ja, de verwachte uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen
- b. Nee, de verwachte uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen
- c. De verwachte uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gekomen

Als de uitkomst per subdomein verschilt kunt u dat in de toelichting aangeven.

Antwoord

Toelichting

Vraag 16.

Verwacht u dat het sociaal domein aanleiding geeft voor uw accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven bij de jaarrekening 2017?

- a. Ik verwacht dat het sociaal domein aanleiding geeft voor onze accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven
- b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

Keuze a of b toelichten.

Bij antwoordoptie a toelichten of ook over 2016 een niet goedkeurend oordeel is afgegeven.

Bij antwoordoptie b toelichten of ook over 2016 een goedkeurend oordeel is afgegeven. Als over 2016 een niet goedkeurend oordeel is afgegeven welke maatregel gaat dan naar uw inschatting overwegend bijgedragen om over 2017 wel een goedkeurend oordeel te krijgen?

Antwoord	Toelichting

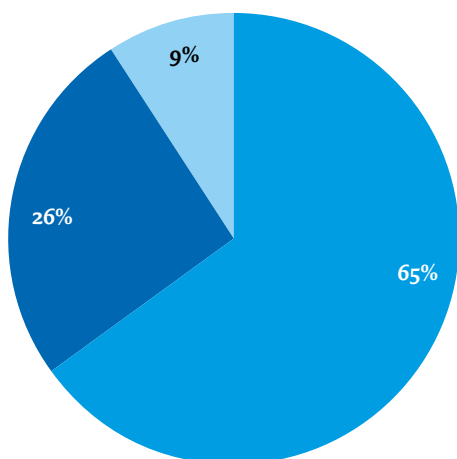
Bijlage C

3D-enquete 2018

toelichting gemeenten per vraag

Vraag 1.

Hanteert uw gemeente het uitgangspunt van budgetneutraliteit bij de raming van de lasten voor de decentralisaties in de (meerjaren)begroting 2018-2021 van uw gemeente?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt	65%	221
■ Nee, onze gemeente hanteert overwegend andere uitgangspunten	26%	87
■ Anders	9%	29
Totaal		337

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
1	Budgetneutraliteit op niveau totaal sociaal domein
2	Budgetneutraliteit is het uitgangspunt waarbij een tekort op het ene onderdeel verrekend kan worden met een overschot op een ander onderdeel. Transitiebreed neutraal..
3	De inkomsten vanuit het Rijk (integratie-uitkering Sociaal domein + Oude WMO) worden 1 op 1 als budget opgevoerd in de begroting. Als via de circulaire van het Rijk blijkt dat we extra (of minder) middelen vanuit het Rijk krijgen wordt dit ook zo vertaald in de budgetten Jeugd, Wmo en participatie. Er wordt wel verder dan alleen de deelbudgetten gekeken, overschotten op de Wmo kunnen bijvoorbeeld ook worden ingezet voor tekorten in de Jeugd. Uitgangspunt is dat de middelen beschikbaar blijven voor het sociaal domein.
4	De inkomsten vanuit het Rijk (integratie-uitkering Sociaal domein + Oude WMO) worden 1 op 1 als budget opgevoerd in de begroting. Als via de circulaire van het Rijk blijkt dat we extra (of minder) middelen vanuit het Rijk krijgen wordt dit ook zo vertaald in de budgetten Jeugd, Wmo en participatie. Er wordt wel verder dan alleen de deelbudgetten gekeken, overschotten op de Wmo kunnen bijvoorbeeld ook worden ingezet voor tekorten in de Jeugd. Uitgangspunt is dat de middelen beschikbaar blijven voor het sociaal domein.
5	De inkomsten vanuit het Rijk (integratie-uitkering Sociaal domein + Oude WMO) worden 1 op 1 als budget opgevoerd in de begroting. Als via de circulaire van het Rijk blijkt dat we extra (of minder) middelen vanuit het Rijk krijgen wordt dit ook zo vertaald in de budgetten Jeugd, Wmo en participatie. Er wordt wel verder dan alleen de deelbudgetten gekeken, overschotten op de Wmo kunnen bijvoorbeeld ook worden ingezet voor tekorten in de Jeugd. Uitgangspunt is dat de middelen beschikbaar blijven voor het sociaal domein.
6	Lisse hanteert het uitgangspunt van 'Rijksbudget = werkbudget' voor de 3D's gezamenlijk, in totaal.
7	Butgetneutraliteit geldt voor alle onderdelen binnen het sociaal domein. Uitgangspunt is hierbij dat maximaal de Rijksvergoeding wordt ingezet voor deze onderdelen. Dit is overigens exclusief de uitvoeringskosten, als deze kosten worden meegerekend dan zou er op onderdelen een tekort ontstaan
8	Budgetneutraliteit op totaalniveau (Wmo, Jeugd en Pwet)

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
9	we werken ontschot tussen de verschillende deelbudgetten en we werken niet met een budgetplafond.
10	De budgetneutraliteit speelt voor WMO, Jeugd en Participatie op totaalniveau. Tekorten op bv Jeugd kunnen worden opgevangen binnen WMO of andersom.
11	De budgetneutraliteit speelt voor WMO, Jeugd en Participatie op totaalniveau. Tekorten op bv Jeugd kunnen worden opgevangen binnen WMO of andersom.
12	Budgetneutraliteit op de domeinen van WMO en Jeugd
13	In beginsel is vanuit stringent begrotingsbeleid het uitgangspunt dat de rijksmiddelen (baten) toereikend dienen te zijn voor de lasten.
14	a. Wmo: Na een forse (structurele) bezuiniging in 2015 is nu het uitgangspunt de mutaties aan de batenkant één op één te vertalen aan de lastenkant. B. Jeugd is 100% budgettair-neutraal op totaalniveau. C. De mutaties Participatie aan de batenkant worden één op één doorvertaald aan de lastenkant.
15	Binnen de Woudenbergse begroting wordt budgetneutraliteit toegepast op de gezamenlijke subdomeinen Wmo en Jeugdwet. De budgetneutraliteit wordt in dit kader toegepast ten aanzien van de Wmo en Jeugdzorg decentralisatie uitkering, aangevuld met een vaste bijdrage vanuit de gemeentebegroting voor de oude-Wmo taken. Dit zoals het ook voor de decentralisaties door de gemeente werd bekostigd. Budgetneutraliteit wordt niet toegepast ten aanzien van de Participatiewet.
16	Budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt. Maar, gemeente Groningen kan niet binnen de beschikbaar gestelde rijksbudgetten IUSD deze budgetneutraliteit handhaven. Gemeenteraad stelt aanzienlijke extra budgetten beschikbaar om de geïndiceerde zorg betaalbaar te houden. We komen in 2016 op rekeningbasis tekort ogv beschikbare middelen IUSD. Dit situatie doet zich naar verwachting eveneens voor in 2017 en de prognose is dat ook 2018 e.v. voorlopig aanzienlijke tekorten zullen opleveren over de domeinen heen. Voor de P-wet is budgetneutraliteit eveneens een belangrijk uitgangspunt. Op WSW-oud valt echter nauwelijks meer te sturen en hier is sprake van aanzienlijke structurele tekorten.
17	Heeft betrekking op de 3 gedecentraliseerde budgetten
18	De gemeenteraad van Apeldoorn heeft in 2015 bepaald dat we de drie decentralisaties uitvoeren voor het geld wat we daarvoor uit Den Haag ontvangen. Eerste prioriteit blijft uiteraard, dat de inwoners van de gemeente de zorg krijgen waar ze recht op hebben. Dat geldt voor alle drie D's. Met de vaststelling van de jaarrekening 2015 heeft de raad een reserve sociaal domein ingesteld en een 'hek om het sociaal domein' geplaatst. D.w.z. dat budgetverschillen op het sociaal domein in de periode tot en met 2018 zullen worden verrekend met de reserve sociaal domein.
19	Budgetneutraliteit wordt gehanteerd voor alle drie subdomeinen, op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten.
20	Voor de sub domeinen Jeugd en Wmo is het uitgangspunt budget neutraliteit. Op deze sub domeinen word zowel op lokaal als regionaal verband (Hart van Brabant) gewerkt.
21	"Budgetneutraliteit geldt voor WMO en Jeugd op niveau van de afzonderlijke deelbudgetten. Voor WMO geldt dat door een sterk toegenomen instroom (aantal cliënten) a.g.v. door sterk verbeterde toegankelijkheid van de zorg, niet binnen IUSD middelen WMO gebleven kan worden. voor Pwet geldt dat budgetneutraliteit in mindere mate, vanwege de eigen gemeentelijke infrastructuur voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (bijv. wsw)"
22	De producten, die binnen de werkbegroting Sociaal Domein vallen en waarvoor het principe IN=UIT geldt, zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Participatiewet; • Armoedebestrijding / schuldhulpverlening; • Wet Maatschappelijke Ondersteuning; • Jeugdzorg. Hiervan zijn BUIG en Bijzonder bijstand op uitgezonderd.
23	De budgetneutraliteit is het uitgangspunt voor alle onderdelen van de decentralisaties bij elkaar. Een overschot op een onderdeel wordt bij analyse/presentatie en sturing gebruikt voor een tekort elders.
24	Budgetneutraliteit geldt voor de drie de subdomeinen gezamenlijk.
25	Het uitgangspunt is budgetneutraliteit op totaalbudgetniveau
26	Op alle deelbudgetten.
27	Bij alle domeinonderdelen
28	Bij Jeugdhulp en Participatie is dat wel een uitgangspunt. Bij Jeugdhulp blijkt dit echter niet haalbaar. Bij WMO geldt dit uitgangspunt niet.
29	Budgettair neutraal op totaalniveau van de budgetten voor WMO (oud en nieuw), Jeugd en participatie gezamenlijk.
30	Budgetneutraliteit speelt voor het totaal van de deelbudgetten. Deelbudgetten worden dus ontschot ingezet.

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
31	Budgetneutraliteit is het uitgangspunt voor alle subdomeinen. Niet op het niveau van deze subdomeinen, maar binnen het sociale domein.
32	Over het algemeen wordt als uitgangspunt "rijksbudget=werkbudget" gehanteerd. Overigens wordt in 2018 de begroting daar waar nodig aangepast nav de inmiddels 3 jaar ervaring. In de loop van 2017 zijn de budgetten daar waar zich bepaalde ontwikkelingen voordeden reeds aangepast.
33	Budgetneutraliteit voor de Wmo, Jeugd en Pwet op basis van de integratieuitkering sociaal domein. Tekorten of overschotten komen ten laste of ten gunste van de reserve sociaal domein.
34	Budgetneutraliteit wordt gehanteerd voor het sociaal domein. Voor het onderdeel participatie (wsw) worden de middelen vanuit het deelfonds sociaal domein aangevuld met eigen middelen.
35	geldt voor totaal sociaal domein
36	Overschotten en tekorten op Jeugd, Pwet en Wmo (nieuw) worden eerst gesaldeerd en dan verrekend met de reserve 3D's.
37	Het budget is gelijk aan de bedragen voor onze gemeente vanuit de meicirculaire 2017. We nemen de som van de AWBZ en de Jeugdgezondheidszorg uitkeringen en verdelen deze met een verdeelsleutel over de budgetten voor de WMO en de Jeugd. Ook het bedrag dat voor Participatie in de meicirculaire 2017 staat nemen we over als budget. Zowel in het begrotingsjaar 2018 als in de meerjarenraming 2019-2021. Het uitgangspunt is: wat er in komt gaat eruit, trap op trap af met de cijfers uit de integratieuitkering sociaal domein.
38	Op alle drie de deeldomeinen geldt budgetneutraliteit op het totaalbudgetniveau voor elk onderdeel en vervolgens op totaalniveau sociaal domein.
39	Voor Wmo en Jeugd budgetneutraliteit voor Participatiewet niet
40	Budgetneutraliteit over de 3D budgetten heen, dus ontschot budget
41	Budgetneutraliteit voor Jeugd en WMO, op het niveau van de Rijksbudgetten
42	Budgetneutraliteit is het uitgangspunt bij de raming voor het hele Sociaal Domein. Dat betekent dat wij dit niet hanteren op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten.
43	In beginsel geldt budgetneutraliteit voor elke afzonderlijk subdomein waarbij het vertrekpunt is; uitvoering binnen Rijksbudgetten. Indien nodig wordt er tussentijds bijgesteld waarbij eerst gekeken wordt naar de resultaten op de drie decentralisaties.
44	Budgetneutraliteit over de 3D budgetten heen, dus ontschot budget
45	Budgetneutraliteit over de 3D budgetten heen, dus ontschot budget
46	Budgetneutraliteit op het niveau van het totale budget. Er worden wel deelbudgetten in de begroting opgenomen, maar deze worden niet 1 op 1 overgenomen van de budgetten die het rijk beschikbaar stelt voor de deelterreinen van het sociaal domein Jeugd en WMO. Participatiewet wordt geraamd op basis van de laatst bekende inkomsten.
47	Budgetneutraliteit over de 3D budgetten heen, dus ontschot budget
48	budgetneutraliteit mbt het totale budget is een belangrijk uitgangspunt. Binnen de afzonderlijke domeinen is onder- danwel overschrijving minder belangrijk. De allerbelangrijkste uitgangspunten zijn evenwel goede en bestendige dienstverlening/voorzieningen en inzet op transformatie.
49	budgetneutraliteit is uitgangspunt voor totaal van de domeinen
50	budgetneutraliteit speelt m.n. bij WMO en p-wet. V.w.b. de jeugd is de afgelopen jaren geconstateerd dat sprake is van structurele tekorten, budgetneutraliteit is dus niet haalbaar.
51	Binnen onze gemeente wordt het kader gehanteerd dat lasten binnen het sociaal domein gedekt worden vanuit de middelen die hiervoor beschikbaar zijn. Echter, hier wordt van afgeweken indien de kwaliteit van de zorg in het geding komt.
52	Budgetneutraliteit niveau Wmo 2015, Jeugdwet en Participatiewet.
53	Budgetneutraliteit speelt bij alle 3 de subdomeinen, afzonderlijk, een grote rol. Het overschot dan wel tekort wordt toegevoegd c.q. onttrokken aan de desbetreffende egaliseringsreserve.
54	Per subdomein wordt budgetbeheer toegepast. Resultaat wordt integraal verrekend met één reserve Sociaal Domein.
55	Budgetneutraliteit speelt voor het totaal van de deelbudgetten. Deelbudgetten worden dus ontschot ingezet.
56	Gemeente Stein laat overschotten en/of tekorten op het sociaal domein via de gevormde reserve 3D lopen.
57	Dit geldt voor met name voor de WMO, Jeugd en Pwet
58	deze budgetneutraliteit speelt op totaalniveau van de 3 domeinen.
59	Bij gemeente landsmeer worden de rijksuitekering Jeugd, Participatie (excl wsw), Wmo 2015 en Wmo 2007, gebruikt ter dekking van de bijbehorende middelen. Een en ander wordt ontschot aangewend.

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
60	Het sociaal domein wordt als een gesloten exploitatie opgenomen in de begroting. Eventuele overschotten of tekorten op de uitgaven, ten opzichte van de inkomsten worden gemuteerd op de reserve sociaal domein.
61	Op het niveau van jeugd totaal, WMO totaal en participatiewet totaal.
62	De gemeente Cranendonck werkt met een gesloten systeem. De uitgaven worden budgettair neutraal geraamd.
63	Voor het onderdeel jeugd komen we niet uit met de DU. Vanaf 2020 is het uitgangspunt wel om met de DU uit te komen. Voor het onderdeel Participatie komen we ook niet uit met de DU. Er zal een structurele gemeentelijke bijdrage nodig zijn.
64	Er is sprake van budgetneutraliteit, rijksbudgetten voor zorg worden ingezet voor zorg of toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
65	Wij hanteren budgetneutraliteit op totaalniveau WMO, Jeugd en Pwet
66	Wij hanteren nog steeds budgettaire neutraliteit ten opzichte van de in de IU sociaal domein per deelgebied Wmo. Jeugd en Participatiewet. In de reserves hebben we een reserve Sociaal Domein, waarin wij overschotten WMO en/of Jeugd toevoegen cq. tekorten onttrekken. Omdat wij nog bezig zijn met de herpositionering van ons SW bedrijf houden wij voorlopig nog een aparte reserve Participatiewet aan.
67	Opdracht is om de totale decentralisaties op een geheel van de 3 subdomeinen (Wmo, Jeugd, Pwet) budgettair neutraal uit te voeren.
68	Opdracht is om de totale decentralisaties op een geheel van de 3 subdomeinen (Wmo, Jeugd, Pwet) budgettair neutraal uit te voeren.
69	Voor 2018 gaan we uit van budgetneutraliteit en voor de verdere periode wordt het mogelijk veranderd.* De beantwoording van de vragen zijn gericht op jeugd en WMO en op participatie.
70	Budgettair neutraal voor het hele sociaal domein (Wmo, Jeugd & Participatie).
71	Antwoord A is van toepassing. Voor de drie onderdelen is in de begroting en de meerjarenbegroting uitgegaan van het budgettair neutraal ramen. Onderdeel Participatiewet wordt apart budgettair neutraal geraamd. De twee andere onderdelen namelijk de Jeugdzorg en de wmo 2105 worden in totaliteit beschouwd en budgettair neutraal verwerkt in de meerjarenbegroting 2018 tot en met 2021
72	Conform raadsbesluit
73	Het tot nu toe gehanteerde uitgangspunt van de raad is dat we het moeten doen met de middelen die het rijk ons beschikbaar stelt voor uitvoering van het Sociaal Domein. De IU Sociaal Domein is daarbij het uitgangspunt. Nu de prognose voor 2017 een forse overschrijding laat zien ten opzichte van het budget, zal dit uitgangspunt opnieuw ter discussie worden gesteld in de raad (mogelijk aanwenden van middelen vanuit de andere domeinen om overschrijdingen op te kunnen vangen)
74	Budgetneutraliteit op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten m.u.v. Wmo; hierop zit een taakstelling van € 500.000
75	Budgetneutraliteit geldt voor het totale Sociaal Domein. Dit is gebaseerd op de integratie-uitkering en obv de circulaire wordt het budget aangepast.
76	Voor de bepaling van de budgetten voor WMO en Jeugd zijn de betreffende integratie-uitkering uitgangspunt. Overschotten en tekorten t.o.v. de integratie-uitkeringen worden verrekend met de reserve Sociaal Domein. Bij de participatie zijn de ramingen hoger dan de integratie-uitkeringen
77	Budgetneutraliteit per domein, bij overschrijding verevening tussen de domeinen
78	Er wordt begroot op de te verwachte lasten. Indien de bijdrage van het Rijk niet toereikend is wordt dit aangevuld met eigen middelen. De te verwachte lasten zijn tevens gebaseerd op voorliggende jaren en beleidswijzigingen. Middels begrotingsbijstellingen worden de ramingen bijgesteld naar het verwachte resultaat. Bij het domein Jeugd zijn enorme begrotingsbijstellingen (in 2017) gedaan uit de reserves van de gemeente om aanstaande tekorten te dekken.
79	Adagium is een euro uit Den Haag is een euro in HHW
80	Budgetneutraliteit speelt op het totaal van de sub domeinen WMO, Jeugd en P-wet tezamen.
81	Budgetten worden wel integraal neutraal ingezet. Tekorten op Jeugd worden opgevangen door bijv. overschot op Wmo.
82	Budgetneutraliteit speelt op het niveau van het integrale sociale domein, dus voor de 3 D's samen
83	Dit is wel het uitgangspunt voor de meerjarenbegroting. Een sluitende begroting voor het boekjaar 2018 is er echter niet!
84	De budgetneutraliteit heeft betrekking op Wmo en Jeugd.
85	Het sociaal domein omvat de onderdelen Jeugd, Participatie en WMO. De reserve Sociaal Domein heeft de functie van egalisereserve: overschotten of tekorten op totaalbudgetniveau van alle onderdelen samen c.q. het sociaal domein worden met de reserve SD verrekend. Het saldo van de reserve SD blijft beschikbaar voor het sociaal domein.

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
86	Budgetneutraliteit speelt bij ieder subdomein op het algehele budget. Doel is om vanaf 2020 (en uiterlijk 2021) de lasten 3D (inclusief Wmo-oud) taakstellend te dekken door de baten die worden ontvangen van het Rijk.
87	De transitie in het sociaal domein is ondertussen in het stadium beland dat er op basis van eigen ervaringen ramingen te maken zijn over het uitgaven verloop. Dit betekent verschuivingen binnen het sociaal domein op de onderdelen jeugd, Wmo, participatie en overig. De herschikking kan binnen de kaders van het sociaal domein plaatsvinden. Binnen deze herschikking wordt er tevens verder ingezet voor verdere versterking van onze preventieve aanpak.
88	Basis uitgangspunt is dat de verstrekte rijksmiddelen voldoende moeten zijn voor de te maken uitgaven
89	De gemeente Sittard-Geleen hanteert als uitgangspunt om binnen de 3d's budgetneutraal uit te komen. Echter voor 2019 en verder kunnen de verwachte uitgave niet gedekt worden uit de beschikbare gelden (IU) en moet een beroep gedaan worden op de algemene middelen.
90	Gemeenteraad heeft besloten dat het sociaal domein inclusief Wmo HH in principe binnen de rijksbudgetten wordt uitgevoerd. Tekorten / overschotten lopen via reserve
91	Budgetneutraliteit speelt op het niveau van de drie decentralisaties binnen het Sociaal Domein in totaal. Het negatief resultaat voor 2018 (en volgende jaren) wordt ten laste gebracht van de reserve Sociaal Domein die de afgelopen jaren is gevormd uit de voordelen op de uitvoering in 2015 en 2016 én uit de opgebouwde reserve Wmo vanaf 2007
92	Uitgangspunt is altijd een sluitende begroting. Het sociaal domein wordt begroot op meerdere begrotingsprogramma's. De begroting per programma is sluitend, waarbij wordt opgemerkt dat de begrotingsprogramma's meer onderwerpen bevat dan alleen het sociaal domein. Ook heeft de gemeente eigen middelen ingezet voor het sociaal domein
93	De raad van de gemeente Venlo heeft voor de uitvoering van de taken voortkomende uit de jeugdwet, participatiewet en (nieuwe) wmo een zgn. budgettair kader sociaal domein vastgesteld. De uitgangspunten met betrekking tot dat budgettair kader zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Het budgettair kader is opgebouwd uit de integratie-uitkering sociaal domein die we van het rijk krijgen, de inkomsten uit eigen bijdragen en is uitgebreid met bestaande budgetten die beschikbaar waren/zijn voor de uitvoering van de gewijzigde wetgeving (met name Wmo). • Deze middelen worden in de periode 2015 tot en met 2019 geoormerkt voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. • Met ingang van 2017 zullen eventuele overschotten of tekorten ten gunste respectievelijk ten laste van de algemene middelen worden gebracht. De gemeente streeft naar budgetneutraliteit op totaalniveau (dus niet per taak/deelbudget).
94	De begroting sociaal domein is in Vlissingen gebaseerd op de rijksbudgetten Wmo en Jeugd. Concreter: de integratie uitkering Wmo en de integratie uitkering Sociaal Domein exclusief Participatiewet.
95	Uitgangspunt is budgetneutraliteit voor het gehele sociale domein. Overschotten bij het ene subdomein kunnen worden ingezet ter dekking van tekorten op een ander subdomein. Om te volgen of binnen dit kader wordt gebleven worden rijksmiddelen die nog niet bestemd zijn opgenomen in een stelpost op Taakveld Overige Baten en Lasten.
96	Bij participatie is dit niet mogelijk
97	Wij hanteren budgetneutraliteit voor het totaalbudget Wmo, Jeugd en Participatie. Onderling kan wel tussen de budgetten geschoven worden.
98	Budgetneutraliteit op de subdomeinen Wmo 2015 en Jeugdwet.
99	Ja; bij de door ons uitbestede wettelijke taken (jeugd en participatie) wordt het rijksbudget als taakstellend beschouwd. De nieuwe Wmo-middelen worden - samen met de integratieuitkering Wmo voor de 'oude' Wmo-taken als uitgavenbudget beschikbaar gesteld. Eventuele voor- of nadelen worden conform de wens van de gemeenteraad verrekend via een 'reserve sociaal domein'.
100	Middels de stelpost 3D worden de uitgaven (sociaal domein) budgettair neutraal verwerkt. Op de onderdelen participatie en jeugdhulp zijn er tekorten, op Wmo is er een overschot.
101	Budgetneutraliteit speelt op totaal niveau sociaal domein en niet op subdomeinen
102	Uitgangspunt is dat de integratie-uitkering Sociaal Domein toereikend moet zijn voor de lasten m.b.t. de uitvoering van de Jeugdwet, WMO (nieuw) en Participatiewet. Echter is de kwaliteit van passende zorg en niet de kosten leidend in ons uitvoeringsbeleid.
103	De WMO en Jeugd laten we budgetneutraal verlopen. Tekorten/overschotten op de deelbudgetten WMO/Jeugd sociaal domein gaan via de reserve WMO of reserve Jeugd.
104	Voor Jeugd en WMO zijn de deelbudgetten die overkomen van het Rijk leidend. Budget neutrale uitvoering van de Pwet is onmogelijk.
105	Bij alle domeinen Wmo, Jeugd en Pwet. Budgetneutraliteit speelt op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten uit de Integratie-uitkering Sociaal Domein. De reserve sociaal domein fungeert als egalisatie in deze.

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
106	bij alle 3 de decentralisaties
107	Budgetneutraliteit is het uitgangspunt voor de raming van de lasten, daar waar nodig worden aanvullende middelen gevraagd
108	Budgetneutraliteit speelt op totaal niveau van het sociaal domein. De middelen die voor het sociaal domein als geheel worden verkregen moeten voldoende zijn om alle uitgaven te kunnen dekken. Zo is er binnen Jeugd een tekort, maar bij Wmo een overschot, waardoor voor het totaal gezien er een overschot is de afgelopen jaren binnen het sociaal domein.
109	Conform de gemaakte afspraken met de raad worden de gelden voor het sociaal domein in Heemstede volledig ingezet voor dit beleidsterrein. Wij gaan ervan uit dat de (huidige) ontschotte rijksvergoedingen meerjarig toereikend zijn om het Heemstedese beleid te kunnen uitvoeren. Hierbij maken we de volgende kanttekening. Op dit moment zijn de financiële gevolgen van de nieuwe aanbesteding (per 2018) nog niet concreet in beeld te brengen. Hierbij speelt mee dat er sprake is van een verschuiving naar het algemeen voorzieningenniveau, nieuwe producten, nieuwe tarieven en - als gevolg van o.a. de vergrijzing en met name de extramuralisering - een stijgende ondersteuningszorg (zowel kwantitatief als qua complexiteit). Ook de uitvoerings- en aanpalende kosten (te denken valt aan de toegang, Veilig Thuis en de Integrale Crisisdienst) nemen toe. Tot slot is sprake van een verplichte uitvoering van een nieuwe taak (tijdelijk verblijf licht verstandelijk beperkten) binnen het voor 2017 en volgende jaren beschikbaar gestelde budget.
110	Bij Wmo en Jeugd
111	we hanteren bij jeugd en wmo wel budgetneutraliteit. Bij participatie niet.
112	Bij de raming van lasten voor de decentralisatie 2018-2021 streeft de gemeente naar budgetneutraliteit op het totaal budget-niveau van het programma Herstructurering Sociaal Domein (HSD).
113	Speelt op alle 3 de subdomeinen op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten
114	Budgetneutraliteit op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten (de beschikbaar gestelde budgetten voor de afzonderlijke deelterreinen sociaal domein worden 1 op 1 overgenomen)
115	Budgetneutraliteit geldt voor elk afzonderlijk subdomein waarbij het uitgangspunt "Werken binnen rijksbudget" gehanteerd wordt. Indien nodig wordt tussentijds bijgesteld, waarbij dan wel eerst gekeken wordt naar het resultaat op de drie decentralisaties tezamen.
116	De gemeente Houten hanteert overwegend het uitgangspunt van budgetneutraliteit op zowel de afzonderlijke deelbudgetten van Wmo als Jeugd en Pwet.
117	Budgetneutraliteit speelt binnen het sociaal domein als geheel. Hoorn werkt met een 'ontschotte' begroting voor de taken op het gebied van Wmo, Jeugd en P-wet. De integratie-uitkering voor Wmo hoeft dus niet specifiek neutraal voor Wmo te worden begroot, maar wordt wel begroot voor taken binnen het sociaal domein.
118	Uitgangspunt is dat het totaalbudget ontschot ingezet wordt, daar waar nodig, binnen Sociaal Domein
119	De decentralisatieuitkering wordt ook als budget gebruikt. Met uitzondering van de WMO, daar is het budget lager dan de uitkering.
120	WMO begeleiding, Jeugdwet en Pwet, op het niveau van het totale integratie- uitkering 3D's.
121	In principe per subdomein, maar tekorten en overschotten worden gesaldeerd en verrekend met één bestemmingsreserve sociaal domein.
122	Budgetten worden wel integraal neutraal ingezet. Tekorten op Jeugd worden opgevangen door bijv. overschot op Wmo.
123	"De budgetneutraliteit speelt bij alle drie de domeinen (Wmo, Jeugd, Pwet). Vnl. binnen de Wmo en jeugd zijn de budgetten ontschot. Voor de Pwet geldt budgetneutraliteit binnen de deelbudgetten."
124	Bij WMO en Jeugd.
125	""In 2014 heeft de Gemeenteraad bepaald dat de 3 decentralisaties moeten worden uitgevoerd met de middelen die het Rijk met de Integratie Uitkering Sociaal Domein ter beschikking heeft gesteld. Concreet houdt dit in dat de tekorten binnen Jeugdhulp en Participatie nieuw worden gecompenseerd met het overschot op Wmo nieuw. De uitkomst van deze compensatie wordt vervolgens onttrokken dan wel toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein.""
126	Op alle subdomeinen is budgettaire neutraliteit als uitgangspunt genomen.
127	Budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt. In de begroting 2018 zijn jeugd en Wmo domein zoveel mogelijk in samenhang bekeken. Op termijn zal participatie hier ook in betrokken worden. Let wel door verwachte tekorten wegens dalende rijksbijdragen is op jeugd budget opgehoogd uit eigen middelen en ook bij BUIG worden eigen middelen bijgevoegd om tekort te dekken.
128	Budgetneutraliteit geldt voor de totaliteit van de budgetten van de drie decentralisaties.

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
129	In de jaren 2018 tot en met 2021 zijn de budgetten neutraal opgenomen per domein zoals deze voorkomen in de circulaire van de algemen uitkering van mei 2017.
130	Budgetneutraliteit wordt alleen gehanteerd bij participatie en wsw.
131	Budgetneutraliteit speelt voor het gehele sociaal domein, dus niet per afzonderlijk domein.
132	Neutraliteit voor de sub domeinen Wmo nieuw en jeugd. Tekorten en overschotten worden uit de reserve sociaal deelfonds gehaald.
133	Budgetneutraliteit (op totaal niveau) geldt met name voor de onderdelen Wmo en Jeugdhulp. Voor Participatie worden in de periode 2019-2021 ook algemene middelen ingezet (bijdrage aan werkvoorzieningsschap Wedeka).
134	Bij alle onderdelen wordt budgetneutraliteit gehanteerd. Afwijkingen tussen de rijksvergoeding en de verwacht uitgaven worden via een stelpost geraamd.
135	Budgetneutraliteit wordt gehanteerd bij de uitvoering Jeugdwet en WMO, m.a.w. de integratieuitkering Jeugd-WMO is leidend voor de uitgavenbudgetten. Dit geldt in principe ook voor het domein Participatie, ware het niet dat deze uitkering te laag is om de kosten op het SW-deel mee te dekken. Voor het participatiedeel geldt wel 100% neutraliteit, m.a.w. het rijksdeel wordt volledig overgeheveld naar de MGR Rijk van Nijmegen.
136	budgetneutraliteit op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten (de beschikbaar gestelde budgetten worden 1 op 1 overgenomen)
137	De gemeenteraad van Rijssen-Holten heeft in haar vergadering van 13 november 2015 het volgende vastgesteld over de budgettair neutraliteit van de 3d's. 1. Vast te stellen dat het uitgangspunt budgettair neutrale uitvoering van het Sociaal Domein geldt voor onderdelen Wmo nieuw en Jeugd van de integratie-uitkering sociaal domein en de integratie-uitkering Wmo; 2. Tekorten c.q. overschotten op deze onderdelen worden onderlingverrekend. 3. Eventuele overschotten toe te voegen aan de reserve zachte landing 3D's en deze reserve te hernoemen tot egalisatiebuffer jeugd en wmo.
138	Budgetten worden wel integraal neutraal ingezet. Tekorten op Jeugd worden opgevangen door bijv. overschot op Wmo.
139	Beschikbaar gestelde middelen door het rijk voor de uitvoering van de decentralisatietaken zijn het uitgangspunt bij het opstellen van de begroting. Voor de Wmo zijn we steeds beter in staat een p x q begroting op te stellen voor de uitgavenkant. Voor de jeugdhulp is dit (nog) lastig. Doordat de problematiek van instellingsvoogdij (woonplaatsbeginsel) grotendeels opgelost is in de toekenning van het jeugdhulpbudget 2018 is de verwachting dat het totaal uitgavenniveau voor Jeugdhulp behoorlijk aansluit bij de inkomsten.
140	Geldt voor Totaalbudgetniveau voor WMO, Jeugd en Pwet samen.
141	Budgetneutraliteit is uitgangspunt. Gesteld is dat het sociaal domein de beschikbare middelen kan inzetten. Het gaat dan over het totaal van WMO, Jeugd en Participatie. Jaarlijks zetten we de integratie uitkering volledig in en vullen deze aan met algemene middelen waar de uitkeringen niet toereikend zijn.
142	De gemeente hanteert budgetneutraliteit als uitgangspunt per deelterrein Jeugdhulp, WMO, Participatiewet. Echter de ontwikkeling van de lasten Jeugdhulp en WMO is dermate nadelig dat aanvullende middelen (op de rijksmiddelen) beschikbaar zijn gesteld en tegelijkertijd een programma van maatregelen is ontworpen om de lasten geleidelijk de komende 4 jaren omlaag te krijgen. De budgetten zijn daarnaast onderdeel van 1 sociaal domein, waarbinnen verevening kan plaatsvinden. Hierin zijn meer middelen opgenomen dan de integratieuitkeringen. Voor de BUIG en SW worden ook aanvullende middelen beschikbaar gesteld, waarbij de aanvullende middelen BUIG komend jaar aflopen naar nul.
143	Het uitgangspunt van budgetneutraliteit wordt toegepast op alle subdomeinen, ware het niet dat de begroting 2017 tussentijds is bijgesteld op basis van de notitie "Ondersteuning en zorg voor Jeugd en Wmo -maatregelen voor 2017 en verder". Op basis hiervan moet in 2017 € 5 miljoen en in 2018 € 2,5 miljoen vanuit de algemene reserve worden bijgepast. Het totaal aan maatregelen moet er toe leiden dat op termijn weer aan het kader van budgetneutraliteit wordt voldaan.
144	Op basis van de IU-SD.
145	Voor de subdomeinen Wmo en Jeugd begroten we de lasten budgettair neutraal met de rijksinkomsten van deze 2 taken volgens de laatst beschikbare circulaire.
146	De budgetneutraliteit op deelbudgetniveau speelt bij de domeinen wmo/jeugd gezamenlijk en bij het domein participatie.
147	Op basis van de IU-SD.
148	Budgetneutraliteit geldt voor de 3D in sociaal domein uit de gemeentefondscirculaires, WMO/JZ/PART
149	De rijksmiddelen gelden als uitgangspunt voor de budgettering.

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
150	Basis is budgettair neutraliteit. Echter dat is in de (meer)jaren begroting 2018- 2021 niet haalbaar. Participatie: wat beschikbaar is aan de batenkant, begroten we aan de lastenkant. Opgemerkt wordt dat we de exploitatiete-korten op de sociale werkvoorziening vanuit de algemene middelen dekken (niet vanuit integratie-uitkering sociaal domein). Wmo: op basis van de beschikbare ervaringscijfers hebben we de begroting opgesteld. Jeugd: op basis van de beschikbare informatie van RIGG (Regionaal inkoop orgaan Groningen) hebben we een zo'n goed mogelijke schatting gemaakt. De provinciale solidariteitsdiscussie (wel of niet solidair vanaf 1 januari 2018 in de provincie Groningen + voor welk deel van de kosten) bemoeilijkt de schatting. Op basis van de verwachting van het RIGG verwachten we tekorten. Deze tekorten zijn dermate groot, dat ze niet vanuit de gelden sociaal domein gedekt kunnen worden. Dit betekent dat we in 2018 meer lasten in het sociaal domein overall hebben begroot, dan we aan integratie-uitkering ontvangen.
151	De budgetneutraliteit wordt op het totaalniveau van de drie decentralisaties bewaakt en niet op deelbudgetten. Eventuele overschotten worden gestort in een reserve.
152	De gemeente had/heeft ook autonome middelen die zij (net als voorafgaand aan de drie decentralisaties) inzet binnen het sociaal domein. De meerjarige kortingen die door het Rijk zijn toegepast zijn in de begroting verwerkt in de vorm van taakstellingen die we via transformatie hopen te realiseren.
153	Ja, in principe wel. Voor Pwet is in de begroting 2018 meer lasten opgenomen t.o.v. beschikbare rijksmiddelen Pwet. Het verschil wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve Sociaal Domein. De verwachting is dat de overschrijding op Pwet incidenteel is.
154	Ja. In het collegeprogramma van de gemeente Ermelo is opgenomen dat de IUSD taken budgetneutraal uitgevoerd dienen te worden.
155	<ul style="list-style-type: none"> Voor het Sociaal domein geldt dat de taken in principe worden uitgevoerd met het budget dat het Rijk hiervoor beschikbaar stelt (via de integratie-uitkering SD en andere specifieke beschikkingen). Risico's worden afgedekt vanuit de Algemene reserve. De benodigde uitgaven voor de gedecentraliseerde taken waarvoor vanuit het Rijk budget wordt verstrekt worden begroot op basis van lokale ramingen (motie Ramen uitgaven Sociaal domein, raad 29 september 2016). Indien blijkt dat de raming van de lasten Sociaal Domein voor Delft hoger is dan de integratie-uitkering moeten, conform de spelregels budgetdiscipline, maatregelen ter bijsturing worden genomen, zodat de totale lasten weer binnen het budgettair kader passen. Indien dit niet lukt moet een oplossing worden gevonden binnen het totaal van de begroting. Indien blijkt dat de raming van de lasten Sociaal Domein voor Delft lager is dan de integratie-uitkering worden de overtollige middelen gereserveerd en daarbij geoormerkt voor het Sociaal Domein.
156	Budgetneutraliteit voor Wmo2015 Budgetneutraliteit voor Jeugdwet Budgetneutraliteit voor Pwet Voor de Wmo ""oud"" (Hulpmiddelen, vervoer, huish hulp/zorg) worden budgetten gehanteerd zoals die tot 2015 in de begroting opgenomen waren Voor de toegang is een businesscase opgesteld. Financiering vindt plaats uit bestaande middelen, Wmo2015 en JW
157	De budgetneutraliteit geldt op totaalniveau van het sociaal domein en niet per subdomein.
158	Het uitgangspunt is budgetneutraliteit. De geraamde uitgavenbudgetten worden periodiek 'in evenwicht gebracht' met de gelden die beschikbaar komen voor de decentralisaties (WMO, Jeugd en P-wet) via de IU Sociaal domein. Verschillen t.o.v. de vorige circulaire worden waar mogelijk direct en vooralsnog per domein functioneel geraamd. Eventuele taakstellingen lopen, wanneer niet direct ingevuld, via de stelpost sociaal domein (zijn onderdeel van de geraamde begroting 2018, onderdeel sociaal domein). Los van deze IU- sociaal domein heeft de gemeente Culemborg een algemene 'risico- buffer' op de stelpost sociaal domein.
159	de budgetneutraliteit speelt overwegend op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten.
160	Budget neutraliteit van alle 3 de D's tezamen. De basis zijn de nieuwe inkomsten en uitgaven per 1-1-2015, dus alleen nieuwe taken.
161	De gemeenteraad heeft besloten dat de decentralisaties als geheel binnen de rijksmiddelen moeten worden uitgevoerd. Het tekort is als een taakstelling meegegeven. Om de taakstelling gefaseerd te realiseren is een bestemmingsreserve gevormd voor in totaal € 6 mln, waarvan € 3 mln in 2017, € 2 mln in 2018 en € 1 mln in 2019 wordt ingezet. Daarna moet de taakstelling volledig zijn gerealiseerd.
162	In principe is het uitgangspunt dat de nieuwe taken (decentralisaties) worden uitgevoerd voor het budget dat we daarvoor van het rijk ontvangen. Primair wordt dat beoordeeld op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten; secundair wordt gekeken naar het totaal.
163	nieuw sociaal domein breed (3d's)
164	geldt voor Jeugd en WMO

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
165	Het totaal van beschikbare middelen is het uitgangspunt. We budgetteren de afzonderlijke deelterreinen binnen het sociaal domein apart, maar bezien het als totaal.
166	geldt voor WMO en Jeugd op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten zoals het Rijk die in de gemeentefondscirculaires publiceert.
167	Het uitgangspunt is dat de drie decentralisaties jeugdzorg, wmo en participatiewet in totaliteit budgettair neutraal worden uitgevoerd.
168	Uitgangspunt is budgettair neutraal. Voor eerste jaren wordt echter aanvullend budget beschikbaar gesteld (vanuit reserve sociaal domein).
169	Afspraak met de raad is dat het sociaal domein uitgevoerd moet worden met de beschikbare middelen. Hieronder vallen de bestaande budgetten voor de 'oude' taken op het gebied van werk, inkomen en zorg en de nieuwe middelen van de 3 decentralisaties.
170	Budgetneutraliteit speelt op de afzonderlijke deelbudgetten, met name om te kunnen monitoren of de uitvoering binnen budgetkaders van het Rijk blijft.
171	In de beleidskaders voor het Sociaal Domein is vastgelegd dat de uitgaven binnen de rijks-/integratieuitkeringen blijven.
172	Voor de domeinen Wmo en Jeugd geldt de budgetneutraliteit op niveau van de afzonderlijke deelbudgetten, zoals het Rijk die in de gemeentecirculaires publiceert. De budgetten worden als één geheel beschouwd, dus zonder schotten. Voor wat betreft het budget voor de participatie zijn aan de Rijksmiddelen gemeentelijke middelen toegevoegd.
173	Voor de 3D's wordt vanaf de start in 2015 budgettair neutraal begroot, daar dit het raadskamer betreft. Dit gebeurt zowel voor Jeugdhulp en ook voor WMO. Voor participatie is dit in 2017 en 2018, op basis van een aanvullend raadsbesluit, losgelaten, door de 2-jarige extra middelen. Vanaf 2019 geldt hier ook weer het raadskamer. Wel wordt er gewezen op de tekorten Jeugd, zoals we die meerjarig verwachten; Er wordt derhalve aan de voorkant geen uitname of storting aan de reserve 3d voorzien; daar dit niet past in het raadskamer.
174	Budgetten voor de drie domeinen zijn budgetneutraal geraamd (inkomsten onder algemene dekkingsmiddelen en gelijke uitgavenbudgetten onder het betreffende beleidsprogramma). Bijstelling vindt plaats naar aanleiding van circulaires.
175	Budgetneutraliteit op het totale budget, als leidraad worden de deelbudgetten wel opgevoerd.
176	Budgetneutraliteit speelt bij alle 3 D's. Het speelt op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten van de 3 D's, zoals gepubliceerd door het rijk.
177	De gemeente hanteert budgetneutraliteit op totaal niveau van het programma Sociaal Domein
178	Budgetneutraliteit op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten (de beschikbaar gestelde budgetten voor de afzonderlijke deelterreinen sociaal domein worden 1 op 1 overgenomen).
179	Wij rekenen de budgetten Wmo, Jeugd en Pwet die wij ontvangen toe aan de verschillende begrotingsposten.
180	Budgetneutraliteit geldt in de Woerdense begroting voor het Sociaal Domein als geheel (kamer) en in het bijzonder voor de taken die de gemeente uitvoert sinds 2015 (IUSD)
181	Alle domeinen, op niveau per domein
182	Budgetneutraliteit speelt voor het totaal van de deelbudgetten. Deelbudgetten worden dus ontschot ingezet.
183	We hanteren budgetneutraliteit voor de gezamenlijke onderdelen Jeugd, WMO en Participatie. Tussen de deelbudgetten kan geschoven worden. In de begroting zijn daardoor ook de budgetten uit de verdeelmodellen en de circulaires van het rijk niet 1 op1 terug te vinden.
184	Budgetneutraliteit over alle 3 de subdomeinen (WMO, Jeugd en Pwet), dus niet over de afzonderlijke subdomeinen individueel.
185	De gemeente hanteert de budgetneutraliteit voor het budget sociaal domein. Dit betreft de budgetten voor de nieuwe taken voor WMO, Jeugd en Participatie en de bestaande taken voor WMO en Participatie met inzet van de beschikbare middelen via de IU Sociaal domein en de IU WMO huishoudelijke hulp.
186	De gemeenteraad heeft in 2014 kaders vastgesteld voor de uitvoering van taken in het sociaal domein. 1 van de kaders is: Nieuwe taken die voortkomen uit de decentralisaties worden binnen de overte dragen middelen uitgevoerd.
187	Geld voor Jeugd en WMO gezamenlijk gebudgetteerd en voor P-wet apart gebudgetteerd.
188	Budgettaire neutraliteit speelt bij Jeugd en Wmo op het totaal van de deelbudgetten voor deze onderdelen zoals blijkt uit de gemeentefondscirculaires.
189	Bij Wmo en Jeugd speelt overwegend budgetneutraliteit. Bij de Pwet zijn de budgetten uit de AU wel maatgevend maar uitvoering is in handen van een gemeenschappelijke regeling.
190	Budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt voor Jeugd en Wmo en Participatie.

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
191	Vooralsnog gaan we er vanuit dat de baten en lasten aan elkaar gelijk zijn.
192	Het streven is om op de afzonderlijke subdomeinen uit te komen met de 'rijksmiddelen'. In de (meer)jaren begroting 2018-2021 voegen wij nog 'eigen middelen' toe aan het sociaal domein. Bij het realiseren van budgetneutraliteit zullen deze middelen op termijn kunnen vrijvallen.
193	Het "nieuwe" van de 3 Integratieuitkeringen is in een deelbegroting gestopt, met een 410.000 eigen geld. Er zijn geen schotten gesteld. Budgetneutraliteit is voor de gehele deelbegroting.
194	Wmo en Jeugd, conform de budgetten van het gemeentefonds.
195	Budgetneutraliteit op het sociaal domein als geheel is uiteraard het uitgangspunt.
196	Budgetneutraliteit als uitgangspunt geldt voor het totaalbudget op alle drie de domeinen.
197	Budgetneutraliteit speelt in de begroting op de subdomeinen Wmo (nieuwe taken), jeugd, Participatiewet en dan per afzonderlijk deelbudget.
198	Voor alle drie de subdomeinen geldt budgetneutraliteit en dan alleen op het niveau van de afzonderlijke deelbudgetten zoals die door het Rijk via het gemeentefonds beschikbaar worden gesteld.
199	De ontvangen rijksbudgetten worden budgettair neutraal verwerkt in de begroting. Overschotten c.q. tekorten worden toegevoegd/onttrokken aan de reserve sociaal domein.
200	Budgetneutraliteit op het totaal van de Jeugd en Wmo is het uitgangspunt. Voor de P-wet is deze niet van toepassing, ook omdat al jaren sprake is van een tekort op de ontvangen dekking versus de loonkosten voormalig WSW-medewerkers.
201	De gemeente Tholen hanteert budgetneutraliteit op totaalniveau.
202	Voor alle subdomeinen, hanteren wij het uitgangspunt om de baten en lasten in evenwicht te brengen. Op deze manier hebben wij beter inzicht hoe de lasten in relatie tot de baten zich ontwikkelen. Met name de positieve afwijken per subdomein zijn dan beter inzichtelijk te maken.
203	Integrale budgetneutraliteit alle budgetten Sociaal Domein
204	Budgetneutraliteit op het totaal van de IU SD. In Haarlem inclusief de middelen voor BW (centrumgemeente) en de middelen voor de Wmo HO. Voor- en nadelen lopen via de algemene reserve Sociaal domein
205	Bij Wmo, Jeugd en Participatiewet speelt budgetneutraliteit. Inkomsten uit de Integratieuitkering sociaal domein (IU SD) worden volledig beschikbaar gehouden voor de 3-decentralisaties. De deelbudgetten zoals WSW, Participatiewet worden middels een subsidiebeschikking volledig doorgesluisd naar Senzer het werkbedrijf voor de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel.
206	budgetneutraliteit wordt gehanteerd in ieder afzonderlijk subdomein (Wmo, Jeugd, Pwet), afgestemd op de beschikbaar gestelde budgetten van het Rijk.
207	We hanteren als uitgangspunt dat voor de drie decentralisaties gedurende de transitieperiode de totale lasten en baten geëgaliseerd worden middels toevoeging of onttrekking aan/uit de reserve sociaal domein.
208	Uitgangspunt verschuift geleidelijk van niveau van de deelbudgetten naar totaalbudgetniveau (ontschotting)
209	Het uitgangspunt is steeds dat de uitgaven gelijk zijn aan de Rijksinkomsten.
210	Zien uit te komen met de middelen integratie - uitkering sociaal domein + egaliseringsreserve Sociaal domein
211	Uitgangspunt is dat elk domein binnen de gemeente zijn eigen broek ophoudt. Dat geldt voor het Sociaal Domein maar ook voor bijv. de fysieke leefomgeving.
212	Budgetneutraliteit jeugd en wmo, Los daarvan participatiewet
213	Het uitgangspunt is budgetneutraliteit. Vanaf 2018 is hier van afgeweken bij het participatiebudget omdat de verwachting is dat daar een tekort ontstaat.
214	er wordt geprobeerd het in = uit principe te hanteren
215	De gemeenteraad heeft aangegeven dat de rijksbudgetten sociaal domein in principe bepalend zijn voor de hoogte van de budgetten voor uitgaven. Dit wordt op begrotingsniveau toegepast op het integrale sociaal domein en niet per onderdeel (WMO, Jeugd, Participatiewet) specifiek.
216	Budgetneutraliteit is en blijft het uitgangspunt. In de kadernota 2017 heeft de raad wel besloten om vanaf 2017 structureel € 400.000,- te onttrekken aan het budget sociaal domein en in te zetten als dekkingsmiddel voor de begroting. Op basis van de huidige inzichten is het verantwoord om deze structurele onderuitputting in het sociaal domein te ramen.
217	Wmo en jeugd budgetneutraal

a. Ja, budgetneutraliteit is een belangrijk uitgangspunt

#	Gevraagde toelichting
218	De budgetten zijn in Zaltbommel ontschot. Het totale budget sociaal domein is gebaseerd op Pwet, Wmo, Jeugd. De bedragen die we afzonderlijk ontvangen in het gemeentefonds, zijn niet leidend voor het budget per onderdeel.
219	Budgetneutraliteit is gehanteerd op het totaalniveau van de 3D's.
220	Binnen het coalitieakkoord is opgenomen dat we de nieuwe taken moeten uitvoeren voor de rijks gelden die we ontvangen hebben.
221	voor alle drie de onderdelen

b. Nee, onze gemeente hanteert overwegend andere uitgangspunten

#	Gevraagde toelichting
222	Op basis van de verwachte lasten (op basis van de werkelijke lasten van het voorgaande boekjaar) wordt de begroting opgesteld. Het verschil tussen de integratie uitkering en de begrote lasten, wordt gedekt uit de bestemmingsreserve sociaal domein. Deze bestemmingsreserve is door de raad beschikbaar gesteld vanwege de toegepaste kortingen vanuit het Rijk en de verwachting dat de beschikbaar gestelde middelen onvoldoende waren om de zorg voor inwoners te kunnen waarborgen.
223	Rekening houdende met de kaders die de Raad heeft meegegeven bij de besluitvorming m.b.t. de beheersmaatregelen sociaal domein 2018 op 13 november jl. is voor de begroting 2018 budgetneutraliteit losgelaten. In de primaire begroting 2018 was er sprake van budgetneutraliteit m.b.t. de integratie-uitkeringen sociaal domein. Als gevolg van een begrotingswijziging, die op 4 december jl. door de Raad is vastgesteld, is de budgetneutraliteit losgelaten.
224	We ramen op basis van werkelijke cijfers waarbij we ook ontwikkelingen meenemen (bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen).
225	We ramen op basis van werkelijke cijfers waarbij we ook ontwikkelingen meenemen (bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen).
226	Lasten worden geraamd op basis van ingeschatte zorgvraag.
227	De gemeente Schiermonnikoog raamt op basis van huidige inzichten in de kosten.
228	Wij hanteren vooral de werkelijke uitgaven en streven naar budgetneutraliteit, maar hebben helaas te maken met grote tekorten
229	Vanaf 2018 wordt budgetneutraliteit losgelaten. Er wordt zoveel mogelijk naar werkelijkheid geraamd op basis van ervaringscijfers.
230	Uitgangspunt is de realisatie van de meerjarig geformuleerde beleidsdoelen. Op basis van de beleidsdoelen worden de uitgaven bepaald. De financiering staat hier los van.
231	Budgetneutraliteit is op totaalniveau van belang. Indien voor het uit te voeren van het beleid meer nodig is dan beschikbaar vanuit de IUSD, worden de algemene middelen hierbij betrokken.
232	Bij de Pwet is budgettairneutraliteit het uitgangspunt. De ramingen voor Wmo zijn gebaseerd op werkelijke uitgaven 2016 en de verwachte uitgaven in 2017. Voor Jeugd is het uitgangspunt realistisch ramen gehanteerd op basis van de verwachte uitgaven 2017 waaruit blijkt dat uitvoering niet kan plaatsvinden binnen de rijksmiddelen voor Jeugd.
233	Ik snap de vraag niet: indien wordt bedoeld dat we de middelen die we via de IUSD binnen krijgen inzetten voor het sociaal domein, dan geldt budgetneutraliteit. Daarnaast worden aanvullende middelen ingezet en is er op dit moment nog een Wmo-egaliseringsreserve beschikbaar om schommelingen in budget op te vangen. Niet budgetneutraal. De gemeente geeft, conform vastgesteld beleid, meer uit aan Re-integratie en Sociale Werkvoorziening dan waarvoor IUSD middelen beschikbaar worden gesteld, dus nee niet budgetneutraal. Binnen het domein wordt ruim 60 miljoen uitgegeven bovenop de IUSD jeugd. (inclusief budget JGZ)
234	Wij ramen de reëel verwachte lasten op basis van ervaringscijfers en afgesloten contracten.
235	Raming gebeurt op basis van de te verwachten kosten voor de betreffende begrotingsjaren. Dit is nagenoeg onafhankelijk van de inkomsten. Bij het taakveld Jeugd wordt wel het principe budgettair neutraal gehanteerd.
236	De gemeenteraad van Texel heeft zich expliciet uitgesproken voor kwaliteit boven geld: de kosten voor de zorg en ondersteuning aan onze inwoners mag hoger zijn als we daarmee ook meer kwaliteit leveren. Met andere woorden: de kosten zijn niet leidend. Dat is het uitgangspunt.
237	Wij begroten meer dan de rijksmiddelen die ontvangen worden.
238	In onze begroting 2018-2021 is het sociaal domein financieel volledig ontschot verwerkt. Zowel de rijksmiddelen als een zo'n goed mogelijke inschatting van de lasten sociaal domein muteren wij met de algemene middelen. Per saldo hebben wij een tekort op het sociaal domein daarom leggen we eigen middelen bij.

b. Nee, onze gemeente hanteert overwegend andere uitgangspunten

#	Gevraagde toelichting
239	Op basis van de ervaringscijfers tot zover is een realistische begroting opgesteld. Deze laat zien dat er een aanzienlijk tekort wordt verwacht op jeugd en participatie.
240	De totale begroting is budgetneutraal. De raad kan zelf accenten leggen en budget voor bepaalde onderdelen inzetten. Waardoor er ook extra budget voor de decentraliseerde taken beschikbaar kan worden gesteld.
241	Middelen volgen beleid.
242	De decentralisaties zijn de eerste 3 jaar (2015, 2016 en 2017) volledig aan de begrotingsposten toegerekend. Dat betekende dat de plussen en de minnen uit de circulaire op de betreffende domeinen werden verrekend. Met ingang van 2018 hebben we deze systematiek los gelaten. We volgen voor de 3 D's niet meer de circulaire, maar kijken echt naar de budgetten wat nodig is aan middelen. Is er op een post te weinig geraamd, dan moet dat via onze Kadernota in het nieuwe jaar (onderbouwd) aangevraagd worden.
243	in 2018 wel, vanaf 2019 niet meer
244	Tot en met 2017 was het uitgangspunt voor de jeugdhulp dat het Rijksbudget leidend was voor de uitgaven. Vanaf 2018 wordt het budget voor de jeugdhulp gebaseerd op de uitgaven van 2016 en 2017. Voor de Wmo worden de uitgave begroot op de verwachte kosten. Deze zijn binnen het Rijksbudget. Voor de PWet geldt dat de kosten voor reïntegratie worden begroot op het Rijksbudget. De Uitgave voor buigbudget zijn gebaseerd op het Rijksbudget vermeerderd met het eigen risico.
245	De gemeente raamt zo reëel mogelijk in haar begroting. Dit op basis van ervaringscijfers, actuele contracten en aanlevering van informatie door de GRSK e.d..
246	Raming worden gebaseerd op de ervaringscijfers van het lopende en de voorgaande jaren.
247	Raming worden gebaseerd op de ervaringscijfers van het lopende en de voorgaande jaren.
248	Het principe van budgetneutraliteit is losgelaten. Er wordt begroot wat naar verwachting de uitgaven zullen zijn.
249	De ramingen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde uitgaven. Hierbij is de koppeling met het rijksbudget losgelaten.
250	De uitgaven op basis van de ervaring van de laatste jaren dient als uitgangspunt voor de begroting (werkelijke zorg gebruik)
251	vanaf 2018 is budgettaire neutraliteit losgelaten en zijn de lasten sociaal domein begroot op basis van werkelijke uitgaven voorgaande jaren (realisatiecijfers).
252	In onze begroting gaan we uit van een realistische raming, voornamelijk gebaseerd op historische kosten. Uitzondering hierop zijn de budgetten die onze gemeente ontvangt in het kader van de centrumtaak (Beschermd wonen) en voor het onderdeel Participatie (WSW en Re-integratie). Daar is wel sprake van budgetneutraliteit.
253	Door de raad is besloten dat ingaande 2016 het Sociaal domein integraal onderdeel uitmaakt van de begroting en eventuele tekorten binnen de begroting worden opgevangen.
254	Op basis van de laatste beschikbare gegevens.
255	Begroot op basis van te verwachten kosten.
256	In eerste instantie wordt bij de verdeling van de subdomeinen Wmo, Jeugd en P-wet in de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 aansluiting gezocht bij de invulling van het bijbehorende beleid. Daarbij wordt zo reëel mogelijk de bijbehorende cijfermatige onderbouwing gemaakt of ingeschat. Budgetneutraliteit is daarbij wel een basisgegeven en/of controlemiddel en niet meer dan dat.
257	combinatie ervaringscijfers, afgesloten contracten, historische kosten, budget
258	Wij hebben t/m de begroting 2017 budgetneutraal geraamd, maar hebben dit principe losgelaten vanaf de begroting 2018. Wij ramen de verwachte uitgaven, met als basis het gemiddelde van de werkelijke uitgaven in 2016 (t-2) en 2015 (t-3)
259	Wij baseren de ramingen op de uitgaven uit voorgaande jaren en houden rekening met toekomstige ontwikkelingen (o.a. indexering)
260	Bij de Wmo is sprake van budgetoverschot. Bij de Participatiewet en Jeugdhulp is sprake van budgettekort. De budgetten Wmo zijn verlaagd naar het niveau van de te verwachten uitgaven. De exploitatieoverschot in het ene sociale domein zijn beschikbaar voor eventuele exploitatietekorten binnen andere domeinen (ontschotting).
261	De gemeente Oldenzaal beziet het Sociaal Domein als één geheel. Onderaan de streep van het totaal van Jeugd, WMO, participatie en BUIG draagt de gemeente zo'n 1,2 miljoen aan eigen middelen bij. Dit bedrag is voor 90% afgeleid van het tekort op tekort op de WSW dat Oldenzaal in het verleden kende
262	Uitgangspunt zijn ervaringscijfers en de prognoses van zorgverleners
263	Gezien de omvang van de tekorten binnen de decentralisaties is de budgetneutraliteit los gelaten. Ook buiten het sociaal domein zijn in de meerjarenbegroting zoekrichtingen geformuleerd om mede de tekorten van sociaal domein te dekken.
264	Bovenop de budgetten van het Rijk heeft Amersfoort eigen middelen ingezet voor de gedecentraliseerde taken.

b. Nee, onze gemeente hanteert overwegend andere uitgangspunten

#	Gevraagde toelichting
265	Op basis van ervaringscijfers en in te zetten nieuw benodigde producten is de begroting decentralisaties ingericht
266	Lansingerland maakt een reële inschatting van de lasten.
267	Tot 2018 werd wel het uitgangspunt van budgetneutraliteit gehanteert. Vanaf 2018 is dit uitgangspunt losgelaten en wordt bij de raming van de lasten voor de decentralisaties reël geraamd wat betekent dat de verwachte lasten worden geraamd.
268	Verwachte kosten
269	Verwachte kosten
270	De gemeente Dongeradeel begroot overwegend op basis van huidige inzicht in de kosten
271	De budgettaire effecten van de verdergaande transities binnen het sociaal domein kunnen niet meer worden opgevangen door de integratie-uitkering Sociaal Domein. In de begroting 2018 zijn realistische ramingen opgenomen binnen het Sociaal Domein. Daarnaast lopen oude en nieuwe geldstromen doorelkaar heen.
272	Voor Jeugdhulp zijn aanvullende middelen ten laste van de reserve Sociaal Domein in de begroting opgenomen. Voor WMO is er nog sprake van enige budgettaire ruimte. Voor Participatie werd altijd al extra budget uit eigen middelen in de begroting opgenomen. Dat is in de begroting 2018 nog steeds het geval.
273	de lasten worden per onderdeel geraamd en met name op het onderdeel jeugdzorg verwachten wij op basis van realisatie 2017 de noodzaak van inzet eigen middelen. Voor de overige onderdelen wordt budgetneutraliteit verwacht.
274	Geen idee wat u verstaat onder budgetneutraliteit. Als daarmee bedoeld wordt dat de totale uitgaven Participatie (reintegratie en WSW), Jeugd en WMO opgevangen moeten worden binnen de door het Rijk via de decentralisatie beschikbaar gestelde middelen, dan is er geen sprake van budgeneutraliteit. De gemeente heeft uit haar eigen middelen budgetten opgehoogd tot een realistisch niveau. Bij het participatiebudget, onderdeel re-integratie naar werk, is daarbij sprake van een taakstellend budget. Budget is gelijk aan de beschikbare rijksmiddelen. Bij WMO en Jeugd, is sprake van open einde regeling. Door zoveel als mogelijk realistisch te ramen wordt gepoogd de afwijkingen in de realisatie te beperken.
275	Bij de Wmo is sprake van budgetoverschot. Bij de Participatiewet en Jeugdhulp is sprake van budgettekort. De budgetten Wmo zijn verlaagd naar het niveau van de te verwachten uitgaven. De exploitatieoverschot in het ene sociale domein zijn beschikbaar voor eventuele exploitatietekorten binnen andere domeinen (ontschotting).
276	De bezuiniging die het Rijk hanteert voor de b.v. de Participatiewet is voor onze gemeente niet haalbaar. Voor de Wmo hebben we de raming gebaseerd op ervaringscijfers. Voor het onderdeel Jeugd hebben we de lasten hoger aangehouden vanwege de hogere uitkering van voogdij en 18+ (gebaseerd op uitgaven 2016), dit is wel budgettair neutraal geraamd.
277	Met ingang van de meicirculaire 2016 (begroting 2017) is dit uitgangspunt verlaten. Mutaties in de IU Sociaal domein worden pas verwerkt in de budgetten op basis van een plan waarin de noodzaak hiertoe in aangetoond. Een uitzondering hierop is gemaakt voor het onderdeel regionale Jeugdzorg voor de jaren t/m 2018.
278	realistische ramingen
279	Onze gemeente hanteert het principe van 'realistisch ramen'; o.b.v. ervaringen die in de afgelopen jaren zijn opgedaan worden zo nauwkeurig mogelijke ramingen gesteld voor het sociaal domein zonder daarbij rekening te houden met de rijksbijdragen.
280	Onze gemeente raamt taakstellende budgetten in de begroting op basis van de beleidsuitgangspunten en ervaringscijfers. Onze gemeente heeft een risicoreserve transities gevormd om eventuele tegenvallers te kunnen dekken. Terzake de reserve is bepaald dat deze jaarlijks per 1 januari een minimale omvang van € 2 miljoen dient te hebben.
281	Op basis van verwachtte uitgaven ramen we de budgetten, dit betekent dat er vanuit de algemene middelen extra gelden worden ingezet tbv het sociaal domein. In 2018, is er 3,3 mln extra budget voor IB en Jeugd. In 2019 2,5 mln en in 2020 1,3mln. Daarnaast voor Participatie 2,7 mln per jaar de komende jaren.
282	Binnen de gemeente Capelle aan den IJssel is het uitgangspunt om uitgaven gestuurd te begroten. Er wordt bezien welke uitgaven (onderbouwd) nodig zijn om taken uit te voeren ongeacht de inkomsten via de Integratie Uitkering Sociaal Domein
283	budgetten voor Wmo, Jeugdhulp en P-wet worden begroot op basis van ervaringscijfers
284	Bij de raming van de lasten wordt voornamelijk gekeken naar de historische kosten en naar de impact van nieuw beleid.
285	Bij de Wmo is sprake van budgetoverschot. Bij de Participatiewet en Jeugdhulp is sprake van budgettekort. De budgetten Wmo zijn verlaagd naar het niveau van de te verwachten uitgaven. De exploitatieoverschot in het ene sociale domein zijn beschikbaar voor eventuele exploitatietekorten binnen andere domeinen (ontschotting).
286	Waalre hanteert Voor de raming van kosten de werkelijke kosten.
287	Kosten en opbrengsten worden afgewogen en het is daarbij geen automatisme dat ontwikkelingen in de rijksvergoedingen volledig doorwerken naar de budgetten van het sociaal domein.
288	Onze begroting is vastgesteld op basis van de ervaring van de afgelopen jaren.

b. Nee, onze gemeente hanteert overwegend andere uitgangspunten

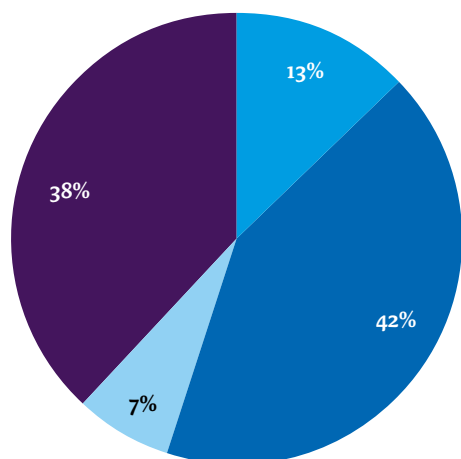
#	Gevraagde toelichting
289	Gemeente Leiderdorp zet tevens eigen budgetten in t.b.v. de 3D's.
290	uitgangspunt is een reële begroting
291	Budgettaire neutraliteit is niet haalbaar. Zorg moet worden geleverd voor de onderdelen jeugd en wmo. Bij Pwet zijn wsw werknemers in dienst van gemeenschappelijke regeling. De afbouw van de wsw werknemers verloopt veel minder snel dan landelijk aangenomen waardoor er tekorten ontstaan. Dus is er sprake van open einde regeling.
292	Bij de Wmo is sprake van budgetoverschot. Bij de Participatiewet en Jeugdhulp is sprake van budgettekort. De budgetten Wmo zijn verlaagd naar het niveau van de te verwachten uitgaven. De exploitatieoverschot in het ene sociale domein zijn beschikbaar voor eventuele exploitatietekorten binnen andere domeinen (ontschotting).
293	Inkomsten vanuit de integratie-uitkering sociaal domein worden niet verwerkt binnen de 3D-domeinen, maar binnen algemene middelen. Budgetneutraliteit is op totaalniveau van belang.
294	Wij hanteren een sobere en doelmatige uitvoering van de Jeugdwet, de Wmo en de participatiewet. We ramen, op grond van de begroting 2018 van de Gemeenschappelijke Regeling (dienst SoZaWe Noordwest Friesland), aan welke dienst de uitvoering van deze wetten is gemandateerd, de door hen aangegeven budgetten, onafhankelijk van de bedragen die we als algemene middelen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangen.
295	Wij begroten o.b.v. werkelijk verwachte uitgaven.
296	Bij de Wmo is sprake van budgetoverschot. Bij de Participatiewet en Jeugdhulp is sprake van budgettekort. De budgetten Wmo zijn verlaagd naar het niveau van de te verwachten uitgaven. De exploitatieoverschot in het ene sociale domein zijn beschikbaar voor eventuele exploitatietekorten binnen andere domeinen (ontschotting).
297	De raming van de lasten voor de decentralisaties is gebaseerd op historische gegevens.
298	Wij begroten zo reëel als mogelijk... Uiteraard is hierbij het uitgangspunt om binnen de door het rijk beschikbare gestelde budgetten te blijven.
299	Wij hanteren het principe dat de zorgvraag leidend is. Het totale budget van de gemeente bepaald natuurlijk uiteindelijk de speelruimte, maar dit is niet gekoppeld aan een specifiek domein of onderdeel van een domein.
300	De gemeente gebruikt haar autonomie door voor participatie ook budget op te nemen vanuit de Algemene Middelen. Budgetneutraliteit lukt hier nog niet en er wordt een beroep gedaan op de vangnetregeling. Voor Jeugdzorg en de nieuwe WMO wordt budgetneutraliteit nagestreefd. over- en onderschreidingen worden verrekend met een reserve Sociaal Domein
301	De gemeente gebruikt haar autonomie door voor participatie ook budget op te nemen vanuit de Algemene Middelen. Budgetneutraliteit lukt hier nog niet en er wordt een beroep gedaan op de vangnetregeling. Voor Jeugdzorg en de nieuwe WMO wordt budgetneutraliteit nagestreefd. over- en onderschreidingen worden verrekend met een reserve Sociaal Domein
302	De gemeente gebruikt haar autonomie door voor participatie ook budget op te nemen vanuit de Algemene Middelen. Budgetneutraliteit lukt hier nog niet en er wordt een beroep gedaan op de vangnetregeling. Voor Jeugdzorg en de nieuwe WMO wordt budgetneutraliteit nagestreefd. over- en onderschreidingen worden verrekend met een reserve Sociaal Domein
303	Bij het opstellen van de begroting zijn de kosten voor de decentralisatietaken zover als mogelijk geraamd op bedragen van te verwachte kosten. Er is geen sprake van budgetneutraliteit. dit was tot en met 2017 wel het geval bij de begroting.
304	De lasten voor WMO, Jeugd en Participatie begroten we op basis van een prognose van de lasten (p*q), zoals opgenomen in de GR'en die voor Schiedam de gedecentraliseerde taken uitvoeren. Dit kan afwijken van de rijksbijdragen hiervoor.
305	In de Programmabegroting 2017 - 2020 hebben wij het uitgangspunt gecontinueerd dat met ingang van 2018 budgettaire neutraliteit in het sociaal domein (Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet) moet worden bereikt. Over de definitie van wat er onder het sociaal domein valt bestaat discussie. Het Rijk heeft een bredere definitie dan hetgeen in 2014 daaronder in Waddinxveen werd verstaan en is afgesproken. Voor het bepalen of wij met ingang van 2018 in de Programmabegroting 2018 - 2021 budgettaire neutraliteit hebben bereikt, zijn wij uitgegaan van onze oorspronkelijke definitie uit 2014: alle gedecentraliseerde taken, de 'oude' Wmo taken en de extra investering in informatie. Van het geprognosticeerde tekort van € 1,4 miljoen (10%) in december 2014 zonder ervaringscijfers Jeugd, resteert een daadwerkelijk gemiddeld structureel tekort van € 85.000 (0,75%) in 2018 - 2021. Op een budget van ruim € 10 miljoen beschouwen we het sociaal domein hiermee budgettair neutraal. Het kleine tekort wordt mede veroorzaakt door een extra investering in de digitale dienstverlening en de opkomst van het zogenaamde berichtenverkeer in het sociaal domein welke sinds 2016 steeds meer verplicht wordt gesteld. In 2021 is er sprake van een voordelig saldo in het sociaal domein. Met ingang van 2018 bestaan er in onze begroting geen financiële schotten meer tussen sociaal domein en de overige delen van de begroting.
306	Met ingang van 2018 zin de structurele inkomsten van het Rijk ontoereikend. De huidige werkelijke kosten vormen de basis voor de meerjarenbegroting.
307	Voor de begroting 2018-2021 is het uitgangspunt om realistisch te begroten. Het uitgangspunt budgetneutraliteit (dat we in voorgaande jaren hebben gehanteerd) hebben we laten vallen.
308	De gemeente raamt de lasten die noodzakelijk zijn.

c. Anders	
#	Gevraagde toelichting
309	Budgetneutraliteit is wel het vertrekpunt bij elk van de drie subdomeinen afzonderlijk, maar bij het onderdeel Participatie worden ook eigen middelen toegevoegd.
310	Budgetneutraliteit is wel een uitgangspunt, echter geldt bovenal dat ramingen realistisch moeten zijn. Vanuit dat perspectief wordt dan ook begroot. De budgetneutraliteit wordt daardoor vanuit een breder perspectief gezien, ook de "oude" sociaal domein taken worden hier expliciet in betrokken, omdat deze inhaken op de nieuwe taken.
311	De realisatiecijfers over voorgaande jaren is als grondslag voor de bepaling van de budgetten genomen. Deze grondslag kan op drie manieren worden beïnvloed. Op de eerste plaats zal de autonome ontwikkeling van de vraag op de verschillende onderdelen een financiële vertaling moeten krijgen. Op de tweede plaats zal jaarlijks getoetst moeten worden of door het Rijk voor een specifiek doel in het sociaal domein beschikbaar gestelde budgetten ook daadwerkelijk ingezet moeten worden. En op de derde plaats zal moeten worden bepaald op welke onderdelen nieuw beleid zal worden gevoerd en op welke wijze dit een budgettaire vertaling krijgt.
312	Uitgangspunt/streven is budgetneutraliteit. Echter begroot worden de kosten voor de 3 decentralisaties op reëel te verwachten uitgaven.
313	Grotendeels budget neutraal met daaraan toegevoegd een aantal historisch bepaalde deelbudgetten.
314	In beginsel budgetneutraliteit binnen Jeugd en WMO. Budgetneutraliteit in de zin van dat we kosten en opbrengsten ramen en het sociaal het binnen deze budgetten moet waarmaken. Voordelen gaan naar de reserve 3D en nadelen gaan ten laste van de reserve 3D. Voorgaande jaren is er enkel nog sprake geweest van voordelen. Als je spreekt van budgetneutraliteit in de zin van dat onze uitgaven niet hoger mogen zijn dan de Rijksuitgaven dan hanteren we geen budgetneutraliteit. Wij geven meer uit dan dat we van het Rijk ontvangen voor het sociaal domein.
315	Er wordt ingezet op verwachte uitgaven en inkomsten. Dit hoeft niet budgetneutraal te zijn. Dit komt mede voort doordat in de toekomst niet meer te traceren valt wat precies waar onder valt (denk hierbij aan de toegang, die geïntegreerd wordt tussen jeugd/wmo, maar ook personeelskosten zijn niet eenduidig aan te wijzen.
316	In principe neutraal, echter voor 2018 en 2019 is € 100.000 ingezet als algemeen dekkingsmiddel. Daar staat tegenover dat er voor de Participatie structureel € 63.000 aan eigen middelen extra beschikbaar gesteld is.
317	Voor WMO is de raming lager dan de beschikbare middelen, voor Jeugd grotendeels budgetneutraal, voor participatie budgetneutraal
318	Tot dusver is het bestaande structurele begrotingskader voor de nieuwe 3D-taken per onderdeel gebaseerd op de door het rijk beschikbaar gestelde middelen. Optredende afwijkingen (overschotten en tekorten op de afzonderlijke onderdelen en in totaal) zijn vooralsnog jaarlijks op incidentele basis alleen in de begroting van het lopende jaar verwerkt. In de structurele zin gold als algemeen uitgangspunt om het sociaal domein als geheel binnen de budgettaire kaders te houden. Wij zijn van mening dat we met ingang van 2018 de structurele begrotingskaders kunnen baseren op de beschikbare ervaringsgegevens en actuele prognoses, waarmee we het programma sociaal domein integraal inbedden in de totale begroting, net als alle andere programma's. Bepalend voor de budgetten per onderdeel (9taakveld) zijn voortaan reëel geraamde kosten van het vastgestelde Amstelveense beleid. Er is geen direct verband meer tussen de ontvangen vergoedingen per onderdeel en de beschikbare budgetten. Concreet ebtekent dit een verhoging van het budget Jeugd met 4,3 miljoen euro en verlaging van de budgetten Zorg en Werk met respectievelijk 2,5 miljoen euro en 1,8 miljoen euro.
319	Budgetneutraliteit is altijd een belangrijk uitgangspunt in de begroting geweest. Ten gevolge van dalende inkomsten en stijgende tekorten is dit uitgangspunt met ingang van 2018 losgelaten en is de begroting in lijn gebracht met de geprognosticeerde lasten (en hieruit voortvloeiende tekorten tov rijksinkomsten). Dit speelt primair bij WMO & Jeugd, bij het onderdeel participatie is nog steeds sprake van budgetneutraliteit. Het uitgangspunt van budgetneutraliteit blijft naar de toekomst echter het streven voor alle onderdelen van de decentralisaties, dit zal echter minimaal meerdere jaren in beslag nemen.
320	Het is uitgangspunt dat het budget het beleid volgt en niet andersom. De gemeente gaat niet uit van elk afzonderlijk deelbudget (jeugd/WMO/participatie apart) om daarbinnen de kosten te ramen, maar het budget wordt integraal ingezet. In dit budget zijn ook structureel eigen middelen opgenomen. Het is dus niet zo dat de gemeente zich in het budget beperkt tot de beschikbaar gestelde rijksmiddelen. De lasten voor de jaren 2018 en verder zijn zo goed mogelijk geraamd op basis van het huidige beleid en de huidige werkwijze. Hieruit blijkt dat meer budget nodig is, dan er aan middelen beschikbaar is. De gemeente is nu bezig met een cocreatieproces, samen met de inwoners, maatschappelijke organisaties en andere stakeholders, om de transformatie zodanig vorm te geven dat dienstverlening vanaf 2018 binnen de beschikbare middelen in de begroting te verwerken. Hoe dit precies in de praktijk uitwerkt, zal moeten blijken.
321	Het bieden van passende zorg aan jeugd en volwassenen staat voorop. Budgetneutraliteit is hierbij het uitgangspunt. Er is een reserve Sociaal domein om de komende jaren tekorten uit te dekken.

c. Anders	
#	Gevraagde toelichting
322	Voor Wmo en Jeugd is budgetneutraliteit het uitgangspunt. Voor participatie geldt dit niet.
323	Onze gemeente kan de taken voor het sociaal domein uitvoeren met een geraamde inzet van minder middelen dan beschikbaar is gesteld voor het sociaal domein
324	Bij de opstelling van de begroting 2018 is een nieuw begrip geïntroduceerd voor de ramingen SD en dat is nl "saldo-neutraal". Budget neutraal of budgettair neutraal wordt vaak in verband gebracht met de sinds 2015 overgehevelde taken, terwijl binnen het sociaal domein sprake is van taken waarvoor de gemeenten al langer verantwoordelijk zijn. In onze gemeente worden de budgetten die bij de reeds bestaande taken een rol spelen ook geacht te vallen onder het begrip saldo neutraal. Hiermee wordt dus in de begroting ontschotting doorgevoerd.
325	In principe geldt het trap op trap af principe voor het geheel van het sociaal domein. Met ingang van 2017 is het budget echter structureel verlaagd met 1,7 mln (zogenaamde uitname Wlz) Uit de ontwikkeling van het aantal cliënten blijkt dat het niet mogelijk is om de korting binnen het sociaal domein op te vangen. De raad heeft daarom bij de Voorjaarsnota 2017 besloten om structureel € 1,7 miljoen vanuit de Algemene Middelen toe te voegen.
326	WMO(oud en nieuw) en Jeugd: Bij de opstelling van de begroting 2018 is een nieuw begrip geïntroduceerd voor de ramingen SD en dat is nl "saldo-neutraal". Budget neutraal of budgettair neutraal wordt vaak in verband gebracht met de sinds 2015 overgehevelde taken, terwijl binnen het sociaal domein sprake is van taken waarvoor de gemeenten al langer verantwoordelijk zijn. In onze gemeente worden de budgetten die bij de reeds bestaande taken een rol spelen ook geacht te vallen onder het begrip saldo neutraal. Hiermee wordt dus in de begroting ontschotting doorgevoerd. P-wet: De rijksvergoeding voor de WSW is nog steeds lager dan de loonkosten van het WSW bestand, het verschil zal de komende jaren nog toenemen, daarmee ook de tekorten die uit de algemene middelen gedekt moeten worden.
327	In principe is het budgetneutraal ontschot opgenomen. Het resterende saldo wordt gemuteerd in een hiervoor gevormde reserve
328	Tekorten worden, indien het toelaat, zoveel mogelijk binnen het sociaal domein opgevangen.
329	In principe is het antwoord A. Maar de rijksmiddelen aangevuld met de gemeentelijke middelen bij de invoering van de 3D.
330	Onder het sociaal domein verstaan wij het totaal van de drie decentralisaties plus de 'oude' WMO. Hierbij zitten ook eigen middelen. In de begroting 2018 is de budgettaire neutrale verwerking van de ontwikkelingen binnen het sociaal domein (deels) losgelaten. De bezuinigingsopgave is ook deels buiten de budgetten van de decentralisaties gevonden.
331	Gemeente Valkenswaard hanteert als uitgangspunt de historische kosten met een taakstelling. Antwoord a lijkt ons onwaarschijnlijk gezien het "open einde" karakter van de Wmo en Jeugdhulp.
332	Budgetneutraliteit per domein is belangrijk maar de ervaring leert dat dit uitgangspunt naar verloop van tijd minder belangrijk wordt. Zie het antwoord op vraag 2.
333	Uitgangspunt is budgetneutraliteit op de 3D's. Dat is inclusief de oorspronkelijke budgetten voor jeugd- en jongerenwerk en ouderenwerk.
334	In principe geldt budgetneutraliteit per decentralisatie. In de praktijk is dit lastig te realiseren, Bijvoorbeeld het tekort WSW dekken wij uit de algemene middelen en er is ook een tekort op Jeugdzorg. Het tekort op jeugdzorg 2018 dekken wij uit de reserve sociaal domein. Vanaf 2019 wordt het tekort Jeugdzorg gedekt uit de algemene middelen.
335	De begrotingen van de Gemeenschappelijke regelingen zijn leidend voor de ramingen. Dit geldt voor alle 3 D. Wel wordt gevolgd of de begrotingsuitvoering binnen de budgetten van het rijk blijven. De overige uitgaven die door de gemeente rechtstreeks worden uitgevoerd worden geraamd op basis van ervaringscijfers
336	Wij ramen de 3D-budgetten grotendeels op budgetneutraliteit. Daar waar de afwijking redelijkerwijs is in te schatten ramen wij een afwijking en wordt een reserve ingezet om deze afwijking op te vangen.
337	Vanuit ons uitgangspunt dat wij de nieuwe taken in het sociaal domein uitvoeren binnen het totaal van de beschikbare budgetten voor jeugd, participatie en Wmo hebben wij de budgetten aangepast aan de nieuwe prognoses (ingedeeld naar preventieve, algemene en individuele voorzieningen). Daarmee verwachten wij dat deze budgetten voor de komende jaren op niveau zijn. Hiermee in lijn hebben wij ook onze uitvoeringsorganisatie ingericht. Na verwerking van deze mutaties is er nog een klein surplus.

Vraag 2.

De onderbouwing van de lastenramingen 2018 is overwegend gebaseerd op:

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Historische kosten	13%	45
■ Ervaringscijfers	42%	140
■ Afgesloten contracten en/of (bijdragen aan) verbonden partijen	7%	25
■ Anders	38%	127
Totaal		358

a. Historische kosten

#	Vrijblijvende toelichting
1	Gebaseerd op macro economisch budget.
2	Wmo historische kosten. Jeugd en Pwet op basis van bijdragen aan verbonden partijen.
3	Begroting 2018 is in lijn met begroting 2017
4	Lastenraming 2018 is primair gebaseerd op realisatie/prognose 2017.
5	De raming voor 2018 is gebaseerd op de historische kosten over 2016 en 2017, maar verhoogd met de volume- en prijsindexeringen zoals die zijn opgenomen in de meicirculaire 2017.
6	De basis is t-3 en t-2, maar we houden rekening met beleidsmatige ambities
7	Is bij Jeugd gebaseerd op t-3 en t-2. (Blijkt overigens nu al dat dit veel te laag zal zijn.) Bij Wmo obv ervaringscijfers. Bij Pwet is deelbudget bepalend voor de uitbetaling aan SW-bedrijf.
8	De verdeling tussen de budgetten Wmo en Jeugd is vooral gebaseerd op historische cijfers, waarop ook de begroting 2015 is gebaseerd.
9	Op dit moment is de aanbesteding voor de inkoop 2018 ev in volle gang dus is de raming nog op basis van historie. Bij de VJR wordt dit (daar waar mogelijk) obv contracten aangepast.
10	Wij hebben aan de hand van de afrekeningen 2015 en 2016 flinke verschillen geconstateerd tussen de jaren. Daarom is a. aangehouden. De verschillen worden uiteindelijk toch verrekend met de bestemmingsreserve.
11	
12	Wmo nieuw en jeugd is gebaseerd op de werkelijke kosten 2016. Voor de participatiewet hebben we de cijfers van de begroting 2018 van de gemeenschappelijke regeling aangehouden.
13	De onderbouwing verschilt niet per subdomein.

a. Historische kosten

#	Vrijblijvende toelichting
14	Gemeente Valkenswaard hanteert als uitgangspunt de historische kosten met een taakstelling. Antwoord a lijkt ons onwaarschijnlijk gezien het "open einde" karakter van de Wmo en Jeugdhulp.
15	Met name de cijfers van 2015-2017 vormen de basis van de ramingen.
16	zie toelichting vraag 1
17	Wij gaan nog uit van historische kosten zoals bij de start, maar zijn bezig om op basis van ervaringscijfers te begroten.
18	De lastenramingen voor de onderdelen waar een decentralisatie-uitkering tegenover staat, zijn niet gebaseerd op historische kosten. De lasten worden hier even hoog geraamd als de te ontvangen decentralisatie-uitkering uit het gemeentefonds.
19	Ze zijn niet alleen gebaseerd op historische cijfers. Langzamerhand willen we toe naar ramingen op basis van indicaties

b. Ervaringscijfers

#	Vrijblijvende toelichting
20	De lastenramingen Jeugd worden vooral op gebaseerd op de bijdrage richting Den Bosch (specialistische jeugdzorg) en centrumgemeente Cuijk (lokale jeugdzorg). Deze twee bijdragen samen moet uitkomen met het bedrag dat we voor de Jeugd krijgen via de integratie-uitkering sociaal domein. Wmo is vooral gebaseerd op ervaringen uit voorgaande jaren. De Participatiebudgetten worden gebaseerd op het gedeelte Participatie in de integratie-uitkering sociaal domein.
21	De lastenramingen Jeugd worden vooral op gebaseerd op de bijdrage richting Den Bosch (specialistische jeugdzorg) en centrumgemeente Cuijk (lokale jeugdzorg). Deze twee bijdragen samen moet uitkomen met het bedrag dat we voor de Jeugd krijgen via de integratie-uitkering sociaal domein. Wmo is vooral gebaseerd op ervaringen uit voorgaande jaren. De Participatiebudgetten worden gebaseerd op het gedeelte Participatie in de integratie-uitkering sociaal domein.
22	De lastenramingen Jeugd worden vooral op gebaseerd op de bijdrage richting Den Bosch (specialistische jeugdzorg) en centrumgemeente Cuijk (lokale jeugdzorg). Deze twee bijdragen samen moet uitkomen met het bedrag dat we voor de Jeugd krijgen via de integratie-uitkering sociaal domein. Wmo is vooral gebaseerd op ervaringen uit voorgaande jaren. De Participatiebudgetten worden gebaseerd op het gedeelte Participatie in de integratie-uitkering sociaal domein.
23	Op basis van de ervaringscijfers wordt jaarlijks de begroting herzien. Hierbij geldt de budgetneutraliteit uiteraard ook nog steeds. M.a.w. kostenverhogingen worden gecompenseerd door kostenverlagingen c.q. inkomstenverhogingen. Overigens wordt opgemerkt dat gelet op de toekomstige bezuinigingen binnen het sociaal domein, deze werkwijze naar alle waarschijnlijkheid niet meer overeind kan blijven. Nu beschikken we nog over een reserve, maar deze is uiteraard alleen voor het opvangen van eenmalige tekorten.
24	Voor WMO en jeugd worden ramingen gedaan op basis van zorgvraag in combinatie met verwachte ontwikkeling, maal de gemiddelde kosten van een zorgvraag. Wij werken voor de maatwerkwerk voorzieningen op een PxQ basis met voor een deel van de zorg een soort bandbreedte producten bijvoorbeeld (ondersteuning 3 - 6 uur per week) Voor participatie geldt dat er meer sprake is van afgesloten contract en bijdragen aan GR. We hebben een GR voor de WSW, en een werkbedrijf voor re-integratie. Dit is vanuit de decentralisaties het grootste deel van het bedrag. Voor de (bijzondere) bijstand hanteren we daarentegen de methode zoals voor WMO en Jeugd.
25	De onderbouwing is voornamelijk gebaseerd op ervaringscijfers. Over 2016 hebben we voor Wmo en Jeugdzorg voor het eerst meer betrouwbare cijfers gekregen. Deze cijfers met een eerste prognose over 2017 vormen de onderbouwing van de lastenraming 2018 voor Wmo en Jeugdzorg.
26	Voor wat betreft de Wmo en jeugd ramen we op basis van ervaringscijfers. Voor de participatiewet houden we rekening met de te verwachten uitstroom van WsW cliënten en de laatst bekende rijksbijdrage per AJ.
27	Voor wat betreft de Wmo en jeugd ramen we op basis van ervaringscijfers. Voor de participatiewet houden we rekening met de te verwachten uitstroom van WsW cliënten en de laatst bekende rijksbijdrage per AJ.
28	Wij maken gebruik van onze cijfers uit 2016 en 2017 voor de ramingen van 2018 en verder
29	Eigenlijk willen wij hier b en c invullen. Uitvoering WMO is grotendeels bij de Intergemeentelijke Sociale Dienst ondergebracht. Baseren zich deels op ervaringscijfers. Uitvoering Jeugdhulp ligt grotendeels bij Holland Rijnland. Lastenramingen grotendeels op basis van afgesloten contracten. Bijdrage Participatie gaat volledig naar Werkvoorzieningschap Kust-, Duin- en Bollenstreek met hiernaast een bijdrage in het tekort.
30	Zie antwoord op vraag 1
31	Voor jeugd wordt het regionale advies gevolgd, dat gebaseerd is op ervaringscijfers 2014-2017; Wmo is incrementeel begroot
32	Gebaseerd op ervaring en verwachting wordt er geraamd.

b. Ervaringscijfers

#	Vrijblijvende toelichting
33	Tevens ook op basis van contracten.
34	Deze aanpak is uniform voor alle subdomeinen. Er vindt extrapolatie op basis van ervaringen voorgaande jaren in combinatie met verwachting plaats.
35	De budgetten zijn geraamd op de laatst bekende cijfers, begroting of andere gegevens en rekening houdend met de uitgaven van 2016 en 2017.
36	dit geldt voor alle 3 domeinen
37	De raming van de lasten is gebaseerd op historische cijfers, aangevuld met ervaringscijfers en ontwikkelingen van de markt. (lees hier het aantal aanvragen). De afgesloten contracten zijn veelal open einde regelingen.
38	Ervaringscijfers. Dat wil zeggen de historische kosten aangevuld met de te verwachten ontwikkelingen
39	Er is voor de 2018 zoveel mogelijk getracht op basis van ervaringscijfers te ramen, daar waar dit nog lastig was is als uitgangspunt gehanteerd de historie.
40	De gemeente raamt zo reëel mogelijk in haar begroting. Dit op basis van ervaringscijfers, actuele contracten en aanlevering van informatie door de GRSK e.d..
41	Begroting is een combinatie van verwachtingen van verbonden partijen, huidige ervaringscijfers en verwachtingen van toekomstig beleid.
42	Begroting is een combinatie van verwachtingen van verbonden partijen, huidige ervaringscijfers en verwachtingen van toekomstig beleid.
43	Voor Jeugd en Wmo geldt dat aanvankelijk (2015 en 2016) de ramingen vooral gebaseerd waren op de historische kosten. Inmiddels zijn er steeds meer bruikbare ervaringscijfers waarop de begroting is gebaseerd.
44	participatiewet is budgettair neutraal. Bijdrage Rijk gaat 1 op 1 door naar het werkbedrijf. Binnen deze gemeenschappelijke regeling is het solidariteitsprincipe van toepassing.
45	De lastenramingen van WMO en Jeugd zijn gebaseerd op realisatiecijfers van 2016. Het WSW-deel van de Integratie-uitkering Participatie wordt één op één doorgesluisd naar de uitvoerende partij.
46	B: Jeugd, Participatie en Wmo-begeleiding: Vanwege ontbreken betrouwbare historische cijfers. Overige Wmo-voorzieningen: C. Voor participatie geldt tevens de ontwikkelingen omtrent werkloosheid.
47	Ervaringscijfers in combinatie met historische kosten.
48	De budgetneutraliteit heeft betrekking op Wmo en Jeugd. Voor het overige is de onderbouwing gebaseerd op ervaringscijfers. De lasten voor Wmo en Jeugd zijn voor de de mjb 2018 - 2021 wel gebaseerd op de historische kosten van 2016, maar tezamen is budgetneutraliteit het uitgangspunt geweest.
49	In 2018 hebben we de raming van het budget Wmo, Jeugd en P-wet aangepast aan de ervaringscijfers van de afgelopen 2,5 jaren én daarnaast een inschatting gemaakt van de (soms gewijzigde) verwachtingen in 2018 en volgende jaren.
50	Zie toelichting vraag 1.
51	Zie toelichting bij vraag 1.
52	De ervaringscijfers en de verwachte trend vormen de basis onder de lastenraming.
53	De begroting 2018 is met name gebaseerd op de (verwachte) uitkomsten boekjaar 2017.
54	uiteraard gecombineerd met een beetje c.
55	Ervaringscijfers met inschattingen van mogelijk toekomstig verloop clientenaantallen gecombineerd met de (mogelijke) opbrengsten van de transformatie (c.q. andere manier van werken waarbij, naast de maatwerkvoorzieningen, ook naar algemene voorzieningen wordt gekeken)
56	Voor alle onderdelen van 3D geldt dat de ramingen van de verschillende uitvoerende GR-en in principe wordt overgenomen. In een enkel geval wordt op basis van later verkregen gegevens hiervan afgeweken. Bijvoorbeeld: de uitgaven voor inkomensondersteuning zijn verhoogd, omdat de doeluitkering hiervoor ook fors werd verhoogd.
57	Op de specifieke budgetten zijn budgetten opgenomen o.b.v. ervaringscijfers, m.u.v. jeugdwet. Voor de jeugdwet houden we rekening met een raming gelijk aan het rijksbudget. Dit omdat regionaal de verdeelsleutels voor de doorberekening van jeugduitgaven (lumpsumbudgetten) nog steeds ter discussie staan. Eventuele tekorten op de uitgaven jeugdwet worden opgelost binnen de totale budgetten Soc. domein. Voor de Pwet is zowel voor de klassieke Wsw als re-integratie de afspraak gemaakt dat de uitvoering moet plaatsvinden binnen de ontvangen rijksmiddelen
58	Bij de participatiewet is na aftrek van de bijdrage aan de werkvoorziening het budget re-integratie als sluitpost genomen.
59	Voor de jeugd is het voornamelijk gebaseerd op ramingen van de GR RIGG, dat hoofdzakelijk gebaseerd is op het budget voor jeugd, tav de Pwet is het ook gebaseerd op de GR Werkplein Fivelingo, WMO is op basis van ervaringscijfers

b. Ervaringscijfers

#	Vrijblijvende toelichting
60	In de praktijk hanteren we een combinatie van a, b en c. Waarbij b steeds meer de overhand krijgt op basis van de ervaringen van de jaren 2015, 2016 en 2017.
61	Voor de Wmo zijn de ervaringscijfers goed in beeld. Voor Jeugd geldt dit ook voor lokaal. Voor het bovenregionale deel is dit lastig te voorspellen.
62	De begrotingscijfers van 2017 zijn bijgesteld op basis van de meest recente uitgaven prognoses 2017 en de onderliggende afgesloten contracten. Deze zijn de basis voor de begroting 2018 en verder. Daarbij is budgetneutraliteit een uitgangspunt in Enschede voor de 3 D's, door de hogere uitgaven gaat dit niet meer op en zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Er worden ook extra gemeentelijke middelen toegevoegd voor de BUIG en SW.
63	De onderbouwing van de lastenraming is deels gebaseerd op de ervaringscijfers en de maatregelen zoals die zijn genomen in het advies: "ondersteuning en zorg voor Jeugd en Wmo-maatregelen voor 2017 en verder.
64	Zie ook vraag 1. Ervaringscijfers en uiteraard ook toekomstige ontwikkelingen zijn de basis voor de ramingen voor het nieuwe jaar. Dit is niet anders dan bij de overige budgetten alleen is de ervaring op het gebied van het sociaal domein nog relatief gering.
65	Zie de toelichting bij vraag 1.
66	Zie toelichting vraag 1.
67	zie hierboven
68	de Pwet wordt uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling Orionis de Jeugdwet (inkoop van de jeugdzorg) wordt grotendeels uitgevoerd door de GGD Zeeland de ramingen worden dus gebaseerd op de in de begroting van desbetreffende GR-en opgenomen bijdragen.
69	Trend van de kosten 2015 en 2016 doorgetrokken naar 2017 e.v.
70	De cijfers zijn gebaseerd op zowel historische als ervaringscijfers. M.n. Wmo is gebaseerd op ervaringscijfers en de Jeugd fluctueert tussen historisch en ervaring. Bij Participatie is het budget leidend.
71	nvt
72	nvt
73	Combinatie van b en c
74	De ramingen voor 2018 zijn grotendeels gebaseerd op de ervaringscijfers van 2015, 2016 en deels 2017
75	De raming is een mix van historische kosten, ervaringscijfers, contracten en inschatting van de te verwachten groei door toename van aanvragen.
76	Combinatie van ervaringscijfers en afgesloten contracten.
77	Er wordt vooral gekeken naar de uitkomsten van de jaarrekening 2016 en de tussentijdse rapportages van 2017.
78	De begroting 2018-2021 is vooral gebaseerd op ervaringscijfers. Voor de uitvoering vm WSW is het beschikbare budget binnen het onderdeel participatie leidend.
79	2016 is in hoofdlijnen het uitgangspunt geweest voor de begroting 2018. Hier en daar bijgesteld door actuelere informatie.
80	De druk op het jeugdbudget alsmede de Pwet-budgetten is hoger dan de druk op het WMO-budget
81	Het is eigenlijk een combi van historische kosten en de huidige ervaringscijfers. Is van toepassing op alle domeinen
82	Ervaringscijfers zijn vaak gebaseerd op de historische kosten.
83	Ervaringscijfers en historische kosten.
84	Er wordt gekeken naar de uitgaven van 2015 en 2016 en een schatting van de uitgaven voor 2017
85	De begrotingen van de uitvoerende gemeenschappelijke regelingen worden opgesteld op ervaringscijfers. zie ook antwoord vraag 1
86	Geen verdere toelichting noodzakelijk
87	ervaringscijfers 2016
88	Binnen de onder 1 gestelde kaders wordt de verdeling van de budgetten gedaan aan de hand van ervaringscijfers uit 2015, 2016 en 2017
89	Voor Jeugd en Wmo stellen we jaarlijks het budget bij obv de ervaringscijfers. Pwet obv te verwachte ontvangen bedragen.

c. Afgesloten contracten en/of (bijdragen aan) verbonden partijen

#	Vrijblijvende toelichting
90	Gebaseerd op historische kosten en aangevuld/gewijzigd d.m.v. ervaringscijfers.
91	Wmo: historische kosten, wijzigingen vinden plaats op basis van ervaringscijfers.
92	Historische kosten en bijraming d.m.v. ervaringscijfers.
93	Wij volgen de vastgestelde begrotingen van de Gemeenschappelijke Regelingen waarin wij participeren
94	Zoveel mogelijk op basis van contracten. Hiernaast gebruiken wij uiteraard ook ervaringscijfers en historische kosten. Echter kunnen wij maar 1 mogelijkheid selecteren.
95	Alle punten spelen wel mee, maar bovenal het contract met de RIGG voor de Jeugdzorg en de meerjarenraming van werkplein Fivelingo voor Participatie en de HO en Begeleiding contracten met de zorgaanbieders.
96	De begroting van Zutphen is op basis van zero bases budgetting. Dat wil zeggen de bedragen in de begroting zijn op basis van de aanvragen / begrotingen van onze "opdrachtnemers".
97	De zorg in natura wordt regionaal ingekocht op basis van Lumpsum. De basis is feitelijk de budgetten voor 3D vanuit het rijk, aangevuld met daadwerkelijke inkoopcontracten in geval van afwijking.
98	Jeugd en WMO: deels contracten / deels ervaringscijfers Participatiewet: uitvoering door verbonden partij, begroting hiervan is gebaseerd op uitgangspunt budgetneutraliteit (regionaal)
99	Zoals hiervoor aangegeven wordt bij de door ons uitbestede wettelijke taken (jeugd en participatie) het rijksbudget als taakstellend beschouwd. Voor de Wmo is het feitelijk een combinatie van antwoord b en c waarbij de uitvoeringskosten worden geraamd op basis van ervaringscijfers en afgesloten contracten. Het restant wordt ingezet voor beleidsontwikkeling, doorontwikkeling sociaal team en pilots binnen het sociaal domein. Deze initiatieven hebben tot doel de kracht van de samenleving te versterken waardoor er minder een beroep hoeft te worden gedaan op regelingen van de gemeente.
100	de 3 decentralisaties worden alle uitgevoerd door gemeenschappelijke regelingen.
101	De zorg in natura wordt regionaal ingekocht op basis van Lumpsum. De basis is feitelijk de budgetten voor 3D vanuit het rijk, aangevuld met daadwerkelijke inkoopcontracten in geval van afwijking.
102	De zorg in natura wordt regionaal ingekocht op basis van Lumpsum. De basis is feitelijk de budgetten voor 3D vanuit het rijk, aangevuld met daadwerkelijke inkoopcontracten in geval van afwijking.
103	Zie toelichting bij 1.
104	Combinatie van historische kosten en afgesloten contracten.

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
105	Betreft een combinatie van bovenstaande waarbij de ervaringscijfers belangrijker worden nu we een paar jaar onderweg zijn.
106	Per subdomein is de onderbouwing van de lastenramingen 2018 een combinatie van de historische kosten, ervaringscijfers en afgesloten contracten. Elk van de genoemde elementen wordt in ogenschouw genomen bij de raming 2018.
107	Voor 2018 is sprake van verschillende vormen. Afgesloten contracten (op basis van historische kosten) als ook ervaringscijfers. Overbruggings lasten (openeind) als gevolg van de continuering van zorg.
108	Combinatie van bovenstaande.
109	Op basis van zorgprognoses: indicatiewaarden en verzilveringspercentages, waar nodig gecorrigeerd voor O-declaraties. Voor WSW-oud op basis van historische kosten gecorrigeerd met natuurlijke uitstroom en lpo. Prognose WSW nieuw op basis van aantal quotemwet nieuw beschermt tegen WMI. Prognose reïntegratie is grotendeels gebaseerd op historische kosten en vwb op basis van afgesloten contracten.
110	De budgetten sociaal domein kennen grofweg 2 bronnen: de bestaande middelen die Apeldoorn beschikbaar had en de gedecentraliseerde middelen vanaf 2015. In de uitvoering is dat onderscheid intussen verdwenen. Bij de raming van de budgetten sociaal domein volgen we echter de budgetten van de integratie uitkering sociaal domein, zoals die in de algemene uitkering zitten. Neemt bijv. de rijksvergoeding beschermd wonen toe met €100.000, dan verhogen we op programma 7 het corresponderende budget met hetzelfde bedrag; daalt de vergoeding voor bijv. jeugdzorg dan daalt het betreffende budget op programma 5 met dezelfde omvang.
111	De lasten worden geraamd op het niveau van de beschikbare budgetten (meicirculaire 2017).
112	<ul style="list-style-type: none"> • Inzichten nieuw beleid (prognoses); • Historische cijfers; • Ervaringscijfers.

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
113	zie antwoord op vraag 1
114	Combinatie van afgesloten contracten en/of (bijdrage aan) verbonden partijen en ervaringscijfers
115	Voor de Wmo en Jeugd worden de ramingen bepaald aan de hand van de tot dan bekende zorgtoewijzingen cq kosten van dat jaar. Voor het overige wordt gekeken naar de meest recente zorgtoewijzingen/kosten van de overige maanden van het jaar ervoor. Anders gezegd: de bekende zorgtoewijzingen/kosten 2017 ten tijde van de begroting 2018 is als basis genomen. Daarnaast is gekeken wat in 2016 in de overige maanden aan zorgtoewijzingen zijn ingestroomd. Deze optelling vormt de basis voor de begroting Wmo en Jeugd. voor de participatie wordt met de meest actuele situatie (ervaringscijfers) gerekend voor de toekomst.
116	Lastenraming is gebaseerd op een combinatie genoemde keuzes.
117	Combinatie van A en C
118	Zoals bij vraag 1 aangegeven is de hoogte van de budgetten afhankelijk van de rijksuitkering. Uiteraard zijn daar waar zich ontwikkelingen voordeden de budgetten aangepast aan de reële lasten.
119	De onderbouwing van de lasten is op basis van de begroting van de Dienst SoZaWe NW Fryslân.
120	Het is een combinatie van a, b en c.
121	Het is nog moeilijk de raming te baseren op ervaringscijfers omdat reële cijfers niet beschikbaar zijn
122	De lastenraming is gelijk aan de bedragen in de meicirculaire 2017 integratieuitkering sociaal domein. Wat er in komt gaat eruit, trap op trap af met de cijfers uit de integratieuitkering sociaal domein. AWBZ en Jeugdgezondheidszorg bij elkaar en dan met een verdeelsleutel verdeeld over de budgetten WMO en Jeugd. En Participatiebudget één op één overgenomen als budget participatie.
123	Historische kosten en circulaires gemeentefonds.
124	lastenraming is gebaseerd op de bijdrage van het Rijk t-1 vwb Jeugd en Wmo. Participatiewet obv ervaringscijfers
125	Vooralsnog gebaseerd op de ontvangsten vanuit het rijk, dus inkomsten zijn uitgaven. Tot nu toe zijn we ieder jaar uitgekomen. Verwachting is wel dat dat voor 2017 en 2018 steeds lastiger zal worden. Inkoop 2018 is nog niet afgerond en loopt een rechtszaak met aanbieders over de tarieven.
126	De lasten zijn gebaseerd op een prognose van de kosten die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen te realiseren.
127	Een combinatie van A, B en C voor alle drie de subdomeinen, voor Wmo en Jeugd aangevuld met een doorrekening van de kosten van uitgegeven indicaties.
128	Wmo/Jeugd = combinatie van b en c.
129	Vooralsnog gebaseerd op de ontvangsten vanuit het rijk, dus inkomsten zijn uitgaven. Tot nu toe zijn we ieder jaar uitgekomen. Verwachting is wel dat dat voor 2017 en 2018 steeds lastiger zal worden. Inkoop 2018 is nog niet afgerond en loopt een rechtszaak met aanbieders over de tarieven.
130	Vooralsnog gebaseerd op de ontvangsten vanuit het rijk, dus inkomsten zijn uitgaven. Tot nu toe zijn we ieder jaar uitgekomen. Verwachting is wel dat dat voor 2017 en 2018 steeds lastiger zal worden. Inkoop 2018 is nog niet afgerond en loopt een rechtszaak met aanbieders over de tarieven.
131	De raming voor de Jeugd en WMO (en bijgestelde raming) is gebaseerd op contractwaarde, ervaringscijfers en gesprekken met de aanbieders. Daarnaast is er in het risicoprofiel (algemene reserve sociaal) rekening gehouden met risico's als gevolg van de de nieuwe werkwijze jeugdhulp met ingang van 2018 en onzekerheden rondom de ontwikkeling van de tweedelijnszorgkosten. Participatie op basis van budgetneutraliteit. Met ingang van 1 januari 2018 start het Participatiebedrijf (samenwerking tussen Zaanstad en Purmerend) (= Werkom) dat invulling gaat geven aan de Participatiewet.
132	Vooralsnog gebaseerd op de ontvangsten vanuit het rijk, dus inkomsten zijn uitgaven. Tot nu toe zijn we ieder jaar uitgekomen. Verwachting is wel dat dat voor 2017 en 2018 steeds lastiger zal worden. Inkoop 2018 is nog niet afgerond en loopt een rechtszaak met aanbieders over de tarieven.
133	WMO: combi a/b/c Jeugd: combi b/c Pwet: c
134	80% aan zorgkosten en 20% uitvoeringskosten. Op basis van de hoogte van de integratie-uitkering Jw, Wmo en Participatiewet.
135	Lastenraming is gebaseerd op een combinatie genoemde keuzes.
136	Lastenraming is gebaseerd op een combinatie genoemde keuzes.
137	zie vraag 1

d. Anders	
#	Gevraagde toelichting
138	Wij nemen in onze begroting de budgetten op overeenkomstig de afgesloten uitvoeringsvarianten. Zo is voor de uitvoering van de wmo 2015 het plafondbedrag (lumpsum) van het contract in de meerjarenraming opgenomen. De lastenraming jeugd is obv arrangementensystematiek 2018, waarbij op dit moment een project loopt om miv 2019 een nieuw contract af te sluiten voor de jeugdhulp. De sociale werkvoorziening (participatie) is gebaseerd op de begroting van de GR WOZL.
139	De lasten zijn grotendeels gebaseerd op ervaringscijfers en afgesloten contracten, hier geldt ook dat de raad extra accenten heeft aangebracht op bepaalde onderdelen.
140	Het is een combinatie hiervan. Bijvoorbeeld voor bijstand wordt een prognose gemaakt door de uitvoeringsorganisatie. Daarnaast loopt er een project Samen14 om samen met andere gemeenten (2019) zorg in te kopen. Sportgebouwen onderhoud etc. is bijvoorbeeld vaak op basis van cijfers van de voorgaande jaren.
141	Voor raming van de lasten in 2018 hebben we gekeken naar de afspraken in de contracten, de verwachte inzet van zorg en instrumenten op basis van ervaring van voorgaande jaren in combinatie met ontwikkelingen die in 2018 worden verwacht. De raming van het tekort op de WSW is gebaseerd op het Transitieplan van het SW-bedrijf.
142	Bij WMO bijvoorbeeld is de lastenraming overwegend gebaseerd op historische kosten en ervaringscijfers, bij de Jeugd hoofdzakelijk op afgesloten contracten.
143	Combinatie van ervaringscijfers, historische kosten, afgesloten contracten en budgetneutraliteit
144	De onderbouwing is gebaseerd op ervaringscijfers, historische kosten, afgesloten contracten en de beschikbare budgetten, zoals aangegeven bij vraag 1
145	Budgetneutraal
146	De raming is een combinatie van historische gegevens in combinatie met afgesloten contracten en bijdragen aan verbonden partijen. Voor WMO betreft het voornamelijk o.b.v. historische gegevens, bij jeugd combinatie historische gegevens met afgesloten contracten en bij Participatie, historische gegevens, afgesloten contracten en bijdragen aan verbonden partijen.
147	Bij jeugd wordt gerekend met ervaringscijfers/historische kosten. Bij WMO wordt doorgerekend met de beschikkingen van jaar T-1. Bij Participatie worden de bijdragen conform de begroting van de gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen opgenomen.
148	De primitieve ramingen voor de zorgkosten zijn gebaseerd op de resterende middelen IU Sociaal Domein. Voor 2018 zal bij de voorjaarsnota een bijstelling van de zorgbudgetten plaatsvinden op grond van historische kosten (ontwikkeling kosten 2016 2017)
149	Combinatie van ervaringscijfers, contracten en budget
150	De onderbouwing is gebaseerd op historische kosten, ervaringscijfers en afgesloten contracten. Zo zitten wij voor Jeugdzorg in de samenwerking 'Hart van Brabant' met 9 gemeenten. De bijdrage HvB is gebaseerd op de integratie-uitkering +/- lokale kosten. Lokale kosten (oa PGB) wordt bepaald obv historische kosten en mogelijk beleidsaanpassingen. WMO wordt ook grotendeels via inkoopafspraken in een samenwerking met 4 gemeenten bepaald. Participatie wordt grotendeels uitgevoerd door WSD waarbij de bijdrage is gebaseerd op de integratie-uitkering Participatie, deel WSW.
151	Combinatie van a, b, c.
152	Lastenraming is een samenspel van alle drie de eerder genoemde elementen.
153	De onderbouwing van de lastenramingen 2018 is deels gebaseerd op afgesloten contracten en bijdragen aan verbonden partijen. Daarnaast is het ook voor een deel gebaseerd op de taakstelling naar budgetneutraliteit in 2021.
154	combinatie van de genoemde opties.
155	Het betreft in de praktijk een combinatie van a, b en c. Aangevuld met de doelstelling dat het beleid binnen de beschikbare middelen dient te worden uitgevoerd.
156	De onderbouwing van de lastenramingen 2018 is gebaseerd op een combinatie van ervaringscijfers, historische kosten, afgesloten contracten en beschikbaar budget.
157	Een combinatie van historische cijfers, ervaringscijfers en afgesloten contracten. De ramingen zijn voor wat betreft de inkoop van zorg in natura bij de jeugdzorg en de begeleiding individueel (onderdeel Wmo) gebaseerd op de met zorgaanbieders af te sluiten contracten (dit betreft circa 17% van de totaal beschikbare middelen). Bij de overige budgetten zijn de ramingen gebaseerd historische kosten en daar waar ervaringscijfers daar aanleiding toe geven het budget bijgesteld.
158	Combinatie van historische kosten, ervaringscijfers. Resteert een taakstellend budget voor inkoop ZIN.
159	Dit is gebaseerd op zowel de historische kosten, afgesloten contracten, indicatiestellingen en specifieke (verwachte) ontwikkelingen bij (grote) aanbieders. Er wordt regionaal samengewerkt om een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen.
160	Combinatie van a, b en c

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
161	Hoofdzakelijk gebaseerd op ervaringscijfers, gecombineerd met te verwachten groei in het volume (Wmo en Jeugdhulp).
162	Combinatie hiervan
163	De lastenramingen zijn gebaseerd op een mix van a en b. en het loslaten van de schotten tussen de subdomeinen. Anders gezegd ook het beschikbaar zijn van het totaal aan middelen heeft als basis gediend.
164	Onderbouwing is een combinatie van ervaringscijfers (bijv. voor ingekochte zorg waar sprake is van opneinderegelingen) en afgesloten contracten/bijdragen aan verbonden partijen.
165	De lastenramingen zijn gebaseerd op ervaringscijfers/actuele ontwikkelingen en afgesloten contracten en bijdragen aan verbonden partijen.
166	Bijdrage GR jeugdhulp is een groot deel van de begroting en is gebaseerd op afgesloten contracten en bijdragen aan verbonden partijen. De overige kosten op de andere subdomeinen worden gebaseerd op historische cijfers en ervaringscijfers.
167	Combinatie hiervan. De lasten zijn waar mogelijk gebaseerd op afgesloten contracten en ervaringscijfers 2015, 2016.
168	Voor WMO en Jeugd geldt een combinatie van b en c. Voor participatie geldt antwoord c (bijdrage aan verbonden partijen), in combinatie met eigen verwachtingen van de gemeente (gebaseerd op zowel nationale als lokale economische ontwikkelingen).
169	De onderbouwing is een combinatie van ervaringscijfers en verwachte transformatieresultaten (besparing).
170	De lastenramingen zijn gebaseerd op een mix van a en b. en het loslaten van de schotten tussen de subdomeinen. Anders gezegd ook het beschikbaar zijn van het totaal aan middelen heeft als basis gediend. P-Wet: (c) vwb de WSW is de begroting van het WSW bedrijf leidend.
171	Voor Jeugd en Wmo op basis van ervaringscijfers; voor Participatie op basis van de bijdrage aan het werkvoorzieningsschap dat voor ons de wet uitvoert.
172	De verwachte lasten voor jeugd zijn ingeschat o.b.v. afgesloten contracten in de regio en ervaringscijfers.
173	het betreft een combinatie van a/m c. Binnen Wmo en jeugd worden ervaringscijfers gekoppeld aan contractafspraken 2018. Enkele onderdelen binnen jeugd zijn echter nog gebaseerd op historische cijfers. Binnen participatie worden gemaakte plannen / afspraken verwerkt. Deels betreft dit bijdrage aan regionaal WSW bedrijf.
174	Een combinatie van historische kosten, verwachte demografische ontwikkelingen en prijsontwikkelingen, plus verwachtingen bij effecten op de doelgroep van lokale beleidsaanpassingen. (WMO en jeugd). Bij participatie is het budget re-integratie als taakstellend bepaald. Wel heeft de gemeente aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor projecten op gebied van jeugdwerkgelegenheid en re-integratie van statushouders. Bij oud WSW wordt de begroting van de gemeenschappelijke regeling gevolgd. tekorten op de WSW en Jeugd zijn in de begroting uit de algemene middelen aangevuld.
175	Betreft voor alle taken een combinatie van afgesloten contracten, historische kosten en ervaringscijfers
176	Voor de Wmo zijn vooral ervaringscijfers gebruikt. Jeugdhulp is gebaseerd op de uitgangspunten voor de financiering van de jeugdhulp 2018-2020 Groninger gemeenten (RIGG). Participatie is vooral gebaseerd op de begrotingscijfers van Wedeka (gemeenschappelijke regeling).
177	De ramingen WMO-Jeugd 2018 zijn deels gebaseerd op de realisatiecijfers 2016 in combinatie met de inkoopafspraken 2017. Voor het participatiedeel laten we ons leiden door de begroting 2018 van de modulaire gem. regeling Rijk van Nijmegen, die belast is met de uitvoering van de participatietaken (incl. SW-deel). We moeten constateren dat we op basis van de werkelijke kostenontwikkeling 2017 moeten gaan bijsturen op de primaire begrotingscijfers 2018. Dit geldt voor zowel Jeugd als WMO. Desondanks verwachten we ook in 2018 niet in tekorten terecht te komen.
178	Ramingen zijn deels op basis van ervaringscijfers, waarbij uitgegaan wordt van budgetneutraliteit
179	Deels zijn historische kosten de basis voor de begroting zoals bij de Wmo. Daarnaast wordt de match gemaakt met de beschikbare middelen van het rijk. Die vormen in principe het budgettaire kader voor de uitvoering.
180	Hoofdzakelijk gebaseerd op ervaringscijfers, gecombineerd met te verwachten groei in het volume (Wmo en Jeugdhulp).
181	Een combinatie van historische kosten, ervaringscijfers en afgesloten contracten en bijdragen aan verbonden partijen (i.c. Holland Rijnland /TWO als uitvoeringsorgaan voor de regionale Jeugdhulp).
182	Combinatie beschikbaar budget (rijk) en beleid.
183	Voor alle drie de domeinen geldt een combinatie van a, b en c. Voor de jeugd en Wmo is dan nog budgettaire neutraliteit het uitgangspunt. Tekort of overschotten op die 2 taken worden vereffend met de decentralisatie-reserve sociaal domein.
184	Er wordt zo reëel mogelijk begroot (een combinatie van a, b en c).
185	Combinatie beschikbaar budget (rijk) en beleid.
186	Op basis van a/b/c/
187	De rijksmiddelen uit de algemene uitkering GF

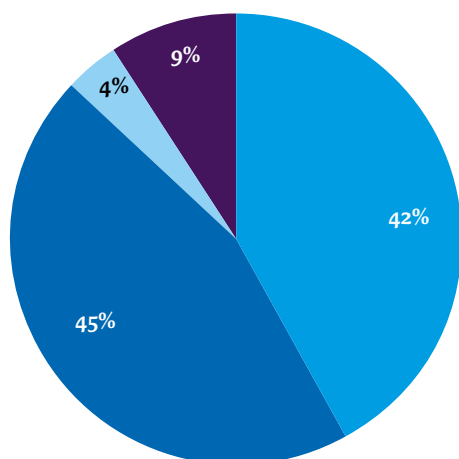
d. Anders	
#	Gevraagde toelichting
188	De ramingen zijn een combinatie van historische kosten, ervaringscijfers en afgesloten contracten.
189	De lastenramingen zijn vooral gebaseerd op ervaringscijfers vanaf 2015. Bij Jeugd is echter ook sprake van een bijdrage aan de GR Jeugdhulp en subsidies aan andere organisaties.
190	WMO zijn de budgetcijfers 2018=2017. Jeugd = rijksmiddelen jeugdhulp meicirculaire. Pwet zijn de rijksmiddelen BUIG en Pwet uit meicirculaire. Er is bewust gekozen om de budgetcijfers nog niet aan te passen, omdat de overschotten en tekorten tezamen op 3D (+ oude Jeugd en WMO) worden verrekend met de reserve sociaal domein.
191	Het is een combinatie tussen historische kosten en ervaringscijfers.
192	In de Programmabegroting 2018-2021 is de motie Ramen uitgaven sociaal domein uitgevoerd (met gebruikmaking van de ZBB analyse van het SD). Binnen de portefeuille Werk en Inkomen gaat het over de budgetten BUIG, re-integratie voor SW en uitkeringsgerechtigden en bijzondere bijstand. BUIG: op 22 september 2016 is in de commissie R&A een presentatie gegeven over de systematiek en is uitgelegd dat deze niet samenvalt met de financiële cyclus van de gemeente. In de begroting, najaarsrapportage en jaarstukken wordt gemeld wat we op dat moment weten. Re-integratiebudget onderdeel SW: naar aanleiding van onderzoek door Berenschot is bij de Programmabegroting 2018-2021 / Najaarsrapportage 2017 een structurele tegenvaller gemeld die oploopt de komende jaren. Re-integratiebudget onderdeel re-integratie van uitkeringsgerechtigden: het budget van het Rijk vormt het kader voor de uitgaven. Bijzondere bijstand: de uitgaven zijn lokaal geraamd en passen binnen het budget in de begroting. Voor WMO en Jeugd geldt dat voor het Inkoopplan is geraamd op basis van de benodigde middelen in de lokale situatie. Omdat hierbij tekorten aan de orde zijn is een Actieplan opgesteld om meer zicht te krijgen op de tekorten en vooral ook om te beoordelen in welke mate we kunnen sturen. De uitkomsten daarvan worden in de Kadernota 2018 verwerkt.
193	Hoofdzakelijk gebaseerd op ervaringscijfers, gecombineerd met te verwachten groei in het volume (Wmo en Jeugdhulp).
194	Jeugd en WMO: De onderbouwing is grotendeels gebaseerd op het inkoopresultaat 2017 (regionale inkoop plafonds) dat is afgezet tegen de historische kosten van voor 2015 en de realisatie 2015 en 2016 (ervaringscijfers). Participatie: dit onderdeel van de IU- sociaal domein wordt 1 op 1 doorgestort naar GR Werkzaam (WSW 100%, P-budget 95%). Daarnaast worden de subsidieresultaten op deze geldstromen geraamd conform de begroting van GR werkzaam / op onderdelen eigen uitgangspunten gehanteerd.
195	combinatie van ervaringscijfers en historische kosten
196	mix van a,b en c
197	De onderbouwing van de lastenramingen 2018 is gebaseerd op ervaringscijfers, historische kosten, afgesloten contracten en budgetneutraliteit.
198	De onderbouwing van de lastenraming is gebaseerd op ervaringscijfers in combinatie met geldende actualiteiten.
199	Hoofdzakelijk gebaseerd op ervaringscijfers, gecombineerd met te verwachten groei in het volume (Wmo en Jeugdhulp).
200	combinatie van a t/m c.
201	De ramingen voor 2018 zijn gebaseerd op de inkoopplannen mbt Jeugd en Wmo. Participatie is gebaseerd op de ervaringscijfers.
202	WMO en Jeugdhulp: Gebaseerd op historische kosten en ervaringscijfers, waarbij rekening wordt gehouden met een verzilveringspercentage. Participatie: Gebaseerd op begroting GR Sociaal Werkbedrijf. Daarnaast wordt voor re-integratie uitgegaan van afgesloten contracten en historische kosten.
203	Zie voorgaande vraag: geraamde budgetten vinden hun oorsprong in de geldstromen vanuit het Rijk
204	Budgetneutraliteit wordt als uitgangspunt aangehouden.
205	Combinatie van A, B en C.
206	De uitgaven voor de taken die worden bekostigd uit de IUSD wordt de hoogte van de IUSD al richtlijn gehanteerd. Dat wordt vanaf de volgende begroting overigens omgezet naar een meer realistische begroting obv ervaringscijfers. Overige kosten (buiten taken IUSD) worden reeds begroot op basis van ervaringscijfers.
207	Lastenraming is gebaseerd op een combinatie van genoemde keuzes
208	De budgetten zijn gebaseerd op een combinatie van historische kosten, ervaringscijfers, contracten en verwachtingen
209	Hoofdzakelijk gebaseerd op ervaringscijfers, gecombineerd met te verwachten groei in het volume (Wmo en Jeugdhulp).
210	We hebben de ervaringscijfers van de jaren 2015 en 2016 verwerkt in de budgetten voor 2018 aangevuld met budgetten voor de transformatiemaatregelen.

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
211	Een combinatie van historische kosten, ervaringscijfers en afspraken met aanbieders binnen de aanbestedingsprocedures.
212	We gaan er vooralsnog vanuit dat de decentralisaties neutraal verlopen. Rijksbudget via algemene uitkering is ook als lasten opgenomen.
213	De kosten zijn opgebouwd uit een combinatie van de historische gegevens afgezet tegen de toekomstige prijzen (2018). Hierbij is rekening gehouden met extra kosten in de toekomst vwb uitspraak huishoudelijke hulp.
214	De budgetten van 2017
215	De budgetten van 2017
216	Het is een combinatie van a, b, c.
217	De budgetten van 2017
218	Dat verschilt per domein. Bij de Participatiewet ramen wij de lasten BUIG op basis van historische kosten, afgezet naar de prognoses bestandsontwikkeling (extrapolatie). Wij ramen tot 2019 taakstellend af om budgettair uit te komen met het BUIG-budget. Bij de Wmo en de Jeugdwet baseren wij de ramingen op de specifieke onderdelen van de Integratie-uitkeringen Wmo en SD, bepaalde budgetplafonds en prognoses m.b.t. daadwerkelijke uitgaven en onder handen werk bij aanbieders.
219	Het is in feite een mix van uitgangspunten. Deels historisch en ervaringscijfers maar daarnaast ook rekening houdend voor zover mogelijk met inschattingen van groei en tarief- en beleidswijzigingen
220	Dit is een combinatie van historische kosten, ervaringscijfers, afgesloten contracten en beleidsmatige ontwikkelingen.
221	Een combinatie hiervan.
222	De lastenraming is een combinatie van de onderdelen a, b en c, waarbij ook naar het budgetneutraliteitsprincipe is gekeken.
223	De begroting wordt jaarlijks bepaald op basis van historische kosten, nieuwe ontwikkelingen (verwachte zorgconsumptie), effecten nieuwe aanbesteding (andere tarieven) en nieuwe beleidsontwikkelingen.
224	raming is gebaseerd op ervaringscijfers van de afgelopen jaren voor wat betreft de aantallen (q) en voor wat betreft de prijzen (p) op de contracten (met daarin opgenomen een vaste prijs per product) die vanaf 1 januari 2018 a.s. van kracht zijn.
225	Voor het grootste deel is de Integratie-uitkering leidend in het ramen van de budgetten. Daar waar de afwijking redelijkerwijs is in te schatten ramen wij obv ervaringscijfers.
226	Een combinatie hiervan.
227	De lasten zijn voornamelijk gebaseerd op ervaringscijfers in combinatie met afgesloten contracten.
228	Het is een combinatie van dingen : ervaringscijfers, bijdragen aan derden, ontwikkelingen , trends etc.
229	Een combinatie van de genoemde opties. We baseren de ramingen voor de lasten op de historische (werkelijke) kosten in 2015/2016. Hierbij hebben we ook rekening gehouden met de effecten die we verwachten van de transformatie, demografische ontwikkelingen en eventuele nieuwe tarieven. Voor de Participatiewet hebben we de regionale arbeidsmarktontwikkelingen (die afwijken van de landelijke) meegenomen.
230	Bij de participatiewet is het budget met name gebaseerd op de begroting van de verbonden partij (werkvoorziening). Bij Jeugd en Wmo is feitelijk het beschikbare budget (budgetneutraliteit) leidend, waarbij de verwachting is op basis van ervaringscijfers en historische cijfers is dat het budget toereikend is.
231	Het betreft een combinatie van ervaringscijfers, historische kosten, afgesloten contracten en budget(neutraliteit).

Vraag 3.

Veel gemeenten zijn bezig met de transformatie (de verandering van de cultuur en de werkwijze). Transformatie kan bijdragen aan het realiseren van meer kwaliteit, meer maatwerk, meer integraal werken en lagere lasten.

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, en neemt de benodigde middelen daarvoor ook ontschot op in de begroting (geen deelbudgetten meer zichtbaar)	42%	143
■ Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld	45%	151
■ Neen, voor onze gemeente is integrale uitvoering van de afzonderlijke wetten vooralsnog niet aan de orde	4%	13
■ Anders	9%	30
Totaal		337

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
1	De transformatie vraagt om een veranderde werkwijze in de gehele keten. De gemeente heeft goed in beeld op welke onderdelen er gestuurd moet worden (preventie, toegang, ketensamenwerking, inkoop, casusregie, etc.) maar de verandering zal nog jaren in beslag nemen voordat er sprake is van een stabiele situatie. De transformatie duurt dus nog enkele jaren.
2	Binnen Jeugd en Pwet is een start gemaakt met de transformatie, maar is nog wel tijd nodig voor verdere vormgeving. Binnen Jeugd moet de komende periode bekeken worden welk effect de genomen maatregelen sorteren. Binnen de Pwet liggen er concrete plannen voor verdere transformatie, maar besluitvorming en uitvoering moeten nog plaatsvinden (beoogde start: 2018). Binnen de Wmo is de grootste transformatie reeds vorm gegeven en kan eerder dan in de andere twee subdomeinen naar beheerstadium worden over gegaan.
3	V.w.b. de WMO zijn we in de regio maar ook in Borsele volop bezig met projecten teneinde de transformatie verder vorm te geven. V.w.b. de jeugdzorg werken we Zeeuws breed samen in de transformatie.
4	Transformatie is een proces en dit soort processen duren lang. Wij wensen van aanbieders een ander pakket van dienstverlening en hebben zelf ook nog een ontwikkeltraject te gaan. Bij de aanvang van de decentralisaties was continuïteit van zorg het belangrijkste. In de eerste 2 jaren is hierdoor weinig aan de transformatie gedaan. Nu in het derde jaar zie je hier de eerst tekenen wel van, nieuwe (andere) initiatieven vormen van zorg beginnen langzaam te ontstaan. Wat is dan het eindplaatje? Ik denk dat voor veel gemeenten geldt dat je pas ruim na 2021 echt duidelijke verschillen kunt gaan zien ten opzichte van de oorspronkelijke situatie.

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
5	De uitdaging zit niet specifiek op één subdomein, maar juist de integraliteit ook in combinatie met sport bijvoorbeeld. De gemeente gaat sportverenigingen en maatschappelijke partners actief stimuleren in samenwerken en het ingang zetten van initiatieven. Niet alleen initiatieven om bewegen te stimuleren, maar ook om doelstellingen vanuit het sociaal domein te behalen door middel van sport.
6	keuze a. Om de transformatie in de Wmo tot stand te brengen speelt (de samenwerking van partijen in) het sociaal team een belangrijke rol. In 2018 wordt dit in Teylingen van een pilot omgezet naar een reguliere basis. Na 2018 zal deze samenwerking nog verder doorontwikkeld moeten worden.
7	a. zie Lisse
8	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten en huisartsen zijn in overleg over verwijzingen waarbij inzetten van voorliggende voorzieningen onderwerp van gesprek is; • Het vaststellen van nieuwe uitgangspunten voor het verstrekken van subsidies, en vervolgens afwegingen maken over de wijze van inkopen of subsidiëren.
9	Bij Jeugd liggen nog de grootste uitdagingen. Voorbeelden van transformatie 2018: Wmo: 3D beleidsplan en - begroting en Centrale toegang. Jeugd: Jeugdbescherming en Veilig Thuis.
10	In Woudenberg zijn we volop bezig met de transformatie maar voor de verdere vormgeving verwachten we nog een paar jaar nodig te hebben. Dit is ook terug te zien in de cijfers van de zorgkosten. De toename bij de ambulante zorg is zichtbaar maar de afname van intramurale zorg nog minder duidelijk. De komende jaren blijft dit een belangrijk aandachtspunt, ook in de gesprekken met het sociale wijkteam en de verwijzers. Dit is voor Wmo en Jeugdzorg het eerste voorbeeld van de transformatie. Het tweede voorbeeld is dat per 1 januari 2018 het sociale wijkteam wordt ondergebracht in een coöperatie waarin naast de gemeente ook zorgaanbieders lid worden. Het doel hiervan is een verdere integrale samenwerking op het gebied van zorg wat ook bijdraagt aan het transformatieproces.
11	Transformatie kost tijd.
12	Grootste uitdaging is Jeugdhulp. Inzet van ondersteuning bij huisartsen en overgang naar 1 loket.
13	Grootste uitdaging in Jeugd. Twee voorbeelden van transformatie die in 2018 verder vorm krijgen zijn: inzet jeugdhulp (van heel veel producten naar tien profielen, met verantwoordelijkheid voor zorgaanbieder) en inzet poh ggz jeugd bij huisartsen.
14	<p>Rotterdam heeft al grote stappen gezet richting een integrale benadering van de sociale opgaven, maar het is te positief gesteld dat dit na 1 of 2 jaar zou zijn afgerond. Daarom keuze voor antwoord a. De grootste uitdagingen spelen bij de WMO en Jeugd.</p> <p>WMO: Het bereiken van burgers met een ondersteuningsbehoefte is steeds beter gelukt en dat past bij onze beleidsdoelstellingen. De andere kant van de medaille is dat de uitgaven navenant meestijgen.</p> <p>Via de VraagWijzer komen ook meer cliënten bij het wijkteam terecht. Zorg is dichterbij gebracht. Het eerder herkennen van zorgvragen en een eerdere inzet van zorg hierop, kan op termijn gaan leiden tot minder zware zorg, maar dit effect is pas na een aantal jaar te verwachten. Uit onze cijfers kunnen we concluderen dat de groei van het aantal cliënten niet verder is versneld, maar we hebben nog steeds te maken met een zogenaamde 'boeggolf' als effect van de decentralisatie.</p> <p>Jeugd: m.i.v. 2018 wordt de lokale en regionale jeugdhulp resultaat gericht ingekocht (arrangementenmodel) om zodoende de transformatie een stap verder vorm te geven. Uit onze cijfers kunnen we concluderen dat de groei van het aantal cliënten niet verder is versneld, maar we hebben nog steeds te maken met een zogenaamde 'boeggolf' als effect van de decentralisatie.</p> <p>Rotterdam springt relatief gunstig uit het objectief verdeelmodel voor jeugd, waardoor de verwachting is dat we in 2018 nog net uit gaan komen met de IUSD middelen jeugd.</p>
15	De transformatie kent per regeling een verschillend tempo. Zo vraagt het onderdeel jeugdzorg nog veel aandacht en een langere periode gelet op o.a. de tekorten die aan het ontstaan zijn in vergelijking met andere regelingen.
16	Borne heeft in het najaar een Transformatie-agenda vastgesteld voor de komende 3 jaar (2018-2-2020) voor zowel Wmo, Jeugd als Participatie. Samen met andere Twentse gemeenten wordt gewerkt aan een getransformeerde inkoop van ondersteuning binnen Wmo en Jeugd. Vanaf 2019 moet het nieuwe model in werking treden. T.a.v. vervoer wordt een nieuw vervoersmodel ontwikkeld waar de komende jaren aan gewerkt wordt.
17	Op basis van de huidige kennis.
18	Via integrale wijkteams wordt geprobeerd in een vroeg stadium de vraag op het gebied van WMO en jeugd in beeld te krijgen. Er wordt vervolgens gekeken of dit binnen de eigen netwerk kan worden opgevangen. Naast de wijkteams (die directe contacten in de wijk hebben) is er Zorg in Deurne waarbij samenwerkende partners (opvoedondersteuners, WMO-consulenten, welzijnswerkers en participatie-coaches) gezamenlijk zijn gehuisvest. Hierdoor zijn er "korte lijntjes".

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
19	<p>In de programma begroting 2018-2021 zijn een aantal accenten voor 2018 genoemd. Grootste uitdaging zit in de verbinding tussen de drie domeinen. Integraal en per subdomein benoemen wij hier één van de genoemde accenten voor 2018.</p> <p>Sociale Wijkteams (SWT): Het SWT verkent samen met de inwoner de vraag en biedt tijdelijke ondersteuning met een brede blik (zorg, ondersteuning en participatie). Het SWT is een belangrijk instrument om inwoners integraal te ondersteunen en hulp te bieden. In de eigen omgeving kunnen inwoners gemakkelijk bij één coördinerend vertegenwoordiger van het team terecht met hulpvragen vanuit in principe alle leefdomeinen. In 2018 breiden wij de bestaande teams (Melick-Vlodrop en Posterholt-Herkenbosch) met een extra team uit voor Montfort en Odiliënberg zodat ook daar een integrale samenwerking tot stand komt.</p> <p>WMO: Algemene en Collectieve voorzieningen: Centraal staat het ombouwen van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. In 2018 breiden wij de algemene en collectieve voorzieningen verder uit. Het dorpsgerichte huiskamerproject annex dagbesteding als eerste voorbeeld. Hier krijgt de transformatie vorm. In de plaats van regionaal ingekochte tweede-lijnsvoorzieningen, kan een beroep worden gedaan op voorzieningen in het dorp. Deze omslag kost jaren.</p> <p>Jeugd: In 2018 vervolgen wij onze intensieve preventieve lokale aanpak jeugd. Het CJG neemt steeds meer haar spilpositie in en voert, samen met het gezin, in toenemende mate regie over de hulp. Er is sprake van een versterkte regie naar de tweede lijn of de specialistische hulp. Het aantal jeugd- en gezinswerkers wordt uitgebreid om dit verder waar te kunnen maken.</p> <p>Participatie: Afgelopen jaren hebben we nieuwe instrumenten ontwikkeld op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Wij willen dat inwoners kunnen meedoen in de samenleving, in de eerste plaats via betaald werk. Centraal staat een empathische, op de persoon gerichte benadering van inwoners die op het gebied van werk en inkomen ondersteuning nodig hebben (maatwerk). Wij voeren een streng maar wel ruimhartig sociaal beleid vanuit vertrouwen en geven dit vorm met het voortzetten van bestaande pilotprojecten, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Repressiearme bijstand (dereguleren en minder uitgaan van maatregelen maar kijken wat de persoon nodig heeft); • Maatwerkgesprekken met 75 gezinnen of alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering (samen met de persoon kijken naar de situatie of bepalen welke hulp nodig is)
20	<p>Wij zoeken echt naar een integrale benadering. Zowel t.a.v. de toegang, werkwijze en financiën. Bij de Participatiewet gaat het echt om de omslag, wijziging in cultuur. Bij jeugd gaat het met name om het terugdringen van financiële tekorten en bij Wmo over verstrekken van de voorliggende voorzieningen. T.a.v. alle subdomeinen is de uitdaging het versterken van de eigen kracht van inwoners.</p>
21	<p>Met name voor Jeugd en Participatie is om verschillende redenen nog verdere vormgeving nodig. Voor Jeugd zal in 2018 een nieuw inkoopstelsel van kracht zijn (resultaatsturing) ism de regio. De verwachting is dat dit de komende 2 jaar nog veel aanscherping en verfijning zal vergen. Het goede is dat optimale zorgverlening centraal staat. Voor Participatie is ism Zaanstad een nieuw participatiebedrijf opgezet. Ook deze zal per 1-1-2018 van start gaan. En ook daar zal verdere vormgeving nog nodig zijn.</p>
22	<p>De belangrijkste opgave zit in het domein Jeugd. Twee belangrijke voorbeelden van transformatie in 2018 zijn: 1) de vorming (samen met 18 gemeenten) van één integrale bovenregionale crisisdienst voor de jeugd van 0 tot 23 jaar (alle sectoren J&O, GI, GGZ, LVB, VG en Veiligheid), met als mogelijkheid om op termijn de scope te verbreden naar 0-100 jaar en 2) de regionale ontwikkeling van een nieuwe inkoopstrategie voor 2019 en verdere jaren. Dit omvat zowel een andere vorm van inkoop (van inspanningsgericht naar resultaatgericht), als een andere werkwijze tussen gemeente en aanbieder.</p>
23	<p>In jeugd (van zware zorg naar lichter zorg) en participatie ('WSW'-ers opnemen in brede participatie)</p>
24	<p>Het werken aan de transformatie is een voortdurend proces. Wij verwachten binnen drie jaar de huidige transformatieplannen te hebben afgerond, maar sluiten niet uit dat er zich tgv verandere inzichten nieuwe transformatieplannen hebben ontwikkeld. In 2018 wordt gewerkt aan één integrale lokale toegang voor het hele Sociaal Domein en aan het opzetten van netwerken van (lokale) zorgaanbieders. Ook blijven wij werken aan het ontwikkelen van meer algemene voorzieningen. Op alle drie de domeinen speelt de uitdaging van het in de hand houden van de kosten, maar wel bij alle drie de domeinen op een andere manier.</p>
25	<p>De transformatie is gebaseerd op vier pijlers: preventie, eigen verantwoordelijkheid, effectieve voorzieningen en vangnet. Hiervoor zijn middelen gereserveerd om te kunnen investeren aan de voorkant ('slim investeren'). De transformatie krijgt onder andere vorm door een integraal gesprek met de inwoner bij het Sociaal Wijkteam of Jeugdteam. Om in het gesprek na te gaan wat de inwoner zelf kan, het netwerk kan helpen en wat aan ondersteuning of hulp nodig is. Een tweede voorbeeld is de nieuwe werkwijze jeugdhulp met ingang van 2018. De nieuwe werkwijze beoogt meer integraliteit, regie bij de ouders en sturen op resultaat. Het gebruik van een perspectiefplan staat hierbij centraal. We zien op basis van de najaarsrapportage 2017 wel een toename van de zorgkosten wat een nadere afweging voor 2018 vraagt, waarin ook de vrije middelen om te investeren aan de voorkant worden betrokken.</p>
26	<p>Grootste uitdagingen spelen op de raakvlakken van de 3 domeinen en het implementeren van een andere werkwijze. In 2018 wordt de Toegang van de domeinen Jeugd en WMO geïntegreerd. In 2018 wordt verder ingezet op het gebiedsgericht werken.</p>
27	<p>Grootste uitdagingen spelen op de raakvlakken van de 3 domeinen en het implementeren van een andere werkwijze. In 2018 wordt de Toegang van de domeinen Jeugd en WMO geïntegreerd. In 2018 wordt verder ingezet op het gebiedsgericht werken.</p>

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
28	<p>Op het gebied van de Wmo zijn stappen gemaakt. Versterking van voorliggende voorzieningen en extra inzet ten aanzien van mantelzorgondersteuning. Maatwerk is verder vormgegeven door te gaan indiceren op arrangementsniveau, dit gaat uitvoering krijgen met ingang van 2019.</p> <p>Vanuit participatie is een pilot gestart met een samenwerking tussen de uitvoeringsorganisatie en het Sociaal team. Het doel is om vanuit de gedachte van "1 persoon, 1 huishouden, 1 plan" een ondersteuningsplan op te stellen samen met inwoners met een bijstandsuitkering. Doel is om mensen in beweging te brengen of naar vrijwilligerswerk of naar betaalde arbeid.</p> <p>Uitgegaan wordt van een duurzame uitstroom. Hierbij wordt nauw samengewerkt met lokale ondernemers en vrijwilligersorganisaties. Bij het opstellen van een ondersteuningsplan wordt uitgegaan van alle leefgebieden. De talenten en mogelijkheden van inwoners staan centraal, niet de afstand tot de arbeidsmarkt. De eerste resultaten zijn positief. In 2018 wordt ingezet op de doorontwikkeling van de pilot naar een reguliere werkwijze.</p> <p>Bij het subdomein Jeugd heeft de gemeente een goede start gemaakt en werkt vanuit een integrale bril van 0 tot 100. Wel zijn er enkele uitdagingen op het gebied van de verbindingen met de Jeugdgezondheidszorg, het onderwijs en 18-/18+. Dit alles heeft nog enkele jaren nodig om het nodige resultaat te bereiken.</p>
29	Komt mede door de overstap van Inkooporganisatie Utrecht West naar de Regio Gooi- en Vechtstreek in 2017.
30	De grootste uitdaging vormt het subdomein Jeugdhulp
31	Heeft ook te maken met de fusie met de gemeente Onderbanken en Schinnen per 1 jan. 2019
32	Antwoord A is van toepassing. We zijn nog niet waar we moeten zijn.
33	Per 1 juli 2016 is werkt de gemeente 1 zorgpartij voor jeugd en wmo. Daarbij zitten we nog volop in de transformerende fase. Daarnaast is de backoffice van de decentralisaties in april 2017 naar de gemeente teruggekomen. Hierdoor is op dit gedeelte weer begonnen met een transformatie.
34	Bij met name de WMO willen we een beweging maken van "zorgen voor" naar "zorgen dat" de inwoners zelfredzaam zijn en mee kunnen doen. We creëren hiermee een sterke samenleving die eigen problemen kan oplossen. Dit proces vergt nog zeker een aantal jaren. In het WMO beleidsplan staan de volgende uitgangspunten: een sterke dragende samenleving met goede en toegankelijke basisvoorzieningen, iedereen doet (naar vermogen) mee: de inclusieve samenleving en maatwerkvoorzieningen voor wie dit nodig heeft.... Bij het onderdeel Participatie hebben we het project scherp aan de Poort. Doel hierbij is om uitkeringsgerechtigden actief te begeleiden naar werk of als dit niet mogelijk is een passend aanbod te doen om te kunnen participeren.
35	Er is een start gemaakt op verschillende terreinen: we werken met een geïntegreerd sociaal team (jeugd, Wmo en W&I), we zijn bezig met het ontwikkelen van algemene voorzieningen :versterking van mantelzorgondersteuning: preventieve activiteiten voor jeugd: samenwerking met zorginstellingen om per kern meer voorzieningen te krijgen. De uitwerking zal nog wel een aantal jaren duren.
36	Op het gebied van Werk en Inkomen zijn de nodige stappen gezet. Zo is het WSW-bedrijf omgevormd tot een werkbedrijf per 1-1-2018. De nieuwe Wmo- wordt uitgevoerd binnen het Wijkteam. Dat laatste geldt ook voor de jeugdwet. We zien echter dat de transformatie van de specialistische jeugdzorg meer tijd vraagt. Het feit dat het budget vanuit het Rijk in deze regio zeer sterk is gedaald helpt niet mee aan de versnelling van de transformatie. In 2018 wordt de samenwerkingsagenda voor de regionale jeugdhulp verder uitgewerkt. Binnen deze agenda worden projecten ontwikkeld die bijdragen aan de transformatie. Een ander voorbeeld is de verdere integratie van uitvoering binnen het sociaal domein.
37	1e: wij werken aan een goede toegangsorganisatie die laagdrempelig toegankelijk is, wij investeren in een goede vraagverheldering om klanten zo snel mogelijk toe te leiden naar passende hulp of ondersteuning, daarnaast investeren wij in deskundigheidsbevordering van de uitvoerende medewerkers, zodat zij hun taken zo goed mogelijk uit kunnen voeren. 2e: wij investeren in het inrichten van algemene voorzieningen en preventie, om de eigen kracht en zelfredzaamheid van onze inwoners te bevorderen. 3e: Tot slot richtten wij een monitor maatschappelijk resultaat voor het sociaal domein in om op het gebied van maatschappelijke effecten inzichtelijk te maken hoe we het sociaal domein beleid nog kunnen verbeteren.
38	Bij Jeugd. Inzet praktijk ondersteuner huisarts GGZ en doorontwikkeling Inkoop. Bij Participatie: doorontwikkeling regionale sociale dienst; gebiedgericht en integraal werken.
39	Transformatie is een continu proces. De gemeente Loppersum heeft de doelgroep goed in beeld en is aan het ontschotten, 1 zorgplan, 1 regisseur. En dichtbij de burger.
40	Is opgenomen in het uitvoeringsplan
41	Op alle 3 de domeinen zijn er uitdagingen. Op het gebied van participatie is de grootste uitdaging om de snel dalende rijksmiddelen in lijn te kunnen brengen met de uitgaven en ook nog goed te kunnen transformeren. Voor jeugd is er gestart met een regionale aanpak, die worden doorvertaald naar de lokale behoeften. In 2018 wordt er verder invulling gegeven aan dit plan, waarbij er bepaalde projecten zijn uitgepikt (bv. Back on track). Voor wat betreft de WMO zal er in 2018 een verdere doorontwikkeling plaatsvinden op de lokale voorliggende voorzieningen (bv. huiskamer plus), maar is er veel aandacht voor de doorontwikkeling van de gesprekken/contactmomenten met de cliënten om nog optimaler de zorg te kunnen bieden die nodig is. Dit laatste geldt ook voor jeugdzorg (in samenspel met aanbieders en de toegang (lokaal of CJG)).

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
42	We investeren sinds 2013 intensief in de beoogde transformatie. Hiertoe is een transformatieplan en uitvoeringsplan opgesteld. De transformatie vraagt echter veel tijd, intensief betrekken van maatschappelijke organisaties en inwoners en een andere wijze van bekostiging. Dit zal echter nog enkele jaren vragen.
43	We zijn wel begonnen met de transformatie waarbij de omvorming van de zorgkosten van duurdere naar meer voorliggende (goedkopere) voorzieningen vorm gegeven moet worden. IN de praktisch zien we wel dat de meer toegankelijke zorgvormen meer worden gebruikt, maar zien we nog niet het gewenste effect in een afname van met name duurdere vormen van jeugdzorg. Met name de ontwikkeling en monitoring van de zorgkosten blijft de grootste uitdaging binnen de begroting van het Sociaal Domein. Wel vindt er een verdere integratie plaats van WMO en Jeugd activiteiten en wordt extra ingezet op verdere innovatie binnen het Sociaal Domein.
44	De transformatie is opgestart alleen dient de komende jaren verder ontwikkeld te worden. Mede door nieuwe contracten en aanpassingen van beleid op ervaring vanuit de uitvoering.
45	Transformatie (verandering van werkwijze en cultuur) vraagt meerdere jaren.
46	We zijn goed op weg, maar transformatie is nooit af.
47	De gemeente (samen met andere regiogemeenten) is op het gebied van Wmo-begeleiding op 1-1-2017 gestart met resultaatgerichte financiering; de implementatie hiervan heeft een paar jaar nodig. heeft eind 2018 . De gemeente (samen met andere regiogemeenten) start op het gebied van de Jeugdhulp per 1-1-2018 met een vernieuwde bekostigingssystematiek; de implementatie hiervan heeft een paar jaar nodig.
48	Vooraf bij Jeugd is de transformatie nog niet voltooid. Belangrijke speerpunten zijn de samenwerking met de wijkteams en medische verwijzers maar ook de contractafspraken met de zorgaanbieders. Dit geldt ook voor Wmo-begeleiding en beschermd wonen. Voor participatie geldt dat de transformatie al heeft plaatsgevonden.
49	De gemeente Zutphen zit midden in een proces van heroverweging van de positie als opdrachtgever voor de taken in het sociaal domein.
50	Per 1 januari 2018 heeft de transformatie een vorm gekregen door met zorgleveranciers een coöperatie op te richten die dit verder vorm moet gaan geven.
51	We proberen de transformatie gedachte zoveel mogelijk uit te voeren en met organisaties waar wij mee samen werken vorm te geven.
52	In alle 3 deeldomeinen spelen nog grote uitdagingen. Binnen Jeugd loopt een project waarbij praktijkondersteuners bij de huisartsen zitting hebben om de doorverwijzingen naar duurdere zorg te verminderen. Binnen Participatie wordt geïnvesteerd op reïntegratie en budgetondersteuning/budgetbeheer.
53	Twee voorbeelden van stappen die al gemaakt zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Transformatie naar eigen kracht: wijkteams (toegang voor burgers in de vorm van keukentafelgesprekken); • Meer algemene voorzieningen. De grootste uitdagingen: <ul style="list-style-type: none"> • Het nieuwe bekostigingsmodel: lumpsum financiering. Dit is o.a. van toepassing bij Jeugd; • Minder bureaucratie.
54	Binnen Sittard-Geleen gaan we de volgende fase in van transformatie. In de eerste fase stond centraal het goed bedienen van de burger en het goed inrichten en uitvoeren van de nieuwe elementen alsook nieuwe en andere vormen van aanbesteden en contracteren van aanbieders Jeugd en Wmo. De focus lag hierbij op de afzonderlijke wetten. In deze nieuwe fase staat integrale toegang en synergie in en met het voorliggend veld centraal.
55	De transformatie zou ook de beleidstheorie achter de m.n. de jeugdzorg moeten bevestigen / ontcrachten: meer zorg in het voorliggend veld leidt tot minder (duurdere) zorg in de hogere interventieniveaus. Hiervoor is het nog (veel) te vroeg.
56	De drie wetten verschillen sterk en de ene wet voeren wij al tientallen jaren uit (PW) de andere pas vanaf 2015. Bij alle drie de wetten speelt de transformatie en in de ene wet (Participatiewet) zijn wij daar om bovengenoemde reden verder mee dan bij de andere wetten. De totale transformatie (omdenken in de uitvoering en verbinding van de verschillende beleidsvelden) is een proces van jaren. Voorbeelden: Het regelen van de zorgcontinuïteit tussen de verschillende ondersteuningswetten van kinderen tot achttien jaar en van 18 jaar en ouder. De inrichting van de Jeugdhulp op een manier dat sprake is van een sterkere ondersteuning in de nulde lijn waardoor minder gebruik hoeft te worden gemaakt van (duurdere) voorzieningen. De transformatie van het dagbestedingaanbod tot een integrale algemene voorziening. De ontwikkeling van nieuwe vormen van thuisondersteuning. De ontwikkeling van beschermd wonen naar beschermd thuis.
57	1. Een goede integrale uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet door samenwerking. 2 Er wordt een verbinding gelegd tussen zorg en ondersteuning, participatie en het bedrijfsleven waarbij we verder onderzoek doen naar sociaal ondernemen.

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
58	De eerste jaren na de invoering van de decentralisaties in het sociaal domein zijn met name gebruikt om de nieuwe taken te implementeren en ervaring op te doen met betrekking tot die nieuwe taken. Zorgcontinuïteit voor de burgers van Venlo stond voorop. Er is gewerkt aan plannen om de transformatie gestalte te geven, maar er moeten nog grote stappen worden gezet om die transformatie ook echt te realiseren. In 2018 gaan we een andere manier van opdrachtgeven en inkopen doorvoeren. Hierbij ligt de nadruk niet meer op het verstrekken van een product aan onze klanten en daarmee gepaard gaand het inkopen van dat product bij een zorgaanbieder, maar geven wij zorgaanbieders de opdracht om een prestatie te leveren. We maken daartoe prestatieafspraken met zorgaanbieders. Dit heeft ook gevolgen voor de organisatie van de toegang. Verder gaan we veel meer inzetten op algemene voorliggende voorzieningen. In de toegang zal nog meer gestuurd worden op het, daar waar mogelijk, inzetten van algemene voorzieningen.
59	In eerste instantie hebben de gemeenten deze taken overgenomen (transitie) en nu staat met name de benodigde transformatie centraal. Deze transformatie is een grote cultuurverandering. Daarin zijn zowel de medewerkers van overheden en zorg- en welzijnsorganisaties betrokken, als de mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben en/of mantelzorg geven. Een dergelijke cultuurverandering vraagt tijd en aandacht. Het werken aan de transformatie loopt als rode draad door de recent vastgestelde Programmabegroting 2018 heen. De grote uitdagingen, zowel inhoudelijk als financieel, liggen op alle domeinen, zowel Wmo, Jeugd als Participatiewet.
60	Belangrijkste voorbeelden van transformatie. • Innovatie op het sociaal domein, nieuwe en andere vormen van ondersteuning; • Lokale programmaplan t.b.v. inrichting voorliggend veld. De grootste uitdagingen spelen op de domein Jeugd. PW en Wmo waren al deels gemeentelijke taken, Jeugdtaken niet
61	Transformatie (verandering van werkwijze en cultuur) vraagt meerdere jaren
62	Het is überhaupt nog lastig om grip te krijgen op de decentralisatie (en dan vooral bij Jeugd), laat staan dat de transformatie de gewenste aandacht en middelen krijgt
63	Onze gemeente is zelf en in samenwerking met buurgemeenten al langere tijd hard aan het werk met de transformatie. Lokaal ligt er een transformatieplan 2017-2018 met opgaven die in die periode opgepakt en afgerond gaan worden. In de loop van 2018 zullen nieuwe plannen voor daarna gemaakt gaan worden. De transformatie is in onze optiek een proces dat nog wel meerdere jaren zal duren.
64	Meer inzet op preventie. Onderzoek naar andere samenwerkingsvormen in de regio en met partners.
65	De transformatie is in Tiel geen project met een kop en staart. De transformatie wordt (gezamenlijk met partners) langs een ontwikkel-agenda gerealiseerd. Op dit moment gaat de meeste aandacht naar het subdomein gezien het financiële tekort dat daar wordt gerealiseerd. Een voorbeeld van de transformatie betreft de inzet van een praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd en de doorontwikkeling van de gemeentelijke toegang tot het sociaal domein.
66	Als gevolg van de op handen zijnde herindeling zal er vertraging plaatsvinden in het transformatieproces.
67	De transformatie betreft niet de gemeente (gemeentelijke medewerkers), maar ook de ketenpartners en niet te vergeten de burgers zelf. Uitdrukkingen als 'eigen kracht', 'betrekken sociaal netwerk', 'normaliseren ipv problematiseren', '1 plan, 1 regisseur voor 1 gezin' krijgen steeds meer inbedding, maar verdienen nog wel de nodige aandacht. De grootste uitdaging ligt daarbij op zowel het gebied van WMO als op het gebied van Jeugd. Dit doen we in 2018 door te werken met een transformatieagenda, waarbij efficiëntie en kostenbesparing speerpunten vormen. De inzet van de SOH (specialistische ondersteuner huisarts) voor jeugd en het versterken van procesregie zijn concrete voorbeelden waar Renswoude zich in 2018 op zal focussen
68	In de domeinen Jeugd en Wmo spelen de grootste uitdagingen. Voorbeeld Jeugd: Vroeg-interventie SOH, preventieve 2r lijns inzet op vindplaatsen (scholen, kinderdagverblijven). Voorbeeld Wmo: investeren in voorzieningen in het voorveld, meer inzet groepsbegeleiding, casemanagement inzetten in alle zorgtrajecten, ambulantisering beschermd wonen.
69	Het jaar 2015 stond voor de Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet in het teken van de transitie, 2016 was het jaar van het verder ontwikkelen van de jeugdteams, de Wmo-frontoffice en de WIHW (GR mbt o.a. Participatiewet). Tot op de dag van vandaag lopen deze ontwikkelingen door. We hebben hiermee een stevige basis gelegd en realiseren ons tegelijkertijd dat de echte transformatie nog in de kinderschoenen staat. We benutten het gelegde fundament voor de verdere doorontwikkeling van onze ambities en de kwaliteit van de ondersteuning. De transformatie begint op gang te komen. De signalen en knelpunten geven dit aan. De rol en werkwijze van professionals en organisaties veranderen. Tegelijk is duidelijk dat de transformatie nog niet is afgerond en dat er ook op het terrein van de randvoorwaarden aan de kant van de gemeenten nog een slag te slaan is. Speerpunten in de transformatie zijn zijn innovatie, preventie en integrale werkwijze.

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
70	Bij Jeugd speelt de grootste uitdaging. Sprake van een exceptionele stijging van de kosten in 2017. 1. Lokale toegang beter positioneren om zorgvraag beter te kunnen duiden. Bedoeling is dat huisartsen eerst naar CJG doorverwijzen. 2. Extra indicatie bij toegang naar dyslexie.
71	2015 en 2016 zijn nadrukkelijk jaren geweest om de transitie goed te laten landen, het systeem in de greep te krijgen en niemand buiten de boot te laten vallen qua zorg. In 2016 zijn de eerste stappen gezet naar transformatie en daarmee innovatie. Echter dat heeft de komende jaren nadrukkelijk onze inzet en aandacht nodig, zowel in regionaal verband als lokaal.
72	Wij zien de transformatie niet als een eenduidig doel om na te streven en waarvan op een bepaald moment gesteld kan worden dat dit afgerond is. In ons Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 hebben wij transformatie gedefinieerd als 'een continu proces om een efficiënte ondersteuning van inwoners met een hulpvraag bij te stellen en aan te scherpen. We zien transformatie dus als een doorlopende beweging die door het meten, sturen en controleren zichzelf continu verbetert'
73	WMO en Jeugd spelen de grootste uitdagingen. 1) Integraal werken tussen de drie domeinen 2) Kanteling zwaardere zorg naar lichtere vorm
74	Transformatie (verandering van werkwijze en cultuur) vraagt meerdere jaren.
75	Zeker op het domein Jeugd zullen er nog flinke stappen gezet moeten worden. Grootste uitdagingen; terugdringen residentiële zorg en versterken voorveld ter vermindering van de instroom.
76	In de domeinen Jeugd en Pwet spelen de grootste uitdagingen. V.w.b. de Pwet voeren we op dit moment ons plan Werk boven Uitkering uit (gebaseerd op business cases), v.w.b. Jeugd zetten we in op beweging van residentieel naar ambulante.
77	Met ingang van het jaar 2018 wordt het sociaal domein als totale bedrijfstak, inclusief de inkomensondersteuning, ondergebracht in een samenwerkingsverband met drie gemeenten. Vanaf dat moment moeten grote stappen worden gezet naar integraal werken.
78	Binnen de jeugdzorg spelen nog de grootste uitdagingen. In 2017 is een start gemaakt met de transformatie. Dit is een regionaal project waar gemeente Den Bosch als centrumgemeente de kartrekker is. De volgende projecten zullen de komende jaren worden uitgevoerd: • Ombouw van (ambulante) trajecten in de regio t.b.v. afbouw van aanbod buiten de regio • Wonen doe je thuis • Doorontwikkeling van het samenwerkingsverband van kleine aanbieders.
79	Start is gemaakt, maar personeelscapaciteit blijft een beperkende factor.
80	De uitdaging ligt bij jeugdhulp en Wmo.
81	Vanaf 2018 is er sprake van een sociaal team 0-100 en wordt gewerkt om dit uit te breiden met minimale beleid en participatie
82	Onze gemeente is op 01-01-2017 gefuseerd. We kopen regionaal onze gespecialiseerde zorg in en daarbinnen vindt ook een deel van de transformatie plaats. Met onze lokale transformatie zijn we als afzonderlijke gemeenten de afgelopen jaren gestart maar moeten we nu als fusiegemeente verder doorontwikkelen. Op alledrie de subdomeinen spelen uitdagingen. In 2018 gaan we ons in ieder geval bezighouden met onze toegang en de verdere transformatie van dagbesteding naar vrije inloopvoorzieningen.
83	We zijn bezig met het ontwikkelen van programmaliijnen. Tevens gaan we meer inzetten op de 0e-lijnszorg.
84	Er is een beleidsplan Sociaal Domein vastgesteld voor de periode 2017-2020. De centrale uitdaging voor de komende periode is dan ook om nu de juiste maatregelen te nemen, zodat in de toekomst alle inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben. De maatregelen zullen als effect moeten hebben dat : de zelfredzaamheid van inwoners wordt vergroot én deelname aan de samenleving voor een ieder mogelijk blijft. De grootste uitdagingen zien wij financieel gezien in het domein jeugd. Wij gaan voor een inclusieve samenleving en benaderen de inwoners integraal. Om e.e.a. te bewerkstelligen werken met vier transformatielijnen: 1. Preventie & Voorlichting, 2. Efficiënt, effectief en experimenterend, 3. Versterken eigen & sociale kracht en 4. Slimmer samenwerken. In 2018 gaan we bijvoorbeeld inzetten op preventieactiviteiten aanpak gericht op de behoefte van de inwoners (transformatielijn 1). Daarnaast gaan we in 2018 een aantal onderzoeken doen gericht op mantelzorgers, vrijwilligers, zorgmijders en eenzame inwoners (transformatielijn 3). De onderzoeken hebben tot doel om meer inzicht te krijgen in de problematiek en zodat er gericht beleid kan worden opgesteld.
85	Er worden stappen gezet om te komen tot de gewenste c.q. noodzakelijke transformatie binnen het sociaal domein, maar heeft zeker een doorlooptijd.
86	Transformatie vergt meer tijd.

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
87	<p>Het jaar 2015 stond voor de Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet in het teken van de transitie, 2016 was het jaar van het verder ontwikkelen van de jeugdteams, de Wmo-frontoffice en de WIHW(GR mbt o.a. Participatiewet). Tot op de dag van vandaag lopen deze ontwikkelingen door.</p> <p>We hebben hiermee een stevige basis gelegd en realiseren ons tegelijkertijd dat de echte transformatie nog in de kinderschoenen staat. We benutten het gelegde fundament voor de verdere doorontwikkeling van onze ambities en de kwaliteit van de ondersteuning. De transformatie begint op gang te komen. De signalen en knelpunten geven dit aan. De rol en werkwijze van professionals en organisaties veranderen. Tegelijk is duidelijk dat de transformatie nog niet is afgerond en dat er ook op het terrein van de randvoorwaarden aan de kant van de gemeenten nog een slag te slaan is. Speerpunten in de transformatie zijn zijn innovatie, preventie en integrale werkwijze.</p>
88	Een aandachtsveld is met name inzet van preventie en het verbeteren van monitoring.
89	<p>Voor Wmo en Participatie zijn de resultaten meer zichtbaar dan voor Jeugdzorg. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat de transformatie niet in verhouding staat tot de dubbele vergrijzing in de gemeente. De verwachting is dan ook dat in de nabije toekomst een groter beroep wordt gedaan op Wmo-voorzieningen en de kostentoeename onvermijdbaar is. De grootste uitdaging ligt dan ook in het domein Jeugd. Hierbinnen wordt op basis van een regionale samenwerkingsagenda gewerkt aan versterking van de sturing op de regionale Jeugdhulp. De samenwerkingsagenda is nog in ontwikkeling, maar enkele voorbeelden die hierin worden genoemd zijn: het nader definiëren van wat verstaan wordt onder 'gebruikelijke zorg', het opstellen van een integraal preventieplan en het combineren van algemene voorzieningen met jeugdhulp. Daarnaast worden aanbieders middels een financiële prikkel (aanvang productiejaar met korting, terugverdienen van korting d.m.v. projecten die transformatie aantoonbaar versnellen) zelf verzocht om in samenwerking met de gemeenten de transformatie te bevorderen (voorbeelden transformatieprojecten: 1. toeleiding naar specialistische zorg wordt gereguleerd en via één loket georganiseerd/2. specialistische zorg wordt met nieuwe werkvormen goedkoper en effectiever).</p>
90	<p>De gemeente heeft een transformatieagenda opgesteld en budget beschikbaar gesteld om de transformatie vorm te geven. Hierin zijn projecten opgenomen die nu lopen en de komende jaren gaan renderen. De gemeente heeft wijkteams ingericht, waarbij wijkcoaches in het veld bij de inwoners thuis, op scholen en in samenwerking met verenigingen, contractpartners ondersteuning bieden. Een van de wijkteams vorm een pilot in het kader van de inclusieve stad.</p>
91	<p>De grootste uitdaging bij alle 3 de sub-domeinen is de integraliteit.</p> <p>Voorbeeld 1: Er wordt een overkoepelende nota Ambities en Kaders Sociaal Domein opgesteld.</p> <p>Voorbeeld 2: Binnen en tussen alle disciplines worden werkwijze afgestemd en geüniformeerd.</p>
92	Op maatwerkvoorzieningen zijn de belangrijkste in de transformatie gezet. Voor wat betreft voorliggende en algemene voorzieningen zijn nog stappen te maken die op onderdelen langer dan twee jaar duren.
93	De grotere uitdaging ligt in het daadwerkelijk leveren van maatwerk. In 2018 gaan we daar mee aan de slag met andere vormen van financieren en inzet van POH jeugd GGZ.
94	<p>In de WMO en Jeugd liggen grote opgaven. Zowel voor Jeugd als WMO zal in 2018 op een nieuwe manier ingekocht worden. Deze nieuwe inkoop moet bijdragen aan het realiseren van de transformatie. Daarnaast zijn er enkele transformatie projecten gestart in 2017 die voortgezet worden aankomende jaren.. Bijvoorbeeld, toegang huisarts, extra GGZ inzet bij de huisarts om te voorkomen dat er zwaardere zorg nodig is. Ook wordt er ingezet op een andere vorm van dagbesteding zodat in het voorliggende veld cliënten eerder geholpen kunnen worden met groep besteding dan met individueel maatwerk. Realiseren nieuwe aanpak in de samenwerking tussen WRA en Wezo, waarbij de focus ligt op het faciliteren van werkgevers met arbeidsfitte kandidaten in het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt</p>
95	<p>Voor Jeugd geldt dat de transformatie niet bij de aanbieders wordt gerealiseerd. Dit was de insteek in 2015 en 2016. Vanaf 2018 moet de transformatie meer komen vanuit de jeugdteams, het sociaal team, de poortwachterfuncties in combinatie met de basisvoorzieningen. Binnen de 17 ZHZ-gemeenten wordt hier gezamenlijk op ingezet. Aspecten hier zijn het beperken van de wachtlijsten en cliëntenstops en het tijdig op- en afschalen.</p>
96	De transformatie is in beleid en sommige onderdelen van de begroting opgenomen. Daadwerkelijke uitvoering dient nog vorm te krijgen.
97	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pilot Praktijkondersteuning Jeugd GGZ bij huisartsen. 2. Vorming brede welzijnsinstelling voor onder meer cliëntondersteuning en optimale uitnutting voorliggend veld.
98	<p>De ambitie van de gemeente Drimmelen voor wat betreft de transformatie van het sociaal domein is samen met inwoners en professionals het realiseren van een inclusieve samenleving. Integraal werken is daarvoor een voorwaarde. In 2018 worden belangrijke stappen gezet op dat gebied, bijvoorbeeld het werken volgens de omgekeerde toets. Wij zien de transformatie als een cultuuromslag binnen de gemeente (niet alleen het gemeentehuis) en een leerproces dat nog wel een aantal jaren vergt.</p>

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
99	<p>Het jaar 2015 stond voor de Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet in het teken van de transitie, 2016 was het jaar van het verder ontwikkelen van de jeugdteams, de Wmo-frontoffice en de WIHW(GR mbt o.a. Participatiewet). Tot op de dag van vandaag lopen deze ontwikkelingen door.</p> <p>We hebben hiermee een stevige basis gelegd en realiseren ons tegelijkertijd dat de echte transformatie nog in de kinderschoenen staat. We benutten het gelegde fundament voor de verdere doorontwikkeling van onze ambities en de kwaliteit van de ondersteuning. De transformatie begint op gang te komen. De signalen en knelpunten geven dit aan. De rol en werkwijze van professionals en organisaties veranderen. Tegelijk is duidelijk dat de transformatie nog niet is afgerond en dat er ook op het terrein van de randvoorwaarden aan de kant van de gemeenten nog een slag te slaan is. Speerpunten in de transformatie zijn zijn innovatie, preventie en integrale werkwijze.</p>
100	<p>Vanuit de regionale inkooptrajecten (wmo en jeugd) is de eerste paar jaar met name ingezet op continuïteit van ondersteuning, de echte transformatie (als het gaat om in te kopen voorzieningen) start in de recente inkooptrajecten voor 2019 en verder. Lokaal worden al stappen gezet in de doorontwikkeling van het maatschappelijk team (de Midden-Delfland versie van een domeinoverstijgend sociaal wijkteam) en de samenwerking met o.a. de welzijnsorganisatie</p>
101	<p>Er is een start gemaakt</p>
102	<p>De grootste uitdagingen zitten in de jeugdzorg en het integraal werken.</p>
103	<p>De verwachting is dat m.n. het jeugd budget niet toereikend zal zijn. Voor de komende jaren zal het tekort rond de 2 miljoen bedragen. Inmiddels is een pakket aan maatregelen vastgesteld door de raad ingaan de 2018. Deze maatregelen moeten leiden tot budget neutraliteit. Een deel van deze maatregelen moeten ook leiden tot transformatie.</p>
104	<p>Zie het antwoord op vraag 4; mogelijke ontschotting en transformatie is maar deels te beïnvloeden door onze afzonderlijke gemeente.</p>
105	<p>De grootste uitdagingen zijn bij de jeugd en WMO. De belangrijkste voorbeelden zijn resultaatgericht werken bij beide onderdelen.</p>
106	<p>Jeugd heeft de grootste uitdaging</p>
107	<p>De grootste uitdagingen spelen in de Jeugd en Pwet. 2 belangrijke voorbeelden van transformatie zijn: 1. Uitvoering plan van Aanpak Orionis voor daling klantaantallen in Pwet. 2. Verbetering voor veld Jeugd voor tijdige signalering problematiek. (via toegang Porthos)</p>
108	<p>Jeugd kent de grootste uitdaging, meer grip op toegang / verwijzing.</p>
109	<p>Er is een start gemaakt maar er is nog een aantal jaar nodig om een doorontwikkeling te realiseren, met name met betrekking tot de 'ontschotting'.</p>
110	<p>In 2014 hebben we uitgangspunten voor het sociaal domein vastgesteld. Sommige uitgangspunten en principes zijn heel concreet en in een beperkte tijd te realiseren, zoals het uitgangspunt van één toegang tot ondersteuning en zorg. Bij andere gaat het veel meer om grote (cultuur)veranderingen, of anders gezegd om de transformatie van ondersteuning en zorg. Met nog maar tweeënehalf jaar ervaring met de uitvoering van de nieuwe taken in het Sociaal Domein is het te vroeg om te zeggen dat deze uitgangspunten volledig zijn gerealiseerd. Bovendien zijn we voor de realisatie van deze uitgangspunten ook afhankelijk van de samenwerking met de vitale gemeenschappen binnen de gemeente Horst aan de Maas en andere maatschappelijke partners zoals (zorg) aanbieders, huisartsen, onderwijs etc.</p> <p>Wel staat er nu een goede basis en aanpak voor de afhandeling van de ondersteuningsvragen van onze inwoners. Verder is er een goede samenwerking tussen ondersteuning en zorg en andere onderdelen van de gemeentelijke uitvoering (zoals Werk & Inkomen en leerplicht). Het gebiedsteam zoekt in vraagverhelderingsgesprekken samen met inwoners naar oplossingen in de omgeving van de hulpvrager én naar oplossingen bij algemene voorzieningen. Onze gebiedsteams beschikken daarvoor over overzichten van de initiatieven per dorp. We zien dat onze gemeenschappen steeds meer zelf verantwoordelijkheid nemen om wensen te realiseren en voor elkaar te zorgen.</p> <p>Ook op het gebied van ondersteuning en zorg voor elkaar zijn in de afgelopen jaren in onze dorpen veel inwonersinitiatieven ontstaan. De samenwerking met het voorliggend veld heeft vanaf de start een ontwikkeling doorgemaakt.</p> <p>Vanwege de vindbaarheid en korte lijnen zijn de medewerkers van de gebiedsteams regelmatig werkzaam op vindplaatsen en in de verschillende dorpen behorende bij hun gebied. Zo zijn aan alle scholen van het PO en VO vaste gezinscoaches gekoppeld. Daarnaast hebben we ingezet op de samenwerking met andere belangrijke partners zoals onder meer de jeugdgezondheidszorg, het opbouwwerk en jongerenwerk, huisartsen, gecertificeerde instellingen (BJZ) en Veilig Thuis, etc.</p> <p>Ondanks deze stappen in de goede richting constateren we ook dat we in de beginperiode vooral hebben gefocust op de toegangstaken in smalle zin (vraagverheldering en bijbehorende leefzorgplannen met maatwerkvoorzieningen) gekoppeld aan de directe vragen van onze inwoners. Dat is maar een deel van de taken van de gemeentelijke toegang zoals die in de vastgestelde beleidstukken voor het sociaal domein is vastgelegd. We zien kansen op het gebied van verbindingen met het voorliggend veld en preventieve activiteiten, rond de samenwerking met belangrijke partners en met betrekking tot het vormgeven van de regiefunctie van de gebiedsteams. Denk daarbij aan vroeger signalering waardoor ondersteuningsvragen eerder (als het nog gaat om lichte, enkelvoudige vragen) kunnen worden opgepakt, maar ook aan zorgvuldige afbouw van professionele zorg naar het eigen netwerk en collectieve voorzieningen wanneer dat mogelijk is.</p>

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
111	Onze gemeente staat in de startblokken om de transformatie integraal vorm te geven. Het antwoord valt tussen antwoord a en b. Er zijn veel initiatieven die blijk geven van "een eind op weg zijnde" en andere stappen vragen om bijstelling en andere benadering.
112	We beginnen nu pas zicht te krijgen op de omvang van het aantal cliënten en de zorg. Afschaling dagbesteding ouderen van blok B naar A bij wmo Afschaling zorg jeugd van gesloten instelling naar pleeggezinnen. Pwet : vergroten aantal opdrachten van externen
113	Het jaar 2015 stond voor de Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet in het teken van de transitie, 2016 was het jaar van het verder ontwikkelen van de jeugdteams, de Wmo-frontoffice en de WIHW(GR mbt o.a. Participatiewet). Tot op de dag van vandaag lopen deze ontwikkelingen door. We hebben hiermee een stevige basis gelegd en realiseren ons tegelijkertijd dat de echte transformatie nog in de kinderschoenen staat. We benutten het gelegde fundament voor de verdere doorontwikkeling van onze ambities en de kwaliteit van de ondersteuning. De transformatie begint op gang te komen. De signalen en knelpunten geven dit aan. De rol en werkwijze van professionals en organisaties veranderen. Tegelijk is duidelijk dat de transformatie nog niet is afgerond en dat er ook op het terrein van de randvoorwaarden aan de kant van de gemeenten nog een slag te slaan is. Speerpunten in de transformatie zijn zijn innovatie, preventie en integrale werkwijze.
114	Grootste uitdagingen spelen op de raakvlakken van de 3 domeinen en het implementeren van een andere werkwijze. In 2018 wordt de Toegang van de domeinen Jeugd en WMO geïntegreerd. In 2018 wordt verder ingezet op het gebiedsgericht werken.
115	Eind 2016 zijn de meeste projecten op het gebied van transitie/transformatie opgestart. Planningstechnisch lopen deze projecten ook door tot eind 2017 / 2018. Ook worden nu nieuwe projecten opgestart die doorlopen tot 2020. Het is natuurlijk ook moeilijk te zeggen wanneer een transformatie echt gereed is; deels is en blijft dit een doorlopend proces.
116	De grote uitdagingen liggen in het versterken van de algemeen toegankelijke voorzieningen en de verwijzing daar naar toe. Ook de versterking van arbeidsmatige dagbesteding (dus met een focus op uitstroom naar betaald werk) vraagt tijd en aandacht. De Stadskamer is een voorbeeld van een geslaagd initiatief voor een voorliggende dagbesteding van kwetsbare mensen. Veel mensen met een OGGz achtergrond maken gebruik van deze laagdrempelige voorziening. Een ander voorbeeld van transformatie is beschikbaar maken van Huishoudelijke Hulp als voorliggende voorziening. De vaststelling van de eigen bijdrage wordt geregeld via het gemeentelijke armoedebeleid.
117	Op verschillende fronten heeft Westland al veel bereikt. Voor jeugdigen en voor volwassenen met meervoudige problemen hebben we een toegangsorganisatie, het sociaal kernteam Westland. De ondersteuningsplannen met de burger zijn het uitgangspunt (inclusief adequaat beroep op eigen kracht en netwerk), meer samenwerking tussen diverse zorgaanbieders, versterken verbinding zorg/sociaal kern team en kinderopvang en onderwijs, et cetera. Voor 2018 is de grootste uitdaging het inkopen en sturen op resultaat (in plaats van het inkopen van input/producten). Een belangrijk instrument om verder te werken aan de beoogde cultuuromslag. Tweede uitdaging is om er voor te zorgen dat jongeren en senioren op een verantwoorde wijze kunnen wonen. Overigens zijn wij van mening, dat de transformatie een voortgaand proces is, dat nog lang niet klaar is - als het al ooit klaar kan komen (vgl. Rotmans die in dit verband stelt dat een cultuuromslag een generatie vergt).
118	De evaluatie van de Transitie 2015 is door de gemeenteraad in Q3 2017 vastgesteld. Dit betekent dat de agenda voor de transformatie opgesteld en uitgewerkt kan worden. De Transformatie heeft een langere doorlooptijd dan de transitie en zal de komende jaren nog doorlopen.
119	<ul style="list-style-type: none"> • verder uitwerking van de 2 uitvoerende gemeenschappelijke regelingen (Peelgemeenten: Wmo+Jeugd / Peelgemeenten: Participatie) • uniformering van werkprocessen binnen deze 2 gemeenschappelijke regelingen
120	De gemeente heeft het SD dit jaar geëvalueerd. Daaruit blijkt duidelijk dat de ingezette koers op onderdelen goed werkt, maar op belangrijke punten verder ontwikkeld kan (en moet) worden. De richting is goed, maar het duurt nog wel enkele jaren voordat we volledig zicht hebben op de lange termijn effecten. Daarnaast zien wij kosten stijgen en is de IUSD ontoereikend. De tekorten zitten op de uitvoering van de Jeugdwet en de Participatiewet.
121	A. We hebben een start gemaakt in de transformatie. Wij zijn van mening dat dit een proces is dat voortdurend ontwikkeling en onderhoud vraagt. De slag die vooral gemaakt moet worden om de integraliteit te versterken tussen de verschillende subdomeinen te versterken. De belangrijkste transformatieopgaves voor 2018 liggen in de ontwikkeling van een Toegang 0-100 en verder doorontwikkelen van de inkoop 2019.
122	De grootste uitdaging ligt bij de Jeugd en WMO op het gebied van afschaling van zorg en versterking van de eigen kracht. Voor de BUIG op de reductie van het aantal bijstandsgerechtigden
123	Speelt vooral in het subdomein Jeugd en beperkt in Wmo en Pwet. Eind 2017 is de formatie welke ingezet wordt binnen de 3 domeinen verder afgestemd op de taken die hier mee gemoeid zijn. 2018 en 2019 staan in het teken van verdere kwaliteitsverbetering en het slimmer omgaan van data om op te kunnen sturen.

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
124	Het jaar 2015 stond voor de Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet in het teken van de transitie, 2016 was het jaar van het verder ontwikkelen van de jeugdteams, de Wmo-frontoffice en de WIHW(GR mbt o.a. Participatiewet). Tot op de dag van vandaag lopen deze ontwikkelingen door. We hebben hiermee een stevige basis gelegd en realiseren ons tegelijkertijd dat de echte transformatie nog in de kinderschoenen staat. We benutten het gelegde fundament voor de verdere doorontwikkeling van onze ambities en de kwaliteit van de ondersteuning. De transformatie begint op gang te komen. De signalen en knelpunten geven dit aan. De rol en werkwijze van professionals en organisaties veranderen. Tegelijk is duidelijk dat de transformatie nog niet is afgerond en dat er ook op het terrein van de randvoorwaarden aan de kant van de gemeenten nog een slag te slaan is. Speerpunten in de transformatie zijn zijn innovatie, preventie en integrale werkwijze.
125	In 2018 komt er een nieuw koersprogramma waarin "nieuwe" doelstellingen worden geactualiseerd/bepaald. Verdere uitwerking hiervan zal daarna plaatsvinden. Daarnaast wordt de transformatiegedachte als structureel ontwikkelingsstraject gezien om vooral de kwaliteit te waarborgen aan de inwoners van gemeente Uithoorn. In 2017 is er binnen Jeugd een doorontwikkeling gemaakt om over te gaan naar meer resultaat gericht sturen op basis van zorgprofielen in plaats van prijs (p) x hoveelheid (q). De implementatie hiervan vindt in 2018 plaats. In 2018 worden er ook een aantal pilots opgenomen vanuit de transformatiegedachte, waarbij de effecten op een later moment (2019 e.v.) worden geëvalueerd.
126	We zijn bezig de toegangstaken anders te organiseren zodat we transformatie en preventie beter vorm kunnen geven. Hiervoor is ook budget gereserveerd.
127	De transformatie heeft nog wel wat jaren nodig. Hier worden ook plannen voor geschreven...
128	We zijn bezig met experimenten vwb de transformatie. Dit zal de komende jaren verder uitgebouwd worden. De transformatie zal de komende jaren vorm en inhoud moeten krijgen.
129	Transformatie is volop gaande. Grote operaties zijn/waren; herinrichting (aanbesteding) voorliggend veld, aansluiting participatiewet bij integrale toegang en nieuwe inkoopwijze (en financiering) bij jeugd en wmo
130	nog formuleren
131	De uitdaging speelt op alle subdomeinen en in de samenhang daartussen. Een belangrijk voorbeeld van transformatie in 2018 is een nieuwe manier van inkoop voor wmo begeleiding en jeugd, waarbij resultaatgericht wordt gewerkt en bekostiging via profielen plaatsvindt. Dit geeft de aanbieder de mogelijkheid om meer maatwerk te bieden en datgene in te zetten waarmee het resultaat voor de cliënt het beste wordt bereikt. Deze wijziging gaat voor Wmo begeleiding en jeugdhulp in vanaf 1 januari 2018. Daarnaast wordt door de gemeente actief ingezet op preventie en algemene voorzieningen, om het gebruik van individueel maatwerk te beperken voor diegenen waarvoor dat (tijdelijk) niet anders kan. Kwaliteit voor de burger staat bij de transformatie in de gemeente Weert voorop.
132	De eerste jaren hebben vooral in het teken gestaan van het organiseren van de uitvoering per decentralisatie. Het integraal werken krijgt steeds meer vorm door het organiseren van de toegang tot de zorg via een gebiedsloket.
133	Beleidsmatig zijn er stappen gezet om tot transformatie te komen. Zo wordt voor 2018 voor Jeugd een andere inkoopstrategie gehanteerd die zich richt op de transformatie. Wat wel geconstateerd kan worden is dat de transitie (vooral administratief) veel meer tijd en energie gekost dan vooraf ingeschat.
134	In het subdomein Jeugd spelen de grootste uitdagingen. Twee belangrijke voorbeelden die in 2018 verder vorm krijgen zijn: • Afschaling bij gecertificeerde instelling (Intervence) en de specialistische GGZ. We streven ernaar het voorliggende veld de nazorg over te laten nemen. • Middelzware hulpvragen niet door verwijzen naar de specialistische jeugdhulp, maar afwickelen middels een vijf-gesprekkenmodel.
135	De transformatie-opgave die momenteel loopt, loopt per individueel beleidsveld. Slechts op kleine schaal wordt al integraal vorm gegeven aan de transformatie-opgave. Het is de bedoeling om in 2018 een start te maken om de transformatie op grote schaal integraal, ontschot en in afstemming met elkaar aan te pakken. Horizontale ontschotting op inhoud en budgettair moet daarbij het sleutelwoord zijn.
136	Er is een transformatieagenda opgesteld en door middel van learninglabs en pilots wordt gewerkt aan vernieuwing, meer maatwerk en kostenbeheersing. Voor Jeugd wordt via een actieplan 'kostenbeheersing jeugdhulp' gezamenlijk met partners in 2018 toegewerkt aan een verbeterde toeleiding voor jeugdhulp, demedicalisatie en verschuiving naar lichtere vormen van zorg. Bij de pilot Segwaert Samen wordt ervaring opgedaan met het leveren van afgestemde combinaties van zorg en huishoudelijke hulp.
137	In het subdomein Jeugd speelt nog de grootste uitdaging.

a. Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving

#	Gevraagde toelichting
138	De grootste uitdaging van de transformatie zit in de integratie van de drie domeinen. Dat heeft te maken met het feit dat de Kempengemeenten (waaronder Bladel) er destijds (eind 2014) voor hebben gekozen om voor de uitvoering van de jeugdhulp in het kader van de Jeugdwet (per 1-1-2015) een aparte entiteit, in de vorm van CJGPlus de Kempen, op te richten en niet aan te sluiten bij de eigen, lokale, gemeente en/of al bestaande uitvoeringsorganen en overlegstructuren van de Wmo en de Participatiewet. Door die afzonderlijke entiteiten (en daarmee culturen) van uitvoeringsorganisaties blijft het op casusniveau lastig om het oorspronkelijk beoogde 1 gezin 1 plan daadwerkelijk vorm te geven. Ook op het gemeentelijke (beleids-)niveau is de integrale 3D-aanpak weerbarstig. Zo zijn de investeringen in het voorliggende veld in het subdomein van de Wmo al wel gerealiseerd maar blijven ze op het gebied van jeugdhulp nog achter. In de Wmo en de Participatiewet wordt nadrukkelijker gestuurd op en benutten van voorzieningen die voorliggend zijn op dure maatwerkvoorzieningen. Dit was/is immers een belangrijk onderdeel van de beoogde transformatie.
139	Monitoring vindt plaats via periodieke rapportage Transformatieopgave 3D.
140	jeugd en participatie hebben de grootste aandacht
141	Er wordt nadrukkelijk toegewerkt naar het realiseren van een integrale en brede toegangspoort (voorportaal); er wordt gestuurd op klantgericht en extern geïntendeerd werken.
142	-
143	Vanaf 2018 is de verwerving o.b.v. profielen, wat betekent dat de eerste resultaten hiervan in 2019 worden geevalueerd. De leerpunten die we hieruit gaan trekken kunnen we pas implementeren in de begroting 2021. Verder zijn onderzoeken en gesprekken gaande met de stakeholders (aanbieders, CJG, huisartsen etc.) Input hieruit kan leiden tot verbeteringen in 2018/2019.

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
144	Vanaf eind 2014 al mee gestart
145	In 2018 houden wij een evaluatie SD. Vooral in hoeverre het Jeugdbudget overschreden gaat worden is een flink punt van aandacht.
146	Eind 2016 is een start gemaakt met de transformatie. De gewijzigde werkwijze zal na eind 2018 nog verdere aandacht nodig hebben.
147	"Met name in Jeugd is er nog een uitdaging. 2 voorbeelden van transformatie: - opzetten algemene voorziening voor begeleiding - voorbereiding samenwerking binnen participatie / reïntegratie"
148	"In alle 3 domeinen. We zetten de ingezette weg voort"
149	We zijn een eind op weg, maar er is geen jaartal te koppelen aan afronding. De vraag is zelfs of dat moment er komt, omdat het beleidsveld nog zo dynamisch is en er bijvoorbeeld vanuit een regeerakkoord (toegang WLZ voor GGZ c cliënten) of andere externe factoren steeds sprake zal zijn van nieuwe ontwikkelingen. De verbinding zorg (wmo) en werk (participatie) krijgt in 2018 volop aandacht; daar gaan we de budgetten verder ontschotten i.k.v. integraal werken. Bij jeugd is problematiek weerbarstig en is het al een opgave om de instroom te beheersen (lukt nu onvoldoende). Tegelijk zou je bij jeugd kunnen stellen dat de CJG's en het wijkgerichte werken succesvol is, omdat deze voorzieningen laagdrempelig werken en (jeugd)zorg vragen naar boven haalt die voorheen veel later of niet naar voren kwamen. De werkwijzer van CJG's wordt in 2018 e.v. gefaseerd uitgebouwd naar Centra voor maatschappelijke ondersteuning (CMO's).
150	De vrij toegankelijke voorzieningen zijn vormgegeven in 2017. De transformatie van de 3 decentralisaties wordt gestimuleerd door initiatieven procesmatig en financieel te ondersteunen. Dit is een proces van meerdere jaren.
151	• De vrij toegankelijke voorzieningen zijn vormgegeven in 2017. De transformatie van de 3 decentralisaties wordt gestimuleerd door initiatieven procesmatig en financieel te ondersteunen. Dit is een proces van meerdere jaren.
152	De grootste uitdagingen liggen in de WMO en de jeugdzorg. Een van de belangrijkste transformaties is het invoeren van algemene voorzieningen WMO.

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no	
#	Gevraagde toelichting
153	Onze gemeente zet zicht in om deze transformatie komende jaren door te ontwikkelen, zoals ... <ul style="list-style-type: none"> • Een integrale toegang; • Regionale samenwerking bevorderen; • Initiatieven op het gebied van burgerparticipatie; enz...
154	geen
155	We hebben dan meer dan een start gemaakt. De precieze doorlooptijd is echter nu nog niet exact te bepalen.
156	De gemeente Losser is in 2016 gestart met integraal werken voor de Wmo, Jeugd en Participatie. Om deze transformatie verder vorm te geven is een actieplan opgesteld voor de periode 2018-2019 waarin speerpunten zijn genoemd naar regionale en landelijke voorbeelden. De speerpunten zijn voorstellen voor onderzoeken om te kijken wat in Losser werkt. Elk actiepunt wordt tijdens en na de pilotperiode gemonitord (financieel en maatschappelijk rendement) om tijdig over doorgang, bijsturing of beëindiging te kunnen beslissen. Resultaat: minder inzet dure maatwerkvoorzieningen. Door: probleemvoorkomend werken middels preventie en vroeg signalering, efficiënter werken door samenwerking partners, inzetten op duurzame resultaten door integraal te werken. Doel: zorgkosten verlagen.
157	Twee voorbeelden: (1) integrale regievoering binnen het sociaal domein, en (2) verbindingen tussen aanbieders en voorliggend veld, en (3) flexibele op- en afschaalprikkels. Dat is wel 95% in de roos .
158	Met name de ontwikkelingen op het gebied van de jeugdzorg vraagt nog de nodige aandacht. Ik kan specifiek geen concrete voorbeelden geven. Er spelen diverse onderdelen op dit terrein. Maar ik ben zelf geen materiedeskundige op dit vlak.
159	De afgelopen twee jaar is veel beleid gewijzigd. Op basis van deze bevindingen wordt het beleid verder bijgesteld waarbij een grote nadruk komt te liggen op het preventief voorveld.
160	De gemeente Zandvoort volgt de transformatie zoals die in Haarlem ook wordt uitgevoerd. Momenteel is er op onderdelen, bv dagbesteding, een kanteling van specifieke individuele budgetten naar subsidie in de basisinfrastructuur.
161	Transformatie in beleid en uitvoering is volop in ontwikkeling, steeds meer maatwerk en integraal werken. Dit vertaalt zich eind 2018 naar verwachting nog niet in lagere lasten. Door ontwikkelen en investeren aan de voorkant (preventie) moet uiteindelijk voor lagere lasten zorgen.
162	In 2018 wordt verder vormgegeven aan het versterken van de basis(zorg)infrastructuur met o.a. meer preventie en meer laagdrempelige, vrij toegankelijke activiteiten op het snijvlak van welzijn en zorg. Daarnaast wordt in 2018 ook verder ingezet op het versterken van de kracht van de samenleving door verbinding te realiseren/stimuleren tussen diverse maatschappelijke partners.
163	De grootste uitdagingen spelen nog in het subdomein Jeugd. Voor 2019 is de uitdaging om op een andere manier te gaan inkopen, waardoor de mogelijkheid aanwezig is dat er kosten reductie gerealiseerd kan worden.
164	In subdomein Jeugd spelen de grootste uitdagingen. De belangrijkste voorbeelden zijn de nieuwe resultaatgerichte bekostiging en meer aandacht voor preventie.
165	Het komende jaar gaan we door met de transformatie binnen het Sociaal Domein. De transformatie is op verschillende manieren zichtbaar in de samenwerking met inwoners en organisaties. De nadruk ligt op preventie en eigen regie waarin we ondersteuning bieden. Daarnaast werken we samen op het gebied van Wmo en Jeugd met lokale partners
166	In subdomein Jeugd spelen de grootste uitdagingen. De belangrijkste voorbeelden zijn de nieuwe resultaatgerichte bekostiging en meer aandacht voor preventie.
167	In subdomein Jeugd spelen de grootste uitdagingen. De belangrijkste voorbeelden zijn de nieuwe resultaatgerichte bekostiging en meer aandacht voor preventie.
168	In subdomein Jeugd spelen de grootste uitdagingen. De belangrijkste voorbeelden zijn de nieuwe resultaatgerichte bekostiging en meer aandacht voor preventie.
169	De transformatie is al enkele jaren gaande, er is ook al veel gerealiseerd maar..... er moet ook nog veel worden gedaan en ook "de wereld" staat niet stil. De komende jaren zullen we moeten blijven transformeren. Binnen de gemeente Reimerswaal spreken we dan ook wel van - doortransformeren - .
170	Bij het onderdeel Jeugd is transformatieproces in pril stadium
171	de termijn zal naar verwachting langer zijn dan 1 tot 2 jaar
172	De uitdaging ligt niet in een subdomein, maar juist in een integrale aanpak die subdomeinoverstijgend is. In 2018 zullen wij werken aan methodologische onderbouwing van deze integrale aanpak en verder gaan we aan de slag met outreachend en signaalgestuurd werken (in aanvulling op vraaggerichtwerken).

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
173	De afgelopen twee jaar is veel beleid gewijzigd. Op basis van deze bevindingen wordt het beleid verder bijgesteld waarbij een grote nadruk komt te liggen op het preventief voorveld.
174	De afgelopen twee jaar is veel beleid gewijzigd. Op basis van deze bevindingen wordt het beleid verder bijgesteld waarbij een grote nadruk komt te liggen op het preventief voorveld.
175	De transformatie wordt vormgegeven door o.a interne processen door te lichten en het contractbeheer te optimaliseren.
176	De grootste uitdaging ligt binnen het subdomein Jeugd vanwege de beperkte beïnvloedingsmogelijkheden als gevolg van de derden verwijzingen. Belangrijke ontwikkelingen t.a.v. de transformatie zijn de ontwikkeling van een brede uitvoeringsorganisatie voor het sociaal domein waarin taken van het gemeentelijk sociaal team en het werkbedrijf worden samengevoegd om zo echt integrale ondersteuning te kunnen bieden. Ander belangrijk voorbeeld is de ontwikkeling van leerwerktrajecten gericht op inwoners van onze gemeente en passend bij de vraag van ondernemers (lokale economie) en de capaciteiten en behoeften van onze inwoners.
177	Vanaf 2015 zijn wij dit proces ingegaan en uit onze lokale monitor hoe wij dit transformatieproces vormgeven en hoe dit verloopt.
178	Op 1 januari 2015 waren de transitie een feit. De transformatie heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden maar is nog niet afgerond. Continu vindt evaluatie en doorontwikkeling plaats en worden pilots uitgevoerd, vaak op regionaal niveau.
179	Wij werken met een integrale toegang en hebben de wmo 2015 op een innovatieve wijze ingekocht. Eind 2018 hebben wij naar verachting (cf de uitgangspunten van de wmo; resultaatsturing, lumpsumfinanciering, 1 contractpartij) ook contracten afgesloten voor de ambulante jeugdzorg vanaf 2019. Zowel bij de wmo alsook de jeugdzorg sturen we dan meer op resultaten en kwaliteit, worden financiële en inhoudelijke schotten afgebroken en zijn professionals meer in de lead om datgene te doen wat nodig is. Er is inmiddels sprake van een integrale gebiedsgerichte dienstverlening t.a.v. De drie decentralisaties. De gewenste cultuuromslag heeft de aandacht (o.a. Door trainingen de ' omgekeerde toets' , casusbesprekingen met multidisciplinaire teams. Etc. Er zijn al behoorlijke stappen gezet, maar een dergelijke omslag gaat niet van de een op de andere dag. Dat vergt langere adem.
180	Onze grootste uitdagingen liggen nog in de integraliteit met de netwerkpartners en de tekorten in de pijlers Jeugd en Participatie
181	Met name de jeugd is nog een uitdaging: informatie krijgen, systemen goed werkend krijgen, inkoop op een andere wijze. Daarnaast uiteraard het inkopen van trajecten bij het participatiebedrijf van Purmerend/Zaanstad wat nog spanning met zich meebrengt.
182	Landsmeer is dan al een eind op weg. Echter op het gebied van Jeugd wordt in de regio zaanstreek waterland en amsterdam amstelland per 2018 ook afgerekend obv prestatie. Dit is nieuw en zal nog wel 2 jaar nodig hebben eer dat het uitgekristalliseerd is.
183	.
184	wij hebben een pad uitgezet tot aan 2020 voor de transformatie in het Sociaal Domein. De resultaten tot toe evalueren wij nu en zullen leiden tot wijzigingen in de uitvoering van de 3D.
185	Wij zijn dan al een eind op weg.
186	Het begin van 2017 heeft in het teken gestaan van de evaluatie van het sociaal domein, evenals de doorontwikkeling daarvan. De evaluatie is inmiddels gereed en is met de gemeenteraad gedeeld. De nieuwe taken in het sociaal domein zijn goed geland in Staphorst, ondanks de financiële korting die ermee gepaard ging. In 2015 en 2016 stond vooral de continuïteit en kwaliteit van de ondersteuning van de burger voorop. Het aanbod is kwalitatief goed en toereikend gebleken. De transitie is succesvol afgerond, de inzet op de transformatie is volop gaande. Het zorglandschap is de afgelopen jaren sterk veranderd. Dat vraagt dan ook een nieuwe oriëntatie op welke wijze de gemeente om wil gaan met de organisaties in het maatschappelijk middenveld ofwel de eerstelijns. Het versterken van de eerstelijns is een belangrijke voorwaarde om de verandering van 'zwaar naar licht' te kunnen waarmaken. Ook het resultaatgericht inkopen en het samenvoegen van het CJG en het CWO draagt bij aan die transformatie. De komende periode en het volgende jaar zal in het teken staan van verbinding tussen de verschillende domeinen, verandering in de manier van denken en het werken aan slimme oplossingen. Aangekondigd is dat de onderstaande thema's in 2018 worden opgepakt voor verdere uitwerking, te weten <ul style="list-style-type: none"> • Integraal budget sociaal domein • Harmonisatie beleid sociaal domein • Integrale aanpak statushouders • Integrale aanpak 16-27 jarigen • Integraal preventieplan
187	N.v.t.

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no	
#	Gevraagde toelichting
188	<ul style="list-style-type: none"> • het vormgeven van outreachend werk, preventief signalen opvangen en op inspelen • analyseren (en mogelijk terugdringen) van de grote vraag naar specialistische jeugdhulp.
189	Voor 2018 ligt er de uitdaging om de domeinen Jeugd, Wmo en Participatie nog dichterbij elkaar te brengen en het integraal werken in cultuur en werkwijze te borgen. Een andere belangrijke uitdaging is het in control hebben en houden van de uitgaven voor zorg. In het 'Programma samenwerken in het sociaal domein 2017-2018' zijn de te behalen resultaten benoemd. Belangrijk zijn met name Integraal Werken (inclusief de heldere uitrol van het uitgangspunt 1 huishouden, 1 regisseur) en het verstevigen van de netwerken met name rondom volwassenzorg (Wmo; van professionals en maatschappelijke organisaties).
190	Voor 2018 ligt er de uitdaging om de domeinen Jeugd, Wmo en Participatie nog dichterbij elkaar te brengen en het integraal werken in cultuur en werkwijze te borgen. Een andere belangrijke uitdaging is het in control hebben en houden van de uitgaven voor zorg. In het 'Programma samenwerken in het sociaal domein 2017-2018' zijn de te behalen resultaten benoemd. Belangrijk zijn met name Integraal Werken (inclusief de heldere uitrol van het uitgangspunt 1 huishouden, 1 regisseur) en het verstevigen van de netwerken met name rondom volwassenzorg (Wmo; van professionals en maatschappelijke organisaties).
191	De eerste stappen zijn gezet, de volledige transitie moet nog zijn beslag krijgen. Voor wat betreft de jeugdwet hebben de 16 gemeenteraden in de regio Brabant Noordoost ingestemd met extra investeringen ten behoeve van de transformatie jeugdhulp in de jaren 2017 en 2018 om enerzijds het zorgveld in overeenstemming te brengen met de daadwerkelijke realiteit en anderzijds maatregelen om het zorgveld in de volle breedte te transformeren. Verder is extra budget beschikbaar gesteld ten behoeve van de frontoffice. Voor de Wmo is sprake van een steeds intensievere samenwerking met 10 gemeenten in de regio met Oss als centrumgemeente. Naast de aandacht voor kwalitatief goede voorzieningen in relatie tot lage administratieve lasten (i-Wmo) is in 2018 en 2019 meer aandacht voor innovatie en ontwikkeling. Er zal een doorontwikkeling plaatsvinden op het gebied van monitoring en een geografische overzichtskaart om beter te kunnen sturen op het aanbod en gebruik van voorzieningen. Ook op het gebied van toezicht en rechtmatigheid worden extra stappen gemaakt. In de komende periode zal de doelgroep die nu gebruik maakt van Beschermd Wonen nader worden geanalyseerd om waar nodig in/uitstroom te bewerkstelligen.
192	Er is een transformatieagenda opgesteld voor de periode 2017-2018. Deze is nu in uitvoering, maar de transformatie loopt ook nadien door. Voorbeelden zijn het opzetten van een transitiearena en het stimuleren van innovaties bij zorgaanbieders door middel van het beschikbaar stellen van middelen. Ook worden diverse innovatieve projecten gestart. Diverse woonvormen voor jong volwassenen en gezinshuizen zijn hier een goed voorbeeld van. Verder blijft het feit dat slechts 25% verwezen wordt via de gemeentelijke toegang jeugd en de rest via andere wettelijk verwijzers een grote uitdaging bij de (begroting van de) jeugdhulp.
193	We zetten in op minder lokale maatwerkvoorziening en daar waar nodig op te vangen in de basisstructuur. De druk op de basisstructuur neemt hierdoor toe. We zien echter nog geen duidelijke afname van de kosten voor maatwerkvoorziening.
194	met zorgaanbieders in de 2e lijn zijn we in ver gevorderde staat van ontwikkeling. We werken volledig met het digitale berichtenverkeer en daarmee is de verantwoording ook (grotendeels) op orde. Met de welzijns- en preventiepartijen (0-lijn zorg) zitten we nog relatief in de beginfase: we zijn nu bezig met regiepartijen te selecteren. De cultuur van onze ambtelijke organisatie is ook steeds meer gericht op de belangen van onze cliënten / burgers. Dit vergt nog wel een (aanzienlijke) periode.
195	In 2017 hebben we een aanbesteding uitgevoerd om de taken rondom toegang tot zorg en ondersteuning, het welzijnswerk en het maatschappelijk werk onder te brengen bij één hoofdpartner. De opdracht wordt m.i.v. 1 april 2018 geëffectueerd. Werken met één hoofdaannemer zorgt ervoor dat een impuls wordt gegeven aan de transformatie van het sociaal domein doordat de integraliteit op de verschillende hulpverleningsdomeinen verder wordt versterkt én de preventieve taken en de toegang tot zorg in één hand zijn. De gemeente gaat hierbij meer sturen op maatschappelijke outcome vanuit maatschappelijke doelstellingen en indicatoren (sturingsinformatie). Daarnaast is in 2016 een Koersnotitie Subsidiebeleid vastgesteld die in 2017-uiteindelijk 2018 worden uitgewerkt in beleidsregels. Hiermee slaat de gemeente een nieuwe weg in, namelijk door subsidieverstrekking te verbinden aan maatschappelijke doelen van de gemeente.
196	Zowel in bedrijfsprocessen als in keten met zorgaanbieders worden resultaten geboekt. Nieuwe bekostigingssystemen zoals voor jeugd vragen nog wel aandacht bij verdere uitwerking.
197	Voor de periode 2017-2019 is intern een transformatieproject gestart. In deze periode willen we de transformatie gaan vormgeven. Dit houdt o.a. in een integrale werkwijze, ontschotting van budgetten en versterking van de 0de en 1e lijns zorg. In deze periode ontwikkelen we onze visie en werken deze uit in deelprojecten. Grootste uitdaging hierin is jeugdzorg, gevolgd door Participatie.
198	Betreft Jeugdzorg
199	Op de meeste deelterreinen binnen Wmo, Jeugd en Participatie is beleid vastgesteld. In 2018 gaan we o.a. verder met de ontwikkeling van beleid waarbij we aanhaken bij bestaande initiatieven in de samenleving (bv. signaleringsgroepen en dorpsbelangen en mantelzorg).

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
200	<p>De afdelingen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Jeugdwet, WMO en Participatiewet hebben al veel bereikt ten aanzien van de transformatie. Al bij de transitie is ervoor gekozen zoveel mogelijk integraal te werken in het Sociaal Domein. Dat betekent een centrale toegang met veel expertise en onmiddellijke uitvraag op De gebieden Zorg (WMO), inkomen, jeugd, wonen en schuldhulpverlening. Veel is er binnen de gemeente gedaan aan preventie, ruimte voor inwoners-initiatieven en wordt er hulpverlening op scholen geboden. Daarnaast zijn gemeentelijke Sociale Teams actief in de wijken, heeft de gemeente haar eigen jeugdhulpverleners en is er nauw contact met huisartsen en wijkverpleegkundigen.</p> <p>Ook is er de keuze gemaakt om in eigen beheer strakke regie te voeren en zo veel mogelijk hulp in eigen beheer uit te voeren. Voor het komend jaar staat de 'Omgekeerde Toets' op de agenda om medewerkers te stimuleren nog meer integraal te gaan werken en vanuit de inwoner en minder vanuit de regels te handelen.</p> <p>Tegelijkertijd realiseren we ons dat de transformatie nog niet af is en de huidige aanpak er toe leidt, dat er telkens nieuwe inzichten ontstaan voor nieuwe initiatieven en verbinding met buiten en binnen.</p>
201	<p>De afdelingen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Jeugdwet, WMO en Participatiewet hebben al veel bereikt ten aanzien van de transformatie. Al bij de transitie is ervoor gekozen zoveel mogelijk integraal te werken in het Sociaal Domein. Dat betekent een centrale toegang met veel expertise en onmiddellijke uitvraag op De gebieden Zorg (WMO), inkomen, jeugd, wonen en schuldhulpverlening. Veel is er binnen de gemeente gedaan aan preventie, ruimte voor inwoners-initiatieven en wordt er hulpverlening op scholen geboden. Daarnaast zijn gemeentelijke Sociale Teams actief in de wijken, heeft de gemeente haar eigen jeugdhulpverleners en is er nauw contact met huisartsen en wijkverpleegkundigen.</p> <p>Ook is er de keuze gemaakt om in eigen beheer strakke regie te voeren en zo veel mogelijk hulp in eigen beheer uit te voeren. Voor het komend jaar staat de 'Omgekeerde Toets' op de agenda om medewerkers te stimuleren nog meer integraal te gaan werken en vanuit de inwoner en minder vanuit de regels te handelen.</p> <p>Tegelijkertijd realiseren we ons dat de transformatie nog niet af is en de huidige aanpak er toe leidt, dat er telkens nieuwe inzichten ontstaan voor nieuwe initiatieven en verbinding met buiten en binnen.</p>
202	De grootste uitdaging spelen bij jeugd (van maatwerk naar algemeen) en bij participatie in het terugdringen van het aantal uitkeringsgerechtigden
203	<p>In het jaar 2014 lag de focus op stellen van beleidskaders en beleidsregels voor de nieuw in te richten organisatie met betrekking tot Jeughulptaken en nieuwe Wmo-taken. Halverwege het jaar 2014 werd pas duidelijk dat de taken binnen de Wmo definitief over zouden komen naar de gemeenten. Eind 2014 en begin van het jaar 2015 lag in eerste instantie de focus op het zorgdragen van een goede transitie van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden. Daarbij werd er steeds gehandeld in het belang van onze inwoners in het algemeen en de cliënten in het bijzonder. De feitelijke overgang van de zorg en ondersteuning naar de gemeente is met aanzienlijke inzet vanuit de gemeente, aanbieders en samenwerkingspartijen goed verlopen. Zo nodig is hierbij op individueel niveau - gelet op het belang van continuïteit van het aanbod - op zowel gemeentelijk als aanbiedersniveau maatwerk geboden.</p> <p>Naast deze feitelijke overheveling van taken, is er (voortdurend) sprake geweest van transformatie. In de gemeente Hellen-doorn is al in de jaren voordat de decentralisatie op gang kwam, begonnen met de opzet van de woonservicegebieden en werden er pilots opgezet om nieuwe samenwerkingsvormen uit te testen. Ook vanaf 2015 is deze lijn voortgezet en is er steeds aandacht geweest voor transformatie. Deze transformatie is gericht op een verandering in het ondersteuningsaanbod en een verandering in de wijze van financieren (ontschotting). Dit was nodig vanwege een vermindering van de budgetten, maar ook omdat zorg en ondersteuning beter georganiseerd kon worden. Deze transformatie is gestart en zal de komende jaren verder invulling krijgen.</p>
204	De gemeente werkt onder meer aan de toegang tot de WMO-voorzieningen. Daarnaast wordt de contracttering met de jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders nader vorm gegeven.
205	<p>Jeugd.</p> <p>Ketensamenwerking opzetten tussen gemeente en zorgaanbieders. Inzetten op afschaling van zorg, ook tussen zorgaanbieders. Maatwerk leveren op clientniveau krijgt verder vorm.</p>
206	<p>Grootste uitdagingen in subdomein Jeugd.</p> <p>2 voorbeelden van transformatie die in 2018 verder vorm krijgen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • integrale ondersteuning • zorgvraag inwoner centraal (ontschotting)
207	<p>In 2017, 2018 en 2019 wordt de transformatie vormgegeven vanuit het budget innovatie en opgavegericht werken. Dit budget heeft tot doel de kracht van de samenleving te versterken waardoor er minder een beroep hoeft te worden gedaan op regelingen van de gemeente. Twee voorbeelden hiervan zijn de uitvoering van het 'Plan van de Arbeid' en de inzet op sociale cohesie (stimuleren burgerinitiatieven, integratie en burgerschap enz. Alle initiatieven uit dit budget worden dit beschouwd als een proeftuin voor het beleid voor de per 1-1-2019 te vormen gemeente Vijfheerenlanden. Het idee is dat de ervaringen uit het innovatief en opgavegericht werken waardevolle informatie opleveren op basis waarvan de nieuwe gemeente kan besluiten om al dan niet met een bepaald initiatief door te gaan.</p> <p>De grootste uitdaging speelt hierbij mogelijk op de participatiewet. Dit betreft de 'kleinste' van de transitie en de uitvoering hiervan is ook bij dezelfde gemeenschappelijke regeling ondergebracht. De uitdaging is om ook hier te innoveren en te transformeren. Hierover zijn wij nadrukkelijk in gesprek met de GR. Probleem hierbij is dat op het gebied van SW de Rijksbudgetten mogelijk harder dalen dan de kosten, dit gaat bij budgettaire neutraliteit mogelijk ten koste van de middelen reïntegratie en mogelijkheden voor transformatie.</p>

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no	
#	Gevraagde toelichting
208	Dit betreft een aannname. Voornamelijk op het gebied van jeugd en participatie is dit een uitdaging met de omvangrijke verschuiving van taken.
209	Er is een transformatiebudget beschikbaar gesteld van waaruit pilots/projecten zijn gestart.
210	We hebben dan integrale ondersteuning en de zorgvraag vanuit de inwoner staat altijd centraal (werken vanuit de vraag en niet vanuit het 'systeem'), daarnaast wordt de vraag ontschot benaderd. De grootste uitdaging voor wat betreft de transformatie is de Jeugdzorg.
211	<p>Sociaal Domein - ontwikkelingen</p> <p>Nu de transitie in het Sociaal Domein is afgerond en nieuwe taken en verantwoordelijkheden zijn gedecentraliseerd, staan we als gemeente voor de verdere transformatie. Centrale opgave van de transformatie is: hoe kunnen we het met z'n allen zo doen dat mensen zelf en met hulp van anderen in de samenleving hun problemen oplossen en kunnen meedoen, waardoor zij geen of minder een beroep hoeven te doen op de overheid (zie: Beleidskader transitie sociaal domein, 17-1-2014). Als overheid blijven wij verantwoordelijkheid nemen voor burgers die het nodig hebben.</p> <p>Voor de transformatie is een cultuuromslag nodig om een andere manier van organiseren, denken en werken te realiseren. Daarbij zoeken we aansluiting bij de leefwereld van burgers, bij professionele ruimte, het sociale netwerk, het zelf oplossend vermogen van de samenleving en de behoefte van mensen om zelf regie te voeren over hun leven. De burger staat hierbij centraal. De overheid biedt alleen die ondersteuning en zorg waar dat nodig is.</p> <p>De visie van de gemeente Tytsjerksteradiel op de inrichting en uitvoering van de drie decentralisaties luidt als volgt (zie: Gezamenlijke visie & opgaven rond de drie decentralisaties in het Sociale Domein gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspel, behandeld in de raadsvergaderingen in november 2012):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. we richten ons op preventie en leefbaarheid: daardoor blijven mensen langer in hun eigen kracht en kunnen we een beroep op zwaardere ondersteuning voorkomen; 2. we willen mensen aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheid en capaciteiten en het stelsel van voorzieningen en regelingen simpeler en overzichtelijker maken; 3. we zetten in op integraliteit en doelmatigheid, benaderen vraagstukken in een huishouden in context, perspectief en samenhang en we zorgen voor een goed vangnet 'op maat' voor mensen die het niet zelf redden. <p>De transformatieopdracht vertaalt zich naar de volgende concrete opgaven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • van aanbodgericht naar vraaggericht werken, • van een scheiding tussen zorg en welzijn naar een verbinding tussen zorg en welzijn, • van curatief naar preventief, • van de verzorgde burger naar de zelfredzame burger, • van een verkokerde dienstverlening naar een integrale dienstverlening, • van input/ output sturing naar sturing op maatschappelijk effect/resultaat. <p>De komende tijd worden de aanbevelingen vanuit de evaluatie jeugd en dorpen aangaande inhoud en huisvesting in het college besproken.</p> <p>In de beleidsontwikkeling en inkoop moet structureel geïnvesteerd worden in het centraal stellen van bovenstaande opgave om tot een verdere transformatie te komen. De opgaven staan bijvoorbeeld centraal bij de doorontwikkeling van de dorpen- en jeugdteams. Daarnaast worden sociaal domein vraagstukken, bijvoorbeeld preventie, door het team Beleid zoveel mogelijk integraal opgepakt. Waar mogelijk samen met andere afdelingen binnen de gemeente. Binnen welzijn wordt gezocht naar mogelijkheden om het (subsidie)beleid meer te richten op de behoeften en initiatieven van burgers. Ook in de cliëntondersteuning van de dorpensteams wordt het vraaggericht werken, het inzetten op de zelfredzaamheid van inwoners (het zelf oplossend vermogen) en het preventief werken steeds verder doorontwikkeld.</p> <p>Door taakopgaven per onderdeel op te pakken, is het risico aanwezig dat de totale transformatie te weinig aandacht krijgt en de transformatie niet volledig gerealiseerd kan worden. Hiervoor aandacht blijven vragen en blijven investeren, is van belang.</p>
212	Transformatie Jeugd moet nog verder vorm krijgen
213	Speelt breed. Is zo niet aan te geven.
214	Belangrijkste opgaven zijn verschuiving van specialistisch aanbod naar basisaanbod, het integraal gaan werken met de drie afzonderlijke wetten en het ontwikkelen naar een regiegemeente binnen het sociaal domein.
215	Voorbeelden: kanteling naar algemene voorzieningen (Wmo) en specifiek aanbod voor doelgroep 18-/18+ per 1 januari 2018. Uitdaging: aansluiting met het onderwijs (Jeugdwet).

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
216	<p>Grootste uitdagingen liggen in Wmo en Jeugdwet. We voeren in de Wmo het in 2017 ter besluitvorming voorgelegde regionale beleidskader 'Opvang en bescherming uit'. We zetten met de gemeenten in onze regio in op het verder bouwen aan een ondersteuningscontinuüm voor de inwoners van preventie, (vroeg)signalering, melden en toeleiden, passende ondersteuning, veiligheid, wonen en nazorg.</p> <p>Specifieke aandachtspunten in de transformatie voor 2018 e.v. zijn verder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het verminderen van grensvlakdiscussies tussen Wet langdurige zorg (WLZ), Zorgverzekeringswet (Zvw), Wmo en Jeugdzorg • Kantelingsbeleid doelgroepenvervoer • het ontwikkelen van algemene voorzieningen op wijkniveau als substituuut voor dagactiviteit voor ouderen. • Benutten van de j-GGZ kennis aan de voorkant in en rond de sociale teams. Voorbeeld hiervan is de realisatie en doorontwikkeling van de voorpost J-GGZ. • Realiseren van eenduidigheid en intersectorale samenwerking in de specialistische jeugdhulp • Doorontwikkelen van de transformatieopgave op af- en ombouw van de residentiële zorg (incl. de essentiële functies)
217	<ul style="list-style-type: none"> • In 2018 starten we met een inloop- en informatiecentrum voor inwoners, niet alleen, maar ook voor mensen met een LVB- of GGZ-achtergrond. • Buurtgezinnen is een nieuw initiatief, dat steungezinnen koppelt aan vraaggezinnen. Dat zijn gezinnen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Dat kan voorkomen dat later dure jeugdhulp nodig is. <p>Wmo: De grootste uitdaging vanaf 2019 is de lokale implementatie van Beschermd Wonen</p>
218	<p>Jeugd</p> <p>Vb transformatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • integrale ondersteuning • zorgvraag inwoners staat centraal (ontschotting)
219	<p>grootste uitdaging ligt bij Jeugd voorbeelden transformatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • integrale ondersteuning • zorgvraag van de inwoners staat centraal / ontschotting
220	<p>De gemeente wilt dat de inwoners zoveel als mogelijk op eigen kracht kunnen leven. Middels de programma Herstructurering Sociaal Domein (HSD) wilt de gemeente inwoners faciliteren en prikkelen door het bieden van alternatieven dat aansluit op hun zorgbehoefte. Wij investeren in preventieve maatregelen en 1e lijn dat wellicht zal leiden tot weinig beroep op de 2de lijn. De Transformatieagenda sociaal domein 2017-2020 draagt bij aan het realiseren van meer kwaliteit, meer maatwerk en kan leiden tot lagere lasten. In 2018 zullen we de transitie voortzetten en verdere afronding vraagt na 2018 nog 2 jaar.</p>
221	<p>We werken lokaal met onze partners in de stad samen, experimenteren, geven ruimte aan professionals en sturen op resultaat. We stimuleren preventie, waarbij we in een promotie alliantie met de zorgpartijen en de zorgverzekeraar ons richten op de gezondheid van onze inwoners. Daarbij beogen we een verschuiving van zorg en ziekte naar gezondheid en gedrag tot stand te brengen. Vanuit de eigen regie benutten we de mogelijkheden van onze inwoners en hun omgeving en stimuleren bewonersinitiatieven. Daarmee sturen we op een verschuiving van zwaardere vormen van zorg naar lichterere vormen van zorg en een daling van de individuele zorgvraag. Zo zijn er al talloze bewonersinitiatieven en voorliggende voorzieningen ontstaan (o.a. Wijk 16, Villa Voorstad, Colmschate Zuid en Zelfregiecentrum Vriendendiensten Deventer) die een dagbesteding realiseren voor bewoners waardoor een individuele voorziening niet meer nodig is. Deze initiatieven zullen we nauwlettend volgen op hun effecten. De samenwerking met onze wijkmanagers is daarmee onlosmakelijk verbonden. Het organiseren van passende zorg voor zij die dat nodig hebben, blijft uitgangspunt. Onze toegangen vormen daarin de belangrijke basis. We stimuleren de onderlinge samenwerking vanuit de 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur gedachte. Dat kan doordat we in de wijk dichtbij onze bewoners werken. Het integraal werken in het sociaal domein (jeugd, participatie, schuldhulpverlening en zorg) gaan we verder versterken. Daarbij proberen we vroegtijdig in te grijpen en daarmee duurdere vormen van zorg te voorkomen. Met de oprichting van een tijdelijke werkorganisatie sociale teams sluiten we onze werkvormen meer aan op de indicaties waarbij een verschuiving naar lichtere vormen van zorg en ondersteuning wordt bereikt. Bij een aantal huisartsenpraktijken hebben we een poortwachtersfunctie ingericht, waarbij de jeugdconsulent maatwerk kan bieden zodat lange diagnostische trajecten en dure vormen van zorg voorkomen kunnen worden. Ook werken we met zorgaanbieders en onze toegang aan een doorgaande lijn 18-/18+ waarbij het toekomstplan van de jongere centraal staat en niet de leeftijds grens. Ook wordt er gewerkt met gezinsopnames, een intensief traject gericht op het versterken van opvoedvaardigheden en de veiligheid in het gezin en 'steungezinnen' om gezinnen die overbelast zijn te helpen ter voorkoming van duurdere jeugdzorg zoals uithuisplaatsingen. Op 1 oktober starten we met experimenteren met de bijstand gedurende twee jaar. Hiervoor zijn 800 deelnemers aangeschreven om zich voor deelname te melden. Door op verschillende wijzen de begeleiding vorm te geven, krijgen we zicht op de werkwijze die voor de diverse doelgroepen effectief is. Op het gebied van jeugd, wmo en beschermd wonen werken we samen in regionaal verband aan het realiseren van schaalvoordelen in de inkoop, facturatie, administratieve lasten. In de nieuwe aanbestedingsprocessen zal sturing op resultaat nadrukkelijk vorm krijgen. De effecten van de verschillende initiatieven blijven we volgen met onze Monitor Sociaal Domein, die twee keer per jaar verschijnt, en met klanttevredenheidsonderzoeken.</p>
222	<p>De grootste uitdagingen liggen in de WMO en de jeugdzorg. Een van de belangrijkste transformaties is het invoeren van algemene voorzieningen WMO.</p>

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
223	De grootste uitdagingen liggen in de WMO en de jeugdzorg. Een van de belangrijkste transformaties is het invoeren van algemene voorzieningen WMO.
224	Met deze nuance dat per 1 januari 2019 een gemeentelijke herindeling zal plaatsvinden en dan dus opnieuw de (vordering) van de transformatie zal moeten worden gezien.
225	De grootste uitdagingen liggen in de WMO en de jeugdzorg. Een van de belangrijkste transformaties is het invoeren van algemene voorzieningen WMO.
226	<p>Het sociaal domein is een winkel waarin tijdens een ingrijpende verbouwing de verkoop 'gewoon' doorgaat. Inmiddels is er een stevig fundament gelegd en worden ook de contouren van de nieuwe inrichting steeds duidelijker zichtbaar. Zo wonen minder mensen in een 'instituut' (verpleeghuis of een 'tehuis') en vaker zelfstandig, al dan niet met begeleiding. We krijgen beter zicht op hoe verschillende problemen met elkaar samenhangen en werken gezamenlijk in plaats van naast elkaar aan een oplossing. Door de geboden ondersteuning toe te spitsen op de specifieke situatie worden inwoners beter en sneller geholpen. Klaar is het echter nog niet. De in de begroting voor 2017 genoemde doelstellingen zijn voor 2018 ook nog grotendeels relevant en in deze begroting opnieuw opgenomen.</p> <p>De inwoners van onze gemeente hebben onder meer te maken met financiële achterstanden (schuldenproblematiek), met achterstanden op het gebied van (digitale) geletterdheid en met sociale achterstanden. Ook gezondheidsproblemen, dementie en verstandelijke beperkingen zijn zaken die spelen.</p> <p>Niet zelden hebben onze inwoners te maken met een combinatie van deze problemen. De transformatie van het sociaal domein is er mede op gericht om de samenleving zo te versterken dat mensen met achterstanden hun problemen zoveel mogelijk zelf, samen met hun eigen omgeving, kunnen oplossen. Dit einddoel is nog niet in zicht. De gemeente heeft en houdt daarom een rol om zowel direct als indirect en samen met welzijnsorganisaties en de jeugd -en dorpenteams, inwoners hierbij verder te helpen.</p> <p>Preventie blijft in 2018 het belangrijkste uitgangspunt voor de nieuwe benadering binnen het sociaal domein. Het voorkomen van problemen en, wanneer er problemen zijn, het voorkomen van escalatie ervan, is in het belang van alle inwoners. Preventie is voor de volle breedte van het sociaal domein aan de orde; van schuldhulpverlening tot informatie over de gevolgen van alcohol gebruik, van woningaanpassingen tot integratie van migranten, van (digitale) geletterdheid tot gezondheid en van opvoedondersteuning tot het ondersteunen van mantelzorgers.</p> <p>De afgelopen jaren is door de betrokken overheidsorganen, welzijnsorganisaties en andere betrokken instanties hard gewerkt aan het implementeren van de transitie en transformatie. We merken dat het ook van onszelf het nodige vraagt. Werkwijzen die jarenlang waren geworteld in rechtmatigheid schuren soms met het werken aan maatwerkoplossingen. Investeren in preventie levert niet altijd (direct) merkbaar of meetbaar resultaat. Het grip willen houden op ontwikkelingen en financiën gaat niet altijd samen met het loslaten en overlaten aan een ander. Daarom besteden we er de komende periode extra aandacht aan om ons de kanteling in denken en handelen volledig eigen te maken zodat de implementatie in de samenleving goed wordt doorgevoerd.</p>
227	De grootste uitdagingen liggen in de WMO en de jeugdzorg. Een van de belangrijkste transformaties is het invoeren van algemene voorzieningen wmo.
228	Voor de periode 2017-2019 is intern een transformatieproject gestart. In deze periode willen we de transformatie gaan vormgeven. Dit houdt o.a. in een integrale werkwijze, ontschotting van budgetten en versterking van de 0de en 1e lijns zorg. In deze periode ontwikkelen we onze visie en werken deze uit in deelprojecten. Grootste uitdaging hierin is jeugdzorg, gevolgd door Participatie.
229	<p>Steeds vaker wordt complexe casuïstiek in samenhang met elkaar opgepakt. Zo start Rhenen met de pilot "Samenhangende aanpak".</p> <p>Voor het werkvoorzieningsschap (P-wet) is in 2018 duidelijk wat de koers wordt voor de toekomst. Het huidige beleid voortzetten zal leiden tot grote financiële tekorten en is daarmee geen optie.</p> <p>In zijn algemeenheid blijft Rhenen onverkort vasthouden aan het inzetten van preventie ter voorkoming van duurdere vormen van zorg.</p>
230	<p>Wij zetten extra budgetten in voor preventie gericht op vroegsignalering ter voorkoming van zware vormen van Jeugdzorg door inzet van Praktijkondersteuners bij huisartsen en Ouder Kindcoaches op de scholen. In regionaal verband nemen wij deel aan nieuwe vormen van inkoop gericht op minder verkokering en meer regie met als doel meer kwaliteit en betere beheersing en/of vermindering kosten. Vanaf 2018 gaan we in regionaal verband werken met nieuwe jeugdprofielen.</p> <p>In de WMO investeren wij in laagdrempelige huiskamerprojecten in buurten om vereenzaming en verwaarlozing van ouderen tegen te gaan met als doel het zolang mogelijk thuis wonen te bevorderen en inzet van maatwerkvoorzieningen uit te stellen.</p>
231	Wij zijn gestart met het vormgeven van de transformatie. De eerste effecten hiervan hopen wij binnen 2 jaar te zien. In 2017 zijn we o.a. gestart met de pilot GGZ in ons Sociaal Team (0 tot 100), hiermee hopen we sneller te kunnen signaleren en ondersteuning aan te bieden. Ook zal in 2018 het gehele Sociale team (inclusief jeugdprofessionals en JGZ) gehuisvest worden op één lokatie ten behoeve van kortere lijnen/snellere afstemming. De overgang jeugdhulp/WMO wordt nog wel als knelpunt ervaren, evenals het 'grijze' gebied tussen WMO en WLZ.

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
232	De transformatie wordt o.a. vorm gegeven door de nieuwe bekostigingssystematiek waarbij ingekocht wordt op resultaat en niet meer op inspanning. Hierdoor worden aanbieders min of meer verplicht samen te werken om tot een goed aanbod te komen. Daarnaast wordt een koersdocument en hierop gebaseerde jaarplannen ontwikkeld, waarbij wordt ingezet op meer preventie, sturing op zelfredzaamheid en inzet op collectieve voorzieningen i.p.v. het bieden van individuele voorzieningen en 2e lijns hulp. Hiermee verplaatsen wij onze aandacht van pionieren naar daadwerkelijke vormgeving van de transformatie.
233	In Stadskanaal is de transformatie gebaseerd op onze visie op het sociale domein "stadskanaal, samen met de burger": Interne aandachtspunten voor 2018 zijn: werken samen met en vanuit de eigen kracht en mogelijkheden van de burger, harmonisering van werkwijze (een gezin, een plan), het faciliteren van initiatieven die hieraan een bijdrage leveren. Daarnaast zoeken wij in het wijkgericht werken en in onze inkoop en subsidierelaties met externe partners nadrukkelijk de samenwerking op: elkaar kennen en weten te vinden.
234	V.w.b. Wmo: b. In de loop van 2018 worden definitieve keuzes gemaakt over plek en vormgeving open inloop plekken waar mensen terecht kunnen voor diverse activiteiten. Nu zijn dat nog pilots. Ook zal nog een verbeteringslag gemaakt worden als het gaat om de realisatie van algemene voorzieningen. V.w.b. jeugd B, de gemeentelijke toegang gaat verder versterkt worden en we gaan wijkgericht werken. Door dichter bij de burger te gaan zitten, kunnen vragen eerder en eenvoudiger opgelost worden.
235	Onze gemeente heeft een start gemaakt met transformatie, maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving. Zo werken we sinds 2015 met het regisseursmodel, waarmee we een integrale aanpak van meervoudige ondersteuningsvragen nastreven. Deze werkwijze kan nog verder gefinetuned worden. We zijn als gemeente bezig met transformatie op het gebied van huishoudelijke ondersteuning en vervoer. Per 1-1-2018 wordt de huishoudelijk ondersteuning ondergebracht in een algemene voorziening. Vertrouwen geven aan aanbieders en samenwerking in goede dialoog staan hierbij centraal. De toegang tot de algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning ligt bij de aanbieders. Per 1-7-2018 wordt het (openbaar) vervoer op vernieuwende wijze georganiseerd, met als doel om zo veel mogelijk mensen in het OV te krijgen. Beide voorzieningen zijn in voorbereiding en zullen in 2018 waar nodig verder worden bijgesteld. In 2018 start ook de regionale inkoop van Wmo en Jeugdhulp maatwerkvoorzieningen. Dit wordt een integrale inkoop op basis van een nieuw Twents model. De beoogde ingangsdatum is 1-1-2019. Verder zijn we als gemeente intern ook bezig met een ontwikkelproces om de integrale aanpak nog beter te verankeren. De grootste uitdaging zit in het verbinden van de verschillende domeinen.
236	Voor de periode 2017-2019 is intern een transformatieproject gestart. In deze periode willen we de transformatie gaan vormgeven. Dit houdt o.a. in een integrale werkwijze, ontschotting van budgetten en versterking van de Ode en 1e lijns zorg. In deze periode ontwikkelen we onze visie en werken deze uit in deelprojecten. Grootste uitdaging hierin is jeugdzorg, gevolgd door Participatie.
237	Hengelo heeft ondanks alle drukte met de overgang van taken (transitie) in 2016 een transformatie-agenda opgesteld ('Hengelo sociaal met lef') samen met haar inwoners en instellingen in de stad. Hoewel wij daarmee al begonnen zijn met de transformatie en verwachten in 2018 een heel eind op weg te zijn, hebben wij niet de illusie dat met 1 tot 2 jaar de plannen volledig zijn gerealiseerd. Daarin zijn onder andere een aantal lef-projecten beschreven die op dit moment volop in uitvoering zijn: 1. Voorzorg: dag en vrijetijdsbesteding 2. Voorzorg: doe-boerderij 3. Hoe ouders worden: voorbereiden op ouderschap 4. VSO-PRO (net)werkt! 5. Klankbordgroep voor 'Samen de vraag centraal'. Ook in 2018 vragen deze projecten nog de nodige aandacht en begint het 'oogsten' een beetje. Maar de veranderingen gaan heel langzaam en dus het 'oogsten' ook. Ook willen wij in 2018 starten met een nieuw lef-project dat zich richt op het maken van toekomstplannen voor alle 16,5 jarigen in jeugdzorg (om verlengde jeugdzorg te voorkomen). Wij verwachten daarmee iets meer grip te krijgen op de financiën in de jeugdzorg. Want daar ligt wel de grootste financiële uitdaging in 2018 en verder. Daarvoor hebben wij ook een notitie gemaakt 'Ondersteuning en zorg voor Jeugd en Wmo, maatregelen voor 2017 en verder'.
238	Ontschotten en grip krijgen op sturingsmogelijkheden.
239	Transformatie Pwet loopt goed. Voor jeugd gaat in 2018 vernieuwde bekostiging systematiek gelden (obv prestatiebekostiging). Daarna zal dit systeem naar verwachting ook de Wmo doorontwikkeld worden en in 2019 geïmplementeerd worden.
240	Ontschotten en grip krijgen op sturingsmogelijkheden.
241	het onderdeel financiën is nog een punt, alsmede de afhankelijkheid van derden
242	De transformatie wordt integraal verder ontwikkeld. Dit wordt zichtbaar in de doorontwikkeling van een loket 0-100, verdergaande beweging naar voren (preventie, afstemming met ketenpartners, vroegsignalering).
243	Onze gemeente heeft tot en met 2017 voor de uitvoering van de transitie voor een belangrijk deel met een flexibele schil (inhuur) van medewerkers gewerkt. Het budget hiervoor in de begroting is ruim € 1,1 miljoen. Inmiddels zijn we bijna drie jaar verder en is de grootste overheveling van taken achter de rug. Hierdoor is in grote lijn duidelijk wat dit betekent voor de organisatie. Om die reden wordt voorgesteld om een aanzienlijk deel van dit flexibel budget om te vormen naar vaste formatie. Hierbij wordt bewust gekozen voor een minimale variant (±70% vast en 30% flexibel). De komende jaren zal team WijZ zich verder (door)ontwikkelen. Ook komen er nog dit jaar nieuwe taken onze kant op welke effect hebben op de organisatie en bedrijfsvoering. Het is belangrijk om te kijken wat dit betekent voor de organisatie en hoe dit zo effectief en efficiënt wordt georganiseerd. Indien noodzakelijk zal dit de komende jaren worden bijgestuurd.
244	Zie programmabegroting 2018, Programma 3 blz 34

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no	
#	Gevraagde toelichting
245	Vanaf 2017 zijn middelen opgenomen om de transformatie sociaal domein vorm te geven en zijn de eerste ontwikkelingen doorgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn de verschuiving van jeugdhulp van regionaal naar lokaal en het realiseren van een digitaal platform voor vrijwilligersinzet.
246	Diverse regionale samenwerkingen vinden meer en meer hun beslag. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt ook nog steeds hard gewerkt aan de transformatie. Naar verwachting mond dit de komende periode uit in diverse gewijzigde aanbestedingen (zoals maatwerkvoorzieningen ondersteuning thuis en het doelgroepenvervoer) en ook een structurele inbedding / formatieve invulling van de sociaal domein organisatie.
247	Jeugd
248	Onze gemeente geeft in de jaren 2017 en 2018 verder vorm aan de verzelfstandiging van de Toegang-organisatie. Hierdoor worden de taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van beleid en uitvoering scherper ingericht. De Toegang is als centrale organisatie verantwoordelijk voor de uitvoering van indicatiestelling en de toeleiding naar zorg voor de domeinen Jeugd en WMO. Binnen de domeinen Jeugd en WMP spelen de grootste uitdagingen, zowel beleidsmatig en financieel. In beide domeinen zien we de vraag naar zorg stijgen. Daarnaast zien wij in beide domeinen de tarieven stijgen en de Rijksbijdragen afnemen. Hierdoor ontstaan financiële risico's. Op dit moment wordt onderzocht in welke mate beleidsinterventies kunnen plaatsvinden en het financieel risico kan worden verkleind.
249	Met name het in balans brengen van de uitgaven Jeugd met het beschikbaar budget en de uitvoering van de Pwet zijn twee grote uitdagingen.
250	Binnen de nieuwe zorgtaken zijn er nog onvoldoende ervaringscijfers. De verandering van de financieringssystematiek van de jeugd ggz geeft nog onzekerheid.
251	gebiedsteam/gebiedsgericht werken integrale aanpak vanuit verschillende domeinen via 1 gezin-1 plan waar mogelijk inzet via uitgebreid netwerk van algemeen toegankelijke voorzieningen
252	De transformatie is al redelijk op weg. In 2018 en verder ligt de nadruk op het "verbinden" van voorzieningen en versterken van het voorliggende veld.
253	De gemeente heeft een transformatieagenda. Eind 2018 hopen we een eind op weg te zijn, maar zal nog niet afgerond zijn. De gebiedsteams worden omgevormd naar integrale 0-100 teams. De maatregelen om de tekorten binnen het sociaal domein terug te dringen maken ook onderdeel uit van de transformatieagenda. De resultaten/effecten van de nieuwe inkoop voor de jeugd spelen hierin ook een rol.
254	Stimuleren van preventieve programma's, eigen kracht en burgerkracht. Inzet van gezinsregisseurs die sociaal domein breed aanspreekpunt zijn. Samenhang van wmo en inzet uit andere budgetten voor gezondheid.
255	Voor wat betreft de jeugdwet hebben de 16 gemeenteraden in de regio Brabant Noordoost ingestemd met extra investeringen ten behoeve van de transformatie jeugdhulp in de jaren 2017 en 2018 om enerzijds het zorgveld in overeenstemming te brengen met de daadwerkelijke realiteit en anderzijds maatregelen om het zorgveld in de volle breedte te transformeren. Verder is extra budget beschikbaar gesteld ten behoeve van de frontoffice. Voor de Wmo is sprake van een steeds intensievere samenwerking met 10 gemeenten in de regio met Oss als centrumgemeente. Naast de aandacht voor kwalitatief goede voorzieningen in relatie tot lage administratieve lasten (i-Wmo) is in 2018 en 2019 meer aandacht voor innovatie en ontwikkeling. Er zal een doorontwikkeling plaatsvinden op het gebied van monitoring en een geografische overzichtskaart om beter te kunnen sturen op het aanbod en gebruik van voorzieningen. Ook op het gebied van toezicht en rechtmatigheid worden extra stappen gemaakt. In de komende periode zal de doelgroep die nu gebruik maakt van Beschermd Wonen nader worden geanalyseerd om waar nodig in/uitstroom te bewerkstelligen.
256	In 2018 wordt een nieuw beleidsplan sociaal domein opgesteld waarin de transformatie verder vorm krijgt. Het nieuwe beleidsplan gaat in 2019 in.
257	"We focussen op transformatie van voorzieningen, transformatie van organisaties en transformatie van mensen. Hierin worden concrete stappen gezet. Goede voorbeelden worden steeds talrijke. Zo lukt het steeds beter om nieuwe algemene voorliggende voorzieningen te realiseren zoals inlooplocaties voor GGZ patiënten. Maar ook de welzijnsorganisatie is een voorbeeld van een organisatie die steeds beter in staat is om te kantelen."
258	Integratie van Wmo en Wlz en ziektekostenverzekeringswet is belangrijkste uitdaging
259	Wij bieden samen met de andere gemeenten in Rivierenland de mogelijkheid om gedurende de contractperiode ook nieuwe zorgaanbieders toe te laten treden. Op deze manier is het ook mogelijk om bij Zorg in Natura maatwerk te leveren voor onze inwoners. Daarnaast stimuleert het reeds gecontracteerde zorgaanbieders ook om ook te vernieuwen en meer kwaliteit te leveren. De jaren 2015, 2016 en een groot deel van 2017 hebben vooral in het teken gestaan van continuering van de zorg en het op orde brengen van de processen. Thans wordt gewerkt aan het opstellen van een uitvoeringsplan waarbij extra aandacht wordt besteed aan preventieve maatregelen (o.a. inzet van extra uren van Praktijkondersteuner Jeugd bij de huisartsen).
260	.

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
261	In het Jeugd domein ligt de grootste uitdaging om de beweging van achteren naar voren te maken (van curatief naar preventief). Een voorbeeld van een eerste stap is het plaatsen van een medewerker bij een huisartsenpraktijk als een voorschakeling.
262	<p>Binnen het sociale domein zijn per 1 januari 2015 grote veranderingen doorgevoerd. Er vindt een omslag plaats van een regelgericht generiek systeem met een nadruk op verzekeren en verzorgen naar een stelsel dat meer uitgaat van zelfredzaamheid, maatschappelijk initiatief, ondersteuning en activering. We zijn op weg naar de 'participatiemaatschappij'. Als overheid moeten we aan de ene kant de burger veel meer ruimte geven en 'loslaten', aan de andere kant moeten we er zijn voor burgers die dat echt nodig hebben. Feitelijk is dit de kern van de transformatie. We hebben inmiddels wat ervaring met de nieuwe taken, maar de komende jaren hebben we nodig om de uitwerking en verfijning van deze transitie vorm te geven.</p> <p>We investeren de komende jaren in versterking van de lokale kracht in onze gemeente en een goede aansluiting van professionele ondersteuning op deze lokale kracht. Om de transformatie-opgave vorm te geven is het belangrijk om goede verbindingen te leggen tussen vrijwilligers en professionals in het voorliggend veld en specialisten in de tweedelijns zorg. De afgelopen jaren zijn we aan de slag gegaan met het implementeren van nieuwe manieren van werken en hebben we onder meer het subsidiebeleid hierop aangepast. De komende jaren ligt de opgave voor ons om samen met onze inwoners en ketenpartners los te komen van de oude patronen en te doen wat nodig is in aansluiting op wat inwoners zelf kunnen en willen.</p> <p>We passen onze afspraken met ketenpartners in de ondersteuning hierop aan door te sturen op het behalen van resultaten en door ruimte te geven aan professionals om hiervoor te doen wat nodig is.</p> <p>We stimuleren zo tevens de ontwikkeling van nieuwe vormen van ondersteuning.</p> <p>Over ondersteuning van gezinnen en huishoudens waarin de veiligheid in het gedrang is, hebben we in de regio West-Brabant goede afspraken gemaakt met de Gecertificeerde Instelling, Veilig Thuis en het Veiligheidshuis. Deze afspraken hebben zowel betrekking op het bieden van begeleiding, als op het bieden van (crisis)opvang en de afstemming met het veiligheidsdomein (politie en justitie).</p> <p>We werken in het sociaal domein samen met de huisartsen in onze gemeente. Zij zijn een belangrijke partner, omdat zij veel inwoners met ondersteuningsvragen in beeld hebben en hen naar passende ondersteuning kunnen toeleiden. We vinden het belangrijk om hierin samen op te trekken en expertise te delen.</p>
263	<p>Er spelen op alle terreinen nog wel uitdagingen. Dit komt bijvoorbeeld doordat is besloten dat de gemeente de re-integratie zelf weer gaat uitvoeren. Dit is per 1 januari 2018 bij onze toegangsorganisatie belegd. Twee andere grote uitdagingen zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het doorontwikkelen van een monitor waar zowel financiële (kosten per voorziening bijv.) als niet financiële informatie (aantal indicaties voor een bepaalde voorziening bijv.) wordt weergegeven aan de bestuursorganen. 2. Het verder vormgeven van de toegangsorganisatie (stichting Sociale Teams Borger-Odoorn) door het toevoegen van een aantal taken, het creëren van een stabiele formatie en het aanscherpen van de bedrijfsvoering.
264	Geen subdomein: twee voorbeelden zijn; meer betrekken van het voorveld en stimuleren van de discussie over de transformatie
265	<p>wij gaan in 2018 verder met de integratie van de Pwet bij Wmo en Jeugd. Dit krijgt vooral vorm in de uitvoering richting clientcontacten. Bij inkomenscliënten wordt ook naar zorg gekeken en bij zorgcliënten wordt ook gekeken naar inkomens/schuld problemen en (arbeidsmatige) dagbesteding.</p> <p>In 2018 gaan we ook verder met de investering in preventie en laagdrempelige activiteiten in het dorp, die moeten leiden tot minder doorverwijzingen naar betaalde zorg.</p>
266	Grootste uitdaging jeugd GGZ met in 2018 afsluiten DBC trajecten met nieuwe bekostigingssystematiek
267	Op dit moment vindt uitvoering van het programma Transformatie Sociaal Domein plaats. Dit is een tweejarig programma dat eind 2018 naar een afrondende fase gaat. Dat neemt niet weg dat onze inspanningen dan nog een aantal jaren kan duren voordat de effecten van dit programma zichtbaar worden.
268	<p>De transformatieopgaven die vanaf 2016 vorm kregen hebben een langere doorlooptijd nodig om hun effect te bewijzen. Pilots zijn verlengd. Belangrijke transformatieopdrachten zijn: de praktijkondersteuner huisartsen die in het kader van de jeugdwet huisartsen moet helpen om meer doorverwijzingen naar het voorliggende veld te maken en minder naar (zware) zorg op basis van een indicatie. Resultaatgerichte inkoop in het kader van de jeugdwet is ook een heel belangrijke opgave. De effecten daarvan kunnen we pas bij jaarrekening 2017 voor het eerst in beeld krijgen. In het domein jeugd liggen daarmee de spannendste veranderopgaven.</p>
269	In onze gemeente spelen op het gebied van de transformatie vooral de vormgeving van een (meer) integrale toegang en het opzetten van voorliggende voorziening. Dit speelt op alle d's.
270	<p>In alle drie onderdelen (participatie, wmo en jeugd) zijn er nog genoeg uitdagingen. Vooral in de P-wet valt nog veel te doen. Het WSW-bedrijf vraagt om beleidsmatige keuzes, die nog niet zijn gemaakt. In de jeugdzorg wordt met ingang van 2018 gewerkt met nieuwe contractvormen, dit zou zijn vruchten moeten gaan afwerpen. De organisatie is nu geheel gebiedsgericht ingericht en geheel ontschot. In 2018 zal aldoende de hierbij behorende cultuur en nieuwe werkwijze eigen gemaakt moeten worden. De laatste grote uitdaging is om binnen het budget van het Rijk te gaan blijven. Iets wat in de participatiewet op de BUIG-gelden voorlopig zeker niet zal gaan lukken.</p>

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no	
#	Gevraagde toelichting
271	We zijn nooit helemaal klaar i.v.m. nieuwe ontwikkelingen (beschermd wonen etc) dus verwachten op korte termijn geen onderhoudsfase.
272	Er is intensieve samenwerking tussen alle partners is het veld. Maar daarnaast blijven de nieuwe ontwikkelingen ook steeds komen waardoor wij voorlopig geen onderhoudsfase verwachten.
273	Voorbeelden: 1. pilot albert-jan kruiter noemen, waarin we echt maatwerk leveren. Dus niet een gezin op straat zetten met 3 uithuisplaatsingen tot gevolg, maar vb met goede afspraken de helft van de huurschuld betalen. 2: resultaatgestuurde inkoop met regio
274	Meer naar voorliggend veld.
275	Budgetten zullen in 2018/2019 worden gebaseerd op ervaringscijfers 2015 t/m 2017. Momenteel vind een organisatieverandering plaats specifiek op de afdeling Samenleving als ook de gehele organisatie (bestuurlijk voorstel lig bij de raden). Afspraken met zorgaanbieders worden regionaal ingestoken.
276	Budgetten zullen in 2018/2019 worden gebaseerd op ervaringscijfers 2015 t/m 2017. Momenteel vind een organisatieverandering plaats specifiek op de afdeling Samenleving als ook de gehele organisatie (bestuurlijk voorstel lig bij de raden). Afspraken met zorgaanbieders worden regionaal ingestoken.
277	Jeugd is de grootste uitdaging: een actieplan is aangenomen door de Raad waarin beoogd wordt meer grip te krijgen op kosten en uitgaven. Denk aan de alternatieve route via de huisarts.
278	Budgetten zullen in 2018/2019 worden gebaseerd op ervaringscijfers 2015 t/m 2017. Momenteel vind een organisatieverandering plaats specifiek op de afdeling Samenleving als ook de gehele organisatie (bestuurlijk voorstel lig bij de raden). Afspraken met zorgaanbieders worden regionaal ingestoken.
279	De transitie (overdracht van taken) is in 2015 gerealiseerd. We zijn van meet af begonnen met de transformatie. Onze dienstverlening is integraal, ontschot, vanuit de vraag en gericht op versterking van zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Nu hebben we veel focus op het verbeteren van de samenkracht en zelfredzaamheid van wijken en het meer willen afschalen van maatwerkvoorzieningen naar basisvoorzieningen. Tegelijkertijd werken we aan procesverbeteringen, verbeteringen van de beheersmaatregelen en optimalisatie van de huidige dienstverlening. Antwoord c voldoet voor ons niet omdat (door) ontwikkeling, nieuwe ambities en borging niet volgendelijk maar integraal en in snelle cycli plaatsvinden. Er is daarom geen jaartal te noemen wanneer we klaar zijn, mede gelet op de ambities van de gemeente Gooise Meren.
280	Het financieel effect van de nieuwe werkwijze is voor een belangrijk deel afhankelijk van externe factoren. Bovendien is niet bij voorbaat te stellen wanneer de transformatie 'af' is, het is eerder een continu proces. De gemeente moet blijven inspelen op veranderingen in het sociaal domein en de rest van de samenleving.
281	We investeren de komende jaren in versterking van de lokale kracht in onze gemeente en een goede aansluiting van professionele ondersteuning op deze lokale kracht. Om de transformatie-opgave vorm te geven is het belangrijk om goede verbindingen te leggen tussen vrijwilligers en professionals in het voorliggend veld en specialisten in de tweedelijns zorg. De afgelopen jaren zijn we aan de slag gegaan met het implementeren van nieuwe manieren van werken en hebben we onder meer het subsidiebeleid hierop aangepast. De komende jaren ligt de opgave voor ons om samen met onze inwoners en ketenpartners los te komen van de oude patronen en te doen wat nodig is in aansluiting op wat inwoners zelf kunnen en willen. We passen onze afspraken met ketenpartners in de ondersteuning hierop aan door te sturen op het behalen van resultaten en door ruimte te geven aan professionals om hiervoor te doen wat nodig is. We stimuleren zo tevens de ontwikkeling van nieuwe vormen van ondersteuning.
282	de transformatie ambities wordt in regionaal verband opgepakt. De eerste resultaten zullen toch zeker in 2019/2020 merkbaar zijn.
283	In Waddinxveen is het concept van 'de winkel' gestart. Hierbij is alle inkoop integraal gedaan, is er een integraal toegangsteam over Wmo, Jeugd, Participatie, leerlingenvervoer, leerplicht, schuldhulpverlening en parkeerkaarten, is er een integrale visie en uitvoering van een communicatie/dienstverleningsstrategie inclusief monitor en worden er integrale cliënttevredenheidsonderzoeken afgenomen. Deze zaken zijn in 2016/2017 opgezet en krijgen in de komende jaren verder hun uitwerking.
284	Op dit moment hebben wij de Jeugdhulp en Wmo gezamenlijk ingekocht. Dit is op basis van resultaatgericht werken. Wij zijn per 1 januari 2017 gestart met dit nieuwe inkoopmodel. Deze nieuwe manier van werken vraagt een andere rol van de gemeentelijke toegang. Deze verandering heeft tijd nodig. Daarnaast willen we per 2018 gaan onderzoeken of wij ook de Participatiewet aan ons inkoopmodel kunnen toevoegen en zal dit verder vorm krijgen.
285	De centrale toegang is gerealiseerd in het gemeentehuis in samenwerking met onze kernpartners Jeugdgezondheidszorg GGD IJsselland en De Kern (Algemeen Maatschappelijk Werk). Deze toegang wordt in 2018 verder ontwikkeld. In 2020 willen we een duurzame, inhoudelijke samenwerking hebben gecreëerd tussen inwoners, professionele partners, (formele en informele) netwerken en de gemeente op basis van kwaliteit en vertrouwen. Bovendien spelen we in op de specifieke lokale situatie die in de gemeente Zwartewaterland per kern verschilt qua netwerk, cultuur, problematiek en aanpak. Binnen het Sociaal domein willen we investeren in preventie. Dit mede met als doel om de kosten voor de duurdere zorg ten opzichte van 2014 terug te dringen. De gemeente Zwartewaterland blijft tot op heden binnen de beschikbare budgetten van het sociaal domein voor het leveren van de benodigde zorg en ondersteuning. We verwachten voor de toekomst echter niet een kostendaling bij de duurdere zorg, gezien het aantal klanten en de intensivering van de zorgbehoefte.

b. Onze gemeente is dan al een eind op weg en verdere afronding vraagt dan no

#	Gevraagde toelichting
286	Uitdaging in alle domeinen. Pwet: komende jaren meer inzet op re-integratie zittend bestand met beperkte middelen omdat groot deel van de re-integratiemiddelen nodig is om tekort op de WSW-bijdrage af te dekken Wmo: kanteling van maatwerk naar algemene (vrij toegankelijke) voorzieningen moet vorm krijgen en resultaat gaan opleveren. Jeugd: meer inzet op de voorkant (CJG, SWT, huisartsen) om beroep op duurdere zorg te verminderen. Dat binnen de financiële spanning die op het jeugdbudget zit.
287	De uitdaging lijkt binnen de Jeugdwet het grootst. Voorbeeld 1: verschuiving naar de voorkant (meer preventie, minder snel specialistische jeugdhulp inzetten) Voorbeeld 2: vergroting inzet algemene voorzieningen
288	Dit proces is nog steeds in werking en de transformatie op veel onderdelen wordt met veel inzet geprobeerd te bewerkstelligen. Wij verwachten dat op het onderdeel Jeugdzorg nog wel de nodige inhaalslagen gemaakt moeten worden.
289	De transformatieambitie voor met name Jeugd en WMO wordt in regionaal verband opgepakt. De eerste resultaten zullen in 2019/2020 merkbaar zijn. Voor Participatie zijn deze effecten ook al in 2018 merkbaar.
290	lastig te beantwoorden
291	jeugd speelt het meest, er wordt vooral geprobeerd te investeren aan de voorkant (wijkteams) zodat de duurdere zorg binnen de perken gehouden wordt. Daarnaast worden de wijkteams integraler ingevuld (wmo en participatie) nemen ook zitting in de wijkteams.
292	De transformatieambitie wordt in regionaal verband opgepakt. De eerste resultaten zullen toch zeker in 2019 / 2020 merkbaar zijn.
293	De nadruk heeft erg gelegen op grip krijgen op de nieuwe taken. Er wordt nu een nieuw beleidsplan geschreven op basis waarvan de transformatie (verder) gestalte moet krijgen
294	jeugd is het meest spannend

c. Onze gemeente is dan in de laatste fase en kan in 2019 de stap maken van ontwikkelfase naar onderhoudsfase; 2019 geeft een (eerste) beeld van hoe de decentralisaties financieel structureel uitwerken

#	Gevraagde toelichting
295	De grootste uitdaging speelt binnen de Jeugdwet. Begin 2017 hebben de 16 gemeenteraden van het samenwerkingsverband Noord Oost Brabant (NOB) een transformatieplan vastgesteld en daarbij voor 2017 en 2018 incidentele middelen beschikbaar gesteld. Het transformatieplan kent de volgende drie deelprojecten die in samenwerking met de zorgaanbieders worden uitgewerkt: <ul style="list-style-type: none">• Wonen doe je thuis;• Regionale zorg/complex casuïstiek;• Toegang op sterkte.
296	De grootste uitdaging speelt binnen de Jeugdwet. Begin 2017 hebben de 16 gemeenteraden van het samenwerkingsverband Noord Oost Brabant (NOB) een transformatieplan vastgesteld en daarbij voor 2017 en 2018 incidentele middelen beschikbaar gesteld. Het transformatieplan kent de volgende drie deelprojecten die in samenwerking met de zorgaanbieders worden uitgewerkt: <ul style="list-style-type: none">• Wonen doe je thuis;• Regionale zorg/complex casuïstiek;• Toegang op sterkte.
297	De grootste uitdaging speelt binnen de Jeugdwet. Begin 2017 hebben de 16 gemeenteraden van het samenwerkingsverband Noord Oost Brabant (NOB) een transformatieplan vastgesteld en daarbij voor 2017 en 2018 incidentele middelen beschikbaar gesteld. Het transformatieplan kent de volgende drie deelprojecten die in samenwerking met de zorgaanbieders worden uitgewerkt: <ul style="list-style-type: none">• Wonen doe je thuis;• Regionale zorg/complex casuïstiek;• Toegang op sterkte.

c. Onze gemeente is dan in de laatste fase en kan in 2019 de stap maken van ontwikkelfase naar onderhoudsfase; 2019 geeft een (eerste) beeld van hoe de decentralisaties financieel structureel uitwerken

#	Gevraagde toelichting
298	In 2018 verwachten we de projectfase af te ronden en de transformatie in de organisatie te borgen. Bij voorbeeld de integrale toegang, transformatie in mensen, transformatie in voorzieningen. Jeugd Keuze B. Voor jeugd werken we ook regionaal (niet vrij toegankelijke zorg) en bovenregionaal (Veilig thuis, GI's, Jeugdzorg Plus)aan de transformatie. We zijn al een eind op weg maar dit vraagt nog wel enkele jaren.
299	Voor de Wmo is de transformatie direct per 1 januari 2015 ingezet. Voor jeugd en Participatie zal dit in 2018 zijn beslag krijgen. Alle ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf is per 1 januari 2018 ondergebracht bij één aanbieder. Dit moet de transformatie bespoedigen. De grootste uitdagingen zitten in het subdomein Participatie.
300	Voor bij Jeugd spelen nog de grootste uitdagingen, met name in relatie tot de afnemende rijksbudgetten. De belangrijkste transformaties voor 2018 zijn de structurele invulling van het Sociaal Team vormgeven en de aankomende aanpassing van de Jeugdwet voorbereiden met betrekking tot de beëindiging van het werken met DBC-codes.
301	De functies van de decentralisaties zoals we die hebben beoogd zijn volledig ingebed in de werkstructuur van de gemeente Bergeijk.
302	In het subdomein Jeugd spelen de grootste uitdagingen. In 2018 gaan wij een convenant met de huisartsen sluiten om indicaties i.o.m. ons lokaal gebiedsteam sociaal domein te bepalen. Verder introduceren wij, samen met 5 andere gemeenten in de Peelregio, een nieuwe product- en dienstencatalogus (sterk vereenvoudigd, nieuwe tarieven, nieuwe werkprocessen).
303	Binnen jeugd spelen de grootste uitdagingen, zowel qua beleid als qua financiën. Voorbeelden: <ul style="list-style-type: none"> • op regionaal gebied aan aanbieders vragen om te transformeren • banden met andere verwijzers aanhalen
304	Belangrijk aandachtspunt is de wijze waarop de toegang en uitvoering is geregeld. Dit betreft met name of het sociaal domein binnen de gemeente zelf wordt geregeld, met samenwerkingspartners of geheel wordt uitbesteed. Verder is een uitdaging het verder vormgeven van het resultaatgericht inkopen met name ook in relatie tot het aan de voorkant van het proces willen staan (dus voorlichting, preventie e.d.)
305	Pwet
306	We gebruiken nu al ervaringscijfers vanaf 2015 om jaarlijks de begroting bij te stellen. Nu wisselen deze cijfers nog per jaar. De verwachting is dat we vanaf 2019-2020 met redelijke nauwkeurigheid een realistische meerjarenbegroting kunnen uitwerken. Dit doen we trouwens nu ook al, alleen is het de vraag of 3 jaar ervaring voldoende is.
307	Medio 2017 hebben we een Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 "Samen Krachtig" gepresenteerd. Het is voor het eerst dat we een beleidsplan maken voor het hele sociale domein. Voor de taken die we in 2015 kregen als gemeente hebben we de basis op orde en zijn we tevreden met waar we nu staan. Nu gaan we alle taken nog dichter bij elkaar brengen, omdat dat een belangrijke voorwaarde is om onze visie voor 2020 te realiseren.

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
308	De organisatie heeft op de verschillende deelterreinen de transformatie ingezet. Voor de WMO zijn in de huidige wet en regelgeving binnen de verschillende onderdelen de transformaties in 2015 ingezet en zijn de effecten zichtbaar in 2016 en 2017. Voor de Jeugd wordt met een lokale aanbesteding de transformatie extra aangezet, de verwachting is dat in 2021 met de Rijksmiddelen de jeugdhulp uitgevoerd kan worden. Ook voor de Participatiewet zijn de nodige stappen gezet en zal vanaf 2018 de transformatie in volle gang geoperationaliseerd worden als gevolg van het inzetten van uiteenlopende interventies binnen diverse casuïstiek.
309	Per sub domein zitten we op een ander niveau: Wmo: A ==> met de regio (HvB), hebben we de doelstelling om centraal de Wmo in te kopen per 2019. In 2019 is de verwachting dat we in de startfase zitten van deze gezamenlijke transformatie. De transformatie heeft als doel naast de gezamenlijke inkoop een stap richting de harmonisatie tussen de Wmo en Jeugd uitvoering. Jeugd: B ==> Met de regio (HvB) wordt sinds 2016 resultaat gerichte jeugd zorg ingekocht, waarbij het doel is om dit gezamenlijk te volbrengen naar resultaat gestuurde inkoop van jeugdbemiddeling en (ondersteunende) diensten.
310	Gemeente Leudal pakt dit regionaal op met Weert en Nederweert. In 2018 wordt gestart met profielen. Het is nog niet te zeggen of dit binnen twee jaar dusdanig te evalueren is, dat sprake kan zijn van het einde van de ontwikkelfase.
311	Voor jeugd en Wmo wordt vanuit een aantal speerpunten gewerkt aan de transformatie waarbij de inkoop gebaseerd op het toekomstige beeld een cruciale rol speelt. De inkoop moet ervoor zorgen dat de bestaande aanbieders zich moeten aanpassen om mee te kunnen in de verandering. Zo is Wmo deels ingekocht o.b.v. populatiebesteding per wijk. De aanbieders hebben kunnen inschrijven op de vraag van de gemeente. De gemeente stuurt niet op inzet maar op vooraf afgesproken doelen en resultaten. Een vergelijkbare beweging is ook gemaakt bij Jeugdzorg. De regio WBW is op jeugd vroeg aan de slag met de transformatie op de jeugdzorg, waarbij er in beginsel is gestart met het arrangementensysteem. Dit in 2017 verder verfijnd.

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
312	Amsterdam heeft in 2017 de visie uit 2015 opnieuw tegen het licht gehouden. Met ingang van 2018 zal een verdere stap worden gemaakt met de doorontwikkeling van het sociaal domein.
313	Wij gaan fuseren met de gemeente Haarlemmermeer en sluiten aan op hun transformatie.
314	Er zijn programma's voor ondersteuning van kinderen in echtscheidingsituaties, buurtbemiddeling, thuisbegeleiding, thuisadministratie en cliëntondersteuning.
315	We zijn al voor de decentralisatie 2015 begonnen met het vormgeven van de transformatie. Het is niet reëel te verwachten dat een dergelijke transformatie binnen een paar jaar is afgerond. Daarnaast zien we dat de transformatie bij jeugd lastiger is door de grote raakvlakken met de medische zorg/jeugd GGZ. Daarom spelen in het subdomein Jeugd nog de grootste uitdagingen. Belangrijkste transformaties die in 2018 vorm krijgen: vormgeven inkoop/uitvraag aanvullende zorg en Buurtteams en welke investeringen in sociale basis (en eventueel nog buurtteams) maken dat de verschuiving van voorzieningen naar voren kan.
316	In 2014 is het beleidsplan voor de transformatie 'Samen Doen' vastgesteld ('Om elkaar' in Ommen). Wij verwachten dat de voornemens die in dit plan zijn opgenomen zo ongeveer conform planning eind 2018 zijn gerealiseerd. De transformatie zal in de jaren daarna nog verder vorm moeten worden gegeven.
317	In 2014 is het beleidsplan voor de transformatie 'Samen Doen' vastgesteld ('Om elkaar' in Ommen). Wij verwachten dat de voornemens die in dit plan zijn opgenomen zo ongeveer conform planning eind 2018 zijn gerealiseerd. De transformatie zal in de jaren daarna nog verder vorm moeten worden gegeven.
318	De transformatie is van meet af aan ingezet. Dit blijft een continu proces. Ons inziens kan nooit gesproken worden over een afgerond transformatieproces zolang het sociale domein in beweging is.
319	Deze vraag is te beperkt. De transformatie speelt zich niet alleen af binnen het sociaal domein, maar is breder. Het is de overgang naar de participatiesamenleving, waarin burgers primair zelf verantwoordelijk zijn voor hun wel bevinden. De transformatie gaat dan over een andere benadering van de burger, het bieden van ruimte voor nieuwe initiatieven, het zoeken en stimuleren van niches, en een bewustwording van het verschil tussen de leefwereld van de burger en de systeemwereld van de gemeente. Dit heeft allemaal niet zo heel veel met geld te maken. Oftewel: wij weten wel welke kant de ontwikkeling op gaat, maar kunnen daar geen concrete planning of eindbeeld bij formuleren. De gemeente Werkendam is al wel druk doende om de werkwijze anders vorm te geven. Dit doen wij door middel van Sociale Wijkteams. Daar wordt integraal gewerkt aan integrale casuïstiek. Verder zijn we drukdoende met een Schuldhulpverleningstraject "vroeg er op af" dit vraagt samenwerking met meerdere partijen. Tot slot kunnen wij melden dat wij met een transitie arena bezig zijn, deze bevindt zich nog in de pioniersfase en start in de loop van 2018.
320	Transformatie is regionaal opgepakt. Dit gebeurt bij de 3 decentralisaties in verschillende samenstellingen.
321	In 2019 is een nieuw, regionaal inkoopcontract van kracht. Hierin is de transformatiegedachte voor een groot deel verwerkt. Er zijn nog vervolgstappen te maken, afhankelijk van de uitwerking van het inkoopcontract zal dit nog enige tijd in beslag nemen. Op dit moment is dit nog niet te voorspellen. De transformatie beschouwen wij als een continu proces dat gestart is in 2015 en ook na 2019 niet zal stoppen.
322	1) Gebiedsteam investeren in specialistisch en generalistische kennis in het gebiedsteam 2) Kwaliteitsmedewerker voor toetsing beschikkingen en het ontwikkelen van het kennissysteem en innoveren van beleidsregels.
323	Onze gemeente is al vroeg begonnen met Transformatie (beleidsnota Transformatie 2015) en is continu aan het doorontwikkelen en vernieuwen. Het is bij ons een proces ipv een project aanpak. Het wordt integraal aangepakt 4D. De grootste uitdaging ligt op jeugd. Versterking voorliggend veld (en substitutie duurdere door goedkopere zorg), ook intervenieren verwijsprocessen, uitstroombestemming, doorontwikkeling kernteams met 1 gezin 1 plan zijn belangrijke voorbeelden. (zie ook onze gemeentebegroting doelenboom ontwikkelprogramma transformatie)
324	Voor WMO en Jeugd wordt vanuit een aantal speerpunten gewerkt aan de transformatie, waarbij de inkoop gebaseerd op het toekomstige beeld een cruciale rol speelt. De inkoop moet ervoor zorgen dat de bestaande aanbieders zich moeten aanpassen om mee te kunnen in de verandering. Zo is WMO deels ingekocht op basis van populatiebesteding per wijk. De aanbieders hebben kunnen inschrijven op de vraag van de gemeente. De gemeente stuurt niet op inzet, maar op vooraf afgesproken doelen en resultaten. Een vergelijkbare beweging is ook gemaakt bij Jeugdzorg. De regio West-Brabant West is voor wat betreft jeugdzorg vroeg aan de slag met de transformatie, waarbij in beginsel gestart is met het arrangementensysteem. Dit is in 2017 verder verrijkt. Met betrekking tot participatie is in 2017 het herstructureringsplan van de WVS vastgesteld. (De WVS is ons SW-bedrijf; dit is een Gemeenschappelijke Regeling van 9 gemeenten.) Dit plan moet er voor zorgen dat het SW-bedrijf wordt omgevormd tot een leer-werkbedrijf, waarbij ook een veel sterkere link is en wordt gelegd met het Werkplein (onze uitvoerings-GR, die de uitkeringen verzorgt). In de komende jaren is het de bedoeling dat deze transformatie uitgevoerd wordt.
325	Hoorn is een eind op weg doordat er vanaf 2015 een budget van 2,4 miljoen euro is gereserveerd voor innovatie. Daarbij zit er volop ontwikkeling in de gebiedsteams en wordt er momenteel een nieuwe inkoopstrategie voor de periode vanaf 2019 ontwikkeld. Dit houdt niet in dat 'de transformatie' binnen een tot twee jaar is afgerond. Vanuit Hoorn is de gedachte dat een transformatie (andere manier van denken en werken) meer dan enkele jaren kost. Dit kan nog wel vijf jaar duren, ondanks dat Hoorn al een eind op weg is. Voor alle gemeenten geldt (volgens mij) dat de transformatie niet binnen enkele jaren te realiseren is.

d. Anders

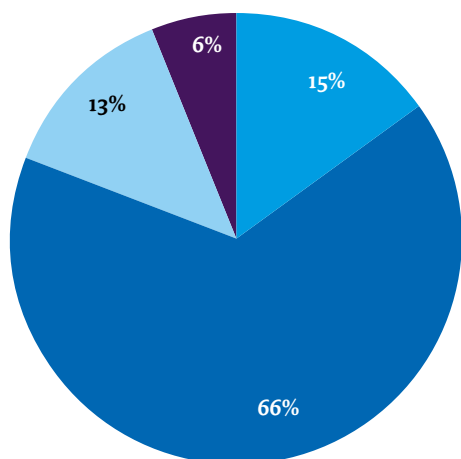
#	Gevraagde toelichting
326	<p>Combi van B en D.</p> <p>We zijn dan inderdaad een eind op weg maar met 1 a 2 jaar reddend we het niet. Zoals aangegeven vraagt transformatie om een cultuurverandering en die bereik je niet in zo'n korte tijd. Daarnaast gaat de transformatie bij ons samen met een herindeling. We hebben in de periode 2015-2017 ingezet op de transitie. Sinds eind 2016 is daar transformatie bijgekomen. Eerst nog per domein. We zitten nu in de fase van het opnieuw vormgeven van het sociaal domein (versterken van de samenlevingskracht, opnieuw vormgeven van onze basisondersteuning en het neerzetten van een integrale toegang). Aan het eind van dit jaar moet er een schets liggen van hoe dit er uit komt te zien. 2018 is het jaar van het toewerken naar ons eindplaatje. Daar staan we eind 2018.</p> <p>Wat mee speelt is dat we naast ontschotting tussen de domeinen ook werken aan het samen voegen van 4 gemeenten, dit maakt dat het veranderingsproces meer tijd vraagt om tot een duurzaam resultaat te komen, de eerste resultaten zijn goed en inwoners tevreden over de ondersteuning.</p>
327	<p>"Jeugdhulp: Keuze B. De gemeente is eind 2018 een kwart gevorderd met de transformatie. De samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp gaat het komende jaar verder vorm krijgen. Met name de combinaties tussen zorg en onderwijs. Daarnaast gaat de integrale 24 uren verblijf meer vorm krijgen in het jaar 2018.</p> <p>Zware jeugdhulp wordt integraal aangeboden.</p> <p>Wmo: Keuze C. Met de gemeenten in de Bollenstreek is voor 2017 en 2018 een transformatie agenda opgesteld</p> <p>Participatie: Keuze A. Zeker op het terrein van de Participatiewet waarin in gemeenschappelijke regelingen wordt samengewerkt op subregionaal niveau kost afstemming, integraal werken en transformatie veel tijd. Samenwerking tussen de organisaties die gekoppeld zijn aan de gemeenschappelijke regelingen is nog geen gemeengoed en verloopt op sommige terreinen voorspoedig, maar kost op andere terreinen nog veel tijd en afstemming. Daarnaast hebben de deelnemende gemeenten lokale accenten, hetgeen de samenwerking ook kan bemoeilijken."</p>
328	<p>Onze gemeente is dan al een eind op weg, maar verdere afronding vraagt meer dan 2 jaar. Werkwijzen en werkprocessen zullen verder worden vereenvoudigd, ervaringen van multidisciplinaire benadering zullen mogelijk leiden tot verdere verbeteringen. Wijzigingen van het regeerakkoord, m.n. op het gebied van de WMO lopen hier nog eens doorheen. Hopelijk heeft de wetgever dan de huidige privacybeperkingen weten op te lossen, door de huidige wetten WMP, Participatie en Jeugdzorg te vervangen door een wet sociaal domein, waardoor de uitwisseling van informatie tussen deze onderdelen eenvoudiger wordt. Waarmee de informatiehuishouding kan worden verbeterd, zodat de professionals binnen het sociaal domein ook echt het beeld op het huishouden kunnen delen. De grootste uitdagingen liggen bij jeugd en WMO, Jeugd, bezien van uit de tekorten die nu nog jaarlijks toenemen en toegang die nu nog voor 60% via medische specialisten loopt. Jeugdzorg cliënten komen hierdoor pas na de verwijzing in beeld. In 2018 wordt concreet gekeken hoe de aansluiting Individuele voorzieningen met het voorliggend veld (algemene voorzieningen en preventie) versterkt kan worden.</p>
329	<p>Onze gemeente heeft dan een start gemaakt maar heeft nog wel een paar jaar nodig voor de verdere vormgeving</p>
330	<p>we zijn begonnen en het houdt nooit op. Bij Jeugd zit de grootste uitdaging. Voorbeelden: 1) de mensen moeten met de inhoud bezig kunnen zijn. 2) En dus dusdanige opdrachten geven om ieder zijn verantwoording te geven.</p>
331	<p>In onze ogen is transformatie een continu en complex proces, waarbij niet alleen de gemeente maar ook haar omgeving een belangrijke rol heeft en mede bepalend in het succes en het tempo van de transformatie. Afgelopen jaar hebben we als gemeente hierin de eerste stappen gezet, waaronder de rol van consultants als procesregisseur. Onze zorg ligt in de constatering dat het tempo waarin budgetten (integratie uitkering) worden afgebouwd hoger ligt dan het tempo waarin de transformatie financiële effecten laat zien. We merken dat onze zorg bij veel gemeenten leeft.</p>
332	<p>We volgen de gemeente Rheden in beleid en uitvoering.</p>
333	<p>We zijn een eind op een eind op weg, maar met 1 a 2 jaar reddend we het niet. Zoals aangegeven vraagt transformatie om een cultuurverandering en die bereik je niet in zo'n korte tijd. Daarnaast gaat de transformatie bij ons samen met een herindeling. We hebben in de periode 2015-2017 ingezet op de transitie. Sinds eind 2016 is daar transformatie bijgekomen. Eerst nog per domein. We zitten nu in de fase van het opnieuw vormgeven van het sociaal domein (versterken van de samenlevingskracht, opnieuw vormgeven van onze basisondersteuning en het neerzetten van een integrale toegang). Aan het eind van dit jaar moet er een schets liggen van hoe dit er uit komt te zien. 2018 is het jaar van het toewerken naar ons eindplaatje. Daar staan we eind 2018.</p> <p>Wat mee speelt is dat we naast ontschotting tussen de domeinen ook werken aan het samen voegen van 4 gemeenten, dit maakt dat het veranderingsproces meer tijd vraagt om tot een duurzaam resultaat te komen, de eerste resultaten zijn goed en inwoners tevreden over de ondersteuning.</p>
334	<p>Een combinatie van b en c. We zijn inderdaad een eind op weg maar met 1 a 2 jaar reddend we het niet. Zoals aangegeven vraagt transformatie om een cultuurverandering en die bereik je niet in zo'n korte tijd. Daarnaast gaat de transformatie bij ons samen met de herindeling met de gemeenten Grootegast, Leek en Zuidhorn. We hebben de periode 2015-2017 ingezet op de transitie. Sinds eind 2016 is daar transformatie bijgekomen. Eerst nog per domein. We zitten nu in de fase van het opnieuw vormgeven van het sociaal domein (versterken van de samenlevingskracht, opnieuw vormgeven van onze basisondersteuning en het neerzetten van een integrale toegang). Aan het eind van dit jaar moet er een schets liggen van hoe dit er uit komt te zien. 2018 is het jaar van het toewerken naar ons eindplaatje. Daar staan we eind 2018.</p> <p>Wat mee speelt is dat we naast ontschotting tussen de domeinen ook werken aan het samen voegen van 4 gemeenten, dit maakt dat het veranderingsproces meer tijd vraagt om tot een duurzaam resultaat te komen, de eerste resultaten zijn goed en inwoners tevreden over de ondersteuning.</p>

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
335	De transformatie is een voortdurend proces. Met projecten en verbeteringen die in 2017 zijn doorgevoerd en in 2018 op de projectenkalender staan zijn we in 2019 ver met het verbeteren van het sociaal domein. Met name in het sub- domein jeugd is de grootste transformatie uitdaging. Twee projecten die gaan lopen is de inzet van POH jeugd bij huisartsen en versterken ketenregie complexe casuïstiek. Daarnaast vindt budget-coaching plaats.
336	Wij vonden deze vraag niet zo duidelijk. Vanzelfsprekend zijn wij bezig met de transformatie. Er is 1 wijkteam voor wmo en jeugd. Dit bevordert het integraal werken. De grootste uitdaging is om werkelijk ontschot te gaan werken. Daarnaast is de oude WSW nog een grote uitdaging.
337	De gemeente Gemert-Bakel heeft de uitvoering van de WMO en P-wet dit jaar ondergebracht bij de GR Peelgemeenten (WMO, bijstands- en minimaregelingen en schulddienstverlening) en GR Senzer (werkbedrijf). De verwachting is dat 2018 nog als ontwikkeljaar nodig is, om vervolgens met beide GR's op deze onderwerpen in de beheersfase terecht te komen. De uitvoering van Jeugd is ondergebracht bij de GR Peelgemeenten. GR Peelgemeenten verzorgt ook de inkoop van de jeugdhulp en werkt hiervoor samen met de andere inkooporganisaties binnen de regio Zuidoost Brabant. Per 1 januari 2018 wordt er een nieuwe producten en dienstencatalogus (PDC) ingevoerd, met bijbehorend stelsel van objectieve tarieven. Lopende 2018 worden de bestaande beschikking omgezet naar de nieuwe PDC. Vanaf 1 januari 2019 moet alle jeugdhulp ingezet worden volgens de nieuwe PDC. Het is nu nog lastig in te schatten hoeveel tijd er nodig is om met de nieuwe PDC van ontwikkelfase naar beheersfase te komen. Dit zal zeker nog tot en met 2019 duren. Voor wat betreft de toegang tot jeugdhulp, verwachten we in lijn met de ontwikkeling van de GR Peelgemeenten vanaf 2019 in de beheersfase te komen. De inkoop van de regionale taken voor de jeugdwet (Veilig Thuis, Jeugdbescherming/Jeugdreclassering, samenwerking Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdzorgplus) zijn reeds voor alle 21 gemeenten gezamenlijk per 1 januari 2017 vastgelegd in meerjarige contractafspraken. Hierin is ruimte voor ontwikkeling, transformatie en innovatie opgenomen, maar hierover durven we wel te stellen dat we vanaf 2018, doch uiterlijk 2019 in een beheersfase terecht komen

Vraag 4.

Betekent de wijze waarop de transformatie bij uw gemeente vorm krijgt dat de uitvoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de WMO (deels) integraal wordt georganiseerd? Zo ja, graag toelichten op welke wijze de (omvang van de) budgetten daarvoor tot stand komen.

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, en neemt de benodigde middelen daarvoor ook ontschot op in de begroting (geen deelbudgetten meer zichtbaar)	15%	49
■ Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld	66%	223
■ Neen, voor onze gemeente is integrale uitvoering van de afzonderlijke wetten vooralsnog niet aan de orde	13%	45
■ Anders	6%	20
Totaal		337

a. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, en neemt de benodigde middelen daarvoor ook ontschot op in de begroting (geen deelbudgetten meer zichtbaar)

#	Gevraagde toelichting
1	Voor de subdomeinen Wmo en Jeugdzorg zijn de middelen inderdaad ontschot opgenomen in de begroting. De Participatiewet is wel apart opgenomen.
2	Baten geen opsplitsing, lasten wel (begrotingsvoorschriften).
3	geen
4	De middelen voor de subdomeinen worden ontschot ingezet. De uitvoering van de wetten is per wet integraal bij één aanbieder neergelegd. De budgetten voor deze aanbieders is op basis van hun inschrijfprijs bepaald en liggen voor de komende jaren vast.
5	Wij ramen m.i.v. 2018 geheel ontschot op basis van de ervaringscijfers en op reële basis.
6	Voor de Jeugdwet en WMO zijn de deelbudgetten niet meer zichtbaar in de begroting (ontschot dus). Voor de Pwet wordt meer ingezet dan de beschikbaar gestelde middelen.
7	geen verdere toelichting nodig volgens mij
8	Onze gemeente voert de wetten deels integraal uit de benodigde budgetten hiervoor worden ook ontschot opgenomen in de begroting. Deels worden de budgetten wel uitgesplitst en zijn nog deelbudgetten zichtbaar
9	tekorten op jeugd worden deels gedekt uit WMO overschotten

a. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, en neemt de benodigde middelen daarvoor ook ontschot op in de begroting (geen deelbudgetten meer zichtbaar)

#	Gevraagde toelichting
10	Voor de Jeugdwet en WMO zijn de deelbudgetten niet meer zichtbaar in de begroting (ontschot dus). Voor de Pwet wordt meer ingezet dan de beschikbaar gestelde middelen.
11	zie antwoord vraag 1 en 4
12	Zie toelichting hierboven. Met ingang van 2018 werken we niet meer vanuit 3 decentralisaties. Dus geen verzilvering meer. Raming van budgetten vindt plaats op basis van verwachtingen, instroom statushouders, ontwikkeling van de bevolking en afgesloten contracten. Komende jaren proberen we het integrale denken meer onder de knie te krijgen.
13	Zie toelichting vraag 1
14	Conform BBV worden de uitgaven geraamd, voor transformatie is 1 budget voor het sociaal domein, deze middelen kunnen breed ingezet worden.
15	De IU WMO en Jeugd is aan de uitgavenkant niet 1 op 1 te herleiden naar het budget dat het rijk daarvoor beschikbaar stelt. Voor de participatiewet (WSW, integratie) geldt dat wel. Uitgangspunt is dat binnen het totale (ontschot) Sociaal Domein we uitkomen met de middelen
16	Het Sociaal Domein is in de begroting verdeeld over de producten: sociale basisstructuur, toegang en lichte ondersteuning, bovenlokale zorg, maatwerkvoorziening lokaal. In ieder product komen de subdomeinen voor. Een mutatie in de integratie-uitkering wordt zoveel mogelijk per subdomein in het juiste product verwerkt.
17	Door de raad is besloten dat ingaande 2016 het Sociaal domein integraal onderdeel uitmaakt van de begroting en eventuele tekorten binnen de begroting worden opgevangen. De middelen zijn ontschot opgenomen in de begroting.
18	Jeugdzorg, op basis van de laatst bekende gegevens
19	De benodigde budgetten worden integraal uitgevoerd en de benodigde middelen zijn daarom ontschot in de begroting opgenomen.
20	Zie toelichting bij vraag 1.
21	Zie toelichting bij vraag 1.
22	De gemeente heeft ervoor gekozen de rijksuitkeringen van het sociaal deelfonds (jeugd, wmo 2015, participatie) als één ontschot budget volledig in te zetten voor het sociaal domein. Dit betekent dat de gemeente niet specifiek bijhoudt wat de kosten van bijvoorbeeld jeugdzorg zijn ten opzichte van het rijksbudget, maar dat gekeken wordt naar de totale kosten sociaal domein in relatie tot het totale budget. Op die manier is de gemeente beter in staat om integraal de zorg en ondersteuning te geven die nodig is. De enige uitzondering hierop is het BUIG-budget, dit wordt wel specifiek gebruikt voor de uitkeringen, maar als hierop geld overblijft, wordt het wel weer ingezet voor het gehele sociale domein. De budgetten voor de verschillende onderdelen (jeugd, wmo, participatie) worden onafhankelijk van het beschikbare budget geraamd op basis van historische cijfers, contracten/subsidieovereenkomsten, prognoses e.d.
23	Begroting is ingedeeld conform de BBV programma's en taakvelden. Op een lager niveau is er nog wel onderscheid tussen de budgetten voor de 3 subdomeinen. Er is sprake van ontschotting in die zin dat middelen die voor een bepaald subdomein zijn ontvangen, ook ingezet kunnen worden voor een ander subdomein (zie ook vraag 1)
24	de begroting is ontschot, uiteraard wordt er een laag dieper nog wel gewerkt met deelbudgetten. Focus ligt op wijkgericht en opgave-gericht werken.
25	wordt integraal door de raad afgewogen en vastgesteld
26	Situatie verschilt niet.
27	In de begroting is het gehele sociaal domein (Wmo, Jeugd, Participatie) ondergebracht in één programma Sociaal Domein en ondergebracht binnen één beleidsafdeling. Binnen dit programma wordt het budget ontschot ingezet.
28	De budgetten worden voornamelijk gebaseerd op historische cijfers aangevuld met ervaring of nieuwe ontwikkelingen.
29	Ja in lijn met het beleidskader decentralisaties vindt de uitvoering integraal plaats. In de begroting zijn de budgetten voor Wmo en Jeugdhulp ontschot.
30	Geen verschil per subdomein.
31	Middelen zijn gedeeltelijk samengevoegd, maar soms ook nog uitgesplitst naar afzonderlijke wetten. Bewaking van de budgetneutraliteit vindt op totaalniveau plaats.
32	Budget Participatiewet wordt grotendeels vertaald naar budget voor SW-bedrijf (gemeenschappelijke regeling).
33	Eigen beleid staat voorop in plaats van het volgen van de rijksbijdragen.
34	Er is sprake van een raming op de diverse terreinen binnen het sociaal domein, vanaf eigen kracht/burgerkracht, via mantelzorg en preventie naar zwaardere vormen van zorg. De hoogte van de budgetten wordt bepaald door een mix van historische cijfers, contractuele afspraken en ingeschatte kosten van onderhanden zijnde te ontwikkelen activiteiten.

a. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, en neemt de benodigde middelen daarvoor ook ontschot op in de begroting (geen deelbudgetten meer zichtbaar)

#	Gevraagde toelichting
35	Naast de afspraak met de raad dat de uitvoering van het sociaal domein gerealiseerd moet worden binnen de beschikbare middelen, is ook afgesproken dat we met ontschot budgetten binnen onze begroting werken en er dus geschoven kan worden met budgetten. M.a.w. een eventueel overschot op het bijstandsbudget of wmo-budget kan en mag ingezet worden voor tekorten binnen jeugdzorg.
36	Bij de afdeling MO is het integraal werken het uitgangspunt. Daarbij staat het ontschot begroten centraal. Er wordt zo min mogelijk in deelbudgetten gedacht. Bij de doorontwikkeling van de begroting wordt dit nog verder vormgegeven.
37	Voor de jeugdwet en WMO zijn de deelbudgetten niet meer zichtbaar in de begroting (ontschot dus). Voor de Pwet wordt meer ingezet dan de beschikbaar gestelde middelen.
38	De uitvoering vindt ontschot plaats obv budgettaire inschatting per wet zoals aangegeven bij antwoord 2. Er zijn nog wel deelbudgetten in de begroting zichtbaar maar zoals aangegeven bij antwoord 2 wijken deze af van de rijksbudgetten
39	Er wordt breed gekeken op klantniveau, maar dit kan nog zeker verbeterd worden. Vandaar dat we gaan werken aan integrale toegang. Budgetten zijn ontschot voor wmo en jeugd.
40	De budgetten worden daar (ontschot) ingezet waar nodig is. Mede op basis van ervaringscijfers. Wij werken ook nog maar met drie programma's in de begroting: 1 daarvan is het programma sociaal, met daarin naast de 3 D's ook cultuur, sport en onderwijs.
41	nog formuleren
42	De middelen zijn ontschot in de begroting opgenomen. Administratief is er nog wel sprake van een verdeling, maar die is puur voor sturingsdoeleinden ingegeven.
43	zie antwoord 3), het gebeurt nog op kleine schaal. In de begroting werken we momenteel nog geschot. Er is wel bij de decentralisatie van wetten een reserve ingesteld die een ontschotte werking heeft.
44	Vanaf 2017 hebben we een ontschot budget opgenomen op de losse onderdelen. Maar we specificeren nog wel alles op deelniveau, dit doen we ook voor het eigen inzicht en achtergrond,
45	wij hanteren geen schotten tussen nieuw en oud geld
46	lasten op aparte producten zichtbaar en baten als één geheel
47	-
48	Het totale bedrag dat we ontvangen uit het gemeentefonds is ook ons totale budget sociaal domein. We budgetten wel per onderdeel (jeugd, wmo, Pwet), maar deze budgetten hebben geen link naar de bedragen die we ontvangen vanuit het gemeentefonds.
49	Het uitgangspunt is een integrale begroting voor het totale Sociaal Domein. De begroting is ingedeeld naar Preventieve voorzieningen, Algemene voorzieningen en Individuele voorzieningen. Op deelbudgetniveau kan in sommige gevallen nog een relatie met een specifieke wet worden gemaakt. De vijf pijlers uit De Kracht van Coevorden (visiedocument) zijn eigen kracht, preventie, gebiedsgerichte aanpak, integraliteit en financieel toekomstbestendig. Deze pijlers komen terug in dit plan, als meedoen en meetellen, voorkomen, samenwerken, dichtbij en innovatie.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
50	De begroting is opgesplitst, maar indien de situatie daarom vraagt wordt er "ontschot maatwerk toegekend". Dit uit zich o.a. in het feit dat integraal één budgethouder is aangesteld, die verantwoordelijk is voor zowel de preventieve als maatwerk budgetten in het sociaal domein breed.
51	-
52	Wij werken zoveel mogelijk integraal maar rekenen de tbs gestelde budgetten nog toe aan de Integratie-uitkering.
53	We gaan steeds meer toe naar integraliteit. De budgetten zijn nog wel afzonderlijk zichtbaar. Doel is een programma-indeling met uiteindelijk 1 programma voor alleen de drie D's. Dit geeft een beter inzicht, nu zitten namelijk ook nog subsidies, leefbaarheidsbudgetten enz in het programma van het sociaal domein.
54	We gaan steeds meer toe naar integraliteit. De budgetten zijn nog wel afzonderlijk zichtbaar. Doel is een programma-indeling met uiteindelijk 1 programma voor alleen de drie D's. Dit geeft een beter inzicht, nu zitten namelijk ook nog subsidies, leefbaarheidsbudgetten enz in het programma van het sociaal domein.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
55	We gaan steeds meer toe naar integraliteit. De budgetten zijn nog wel afzonderlijk zichtbaar. Doel is een programma-indeling met uiteindelijk 1 programma voor alleen de drie D's. Dit geeft een beter inzicht, nu zitten namelijk ook nog subsidies, leefbaarheidsbudgetten enz in het programma van het sociaal domein.
56	In de begroting vermelden we de bedragen gesplitst.
57	Op casus niveau wordt wel integraal gewerkt met multidisciplinaire teams (0-100)
58	De vanuit het Rijk beschikbaar gestelde middelen van de decentralisaties inclusief deel vanuit de algemene uitkering en doeluitkeringen fungeren als het basisbudget voor ons sociaal domein. Op basis van realistische ramingen met daarbij verwachtingen verdelen we deze middelen over de verschillende taakvelden en onderliggende niveau's. Zodat we wel kunnen monitoren hoe de benutting is. Dit is tevens vereist vanuit het BBV. Echter vanuit de sociale teams / uitvoering kan er best een plan opgesteld worden die alle budgetten raakt en dat is ook verder geen probleem. De uitvoering ervaart geen gesplitste budgetten. Onze maatwerkvoorzieningen, inkomregelingen, participatie etc (taakveld 6.3 t/m 6.82), beschouwen als open einderegelingen, voor de uitvoering is er in die zin dus geen vraagstelling of er nog wel genoeg budget in een potje is. Het inhoudelijke beleid wordt uitgevoerd en niet het budget.
59	Budgetten worden afzonderlijk voor Wmo, Jeugd en Pwet geraamd. Bij de uitvoering van de wetten proberen we waar mogelijk integraliteit toe te passen. Kosten worden gesplitst naar domein.
60	geen verschil tussen subdomeinen
61	De uitvoering van de participatiewet, de Jeugdwet en de WMO gebeurt deels integraal. De benodigde budgetten zijn wel gesplitst naar de wetten en gebaseerd op de verwachte uitgaven.
62	De uitvoering van de participatiewet, de Jeugdwet en de WMO gebeurt deels integraal. De benodigde budgetten zijn wel gesplitst naar de wetten en gebaseerd op de verwachte uitgaven.
63	WMO en Jeugd worden integraal georganiseerd. PW is regionaal georganiseerd.
64	Geen toelichting gegeven
65	In de begroting zijn deelbudgetten zichtbaar middels resultaatgebieden.
66	Ofschoon de budgetten nog grotendeels gescheiden zijn, ligt de verbinding in de integrale aanpak via de sociale wijkteams (WIJ-teams). Daar participeren ook medewerkers vanuit de P-wet. Armoedebestrijding/schuldhulpverlening etc. wordt daar opgepakt.
67	Er wordt eind 2018 gestart met de invoering van 1 loket voor alle hulpaanvragen op het gebied van sociaal domein breed.
68	Door middel van een innovatie en transformatie- agenda zijn wij volop bezig met de transformatie. Budgetten worden steeds meer ontschot. Met de zorgaanbieders maken we waar mogelijk afspraken die leiden tot een andere meer integrale werkwijze.
69	Behoeft geen verdere toelichting.
70	Behoeft geen verdere toelichting vanuit onze kant.
71	De budgetten worden gesplitst maar vallen onder 1 productgroep (=programmaonderdeel). In de loop van de volgende collegeperiode staat de gemeente een doorontwikkeling naar verdere ontschotting voor ogen.
72	De middelen vanuit de integratie uitkering worden begrotingstechnisch beschikbaar gesteld voor de verschillende sub domeinen.
73	Vanuit het beleidskader "Zorg voor elkaar" het Rotterdamse plan voor de doorontwikkeling van zorg, welzijn en jeugdhulp 2018 wordt integraal de aanpak, toegang en samenwerking van de subdomeinen WMO en Jeugd verder vorm gegeven daar waar het mogelijk is. Voor de Pwet geldt dat er vooralsnog geen integrale aanpak is georganiseerd Van oudsher al grote gemeentelijke bijdrage voor de Sociale Werkvoorziening en voor de apparaatskosten re-integratie op het voormalige Participatiebudget.
74	Zie antwoord 1. De budgetten worden apart benoemd, maar er is een integrale werkbegroting Sociaal Domein welke niet ons begrotingsresultaat beïnvloedt.
75	Inhoudelijk wordt zoveel mogelijk integraal gewerkt.
76	Vanuit de uitvoering heeft dit jaar een intensiveringsslag plaatsgevonden om integraal naar casussen te kijken en te handelen. Voor Wmo, Jeugd en Participatie is hiermee al in 2016 gestart en worden al goede resultaten geboekt o.a. door inzet van de Transformatiemanager verder vorm gegeven. Budgettair technisch zijn de budgetten nog wel gescheiden. De komende jaren wordt nader bekeken of ontschotting van de budgetten mogelijk c.q. wenselijk is.
77	verschilt niet per subdomein

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
78	Integrale uitvoering. Zie antwoord b.
79	op dit moment is er deels een integraal budget (voor Zorg in Deurne). Dit budget komt uit de WMO-middelen omdat daar middelen beschikbaar waren.
80	Jeugd en WMO worden deels integraal opgepakt. Participatie nog niet.
81	We werken met een gebiedsteam dat integraal werkt met hun eigen specialisme Wmo, Jeugd pf Pwet. Begroting laat de verschillende budgetten zien om inzicht te krijgen in het gebruik per domein.
82	Beleidsmatig zien we steeds meer op welke onderdelen van Wmo, Jeugd en Participatie, maar ook op andere onderdelen zoals bijvoorbeeld schuldhulpverlening, de verbinding te vinden is. Echter de budgetten staan nog in verschillende beleidsvelden. En op het niveau van het beleidsveld ligt de budgetbevoegdheid van de raad.
83	Binnen het gemeentelijke wijkteam worden de Jeugd en Wmo integraal uitgevoerd. Binnen de begroting zijn de budgetten Jeugd, Wmo en Participatiewet afzonderlijk opgenomen.
84	Geen toelichting.
85	voor Jeugd en Wmo wordt in één team samengewerkt. In dat team zitten meerdere professionals met de volgende disciplines: jeugd, gedrachtswetenschapper, wmo, leerplicht, participatie, maatschappelijk werk, welzijnswerk en schuldhulpmaatjes.
86	Voor het grootste deel zie antwoord bij vraag 2, wel wordt binnen de Sociale Wijkteams integraal gewerkt en heeft met beschikking over een integraal budget voor maatwerk.
87	De deelbudgetten worden uitgesplitst, maar bijvoorbeeld door het gebruik van Huiskamers wordt wel al voor een deel integraal gewerkt.
88	De middelen zijn in de begroting gesplitst, maar de budgetten zoals ze beschikbaar worden gesteld worden integraal ingezet ter dekking van alle lasten van het Sociaal Domein. Het budget voor participatie wordt één op één doorgezet naar het regionaal werkbedrijf.
89	Voor het grootste deel zie antwoord bij vraag 2, wel wordt binnen de Sociale Wijkteams integraal gewerkt en heeft met beschikking over een integraal budget voor maatwerk.
90	Voor het grootste deel zie antwoord bij vraag 2, wel wordt binnen de Sociale Wijkteams integraal gewerkt en heeft met beschikking over een integraal budget voor maatwerk.
91	Er is een integraal gesprek met de inwoner bij Sociaal Wijkteam of Jeugdteam. Hier is met ingang van 2017 Participatie aan toegevoegd. De ondersteuning die vanuit het Sociaal Wijkteam of Jeugdteam nodig wordt geacht wordt geleverd, ongeacht uit welk budget het gedekt moet worden; de teams hebben ook een 'maatwerkbudget' waaruit oplossingen kunnen worden gefinancierd die niet of niet makkelijk binnen een van de bestaande regelingen/budgetten passen.
92	Voor het grootste deel zie antwoord bij vraag 2, wel wordt binnen de Sociale Wijkteams integraal gewerkt en heeft met beschikking over een integraal budget voor maatwerk.
93	De budgetten worden vooralsnog apart geraamd. Wel kennen we al geruime tijd één reserve sociaal domein waaruit evt. tekorten kunnen worden gedekt binnen de afzonderlijke deelvelden. Wel denken we ontschot wat in de praktijk aansluit op de werkwijze één gezin, één plan, één regisseur. Binnen de interne rapportages spreken we dan ook over één sociaal domein, ook als het gaat om kosten.
94	Budgettaire neutraliteit
95	Zie vraag 3. Overschotten in budgetten die voor de afzonderlijke wetten beschikbaar worden gesteld, kunnen worden ingezet voor doelen in een andere wetgeving gedurende het jaar. Ook tekorten kunnen op deze wijze worden gedekt.
96	De verschillende domeinen zijn in onze begroting in verschillende subprogramma's geclusterd.
97	De verschillende domeinen zijn in onze begroting in verschillende subprogramma's geclusterd.
98	Vanuit het Sociaal team wordt integraal gewerkt, ook ontschotten we de grens 18-18+. Daarnaast zijn voorliggende voorzieningen niet wetgeving gebonden. In het Sociaal team komen alle drie de decentralisaties samen. Bij Jeugd werkt de uitvoering deels integraal, maar bij de verrekening wordt deze uitgesplitst naar de afzonderlijke wetten.
99	Dit geldt met name voor de uitvoeringskosten. Zorgkosten zijn specifiek in te delen naar zorgsoort. Bij uitvoeringskosten is een toedeling naar kostensoort vaak lastiger. Er vindt overlapping plaats.
100	De situatie verschilt niet erg per subdomein
101	Gemeente voert integraal uit, maar voor verantwoording is de begroting nog opgesplitst in afzonderlijke budgetten
102	Afzonderlijke ramingen per onderdeel.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
103	De benadering van de vragen van onze inwoners is integraal: alle leefdomen van de inwoner worden in kaart gebracht en kunnen bijdragen aan de oplossing. De budgetten zijn nog wel apart opgenomen in de begroting en administratie. Onder andere om de toereikendheid en kostenontwikkeling te kunnen monitoren.
104	De budgetten worden verdeeld over de drie onderdelen (WMO, Jeugd en Pwet). Bij Pwet is er geen sprake van integraliteit.
105	Er heeft ontschotting plaatsgevonden waardoor de overschotten en tekorten binnen het sociaal domein verwerkt worden. In de begroting zijn de bedragen opgesplitst per domein/kostenplaats. Verder wordt er door de raad eind 2017 naar verwachting een integraal beleidsplan sociaal domein 2018 e.v. jaren vastgesteld.
106	De budgetten worden nog wel afzonderlijk gemonitord.
107	De budgetten zijn ontschot, maar worden wel per afzonderlijke wet opgenomen.
108	Wel ontschot.
109	Zie hiervoor eventueel de taakveldenbegroting voor de opsplitsing.
110	De budgetten worden deels gesplitst naar jeugd, wmo en participatie. We leggen hier ook afzonderlijk verantwoording over af.
111	Zowel lasten als baten worden weliswaar per wet/onderdeel inzichtelijk gemaakt, maar in de uitvoering kiezen we voor een integrale benadering waar dat kan.
112	De omschrijving van b komt meer overeen. We streven naar een integrale uitvoering, maar begroten nog apart. De bedragen kunnen wel onderling worden geschoven.
113	Wij volgen de onderverdeling van de IU 3D zoals gesplitst in binnen het gemeentefonds. Vanaf 2019 zullen wij naar verachting bij overgang van de 3D naar de AU dit onderscheid los laten
114	Per gemeente wordt de begroting opgesplitst in de afzonderlijke budgetten.
115	Er is nog wel een splitsing in de begroting gemaakt voor de verschillende budgetten, echter in de loop van 2018 zal ook hier naar gekeken worden hoe de transitie uitpakt voor de verschillende taakvelden met bijbehorende grootboekrekeningen.
116	De uitvoering vindt steeds verder integraal plaats. Hiervoor zijn het jeugd- en gezinsteam en het sociaal wijkteam op één locatie ondergebracht.
117	N.v.t.
118	Vanwege de recente wijzigingen in wetgeving en de fluctuaties in de diverse wetten willen we de afzonderlijke budgetten kunnen volgen.
119	Qua uitvoering voeren wij wetten zoveel als mogelijk integraal uit door een vergaande samenwerking tussen betrokken partijen. Conform het BBV registreren wij de budgetten apart. Bij de reserves is WMO en jeugd samengevoegd in de reserve Sociaal Domein.
120	In 2018 wordt verder vorm gegeven aan de integrale uitvoering van de drie wetten sociaal domein. In 2018 wordt een integraal beleidsplan sociaal domein voorgelegd aan de raad, waarin het beleid op alle de drie wetten samenkomt. Daarop volgend wordt gewerkt aan één integrale verordening. De budgetten worden per wet geprognoseerd en de uitputting gemonitord. De bestuurlijke wens is de deelbudgetten op termijn (in meer of mindere mate) te ontschotten en samen te voegen.
121	In 2018 wordt verder vorm gegeven aan de integrale uitvoering van de drie wetten sociaal domein. In 2018 wordt een integraal beleidsplan sociaal domein voorgelegd aan de raad, waarin het beleid op alle de drie wetten samenkomt. Daarop volgend wordt gewerkt aan één integrale verordening. De budgetten worden per wet geprognoseerd en de uitputting gemonitord. De bestuurlijke wens is de deelbudgetten op termijn (in meer of mindere mate) te ontschotten en samen te voegen.
122	Onze gemeente is druk op weg om de budgetten van de decentralisaties te ontschotten. Integraal beleid wordt deels al gemaakt.
123	Onze gemeente is druk op weg om de budgetten van de decentralisaties te ontschotten. Integraal beleid wordt deels al gemaakt.
124	Er is een deel van de decentralisatiebudgetten van WMO en Jeugd samen met een deel van het budget (oude Wmo) samengevoegd voor de uitvoering van deze wetten. Het sociale team voert de taken zowel voor de front als backoffice uit voor deze 3 onderdelen en in de werkelijke kosten (ICT, Personeel, uitbesteding backoffice) vinden hier overlappingen in plaats. De budgetten voor de P-wet worden grotendeels overgeheveld naar de regioanle sociale dienst.
125	De uitvoering wordt zoveel als mogelijk integraal opgepakt. Wel deelbegrotingen.
126	Is opgenomen in het uitvoeringsplan

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
127	Het beleid is integraal geschreven, echter ook in het kader van de BBV worden de middelen op de domeinen verantwoord waar ze betrekking hebben.
128	Voor de verantwoording wordt gekozen om per domein te budgetteren. Alle budgetten worden wel binnen 1 programma opgenomen in de begroting.
129	Afstemming tussen de verschillende onderdelen gebeurt projectgericht.
130	Zowel beleidsmatig als in de uitvoering vindt een integrale benadering plaats, welke tevens nog een subdomein Veiligheid kent, naast Wmo, Jeugd en Participatie.
131	De begroting is uiteraard ingedeeld volgens de taakvelden die de BBV voorschrijft.
132	Zoveel mogelijk integrale uitvoering. Het BBV en de IV-3 dwingt ons echter tot afzonderlijke budgetten
133	nee
134	Het gehele sociaal domein wordt uitgevoerd binnen 1 begrotingsprogramma waarbij wel deelbudgetten zichtbaar zijn.
135	Insteek en opzet is dat de uitvoering integraal wordt opgepakt. Met name ook doordat de participatiewet, in tegenstelling tot wmo en jeugd, in een afzonderlijke GR'en is ondergebracht is integrale uitvoering nog verder inhoud te geven.
136	De budgetten zijn nog verdeeld naar de afzonderlijke wetten, echter zit Zutphen wel in een proces om de taken meer ontschot op te nemen.
137	Wij maken nog een opsplitsing naar WMO/JEUGD/Participatie. Participatie voeren wij regionaal uit (werkbedrijf). WMO/Jeugd voeren we wel integraal uit, maar brengen we wel afzonderlijk in beeld.
138	De toegang van de gemeente is integraal vormgegeven. Consultanten Wmo, werk en inkomen en jeugd hebben hun eigen specialisatie, maar werken op 1 afdeling. Het sociaal wijkteam werkt aan complexere problemen met een integraal team aan de hulpvragen van inwoners. De budgetten zijn nog wel apart in de begroting opgenomen. Op jeugdzorg kwam de gemeente tot nog toe tekort, hier werd het budget aangevuld met de begroote middelen voor wmo.
139	De verschillende (sub)domeinen werken met elkaar samen, maar in de begroting zijn de uitgaven nog gesplitst per domein.
140	De budgetten staan apart vermeld. De integraliteit van de transformatie zit georganiseerd in de voorkant van het proces; de toegang (keukentafelgesprekken). Het budget van de Participatiewet is gebaseerd op de WOZL begroting; ISD BOL: deel integraal budget, deel WSP en de interne raming Mens Ontwikkel Bedrijf. Bij Jeugd en WMO zijn de budgetten vooralsnog taakstellend geraamd.
141	Budgetten weliswaar per subdomein; verantwoording vindt integraal plaats
142	Er is nog steeds veel aandacht nodig voor het goed inrichten van de primaire processen per transitie en de randvoorwaarden (inkoop, accountantscontrole, etc.)
143	De uitvoering gebeurt steeds meer integraal, maar de budgetten zijn nog niet ontschot. Dit is onderdeel van de verandering voor de komende jaren waarbij de uitvoering van de wetten steeds meer integraal wordt uitgevoerd.
144	Er is deels een beleidsoverstijgend budget + deels budgetten op basis van de wetten. Integraliteit bij de uitvoering: 1 sociaal wijkteam, bij indicatiestelling wordt integraal de hele situatie van de cliënt en zijn mantelzorger(s) gezien. Daarnaast steeds meer samenwerking tussen aanbieders om tot geschikte integrale arrangementen te komen.
145	De transformatie wordt wel integraal opgepakt, maar voor de ramingen in de begroting volgen wij de BBV-indeling die verplicht is voorgeschreven.
146	Zoals bij vraag 1 is aangegeven, is een budgettair kader sociaal domein ingericht. Dit kader draagt bij aan de integraliteit van de uitvoering en maakt substitutie van middelen mogelijk. Ten behoeve van beheersing, monitoring en sturing zijn de beschikbare middelen in de begroting wel verdeeld naar budgetten (programma en producten). De ontwikkeling van budgetten en uitgaven per taakveld (wmo, jeugd, participatie, beschermd wonen en maatschappelijke opvang) kunnen daardoor worden gevolgd.
147	Er is sprake van 2 uitvoeringsorganisaties. Enerzijds voor Wmo en Jeugd, anderzijds voor Participatie. In de uitvoering wordt (op onderdelen) nu steeds meer gezocht naar een integraal werkproces.
148	splitsing voorgeschreven obv IV-3
149	De deelbudgetten zijn nog wel zichtbaar in de begroting, maar het streven is om de begroting de komende jaren nog verder te ontschotten. Complicerende factor daarin is dat de participatiewet wordt uitgevoerd door een regionale sociale dienst, waar in de uitvoering wel nauw mee wordt samengewerkt, maar wat feitelijk ontschot werken wel wat belemmert.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
150	De budgetten zijn niet ontschot en de budgetten worden op basis van ervaringscijfers en toekomstige ontwikkelingen bepaald.
151	Worden nog separaat geraamd; dit kan ook niet anders ivm afspraken met uitvoeringsorganisaties over het doorstorten van rijksmiddelen. Wel wordt beleid integraal opgesteld en worden pilotprojecten op alle drie de beleidsvelden integraal aangevlogen. Het financiële resultaat per beleidsveld wordt gestort in of onttrokken aan de reserve sociaal domein. De inzet van deze reserve vindt volledig integraal plaats.
152	In de begroting is er nog niet ontschot. Voor- of nadelen worden wel in zijn totaliteit gezien.
153	In overeenstemming met de onderverdeling naar taakvelden zoals voorgeschreven in het BBV.
154	De budgetten worden afzonderlijk in de begroting opgenomen.
155	Wij begroten de budgetten per decentralisatie.
156	Om een ijkpunt te hebben voor de financiële monitoring zijn de budgetten vooralsnog gesplitst
157	Onzinnige vraag. Splitsing is voorgeschreven in de IV3.
158	De uitvoering van de WMO en Participatiewet is gelegd bij de regionale sociale dienst (6 gemeenten), de uitvoering van de jeugdwet is op de schaal van 17 gemeenten georganiseerd. De integraliteit wordt stap voor stap opgebouwd, en min of meer opgavegewijs aangepakt, bijvoorbeeld naar thematiek of (Risico)groep, zoals bijvoorbeeld 18-/18+ of Licht verstandelijk beperkten. De budgetten zijn in de begroting nog wel gesplitst, er is in de lokale begroting wel 1 reserve voor de risico's van de 3 decentralisaties.
159	In de begroting zijn de budgetten nog per deeldomein begroot. Dit is ook conform de IV3 taakvelden indeling. In beleid en uitvoering is steeds meer integraliteit zichtbaar.
160	In de begroting worden de middelen toegerekend aan de taakvelden volgens BBV, de deelbudgetten blijven zichtbaar (maar tekorten worden uit dezelfde -ontschotte- bestemmingsreserve gedekt.
161	Er zijn wel deelbudgetten zichtbaar, maar de budgetten van het Rijk worden ontschot ingezet (Wmo middelen worden bv ingezet voor Jeugdwet).
162	De uitvoerders Wmo, jeugdhulp en Participatiewet zijn in dienst van de gemeente en maken onderdeel uit van de afdeling Gemeentewinkel. Dat bevordert het integraal werken in de uitvoering. Een voorbeeld is de organisatie van overgang van jeugdhulp naar Wmo (18-/18+). De budgetten Wmo, jeugdhulp en Participatiewet zijn afzonderlijk in de begroting opgenomen.
163	Splitsing voorgeschreven van IV3/BBV
164	splitsing ook voorgeschreven door IV3
165	4. Ja, onze gemeente voert de wetten deels integraal uit, maar splits de benodigde middelen op naar deelbudgetten: versterking eigen kracht, ondersteuning en bescherming (WMO, Jeugdzorg en Participatie) en investeren in de Transformatie.
166	Per subdomein zijn de budgetten opgenomen. We werken wel met een reserve die sociaal domein breed is.
167	Één beleidsplan, domeinoverstijgende beleidsaccenten en beleidsontwikkeling.
168	Er wordt nog gewerkt aan een verdere ontschotting van de budgetten.
169	We hebben gescheiden toegangen, maar het integrale werken gaan we verder versterken zoals bij de vorige vraag is toegelicht.
170	In de begroting wordt er nog onderscheid gemaakt tussen de budgetten. Dit is (voor zo ver ik weet) verplicht vanuit de BBV. Het kader van de raad is dat deze budgetten ontschot kunnen worden ingezet. Een tekort op Jeugd kan bijvoorbeeld worden gedekt door een overschot op Wmo.
171	We gaan ontschot om met de budgetten, ook begrotingstechnisch. Maar hierbij voldoen we wel aan de splitsing van de budgetten i.v.m. de IV3.
172	Vanuit integrale benadering (wmo begeleiding, jeugdwet en pwet) vindt toewijzing plaats. De budgetten zijn echter per zorgsoort in de begroting verwerkt.
173	Zie antwoord vraag 3.
174	Ja wij gaan voor een integrale benadering, wat inhoudt dat de uitvoering integraal wordt georganiseerd. Zie ook vraag 3.
175	In de begroting worden de budgetten voor WMO en Jeugd apart inzichtelijk gebracht. De inkoopcontractering gebeurt gezamenlijk in regionaal verband.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
176	Met name Jeugd en Wmo werken samen in gezinnen waar complexe problemen aan de orde zijn. In 2018 zal naar verwachting sociale zaken en schuldhulpverlening nader aanhaken.
177	Onze gemeente voert de wetten integraal uit maar om zicht te houden is de begroting nog opgedeeld naar de afzonderlijke wetten.
178	De indeling in de begroting staat verder integrale werkwijze niet in de weg. Mogelijk zal bij een volgend college de begroting worden aangepast.
179	De gemeente heeft de toegang tot de individuele voorzieningen, WMO, Participatiewet, Jeugdzorg. Georganiseerd binnen 1 afdeling, waarbij Multidisciplinaire teams worden ingezet in de wijk. De budgetten van de gemeentelijke uitvoering van de taken (apparaatskosten) zijn daarmee samengevoegd. De daadwerkelijke voorzieningen, WMO, Participatie en Jeugdzorg worden separaat geraamd. zie eerdere antwoorden.
180	We verantwoorden onze resultaten integraal en laten op de deelbudgetten zien wat de financiële resultaten zijn. Onze reserve sociaal domein is integraal.
181	het BBV noodzaakt tot splitsing van budgetten. Dit staat een integrale werkwijze natuurlijk niet in de weg.
182	De middelen die binnen komen via de integratie uitkering sociaal domein worden ingezet voor de totale uitvoering van Wmo, Jeugdwet en P-wet. De gelden die binnen komen voor de P-wet worden conform onze afspraken binnen de Gemeenschappelijke Regeling, rechtstreeks overgeheveld aan WerkSaam Westfriesland (GR). Dit betekent dat er verder binnen de wetten onderling geschoven kan worden met het budget.
183	Voorlopig zijn in de begroting nog geen integrale budgetten geraamd.
184	In de beleidsvoorbereiding en de daadwerkelijke uitvoering wordt steeds meer ontschot, dus integraal gewerkt. Er wordt gewerkt aan een integraal beleidsplan sociaal domein (dus nog verder dan de 3d's, en integrale uitvoeringsplannen). In de gemeentebegroting is er nog geen sprake van ontschotting.
185	verschilt niet per sub domein
186	zie antwoord vraag 1
187	budgetten worden opgesplitst naar de afzonderlijke wetten om zo reeel mogelijk te begroten.
188	Wij voeren de wettelijk zoveel mogelijk integraal uit. Een voorbeeld hiervan is de integrale kadernota sociaal domein welke in 2018 ter besluitvorming wordt voorgelegd aan onze gemeenteraad. Financieel worden de middelen ontschot ingezet in de zin dat financiële resultaten onderling worden verevend. In de begroting zijn de budgetten wel afzonderlijk in beeld gebracht.
189	Wij begroten de budgetten per decentralisatie.
190	De inzet van preventie is tweeledig, het bevorderen van de gezondheid in brede zin en het (langer) zelfstandig wonen en participeren mogelijk maken wat voor zowel ouderen als jongeren geldt.
191	De budgetten zijn nog geschat opgenomen. Er is wel een begroting sociaal domein. In de wijkteams wordt al wel integraler gewerkt. Zo zijn wijkcoaches en consultants actief vanuit dezelfde wijklocaties en onder gezamenlijke aansturing gebracht. Wijkcoaches werken op alle domeinen integraal en schakelen waarnodig met consultants en andere medewerkers.
192	In de begroting /administratie willen we in beeld blijven houden hoeveel middelen we nodig hebben voor de afzonderlijke zorgvormen. Dat wil echter niet zeggen dat de integratie-uitkering Jeugdhulp alleen en volledig aan Jeugdhulptaken besteed wordt en/of het Wmo budget aan Wmo taken. Er wordt op basis van ervaringsgegevens gekeken hoeveel van de middelen Jeugdhulp+Wmo (oud en nieuw) aan de afzonderlijke zorgvormen moet worden besteed. De financiële vertaling van de uitvoering van de Participatiewet wordt hierin (nog) niet meegenomen.
193	N.v.t.
194	de start van het integraal werken is gemaakt, maar vergt nog een verdere uitwerking.
195	Jeugd en Wmo is met ingang van 2018 1 verordening. De participatiewet is een aparte verordening. De budgetten blijven voor de 3 domeinen gesplitst in de daarvoor ingerichte producten en subproducten.
196	"Uitvoering participatiewet door GR Baanbrekers. De bijdrage is structureel in de begroting geraamd. Jeugdhulp grotendeels regionaal in de GR regio Hart van Brabant d.m.v. resultaatgerichte inkoop van jeugdhulp. Gastheer-gemeente is Tilburg. Daarnaast lokaal hulp en ondersteuning d.m.v. Jongerencentra Waalwijk. Schakelfunctie onderwijs door GGD Hart van Brabant."
197	Vooralsnog doen we het zoals in b genoemd
198	Middelen in de algemene uitkering worden aan de uitgaven zijde, per regeling afzonderlijk meegenomen.
199	Zie toelichting onder 1 en 3.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
200	Ja wij gaan voor een integrale benadering, wat inhoudt dat de uitvoering integraal wordt georganiseerd. Zie ook vraag 3.
201	De transformatie agenda sociaal domein wordt als een integrale opgave beschouwd. Wel is er sprake van een vijftal thema's die afzonderlijk begroot zijn. De thema's zijn: Arbeidsparticipatie en bijstand, Samenkracht van mensen, Preventief jeugdbeleid, Toegang jeugdhulp, Inwonersondersteuning
202	In onze begroting zijn de lasten op productniveau uitgesplitst, zoals begeleiding WMO, Jeugd, WSW en participatie. De baten (integratie-uitkering) wordt wel ontschot verantwoord. Mutaties in de integratie-uitkering sociaal domein worden zo goed mogelijk toegerekend aan het product waar deze betrekking op hebben. Organisatorisch wordt uiteraard zoveel als mogelijk volgens een integrale aanpak gewerkt.
203	Er is sprake van aparte deelbudgetten. Wel is er een ontschotte reserve Sociaal Domein
204	Op sommige onderdelen vindt de uitvoering integraal plaats. In de begroting zijn de budgetten gesplitst.
205	De budgetten worden geraamd op basis van de bedragen conform decentralisatieuitkering en op basis van lokale ramingen. Indien blijkt dat er afwijkingen zijn, vindt bijstelling plaats. De analyse die op dit moment wordt uitgevoerd (zie ook vraag 3) zal meer inzicht geven in de ontwikkeling van het bestand zorg-vragers. Mede op basis hiervan zijn wij beter in staat te prognosticeren. Hierbij wordt evenwel aangetekend dat op de ontwikkeling van vraag en tarieven ook externe factoren van invloed zijn, waarop bijsturing niet of nauwelijks mogelijk is.
206	Het niet ontschot opnemen van de middelen is geen belemmering om integraal te werken.
207	Het sociaal domein kent drie kolommen: sociale zaken, dorpssteams (Wmo) en CJG. In geval van multiproblematiek wordt over de grenzen van kolommen heen gewerkt en gestreefd naar 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur.
208	De vraag van de cliënt staat centraal, ongeacht de wet waarbinnen de hulpvraag valt. In het onderzoek wordt integraal uitvraag gedaan naar de hulpvraag over de domeinen heen.
209	Wij begroten de budgetten per decentralisatie.
210	In de begroting is de rijksbijdrage (integratie-uitkering sociaal domein) uitgesplitst per subdomein. Voordelen binnen een subdomein worden aangewend om tekorten in een ander subdomein op te vangen. Voor- en of nadelen van het sociaal domein als geheel worden verrekend met de reserve sociaal domein.
211	Op inhoud wordt er samengewerkt en wordt er gekozen voor een integrale aanpak. Echter, om inzicht te houden op de geldstromen, zijn de 3D's gesplitst in de begroting.
212	De budgetten zijn binnen 1 programma opgenomen. Er is nog wel een verdeling zichtbaar op taakveldniveau. De wetten worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd.
213	Op uitvoeringsniveau wordt integraal gewerkt (in ieder geval Wmo/Jeugd), op budgettair niveau zijn de meeste budgetten nog wel gesplitst, echter wordt lokaal de budgetneutraliteit over het hele sociaal domein gehanteerd, waardoor eenvoudig tussen de domeinen geschoven kan worden.
214	Voor zover mogelijk wordt de taken integraal benaderd, de budgetten zijn afzonderlijk in onze begroting opgenomen. Ontschotting is op termijn wel de intentie.
215	De budgetten worden nu nog grotendeels afzonderlijk gesplitst. Op termijn zal dit steeds integraler worden.
216	Nee het verschilt niet per subdomein
217	geldt voor Jeugd en WMO
218	Integraliteit vindt plaats door afstemming zo nodig op casuïstiek niveau. Er is integraal beleidsoverleg op de drie terreinen. Verder worden tekorten op het ene domein opgevangen door overschotten op het andere domein. Elke transformatie (Wmo, Jeugd, Participatie) kent echter zijn eigen tempo, knelpunten en ontwikkelingen. Dit vraagt soms ook om integraliteit van deze transitie niet tot doel op zich te verheffen maar integraliteit te bewerkstelligen waar dit kan en (inhoudelijk) maatwerk te bieden binnen de afzonderlijke transformaties waar dit moet.
219	Budgetten nemen we gesplitst op naar de afzonderlijke wetten: WMO, Participatiewet en Jeugd.
220	we doen een onderzoek naar de mogelijkheid van ontschotting binnen het sociaal domein
221	Het beleid is er al op gericht, wordt nog verder uitgewerkt.
222	Het uitgangspunt is dat de drie decentralisaties jeugdzorg, wmo en participatiewet in totaliteit budgettair neutraal worden uitgevoerd. In de begroting zijn de budgetten per subdomein nog wel zichtbaar.
223	Integraliteit is niet alleen afhankelijk van budgetten. Het is vooral een werkwijze, de doorontwikkeling van onze wijkteams geeft hieraan een impuls. In onze begroting zijn budgetten herleidbaar maar wordt het sociaal domein gezien als een gesloten systeem. Waarin tekorten en overschotten worden verrekend.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
224	Wij begroten de budgetten per decentralisatie.
225	De drie domeinen zijn in onze begroting verdeeld over drie programma's. In de praktijk worden de domeinen in nauwe samenhang uitgevoerd.
226	We werken ontschot maar willen wel inzichtelijk proberen te houden welke uitgaven we bijv. hebben voor de jeugdwet, een welke voor de participatiewet
227	uitgangspunt zijn de beschikbaar gestelde rijksmiddelen via de algemene uitkering. Deze zijn in de meerjarenraming globaal gesplitst naar wetgeving en vervolgens naar globale zorg conform de de regio Rivierenland gemaakte afspraken. Aangevuld met enkele extra gemeentelijke budgetten dient de gehele transitie binnen het kwadrant aan 3D budget (Wmo, Jeugd en Participatie) uitgevoerd te worden.
228	In de begroting is er sprake van verschillende deelbudgetten. Vanuit de overschotten sociaal domein in voorgaande jaren is een bestemmingsreserve gevormd. Hier zit ultimo 2017 € 8,6 miljoen in. Een deel hiervan wordt gebruikt voor projecten om vorm in inhoud te geven aan de transformatie en innovatie. Deze projecten worden (deels) integraal georganiseerd en gaan over de grenzen van de verschillende decentralisaties heen.
229	De toegang tot de maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugdhulp is belegd bij een uitvoeringsorganisatie. Deze organisatie heeft de vorm van een Besloten Vennootschap met de gemeente als enig aandeelhouder. Ook de sociale wijkteams zijn ondergebracht bij deze BV. De BV is werkgever van medewerkers. De budgetten in de begroting zijn wel per taakveld benoemd, maar de plussen en minnen worden tegen elkaar weggestreept. De uitvoering van de Participatiewet is ondergebracht bij een gemeenschappelijke regeling.
230	In onze gemeente is het in 2016 vastgestelde sociaal beleidskader leidend. Conform dat kader werken we in principe integraal, dus vanuit een blik op de samenhang binnen het sociaal domein als geheel. Zo hebben we ook de inkoopplannen voor jeugdhulp en Wmo tot één geheel gecombineerd. Tegelijkertijd zijn (deel)budgetten nog apart opgenomen op de begroting, al werken ze daar waar nodig en (wettelijk) mogelijk ook als communicerende vaten - m.n. via de reserve sociaal domein.
231	Deelbudgetten worden zichtbaar opgenomen in de begroting als leidraad voor de budgethouders.
232	wij beschouwen de decentralisaties als een geheel en maken geen onderscheid tussen de verschillende decentralisaties
233	Behoeft geen nadere toelichting
234	zie b
235	Dit antwoord is een mix van B en C, omdat wij bij meervoudige problematiek de casuïstiek integraal oppakken. Het is niet zo dat wij generalisten in dienst hebben die voor al de drie D's ingezet kunnen worden.
236	Uitvoering vindt integraal plaats maar binnen de begroting zijn budgetten afzonderlijk geraamd. Eventuele tekorten en/of overschotten komen ten laste van of ten goede aan het brede sociaal domein.
237	Wij begroten de budgetten per decentralisatie.
238	We werken in beginsel van uit een integrale klantbenadering. De kosten worden wel per wet in beeld gebracht om te kunnen voldoen aan het raads kader uit vraag 1.
239	Op cliëntniveau vindt de uitvoering integraal plaats, maar de budgetten worden afzonderlijk per domein begroot.
240	Voor de omvang van de budgetten in de begroting 2018 volgen we de septembercirculaire van 2017.
241	De basis voor de ramingen zijn de specificaties en mutaties uit de algemene uitkering. De uitvoering wordt integraal georganiseerd waar er veel contact is met alle samenwerkende partners.
242	Er is intensieve samenwerking tussen alle partners is het veld vanuit een integrale beleidsnotitie. De totstandkoming van de budgetten is grotendeels wel gebaseerd op de 3D centralisatie uitkering.
243	We hebben een maatwerkbudget 3D breed gecreëerd.
244	Bij de toeleiding en toegang worden de wetten (deels) integraal uitgevoerd, maar de budgetten worden gesplitst beschikbaar gesteld en verantwoord.
245	zie tekst b.
246	De budgetstructuur is uitgebreid. Budgethouders weten hier nog niet adequaat mee te werken. Daarom zullen budgetten komend jaar worden herzien.
247	Budgetten zijn in principe ontschot maar worden in de begroting wel apart weergegeven.
248	De budgetstructuur is uitgebreid. Budgethouders weten hier nog niet adequaat mee te werken. Daarom zullen budgetten komend jaar worden herzien.

b. Ja, onze gemeente voert de wetten (deels) integraal uit, maar splitst in de begroting de benodigde middelen daarvoor op naar budgetten vanuit de afzonderlijke wetten cq zoals ze beschikbaar worden gesteld

#	Gevraagde toelichting
249	Er wordt gestreefd naar zo groot mogelijke integraliteit.
250	De budgetstructuur is uitgebreid. Budgethouders weten hier nog niet adequaat mee te werken. Daarom zullen budgetten komend jaar worden herzien.
251	De wetten worden integraal uitgevoerd (vraagverheldering, planvorming), maar de toe te wijzen voorzieningen worden per wet en soort voorziening gebudgetteerd.
252	Er is sprake van een groeimodel waarbij het volledig ontschotten nu nog te vroeg is.
253	De budgetten worden nog wel per decentralisatie begroot.
254	De budgetten zitten allemaal in 1 programma, maar binnen het programma is sprake van producten zoals maatwerkvoorzieningen 18-. De indeling van de producten is overgenomen uit de BBV --> Voorgeschreven taakvelden. Op raadsniveau is er dus sprake van een totaal ontschot sociaal domein, binnen het programma wordt de BBV indeling gevolgd. B&W heeft de bevoegdheid om binnen de producten (taakvelden) te schuiven.
255	De budgetten worden in de begroting gesplitst. De hoogte per subdomein is afhankelijk van ervaringscijfers.
256	Omdat het sociaal domein integraal wordt georganiseerd. Zorgt dit ervoor dat wij uniform dit volgen. Echter per sub domein worden de budgetten gemonitord en verantwoord
257	Gemeente Zwartewaterland is in ontwikkeling om te werken volgens de systematiek van de omgekeerde toets. Het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan de verdere invoering van de 'omgekeerde toets', met andere woorden: terug naar de bedoeling van de wet i.p.v. de letter van de wet. Dit sluit goed aan bij ons beleid waar we uitgaan van maatwerk en 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. We denken mee met de burger over het effect dat hij wil bereiken en kijken of dit past binnen de doelstelling van de wetten van het sociaal domein. De gedachte hierbij is dat de budgetten integraal en ontschot ingezet gaan worden. Op dit moment zijn de betreffende budgetten in de begroting nog niet ontschot en financieel opgesplitst op basis van de specifieke beleidsvelden. De gemeente Zwartewaterland volgt op het gebied van financiële ontschotting van de budgetten Sociaal Domein ook nauwgezet de landelijke ontwikkelingen.
258	Per domein wordt nog wel een raming van baten en lasten gemaakt. Dat neemt niet weg dat het totaal van de raming binnen de totale uitkering moet (gaan) passen. Domeinen leveren in die zin financiële dekking voor andere domeinen.
259	Deelbudgetten worden begroot voor het doel waarvoor ze beschikbaar worden gesteld.
260	De integrale uitvoering van de drie wetten is bijvoorbeeld zichtbaar in het opgezette Wijkzorgnetwerk. In dit nieuwe team van "aanvoerders" vanuit de gemeente worden zorgvraagstukken behandeld die over meerdere disciplines in het sociaal domein verlopen. Eendimensionale taken worden door de verschillende disciplines uitgevoerd.
261	Binnen het wijkteam vind één integrale benadering plaats.
262	Alleen al om praktische redenen - en omdat de indeling van de begroting dit vergt - lijkt het werken met 1 groot, ontschot budget verre toekomstmuziek.
263	Principe is integraal werken, alleen het budgetbeheer is uitgesplitst onder het taakveld Sociaal Domein.
264	We voeren de wetten (deels) integraal uit omdat in praktijk blijkt dat er vaak samenhang is. (Cliënten die te maken hebben met de P-wet hebben (mensen in de uitkering) hebben regelmatig ook te maken met problematieken waardoor ze binnen jeugdwet en/of WMO vallen). Door dit integraal te bekijken kun je de beste oplossingen bieden en dit kan (op termijn) (financiële) voordelen opleveren. Om goed te kunnen sturen op de financiën en om financiële effecten per subdomein goed inzichtelijk te krijgen/houden worden de budgetten wel gesplitst.
265	Per subdomein worden de gelden nog geboekt, in totalen is er een budget Sociaal domein. Het opknippen heeft overigens ook een praktische toepassing. Door de budgetten op te knippen kunnen de budgetten beter beheerst en gemonitord worden.
266	speciaal aandacht voor verbindingsmomenten tussen de wetten
267	In de begroting worden de verschillende domeinen nog begroot op basis van de decentralisatieuitkering 3D, op basis van budgetneutraliteit. (Zie antwoord bij vraag 1 dat daar enigszins van is afgeweken).
268	Zoals bij vraag 2 aangegeven worden er wel budgetten voor de specifieke onderdelen binnen het sociaal domein bepaald. (anders wordt het ook wel lastig te sturen) maar die zijn niet per definitie gelijk aan de rijksmiddelen. Op totaalniveau is een integraal budget sociaal domein dat wel (mede) is bepaald op basis van de integratie-uitkering sociaal domein en de al aanwezige budgetten. Dat budget wordt op basis van ervaringscijfers verdeeld naar de respectievelijke onderdelen (participatie, WMO en jeugd)
269	n.v.t.
270	Er is wel een duidelijk splitsing tussen participatie enerzijds en Begeleiding en Jeugdzorg anderzijds
271	alledrie

c. Neen, voor onze gemeente is integrale uitvoering van de afzonderlijke wetten vooralsnog niet aan de orde

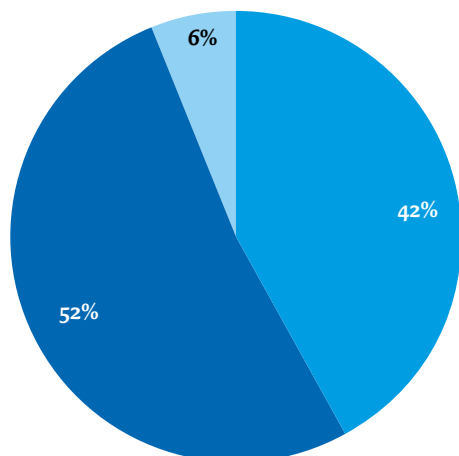
#	Vrijblijvende toelichting
272	Neen, verschillende organisaties (GR'en) blijven vooralsnog onderdelen uitvoeren binnen verschillende geografische eenheden, naast de taken die lokaal uitgevoerd worden in regie en beheer van de eigen gemeente. De budgetten worden op verschillende wijzen vastgesteld. Dit kan op declaratiebasis zijn (WMO-oud) of inkomsten = uitgaven (bijvoorbeeld Jeugd.)
273	Er wordt nu de stap gemaakt ten aanzien van integraliteit. In beginsel was de focus eerst een goede basis creëren en daarna de verbinding leggen.
274	Door één regionale partij wordt de wmo en P-wet uitgevoerd. Hierin slechts voor kleine mate integraliteit bij de uitvoering. Streven is dit meer te laten zijn. Budgettair zijn deze gescheiden. De jeugdzorg wordt uitgevoerd door een eigen team, en wat betreft inkoop bij een andere regio dan wmo en p-wet. Daardoor weinig verbanden; alleen op gebied van preventief voorveld wel samenwerking jeugd- en welzijnsdoelstellingen.
275	Het budget voor de verschillende decentralisatie is verdeeld over verschillende programma's en programma onderdelen. In de uitvoering wordt bekeken waar integrale aanpak mogelijk en wenselijk is.
276	Zie vraag 3. Aan het eind van de projectperiode is de doelstelling om het sociaal domein integraal uit te voeren waarbij de budgetten ontschot in de begroting zijn opgenomen. In de begroting 2018 is hier nog geen rekening mee gehouden.
277	Twijfel tussen antwoord b. en c. Ik heb toch voor c. gekozen omdat de WMO en Jeugd operationeel nog erg gescheiden zijn. Beide kennen bijvoorbeeld een eigen toegangspoort (sociaal team, Jeugd zelfs een externe organisatie). Beleidsmatig en financieel gaat het al wat beter. Er is bijvoorbeeld 1 kwartaalrapportage Sociaal Domein voor de raad en we kennen 1 reserve Sociaal Domein waarin tekorten en overschotten met elkaar worden verrekend.
278	We voeren het niet integraal uit (in uitvoering), maar middels de stelpost 3D worden de rijksmiddelen wel als één budget verwerkt. Afwijkingen per programma (jeugd-wmo-participatie) worden wel afzonderlijk in beeld gebracht.
279	De stap naar integraliteit gaan we nu zetten. We zijn eerst bezig geweest met het creëren van een goede basis, zodat daarna de verbinding gelegd kan worden.
280	Zie vraag 3. Aan het eind van de projectperiode is de doelstelling om het sociaal domein integraal uit te voeren waarbij de budgetten ontschot in de begroting zijn opgenomen. In de begroting 2018 is hier nog geen rekening mee gehouden.
281	We denken wel na over een dergelijke ontschotting maar daadwerkelijke besluiten/acties zijn hierop nog niet genomen.
282	Zie vraag 3. Aan het eind van de projectperiode is de doelstelling om het sociaal domein integraal uit te voeren waarbij de budgetten ontschot in de begroting zijn opgenomen. In de begroting 2018 is hier nog geen rekening mee gehouden.
283	De gemeente Zederik fuseert met ingang van 1 januari 2019 met gemeente Leerdam en Vianen. Hierdoor is de ontschotting van het Sociaal Domein vooruitgeschoven naar de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden. Daarnaast zijn de afzonderlijke onderdelen binnen het Sociaal Domein nog in aparte GR ondergebracht.
284	Beleid en uitvoering van de WMO en de Participatiewet zijn op dit moment (separaat) belegd bij de Sociale Dienst Drechtsteden (6 gemeenten). Beleid en Uitvoering van de Jeugdwet is op dit moment belegd bij de GR Dienst Gezondheid & Jeugd (ZHZ-niveau, 17 gemeenten).
285	we zijn op dit moment bezig met een masterplan sociaal domein. Zowel het proces (de totstandkoming) als de uiteindelijke plan en deelplannen zullen een integrale benadering laten zien.
286	Er is sprake van 3 afzonderlijke beleidsnota, 3 toegangsteams en 3 budgetten. Voor Jeugd is een aanvalsplan Jeugd opgesteld en voor Participatie een plan van Aanpak en een businesscase Westrom 2.0.
287	Budgetten zijn gesplitst. Beleidsmatig wordt er (deels) integraal gewerkt en er is ook sprake van diverse integrale projecten. In de uitvoering is er sprake van samenwerking en integrale projecten, maar de uitvoering is niet integraal.
288	Zie de toelichting bij vraag 3.

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
289	De benodigde middelen worden niet ontschot opgenomen in de begroting. Er vindt wel - waar nodig - verevening plaats tussen Jeugd en Wmo. Inhoudelijk wordt kruisbestuiving tussen de subdomeinen nagestreefd, maar volledig integrale uitvoering
290	De inkomsten sociaal domein zijn bij gemeente Eindhoven niet één op één herleidbaar naar uitgavenbudgetten. De benodigde middelen zijn deels ontschot ingezet aan de uitgavenkant. De middelen voor Participatie zijn wel herleidbaar. De middelen voor wmo en jeugd niet.
291	Wij gaan fuseren met de gemeente Haarlemmermeer en sluiten aan op hun transformatie.
292	De gemeente voert de wetten integraal uit. De zorgpartij heeft een budgetplafond meegekregen waarbij zij deze mogen ontschotten indien gewenst. In de begroting worden de budgetten nog wel op taakveld verantwoord (vereist ivm BBV).
293	Integraliteit vindt plaats door afstemming zo nodig op casuïstiek niveau. Er is integraal beleidsoverleg op de drie terreinen. Verder worden tekorten op het ene domein opgevangen door overschotten op het andere domein. Elke transformatie (Wmo, Jeugd, Participatie) kent echter zijn eigen tempo, knelpunten en ontwikkelingen. Dit vraagt soms ook om integraliteit van deze transitie niet tot doel op zich te verheffen maar integraliteit te bewerkstelligen waar dit kan en (inhoudelijk) maatwerk te bieden binnen de afzonderlijke transformaties waar dit moet.
294	Waar mogelijk worden het integraal georganiseerd. De budgetten worden zo veel mogelijk nog beschikbaar gesteld vanuit de afzonderlijke wetten.
295	Dit betreft een combinatie van het antwoord b en c. Wij voeren de wetten integraal uit waar nodig, maar ook separaat waar dat kan en hebben de budgetten gesplitst opgenomen in onze begroting. Ter dekking van onvoorziene omstandigheden is er wel een reserve Sociaal Domein. Vanaf 2019 gaan wij werken met een centrale toegang en integrale wijkteams
296	Zowel uitvoering van de WMO, Jeugdzorg als participatiewet gebeurt voor Zundert "buiten de deur", aar niet door dezelfde organisatie. Integraliteit is hierbij een aandachtspunt wat nu lokaal als regionaal wordt opgepakt.
297	Onze gemeente bevindt zich in de transitiefase van de integrale toegang. De benodigde middelen zijn nog niet ontschot.
298	De Participatiewet, Jeugdwet en WMO worden op afzonderlijke begrotingsprogramma's begroot. De komende jaren wordt gewerkt aan een meer integrale aanpak.
299	Bij de opname van de budgetten is deels nog sprake van een onderverdeling (met name bij de lasten, waarbij de voorgeschreven indeling in taakvelden is gevolgd.) en deel van ontschotting (Rijksuitkering in één bedrag opgenomen).
300	Bij de opname van de budgetten is deels nog sprake van een onderverdeling (met name bij de lasten, waarbij de voorgeschreven indeling in taakvelden is gevolgd.) en deel van ontschotting (Rijksuitkering in één bedrag opgenomen).
301	Volgens het Besluit begroting en verantwoording moeten we de budgetten voor de betreffende wetten op aparte taakvelden verantwoorden. De deelbudgetten worden wel over en weer ingezet (ontschot) m.u.v. participatiebudgetten. Met een extern bureau zijn we in 2017 een traject gestart om te komen tot een integrale casusbenadering (één gezin, één plan, één regisseur). De uitdaging is dan ook één budget beschikbaar te hebben wat integraal ingezet kan worden, maar het besluit begroting en verantwoording is hierop niet ingericht.
302	Jeugd en nieuwe Wmo zijn ontschot. Het participatiebudget wordt uitgegeven aan de werkvoorziening en reïntegratie.
303	De programmabegroting is integraal. De productenbegroting obv taakvelden BBV (rijk werk niet integraal). Grootste uitdaging jeugdwet., beleid participatiewet in combinatie met wmo. en combinatie participatiewet en jeugdwet. hier moet van deze drie wetten nog het meest gebeuren . De uitvoering is gemandateerd.
304	De wetten worden meer en meer integraal uitgevoerd maar in de begroting is dit (nog) niet zo opgezet.
305	Jeugd en Wmo worden integraal uitgevoerd. Er zijn nog wel aparte begrotingsposten voor, maar die zijn in de praktijk/ uitvoering niet leidend. De uitvoering van de Participatiewet is uitgeplaatst en daarmee het budget ook.
306	In Schiedam voeren verschillende GR'en de Participatiewet, de Jeugdwet (regionaal deel) en de WMO uit. De bijdragen aan de GR'en worden apart begroot. Wel streven de GR'en en de deelnemende gemeenten naar een integrale benadering van het sociaal domein.
307	Voor de Wmo en Jeugd zijn de budgetten ontschot opgenomen. Voor de Pwet wordt dit nog apart gebudgetteerd.
308	De wetten worden deels integraal uitgevoerd. Wij nemen daarvoor de benodigde middelen voor, maar ontschotten wel in de begroting. Er zijn zeker deelbudgetten zichtbaar, maar niet zoals deze door het Rijk beschikbaar gesteld zijn.

Vraag 5.

Wordt in 2018 bij regionale samenwerking tussen gemeenten voor (een deel van de) jeugdzorgtaken een vorm van kosten- en risicoverevening toegepast?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja	42%	140
■ Nee, in onze regio is sprake van een profijtbeginsel (elke gemeente betaalt de 'eigen' kosten)	52%	177
■ Anders	6%	20
Totaal		337

a. Ja	
#	Vrijblijvende toelichting
1	Kostenverevening
2	Op basis van zo realistisch mogelijke inschattingen bepalen wij op welke onderdelen de transities integraal uitgevoerd kunnen worden.
3	Mengvorm. De bijdrage richting Den Bosch is op basis van solidariteitsbeginsel. Risicospreiding onder de deelnemende gemeenten door de hoge kosten per client. Richting centrumgemeente Cuijk is er sprake van het profijbeginsel, dit is vaak minder dure zorg.
4	Mengvorm. De bijdrage richting Den Bosch is op basis van solidariteitsbeginsel. Risicospreiding onder de deelnemende gemeenten door de hoge kosten per client. Richting centrumgemeente Cuijk is er sprake van het profijbeginsel, dit is vaak minder dure zorg.
5	Mengvorm. De bijdrage richting Den Bosch is op basis van solidariteitsbeginsel. Risicospreiding onder de deelnemende gemeenten door de hoge kosten per client. Richting centrumgemeente Cuijk is er sprake van het profijbeginsel, dit is vaak minder dure zorg.
6	Ja solidariteitsbeginsel tussen de 13 deelnemende gemeenten. Voor de gemeente Alphen slechts voor het deel van de gesloten jeugdhulp, Crisisinterventie, Jeugdbescherming en jeugdreclassering
7	Gemeenten zijn tot en met 2017 volledig solidair. Vanaf 2018 alleen nog voor de zeer gespecialiseerde jeugdzorg (o.a. Het Poortje).
8	Tussen de samenwerkende gemeenten is afgesproken te werken met een vereveningssysteem die enerzijds de schommelingen gedurende het jaar opvangt, maar anderzijds wel gemeenten afreken op het werkelijke zorggebruik. Het gekozen vereveningsmodel wordt het vlaktaksmodel genoemd en helpt om met risico's te spreiden over de jaren. Daarnaast is op basis van een risico-inventarisatie die in samenwerking met de gemeenten is opgesteld geconcludeerd dat de omvang van het gewogen risico beheersbaar is op deze manier en dat er geen apart weerstandsvermogen gevormd hoeft te worden. Wel wordt er een post onvoorzien opgenomen in de begroting.
9	Voor een groot gedeelte van de taken op het gebied van de jeugdwet is sprake van kosten- en risicodeling.

a. Ja	
#	Vrijblijvende toelichting
10	Regionale samenwerking beperkt zich tot gesloten jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Hierbij geldt een vereveningsafpraak.
11	Zowel op inkoop, beleid en monitoring vindt samenwerking plaats. Ook ten aanzien van de kosten worden de risico's gedeeld.
12	Vlaktaks
13	Vlaktaks
14	Op de duurdere jeugdzorg is de gemeente solidair, loopt via de RIGG.
15	Geen nadere toelichting
16	solidariteit
17	Voor de duurdere specialistische jeugdzorg worden de kosten binnen de regio naar rato van het aandeel in het macrobudget Jeugd (basis septembercirculaire) verevend.
18	Verevening met Beverwijk en Velsen
19	In de regio Hart van Brabant (HvB) inz Jeugd levert iedere gemeente een bijdrage in de risicoreserve obv een % van de integratie-uitkering per gemeente. De gemeentes met een negatief resultaat onttrekken dit resultaat uit de risicoreserve voor zover dit reserve toereikend is.
20	Voor Jeugdzorg zijn afspraken met 21 gemeenten en de zorgaanbieders gemaakt.
21	Voor sommige onderdelen op jeugd is dit het geval.
22	Voor jeugd wordt enerzijds gezamenlijk ingekocht op Zuid-Limburgse schaal en risicoverevening vindt plaats binnen de westelijke mijnstreek voor jeugdzorgplus en het landelijk transitie arrangement.
23	Dit wordt momenteel wel heroverwogen
24	Bij de zwaardere jeugdzorg is sprake van risicoverevening. Op basis van knoppen waaraan gedraaid worden kunnen gemeenten zelf kiezen voor een eigen af te nemen pakket waarvoor specifiek de 'eigen' kosten worden betaald. Hierbij geldt ook: als een gemeente veel doet aan preventie dan slaat het voordeel dus ook neer in die gemeenten die het beter doen dan de verwachtingen/aannames in het rijksbudget.
25	Op basis van Solidariteit
26	ja, er is dit jaar gekozen de bestaande solidariteitsafspraken nog 2 jaar te continueren. In 2019 wordt dat geëvalueerd en besloten over continuatie
27	Zowel op inkoop als beleid en monitoring vindt samenwerking plaats. Ten aanzien van de kosten worden de risico's gedeeld.
28	De 23 gemeenten in Groningen zijn in 2018 solidair op de specialistische vormen van jeugdhulp en de instandhouding van onder andere Veilig Thuis.
29	Voor Participatie Inkomensondersteuning wordt eveneens een vorm van kostenverevening toegepast.
30	Voor JeugzorgPlus wordt in de regio Noordoost-Brabant volledige solidariteit toegepast (de regionale kosten worden doorberekend naar rato van de rijksbijdrage jeugdzorg naar de individuele gemeenten o.b.v. septembercirculaire t-1) Voor de categorie 'zorg met verblijf, pleegzorg, gezinsgericht en gecertificeerde instellingen worden de totale regionale kosten doorbelast aan de regiogemeenten op basis van voorschrijdend 3 jaars zorggemiddelde. Voor "zorg zonder verblijf" worden de totale regiokosten doorberekend naar rato van het aantal unieke cliënten jaar t-1. De laatste 2 categorieën is dus mengeling van profijt- en verevening. Verevening o.b.v. het gemiddelde bedrag per cliënt voor alle zorg zonder verblijf.
31	Solidariteit in de regio Zuid-Holland Zuid
32	Alleen tav zware jeugdzorg is er solidariteit in 2018.
33	Ten aanzien van uitvoering residentiële zorg/pleegzorg en jeugdreclassering wordt regionaal verevend.
34	Voor een aantal specifieke onderdelen is dit van toepassing, zoals jeugdzorg + en crisis.
35	De individuele gemeente betaalt de eigen kosten tot maximaal het van het Rijk ontvangen bedrag (en krijgt dus terug als de eigen kosten lager zijn). Indien er daarna een tekort in de GR resteert dragen alle gemeenten daarin bij. Tot nu toe is daarvan geen sprake.
36	De 23 gemeenten in Groningen zijn in 2018 solidair op de specialistische vormen van jeugdhulp en de instandhouding van onder andere Veilig Thuis.

a. Ja	
#	Vrijblijvende toelichting
37	Bij de deelname aan de GR Jeugdhulp is sprake van inleg o.b.v. de zgn. vlaktaksmethode.
38	Ja, de gemeente Zederik heeft sinds 2015 de jeugdhulp uitbesteed aan de Service Organisatie Jeugd (onderdeel van GR DG&J). De 17 ZHZ gemeenten nemen hier in deel o.b.v. solidariteit (= Kosten en risicoverevening)
39	Bij jeugd wordt binnen de Regio Noord Veluwe gewerkt met het solidariteitsbeginsel. Dit geldt niet voor de uitvoering van de Participatiewet en WMO 2015.
40	geldt alleen voor de duurdere vorm van jeugdzorg
41	Nvt
42	solidariteit voor de zwaardere zorg
43	Voor enkele jeugdvoorzieningen die bovenlokaal en bovenregionaal georganiseerd worden dragen de gemeenten binnen de Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg Noord bij op basis van een vaste verdeelsleutel. Diezelfde verdeelsleutel wordt ook gehanteerd bij eventuele afrekeningen na afloop van het boekjaar.
44	Vlaktaks
45	In de provincie Utrecht hebben de 6 regio's een gezamenlijke inkoop op bovenregionale zorgvormen (jeugdzorg+, residentieel, driemilieuvoorzieningen, crisisvormen) en verevenen daarop hun risico's.
46	Voor de bovenregionale jeugdzorg wordt in Drents verband het solidariteitsprincipe toegepast.
47	Regionaal wordt veel samengewerkt. Daar waar de kosten specifiek op een gemeente van toepassing zijn, worden deze ook zo veel mogelijk aan de gemeente toegerekend.
48	Regionaal wordt veel samengewerkt. Daar waar de kosten specifiek op een gemeente van toepassing zijn, worden deze ook zo veel mogelijk aan de gemeente toegerekend.
49	Regionaal wordt veel samengewerkt. Daar waar de kosten specifiek op een gemeente van toepassing zijn, worden deze ook zo veel mogelijk aan de gemeente toegerekend.
50	zie volgende vragen en antwoorden
51	De GR Jeugdhulp Rijnmond past een 'vlaktaks' toe. Verschillen op de bijdrage in jaar T, worden verrekend in jaar T+2, T+3 en T+4.
52	Met betrekking tot de Jeugdhulp is er sprake van solidariteit voor de duurdere zorgtaken.
53	Voor enkele jeugdvoorzieningen die bovenlokaal en bovenregionaal worden georganiseerd dragen de gemeenten binnen de Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal domein Limburg Noord (MGR) bij op basis van een vaste verdeelsleutel. De verdeelsleutel wordt ook gehanteerd bij eventuele afrekeningen na afloop van het boekjaar.
54	Er wordt vooralsnog geen kosten-risicoverevening toegepast.
55	Al bij aanvang van de decentralisatie (2015) wordt op regionaal niveau samengewerkt wat betreft de uitvoering van de Jeugdhulp. Daarbij zijn solidariteitsafspraken gemaakt rondom het opvangen van risico's. Op regionaal niveau wordt 2% van de totale integratie-uitkering Jeugdhulp gereserveerd voor het afdekken van exploitatietekorten in de Jeugdhulp.
56	Dure zorg vormen worden verevend.
57	Alles op basis van solidariteit met uitzondering van de Stichting Jeugdteams.
58	Solidariteitsprincipe in ZHZ verband.
59	Voor enkele jeugdvoorzieningen die bovenlokaal en boven regionaal worden georganiseerd dragen wij binnen de MGR (Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Limburg Noord) op basis van een vaste verdeelsleutel jaarlijks een bedrag bij. Deze verdeelsleutel hanteert de MGR ook bij eventuele afrekening na afloop van een jaar.
60	Voor enkele jeugdvoorzieningen die bovenlokaal en bovenregionaal worden georganiseerd dragen de gemeenten binnen de Modulair gemeenschappelijke regeling Sociaal domein Limburg Noord (MGR) bij op basis van een vaste verdeelsleutel. Die verdeelsleutel wordt ook gehanteerd bij eventuele afrekeningen na afloop van het boekjaar.
61	Deze afspraak wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Voor het jaar 2017 is er sprake van een kosten- en risicoverevening. Voor het jaar 2018 is deze nog niet vastgesteld. De verwachting is dat deze vergelijkbaar zal zijn met de afspraken die gelden voor 2017.

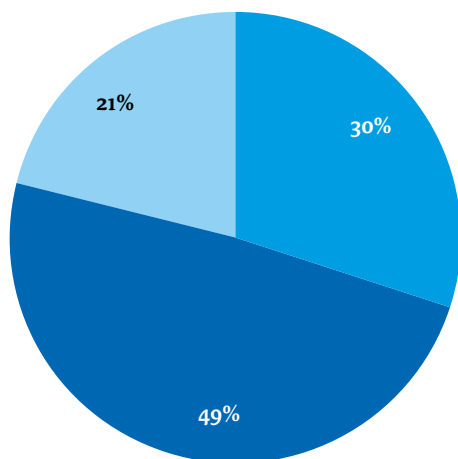
b. Nee, in onze regio is sprake van een profijtbeginsel (elke gemeente betaalt de 'eigen' kosten)

#	Vrijblijvende toelichting
62	Voor de jaren 2015 t/m 2017 is er wel solidariteit afgesproken voor de uitvoering van Jeugd. Omdat er sprake is van tekorten bij alle deelnemende gemeenten is besloten om de solidariteit per 1 jan 2018 los te laten.
63	Apeldoorn heeft als centrumgemeente beschermd wonen en maatschappelijke opvang regionale afspraken met 5 andere gemeenten. Dit leidt tot een kosten- en risico verevening, zeker als vanaf 2020 alle gemeenten (budget)verantwoordelijk worden voor beschermd wonen
64	Geen verevening.
65	Geen
66	Bij de start van Jeugdhulp was er sprake van een Zeeuwse solidariteit t.a.v. kosten, dit is echter los gelaten waardoor nu iedere gemeente afzonderlijk de eigen kosten draagt. Wel is er een gezamenlijk fonds voor innovatie aangelegd.
67	Per gemeente wordt afgerekend
68	Oostzaan betaalt zijn eigen kosten.
69	Met ingang van 2018 betalen wij jeugdzorgtaken zelf. Gemeente Leeuwarden (SDF) doet alleen de inkoop nog.
70	5 Peelgemeenten hebben een gezamenlijke backoffice Wmo en Jeugd (GR UO Peelgemeenten. Daarnaast hebben 6 Peelgemeenten een gezamenlijk werkbedrijf voor Participatie.
71	Voor bovenregionale zorg maken we een uitzondering, daar hier sprake is van essentiële functies die beschikbaarheid van bedden e.d. vergen.
72	Geen opmerkingen
73	T/m 2017 kenden we die wel in de Regio Noord-Veluwe, maar vanaf 2018 stoppen we hiermee (nu alle gemeenten een veel beter zicht hebben op de werkelijke zorguitgaven)
74	Voor 2018 zijn (nog) geen afspraken gemaakt. In de jaren 2015-2017 wel verevening toegepast.
75	In 2015 en 2016 was sprake van deze vorm, voor 2017 en (nog) geen nieuwe afspraken.
76	In 2015 en 2016 was er nog wel sprake van regionale kosten- en risicoverevening.
77	Vanaf 2018 is dit de nieuwe afspraak.
78	geen verevening
79	Met het vaststellen van het visiedocument Jeugdhulp 2017-2020 (vastgesteld door de raad op 31 mei 2017) is met ingang van 2017 de verevening losgelaten.
80	Met ingang van 2017 is de verevening van duurdere vormen van Jeugdhulp vervallen. Iedere gemeente draagt nu de eigen kosten op basis van het profijtbeginsel.
81	Er is sprake van een profijtbeginsel. Naar aanleiding van regionaal onderzoek in de regio voor de jeugdzorg blijft dit ook zo.
82	Afgezien van bovenregionale jeugdzorgkosten (bedden). Hier vindt een bovenregionale verevening op plaats., en binnen de regio naar rato van aantal inwoners.
83	Solidariteit wordt in principe per 2018 los gelaten.
84	Met ingang van 2017 zijn de solidariteitsafspraken binnen de regio afgeschaft.
85	De verevening binnen het jeugdbudget is per 2017 gestopt.
86	Er is in de Regio Twente geen sprake van kosten- en risicoverevening.
87	In de jaren 2015, 2016 en 2017 was er wel een vorm van kosten- en risicoverevening.
88	In de jaren 2015-2016 is er wat betreft de jeugdhulp wel gewerkt volgens het solidariteitsprincipe, maar hier is in 2017 vanaf gestapt.
89	In voorgaande jaren wel gebruik van gemaakt. Per 2017 niet meer van toepassing. Wel is vanuit de 'oude' solidariteit dat extremen nog regionaal besproken kunnen worden. Maar dit is vrijblijvend.
90	Is er sprake van overwegend profijtbeginsel behalve bij de uitgaven van SAVE en de essentiële functies.
91	Over het algemeen is er sprake van profijtbeginsel. Behalve op het gebied van SAVE en de essentiële functie.
92	Geen verdere toelichting noodzakelijk.
93	Het profijtbeginsel is in de Jeugd vanaf 2017 ingesteld. Voordien was er sprake van solidariteit. Bij de WMO was het profijt-beginsel al van toepassing.
94	bij de GR Jeugdhulp wordt individueel afgerekend
95	Er heeft verevening plaatsgevonden in 2015,2016 en 2017. Vooralsnog ga ik er van uit dat de meerderheid van de gemeenten in de regio geen voorstander is van verevening in 2018

c. Anders	
#	Gevraagde toelichting
96	Er wordt samengewerkt met de 9 gemeenten in West-Brabant. Daarbij wordt er gewerkt met een regionale werkbegroting. Op de beïnvloedbare posten, zoals de zorg in natura, geldt een eigen risico van 10%. Indien een gemeente deze overstijgt, wordt deze gemeente vanuit solidariteit voor het meerdere gecompenseerd door de andere gemeenten.
97	Voor 2016 en 2017 wordt er wel gewerkt met een risicovereeniging in BUCH verband. Voor 2018 is nog geen besluit genomen.
98	Voor 2016 en 2017 wordt er wel gewerkt met een risicovereeniging in BUCH verband. Voor 2018 is nog geen besluit genomen.
99	Voor 2016 en 2017 wordt er wel gewerkt met een risicovereeniging in BUCH verband. Voor 2018 is nog geen besluit genomen.
100	Voor 2016 en 2017 wordt er wel gewerkt met een risicovereeniging in BUCH verband. Voor 2018 is nog geen besluit genomen.
101	De afspraken zijn onderdeel van de gemeenschappelijke regeling. Maastricht is via de gemeenschappelijke regeling gemandateerd om de inkoop voor Zuid-Limburg in te regelen. Met de jeugdzorgPlus aanbieders worden in dat kader contracten afgesloten, waar risicovereeniging een onderdeel van is.
102	Er zijn afspraken gemaakt voor 2017, maar nog niet voor 2018.
103	Uitgangspunt profijtbeginsel, maar in geval van vaste budgetafspraken met aanbieders vindt deels verevening tussen gemeenten plaats (als er sprake is van onderproductie die betaald moet worden vanwege vaste budgetafpraak).
104	Voor de niet vrij-toegankelijke (geïndiceerde) jeugdhulpvoorzieningen geldt dat we afrekenen op basis van werkelijk verbruik. Voor een aantal jeugdvoorzieningen geldt kosten- en risicovereeniging: voor Veilig Thuis en Spoedeisende Zorg (% bijdrage op basis van inwoneraantal), (bijv. voor Veilig thuis, Spoedeisende Zorg) en Jeugdzorg Plus (deels afrekening op basis van verbruik, deels instandhoudingsbijdrage van de desbetreffende voorziening).
105	Uitgangspunt is het profijtbeginsel, maar in geval van vaste budgetafspraken met aanbieders vindt deels verevening tussen gemeenten plaats (als er sprake is van onderproductie die betaald moet worden vanwege de vaste budgetafpraak).
106	Voor de programmakosten geldt het profijtbeginsel, voor de uitvoeringskosten geldt de verdeelsleutel inwoners voor 4 gemeenten.
107	Voor de jaren 2015 t/m 2017 zijn er wel afspraken gemaakt. Begin 2018 wordt dit geëvalueerd en dan wordt besloten of de afspraken ook voor 2018 en volgende jaren gelden.
108	Nog niet bekend
109	Er is nog geen besluit genomen voor 2018.
110	Tot en met 2017 wordt de dure Jeugdzorg binnen de Achterhoek met elkaar verevend. Voor 2018 is hierover op dit moment nog niet bekend of we de verevening voortzetten.
111	Voor de jeugdzorg wordt op dit moment hard gewerkt aan solidariteit.
112	Er is gekozen voor een hybride vorm van kosten- en risicovereeniging: <ul style="list-style-type: none"> • Wmo+Jeugd: m.i.v. 2017 is sprake van de uitvoering via een gemeenschappelijke regeling met 5 gemeenten; daarbij worden de programmakosten verrekend naar rato van het profijtbeginsel en de uitvoeringskosten naar rato van het aantal inwoners • Participatie: hierbij geldt een gemeenschappelijke regeling op basis van verrekening middels solidariteit
113	Gezamenlijk delen van de kosten van het regioteam. Geen risicovereeniging.
114	Voor de gemeenschappelijke regeling voor de jeugdzorg is een vlaktakssystematiek van toepassing. In principe betaalt ieder zijn eigen kosten maar wel verdeeld over 3 jaar zodat grote verschillen tussen realisaties per jaar worden ge-egaliseerd over 3 jaar.
115	Dit is nog onduidelijk. Er is zogenaamde overeenkomst solidariteit gesloten tussen de regio gemeenten van de regio Rivierenland voor de periode 2015-2016. Voor 2017 ev is nog geen formele overeenstemming. Er is we afgesproken dat de intentie er is om tenminste voor 2017 solidariteitsafspraken te maken.

Vraag 6.

Indien er gekozen is voor een vorm van kosten- en risicoverevening, gelden de afspraken dan voor alle jeugdzorgtaken, of alleen voor de duurdere jeugdzorgtaken.

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Voor alle jeugdzorgtaken	30%	47
■ Alleen voor de duurdere/risicovolle jeugdzorgtaken	49%	79
■ Anders	21%	34
Totaal		160

a. Voor alle jeugdzorgtaken

#	Vrijblijvende toelichting
1	Voor zover uitvoering is ondergebracht bij Holland Rijnland.
2	Om te voorkomen dat er discussie ontstaat over wat dure zorg is, is gekozen voor verevening mbt ZIN en PGB.
3	Om te voorkomen dat er discussie ontstaat over wat dure zorg is, is gekozen voor verevening mbt ZIN en PGB.
4	Om te voorkomen dat er discussie ontstaat over wat dure zorg is, is gekozen voor verevening mbt ZIN en PGB.
5	Geen nadere toelichting
6	Wij achten de integraliteit van belang, om het complete overzicht te houden
7	voor 2018 nog niet bekend
8	Met uitzondering van de stichting Jeugdteams; die kosten worden op basis van werkelijke realisatie afgerekend.
9	Alle jeugdzorgtaken die onder de gemeenschappelijke regeling vallen.
10	Behoeft geen nadere toelichting
11	Let op: het gaat hierbij om de nieuwe taken vanaf 2015. Zie voor nadere info de website van de gemeente Weert, de raadsvergadering van 19 april 2017 agendapunt 7. https://gemeenteraad.weert.nl/Vergaderingen/Gemeenteraad/2017/19-april/19:30

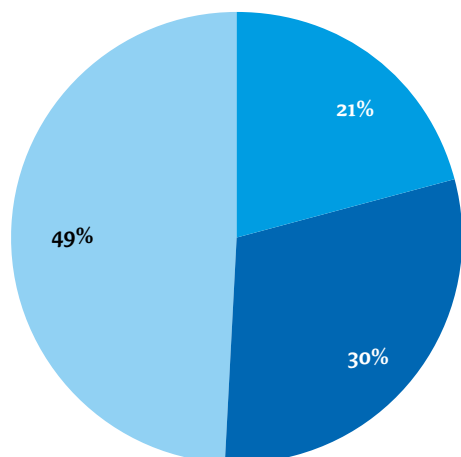
b. Alleen voor de duurdere/risicovolle jeugdzorgtaken

#	Vrijblijvende toelichting
12	Gemeenten zijn tot en met 2017 volledig solidair. Vanaf 2018 alleen nog voor de zeer specialistische jeugdzorg (o.a. Het Poortje).
13	De regionale samenwerking betreft de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) waarbij door de GRJR alleen de specialistische jeugdzorg wordt ingekocht.
14	Deze verevening geldt alleen voor alle trajecten gesloten jeugdhulp, en alle maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering (duurdere jeugdzorgtaken)
15	Er is voor gekozen om alle wettelijke jeugdzorgtaken te organiseren op regionaal niveau, m.u.v. preventie.
16	In Zuid-Limburg gaat het dan met name om JeugdZorgPlus
17	Betreft 2017
18	"Ingaande 2018 geldt deze vorm, voorheen solidair op de gehele jeugdzorg. Wel financieel solidair op: <ul style="list-style-type: none"> • de zeer specialistische jeugdhulp (bovenregionaal, bovenlokaal en/of landelijke inkoop), • de gesloten jeugdhulp (Jeugdhulp Plus), • de gesubsidieerde voorzieningen, • de uitvoeringskosten van de RIGG, • de mogelijke instandhoudingskosten voor verblijfsvoorzieningen en de GI's die noodzakelijk zijn voor de regio maar door onderbezetting in hun voortbestaan worden bedreigd;"
19	Geldt voor Jeugdzorg Plus en een aantal voorzieningen waar we de beschikbaarheid moeten garanderen zoals Veilig thuis en Spoedeisende Zorg).
20	Er is een regionale solidariteitsafpraak met andere gemeenten om de duurdere incidentele jeugdproducten te verevenen.
21	Zie toelichting op het antwoord bij vraag 5.
22	Alleen de duurdere vormen van jeugdzorg risico's worden verevend (boven regionale zorg). Voor alle overige Wmo en jeugdzorg voorzieningen wordt er geen risicoverevening toegepast.
23	Voor a. alle jeugdzorgtaken is geen draagvlak
24	Zie toelichting bij vraag 5.
25	Voor de jaren 2016 en 2017 is dit van toepassing, als de afspraken in 2018 worden voortgezet dan zal dit in lijn zijn met de vorige afspraken.
26	De 23 gemeenten in Groningen zijn in 2018 solidair op de specialistische vormen van jeugdhulp en de instandhouding van onder andere Veilig Thuis.
27	In ieder geval voor 2018.
28	zie hierboven.
29	nvt
30	nvt
31	Jeugdzorgtaken waarvoor de kosten- en risicoverevening gelden zijn: Jeugdbescherming en Jeugdreclassering, de Beschermingstafel, Veilig Thuis, Integrale vroeghulp en het Downteam, Jeugdzorgplus, Crisisdienst Jeugd en Crisishulp en Jeugd & Straf
32	Zie toelichting vraag 5
33	Alleen voor bovenregionale jeugszorg.
34	Alleen voor de duurdere taken
35	Het gaat om jeugdbescherming en jeugdreclassering, de beschermingstafel, veilig Thuis, Integrale Vroeghulp en het Downteam, Jeugdzorgplus, crisisdienst Jeugd en Crisishulp en Jeugd & straf.
36	Het kan zijn dat bestuurders in 2018 kiezen om de duurdere jeugdzorgtaken middels een kosten- en risicoverevening gaan verrekenen.
37	De duurdere / risicovolle jeugdzorgtaken zijn met name Jeugdbescherming, jeugdreclassering, integrale vroeghulp, beschermingstafels, veilig thuis, Jeugdzorgplus, Crisisdienst Jeugd en Crisishulp.
38	Het gaat om Jeugdbescherming en Jeugdreclassering, de Beschermingstafel, Veilig Thuis, Integrale Vroeghulp en het Downteam, Jeugdzorgplus, Crisisdienst Jeugd en Crisishulp en Jeugd & Straf.
39	Alleen zorg op Interventieniveau 8.

c. Anders	
#	Gevraagde toelichting
40	Afhankelijk van type contract
41	zie hier boven
42	Dat geldt alleen voor de variabele kosten (niet vrij toegankelijke zorg, pgb en landelijk transitie arrangement).
43	Dit geldt alleen voor de NIEUWE taken Jeugdzorg, zoals deze in 2015 naar de gemeenten zijn door gedecentraliseerd.
44	Voor het overgrote deel (waaronder de 'duurdere' taken) is sprake van risicoverevening, daarnaast (beperkt) lokaal budget.
45	Om te voorkomen dat er discussie ontstaat over wat dure zorg is, is gekozen voor verevening mbt ZIN en PGB.
46	voor de vaste afspraken geldt een verdeling o.b.v. verdeelsleutel. M.b.t. openeinderegeling is er wel een risicoverdeling.
47	Kosten en risicoverevening vindt plaat mbt Landelijke transitie arrangementen jeugd (Lta). Hierover zijn regionale afspraken met de gemeenten van de Westelijke Mijnstreek gemaakt t.a.v. monitoring en afrekening. Dit hoeven niet per definitie de duurdere jeugdzorgtaken te zijn.
48	1. Er is een samenwerking met de Land van Cuijk gemeenten voor regionale/gemeentelijke taken, waarbij volledige solidariteit is afgesproken. 2. Voor de bovengemeentelijke taken is een aparte regeling getroffen met een andere verdeling van de lasten. Binnen het Land van Cuijk is nog niet besloten op welke wijze kosten- en risicoverevening plaatsheeft, van de afwijkingen op de bovengemeentelijke taken
49	Bij contracten voor verblijfszorg met een vaste budgetafpraak.
50	Alles behalve uitvoeringskosten, lokaal maatwerk en PGB.
51	Geldt voor de algemene Jeugdzorgtaken zoals Veilig Thuis
52	Bij contracten voor verblijfszorg met een vaste budgetafpraak.
53	Beïnvloedbare kosten.
54	Voor jeugdzorgplus en het landelijk transitie arrangement wordt binnen de Westelijk Mijnstreek risico verevening gebruikt. Zorg in Natura wordt uitgevoerd door de centrum gemeente Maastricht. De kosten die gemaakt worden voor inkoop en financiële administratie worden gedragen naar rato door de 18 deelnemende gemeenten.
55	Zie 5.
56	Solidair op alle zorgtaken, behalve de kosten jeugdteams.
57	Er is sprake van een samenwerkingsverband die taken verzorgt in de voorwaardescheppende sfeer en niet in de verstrekking van de voorzieningen.
58	Voor de vaste afspraken geldt een verdeling op basis van een verdeelsleutel. Met betrekking tot open einderegeling is er wel een risicoverevening.
59	Er is sprake van een samenwerkingsverband die taken verzorgt in de voorwaardescheppende sfeer en niet in de verstrekking van de voorzieningen.
60	Zie antwoord en toelichting vraag 5
61	Geldt met name voor de zaken die we regionaal inkopen.
62	Solidair op alle zorgtaken, behalve de kosten jeugdteams.
63	Solidair op alle zorgtaken, behalve de kosten jeugdteams.
64	Binnen Brabant Noordoost is er een kosten- en risicoverevening voor de duurdere/risicovolle jeugdzorgtaken. Binnen Land van Cuijk is de solidariteit nog onderwerp van discussie.
65	Solidair op alle zorgtaken, behalve de kosten jeugdteams.
66	Is op dit moment het onderwerp van gesprek.
67	Zie vraag 5
68	Solidair op alle zorgtaken, behalve de kosten jeugdteams.
69	Dat geldt voor (boven) regionaal afgestemde jeugdtaken, waarbij gemeenten evenredig bijdragen.
70	Dat geldt voor (boven) regionaal afgestemde jeugdtaken, waarbij gemeenten evenredig bijdragen.
71	Dat geldt voor (boven) regionaal afgestemde jeugdtaken, waarbij gemeenten evenredig bijdragen.
72	Ze gelden voor contracten Zorg in natura en PGB.
73	zie antwoord en toelichting op vraag 5.

Vraag 7.

Hoe zijn de afspraken tussen de samenwerkende gemeenten over kosten- en risicoverevening voor jeugdzorgtaken vastgelegd?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ De afspraken zijn contractueel vastgelegd (ondertekende overeenkomst)	21%	33
■ De afspraken zijn in een gemeenschappelijke regeling vastgelegd	30%	48
■ De afspraken zijn niet juridisch afdwingbaar vastgelegd (bijvoorbeeld een bestuurlijke afspraak, collegebesluit, raadsbesluit)	49%	79
Totaal		160

a. De afspraken zijn contractueel vastgelegd (ondertekende overeenkomst)

#	Vrijblijvende toelichting
1	De afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst
2	In de dienstverleningsovereenkomst met Holland Rijnland.
3	afspraken zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst
4	Met SEZ, Veilig Thuis en Jeugdzorgplus aanbieders enerzijds en de gemeentes anderzijds zijn de contractafspraken wel vastgelegd.
5	Alle deelnemende gemeente hebben een solidariteitsovereenkomst ondertekend.
6	Moet nog wel plaatsvinden
7	n.v.t.
8	Afdwingbaar op basis van de vastlegging in de (Zuid) Drentse samenwerkingsovereenkomst.
9	nvt

b. De afspraken zijn in een gemeenschappelijke regeling vastgelegd

#	Vrijblijvende toelichting
10	GR Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG).
11	nvt
12	mandaatbevoegdheid
13	Antwoord a en b. De afspraken zijn contractueel of in een gemeenschappelijke regeling (centrum gemeente) vastgelegd.
14	Binnen de GR Dienst Gezondheid en Jeugd is een apart organisatieonderdeel Serviceorganisatie Jeugd ZHZ opgericht.
15	Binnen de samenwerking worden alleen de uitvoeringskosten verdeeld conform de vastgestelde verdeelsleutel.
16	de afspraken liggen vast in de regionale beleidsafspraken cq. bijdrageverordeningen
17	Het relatief aandeel van de ontvangen rijksuitkering jeugdhulp t.o.v. de totale rijksuitkeringen jeugdhulp 17 ZHZ gemeenten is verdeelsleutel voor de kosten
18	Antwoord a en b. De afspraken zijn contractueel of in een gemeenschappelijke regeling (centrum gemeente) vastgelegd.
19	Behoeft geen nadere toelichting
20	GR plus bijdrageverordening.

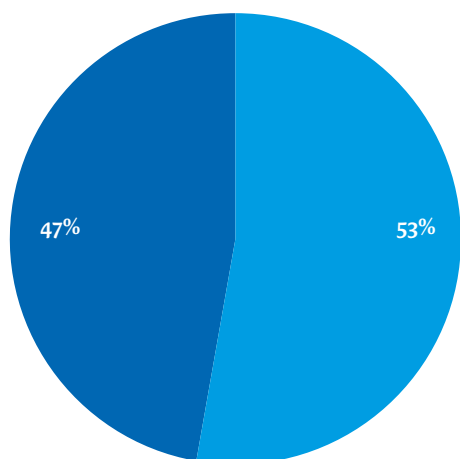
c. De afspraken zijn in een gemeenschappelijke regeling vastgelegd

#	Vrijblijvende toelichting
21	De regio West-Brabant West hanteert de systematiek van verzekeren en verrekenen. De eerste 10% boven het budget is voor eigen rekening van de gemeente. Bij meer dan 10% vindt verevening met 9 gemeenten plaats.
22	De afspraken worden opgenomen in de regionale werkbegroting en regionale notities die door de samenwerkende colleges worden vastgesteld.
23	Collegebesluit
24	Dit is geregeld via raadsbesluiten.
25	Bestuurlijke afspraak, als nadere uitwerking op de tussen de regiogemeenten afgesloten dienstverleningsovereenkomst.
26	college besluit
27	Besluitvorming wordt in regionaal portefeuillehouders overleg voorbereid en nadien bekrachtigd door college en/of raad.
28	Bestuurlijke afspraak, als nadere uitwerking op de tussen de regiogemeenten afgesloten dienstverleningsovereenkomst.
29	de afspraken zijn niet juridisch afdwingbaar vastgelegd. Hierover is door het regionale PHO besloten
30	De afspraken worden opgenomen in de regionale werkbegroting en regionale notities, die door de samenwerkende colleges worden vastgesteld.
31	Besluit is aan raad voorgelegd. Alle vier gemeenteraden hebben ingestemd.
32	Besluitvorming wordt in regionaal portefeuillehoudersoverleg voorbereid en nadien bekrachtigd door college en/of raad.
33	De afspraken worden nog voortdurend bijgesteld. De bijstellingen worden door alle deelnemende gemeente via een collegebesluit vastgelegd.
34	Deze afspraken zijn door middel van een bijdrageverordening Jeugdhulp op Zuid-Holland Zuid niveau vastgelegd.
35	Deze bestuurlijke afspraak geldt al vanaf 2015.
36	Besluitvorming wordt in regionaal portefeuillehoudersoverleg voorbereid en nadien bekrachtigd door college en/of raad.
37	Jaarlijks worden de afspraken voorgelegd aan een regionale stuurgroep van gemeentebestuurders.
38	Raadsbesluit
39	Betreft raadsbesluit.
40	Besluit is aan raad voorgelegd. Alle vier gemeenteraden van het Westerkwartier hebben ingestemd.
41	Zijn vastgelegd in een regionale nota sturing en bekostiging regio Noord-Veluwe.
42	De afspraken zijn o.b.v. van eensluitende collegebesluiten (en sommige gemeente via raadsbesluit i.v.m. mandatering).
43	In het gezamenlijk overleg tussen de portefeuillehouders sociaal domein wordt jaarlijks een besluit genomen over de toepassing van de systematiek en de bepaling van de verdeelsleutel voor het komende jaar.
44	Geen van de antwoorden is van toepassing op dit moment.

c. De afspraken zijn in een gemeenschappelijke regeling vastgelegd	
#	Vrijblijvende toelichting
45	Ook a. en b. komen voor. Bijv. Veilig Thuis bij de GGD (is momenteel in ontwikkeling) en contractuele regionale afspraken met zorgaanbieders.
46	Ook a. en b. komen voor. Bijv. Veilig Thuis bij de GGD (is momenteel in ontwikkeling) en contractuele regionale afspraken met zorgaanbieders.
47	Ook a. en b. komen voor. Bijv. Veilig Thuis bij de GGD (is momenteel in ontwikkeling) en contractuele regionale afspraken met zorgaanbieders.
48	Bestuurlijke afspraken en college besluiten
49	In het gezamenlijke overleg tussen de portefeuillehouder sociaal domein wordt jaarlijks een besluit genomen over de toepassing van deze systematiek en de bepaling van de verdeelsleutel voor het komende jaar.
50	Niet van toepassing
51	Ze zijn overeengekomen vanuit vaststelling regionaal beleidskader
52	In het gezamenlijke overleg tussen de portefeuillehouders van de gemeenten die deelnemen aan de MGR wordt jaarlijks elk jaar een besluit genomen over de toepassing van deze systematiek. Ook wordt hier de verdeelsleutel voor het komende jaar bepaald.
53	In het gezamenlijk overleg tussen de portefeuillehouders sociaal domein wordt jaarlijks een besluit genomen over de toepassing van deze systematiek en de bepaling van de verdeelsleutel voor het komende jaar.

Vraag 8.

Voor hoeveel jaar gelden de afspraken over kosten- en risicoverevening voor jeugdzorgtaken?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Voor 0-2 jaar	53%	85
■ Voor > 2 jaar	47%	75
Totaal		160

a. Voor 0-2 jaar

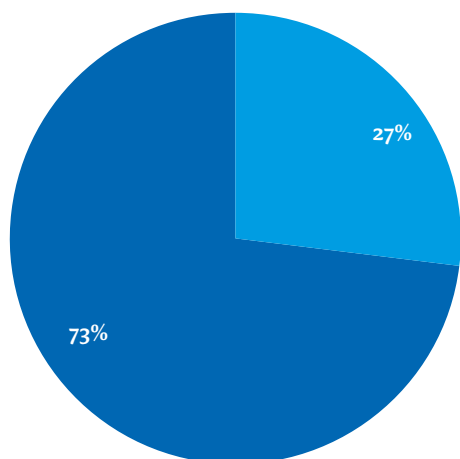
#	Vrijblijvende toelichting
1	Er wordt een andere variant onderzocht en dat is namelijk de totale solidariteit. Hierover is echter nog bestuurlijk discussie over.
2	Solidariteit is afgesproken tot en met 2019
3	De afspraken zijn afgesloten voor een periode van twee jaar met de mogelijkheid tot verlenging.
4	Geen optie a of b. Geen optie is helaas geen mogelijkheid, maar dit is bij ons nog niet formeel vastgelegd.
5	Een nieuw solidariteitsbeginsel wordt voorgelegd aan het bestuur en naar verwachting akkoord bevonden.
6	Evaluatie vindt plaats na 2 jaar of de regeling wordt voortgezet en in welke vorm dat dan is.
7	Het is in ons belang om lange termijn afspraken te maken
8	Met het oog op de a.s. fusie is bewust voor een korte periode gekozen.
9	zie de toelichting bij vraag 5
10	Zie vraag 7
11	voor 2018 en 2019
12	Alleen in 2018.
13	Voorlopig
14	Afhankelijk van de evaluatie begin 2018.
15	De huidige dienstverleningsovereenkomst tussen gemeenten en Holland Rijnland is nog t/m 2018 van kracht, met een optie tot 2 jaar verlenging. Uiterlijk het 2e kwartaal van 2018 wordt een besluit genomen over eventuele verlenging t/m 2020.
16	"2017 is nog obv van verevening 2018 nog niet bekend"
17	De afspraken zijn geldig van 2015 tot 2018. Vanaf 2018 wordt overgestapt naar het profijtbeginsel.
18	n.v.t.

a. Voor 0-2 jaar	
#	Vrijblijvende toelichting
19	Zie hierboven. 2018 is nog niet bekend.
20	de afspraken golden voor 2015-2017, en zijn nu met twee jaar verlengd, dus in ieder geval tot en met 2019.
21	Geen van de antwoorden is van toepassing op dit moment.
22	Deze liggen vast tot aan 2019.
23	Vooralsnog enkel 2015 en 2016

b. Voor > 2 jaar	
#	Vrijblijvende toelichting
24	De afspraken over kosten- en risicoverevening staan op dit moment wel ter discussie.
25	De afspraken zijn in een gemeenschappelijke regeling vastgelegd (zie ook antwoord vraag 5) en het gaat hier om een afspraak voor onbepaalde tijd.
26	huidige afspraken gelden vanaf 2015
27	Afspraken gelden voor 2 jaar
28	De gemeenschappelijke regeling loopt van 2015 tot en met 2018
29	2015, 2016 en 2017
30	Op basis van monitoring medio 2018 de financiële solidariteit te evalueren en op basis daarvan een principebesluit te nemen voor de jaren 2019- 2020;
31	Geen nadere toelichting.
32	Onlangs is tussen regiogemeenten een nieuwe dienstverleningsovereenkomst gesloten voor 2018-2021
33	De afspraak gold voor 2015 en 2016 en is verlengd met 2 jaar.
34	NB Verschilt per onderwerp: voor Jeugdzorg Plus geldt meer dan 2 jaar, voor Veilig Thuis en Spoedeisende Zorg geldt 1 jaar.
35	Onlangs tussen regiogemeenten een nieuwe dienstverleningsovereenkomst gesloten voor 2018-2021.
36	De afspraak gold voor 2 jaar, voor 2015 en 2016. Door de 3 raden van de ijmondgemeenten is ingestemd met deze regeling. Deze afspraak is verlengd met 2 jaar , voor 2017 en 2018.
37	Huidige afspraken gelden vanaf 2015.
38	2018-2020
39	Deze bestuurlijke afspraak loopt stilzwijgend door.
40	Voor de periode 2018-2020
41	in ieder geval van 2015 t/m 2018
42	2-tal gemeenschappelijke regelingen
43	Meest wordt geen tijd bepaald.
44	Meest wordt geen tijd bepaald.
45	Meest wordt geen tijd bepaald.
46	niet van toepassing
47	Het onlangs vastgestelde koersdocument (met afspraken over solidariteit en risico- en kostenverevening) omvat een meerjarenperspectief zonder einddatum met een ijkmoment over 3 jaar om te voorkomen dat deze verouderd. Het huidige koersdocument loopt eind 2017 af.
48	Zolang de decentralisatie-uitkering blijft bestaan

Vraag 9.

Zijn er over 2016 gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente samenwerkt op het gebied van de 3 nieuwe decentralisatietaken die te kampen hadden met financiële tekorten na inzet van reserves?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja	27%	91
■ Nee	73%	246
Totaal		337

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
1	Op het gebied van Jeugd was er in 2016 een tekort van € 716.000.
2	Op het gebied van Jeugd was er in 2016 een tekort van € 646.000,-.
3	Participatie werkdeel had GR een tekort van 1,2 miljoen
4	Participatiewet: gemeenschappelijke regeling WSW.
5	Participatiewet: gemeenschappelijke regeling WSW
6	Het sub domein Pwet.
7	Pwet : er zijn twee gemeenschappelijke samenwerkingsverbanden (WVS en ISD), die te kampen hebben met tekorten indien de opgelegde taakstellingen niet worden behaald of de herstructurering niet het beoogd effect heeft. Daarnaast komt beschermd wonen vanaf 2020 vanuit het centrumgemeente mogelijk naar de afzonderlijke gemeenten. Hierin worden voor onze regio op basis van de laatste ook forse tekorten verwacht.
8	De uitvoering van de participatiewet (inkomensondersteuning). Daarnaast ontstaat vanaf 2017/2018 tekort in jeugdzorg.
9	Gemeenten hebben een hogere bijdrage (in het tekort) verstrekt.
10	Op het gebied van de Participatiewet wordt in GR samengewerkt, namelijk de Gemeenschappelijke Regeling Werk en Inkomen Lekstroom (WIL).
11	Het Werkvoorzieningschap WVS Groep en Het Werkplein Hart van West-Brabant ihkv participatiewet.
12	Dethon
13	jeugd en Pwet
14	Gemeenschappelijke regeling WOZL
15	Gr Vixia inzake Wsw (participatie)
16	Jeugdzorg en Sociale werkvoorziening
17	Op het product jeugd kwam de gemeente Oostzaan in 2016 een bedrag van € 257.000,- tekort.
18	Jeugd

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
19	Voor uitvoering van de participatiewet wordt gebruikt gemaakt van Senzer (Gemeenschappelijke regeling)
20	P-wet (betreft deel oud WSW)
21	Ja, in het kader van de jeugdzorg. Voor 2016 waren de kosten jeugdzorg hoger dan verwacht en hebben alle gemeenten uit onze regio volgens vereveningssystematiek moeten bijdragen aan het regionale tekort. Indien er een overschot zou zijn geweest wordt dit volgens afspraak ook terugbetaald aan de gemeenten. Vanaf 2017 is de regionale verevening er af gegaan en worden de kosten volgens het profijtbeginsel verantwoord.
22	Ja, in het kader van de jeugdzorg. Voor 2016 waren de kosten jeugdzorg hoger dan verwacht en hebben alle gemeenten uit onze regio volgens vereveningssystematiek moeten bijdragen aan het regionale tekort. Indien er een overschot zou zijn geweest wordt dit volgens afspraak ook terugbetaald aan de gemeenten. Vanaf 2017 is de regionale verevening er af gegaan en worden de kosten volgens het profijtbeginsel verantwoord.
23	Centrumregeling Inkoop jeugd
24	De RIGG op Jeugdzorg.
25	Voor wat betreft de participatie komt de GR steeds verder in de problemen en stijgen de gemeentelijke bijdragen. Dit is onze enige GR binnen de 3D's.
26	Voor wat betreft de Participatiewet het Regionaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort (RWA)
27	Terkorten op subdomein Jeugd.
28	We maken deel uit van een GR op gebied van de W.S.W. Het WSW-deel van de integratie-uitkering Participatie wordt in zijn geheel doorgesluisd naar de GR, maar er resteert vervolgens een exploitatietekort waarin wij bijdragen.
29	Bij de GGD die het onderwerp Veilig Thuis uitvoert zijn tekorten ontstaan.
30	Dit betreft vooral de uitvoering van de Pwet.
31	Op de p-wet. Jeugd en WMO zit niet in een GR.
32	Uitvoeringsorganisatie uitvoering oude WSW.
33	WSW (onderdeel Participatie) en BVO Jeugdzorg (onderdeel Jeugd).
34	Deze zijn ten laste gelegd van de gemeentelijke reserves (sociaal domein). Jeugd: GR / centrumgemeente Maastricht inkoop jeugdzorg regio Zuid-Limburg. Pwet: GR ISD BOL en GR Werkvoorzieningsschap OZ Limburg. WMO: geen financieel tekort.
35	uitvoering voormalig Wsw
36	Centrumregeling Inkoop Jeugdzorg Zuid-Limburg. De GR is een inkoopregeling (centrumgemeentenconstructie) en kamt niet met de problemen maar de afzonderlijke gemeenten. De inkoopregeling is geen zelfstandige rechtspersoon met eigen begroting en rekening.
37	OZIT/Samen14, de veertien Twentse gemeenten die samenwerken op het gebied van zorg en jeugdhulp.
38	Dit geldt in 2016 alleen voor GR Permar, de sociale werkvoorziening van de gemeenten Barneveld, Ede, Renkum, Scherpenzeel, Wageningen. Het tekort van de GR is opgevangen door een extra bijdrage van de deelnemende gemeenten. Inmiddels is besloten tot opheffing van de GR. De financiële afwikkeling daarvan en opbouw van een lokale sociale werkvoorziening is op basis van de meest recente plannen volledig opgenomen in de meerjarenbegroting.
39	De GR WAA heeft de opdracht om burgers van de gemeenten Venlo, Beesel en Bergen met een WSW-indicatie (arbeidsbeperking) passend werk te bieden. Doel daarbij is de medewerkers zo regulier mogelijk te laten werken. Deze GR is, ook na de inzet van eigen reserves, verlieslatend.
40	Dat betreft de GR Orionis Walcheren. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving, schuldhulpverlening en het minimabeleid op Walcheren (gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen).
41	Participatiewet
42	IJmondWerk! voert de werkzaamheden uit voor de participatiewet en heeft een niet-sluitende begroting aangeleverd waardoor de deelnemende gemeentes in 2021 deze instantie financieel gaat ondersteunen.
43	Tekort op participatiewet
44	Zowel bij de P-wet als jeugd
45	Participatiewet.
46	op alle 3 de subdomeinen. Participatiewet en WMO bij de Sociale Dienst Drechtsteden Jeugdwet bij Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
47	Zoals aangegeven wordt in de Twentse wmo en jeugd samenwerking niet verevend/ verrekend. Wel wordt voor uitvoering van de SW gewerkt binnen een GR (Soweco)
48	Voor de WSW de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Zuid-Kennemerland (Paswerk)
49	Pwet
50	Tekort op Pwet
51	Pwet
52	Participatie: WVS en Werkplein.
53	In 2016 was er een tekort op de Jeugdzorg (waarvoor de GR Jeugdzorg IJsselland taken uitvoert). De gemeente Deventer heeft dit tekort in 2016 weten op te vangen met voordelen binnen de WMO in combinatie met een bijdrage uit de algemene middelen.
54	Dat geldt uitsluitend voor de Jeugdzorg. Het nadeel voor onze gemeente werd voornamelijk veroorzaakt door de toen nog geldende afgesproken solidariteit. Dat tekort kon worden opgevangen binnen de bestemmingsreserve sociaal domein.
55	Jeugd en de P-wet (Sw bedrijf) Tekorten worden naar rato verdeeld over deelnemende gemeenten.
56	Pwet via de MGR (regio Nijmegen)
57	De samenwerking op het gebied van de WSW, GR DSW (Participatie, WSW oud beschut). Tekorten vroegen om aanvullende gemeentelijke bijdragen. Bij jeugd is de inkoop en de factuur controle aan de hand van het berichtenverkeer ondergebracht in de GR H10 Inkoopbureau. Tekorten vroegen om aanvullende gemeentelijke bijdragen.
58	Dit betreft het werkvoorzieningschap Wedeka (participatie). De gemeente heeft een bijdrage in het exploitatietekort betaald.
59	Aan het SW-bedrijf wordt jaarlijks extra gesubsidieerd (dus bovenop de rijksvergoeding). Voor Beek rond de half miljoen jaarlijks.
60	Geldt voor Drechtwerk (Participatiewet) en de Serviceorganisatie Jeugd (jeugdwet). Gedurende het jaar vindt meermaals via het gebruikelijke plannings- en controle instrumentarium bijsturing plaats en is door de gemeente financieel geanticipeerd op (mogelijke) financiële tekorten (zie ook beantwoording volgende vragen).
61	Hierbij gaat om het Soweco, actief in het kader van de WSW. De tekorten uit de BBV begroting van Soweco zijn opgenomen in de gemeentelijke begroting.
62	Participatiewet
63	Regio Twente bestuurscie OZJT met een beperkte eigen staf en begroting. AMHK/veiligthuis met eigen begroting. Geen tekorten.
64	Participatiewet (Presikhaaf bedrijven). Niet na inzet reserves.
65	Gemeenschappelijke regeling Novatec (Participatie). De tekorten zijn neergelegd bij de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal SE's. Zuidhorn heeft dit tekort vanuit algemene middelen gedekt (niet t.l.v. integratie-uitkering sociaal domein)
66	GR Novatec (participatie) De tekorten zijn neergelegd bij de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal SE's. Marum heeft het tekort vanuit het sociaal domein gedekt.
67	Ja tekorten in de jeugdzorg, maar de GR heeft geen eigen reserve, dit komt tlv de gemeentelijke reserve.
68	Binnen de uitvoering van de WSW is er een substantieel tekort geweest bij Permar WS (Werkvoorzieningschap). Dit tekort is aangevuld door de deelnemende gemeenten.
69	De service organisatie jeugd (onderdeel GR DG&J) heeft geen reserve(s) en het nadeel over 2016 is in rekening gebracht bij de 17 deelnemende gemeenten. Ook voor Participatiewet was er over 2016 een tekort, welke na verrekening van een deel van de reserve in rekening is gebracht bij de gemeenten.
70	De GR Orionis voert voor de drie Walcherse gemeenten de Participatiewet uit. Orionis kampt met tekorten op de uitvoering van de vml. WSW. Daarnaast kampt Orionis met grote tekorten op de uitvoering van de BUIG.
71	Pwet: de uitvoering van de sociale werkvoorziening gebeurt via een GR
72	Gemeente Veere werkt samen met Gemeente Vlissingen en Middelburg in de Gemeenschappelijke Regeling Orionis welke voor de drie gemeenten de werkzaamheden in de participatiewet uitvoert. De te korten in deze Gemeenschappelijke Regeling zijn opgelost door het betalen van een extra gemeentelijke bijdrage.
73	Dit betreft jeugd.
74	Voor de Pwet onderdeel Wsw

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
75	Participatiewet
76	De GR'en die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de P-wet hadden een tekort. Recentelijk is de vaste bijdrage aan deze GR'en in de gemeentelijke begroting verhoogd.
77	GR voor uitvoering van de Participatiewet: FermWerk
78	Er wordt samengewerkt bij het Sociaal Domein Fryslân op de drie onderdelen. SDF een centrumregeling en geen formele GR. Elke gemeente is verantwoordelijk voor het eigen resultaat. Het SDF beheert geen programmabudgetten.
79	Pwet
80	Dit betreft de WSW-organisatie. Deze heeft grote tekorten, maar kan dit nog ongeveer 2 a 3 jaar vanuit reserves opvangen.
81	Jeugd is samenwerking van 18 gemeenten via centrumgemeente Maastricht en heeft hoge tekorten. Voor WOZL (oud-wsw uitvoering) geldt hetzelfde.
82	Baanbrekers die participatiewet uitvoert.
83	Binnen de WSW (EMCO) is er sprake van een tekort. Dit tekort wordt betaald door de drie deelnemende gemeenten. Het aandeel van de gemeente Emmen in dit tekort is ruim 80%. Tekort wordt ten laste van de algemene middelen gebracht. Voor een deel van het tekort wordt de reserve sociaal domein ingezet.
84	Zowel voor Jeugd als Wmo wordt samengewerkt in een gemeenschappelijke regeling. Er is sprake van profijtbeginsel, zodat elke gemeente de eigen kosten betaalt. De werkelijke lasten binnen het subdomein jeugd waren over 2016 fors hoger dan het budget.
85	We werken onder een gemeenschappelijke regeling samen op het gebied van de Jeugdhulp, waar in 2016 na verevening een tekort gemeld is.
86	In 2016 is er een tekort bij het sub-domein participatie.
87	Ja, de jeugdzorg had een tekort op de rekening en deze is bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht. De verwachting voor 2017 is hetzelfde!
88	transitie participatie
89	jeugd en participatie
90	sociaal domein is ondergebracht in Servicecentrum MER Jeugd wordt uitgevoerd op Midden-Limburgse schaal met Roermond als centrumgemeente
91	Met name gericht op inkoop en CLM

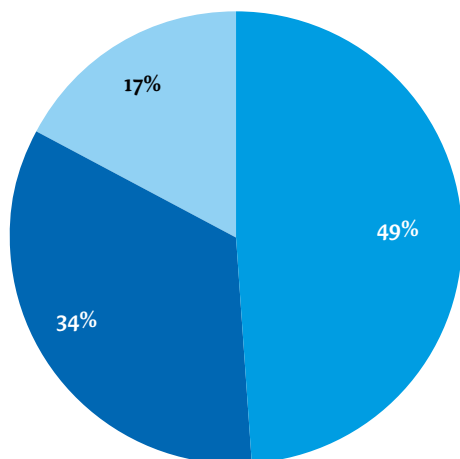
b. Nee	
#	Vrijblijvende toelichting
92	toelichting b: over 2016 is dit niet aan de orde geweest. Voor de nabije toekomst wordt hierin een kanteling voorzien - P-wet.
93	Jeugd BNO (Den Bosch) had tekorten, dit is via een verhoogde bijdrage vanuit de deelnemende gemeenten ondervangen.
94	Jeugd BNO (Den Bosch) had tekorten, dit is via een verhoogde bijdrage vanuit de deelnemende gemeenten ondervangen.
95	Jeugd BNO (Den Bosch) had tekorten, dit is via een verhoogde bijdrage vanuit de deelnemende gemeenten ondervangen.
96	De gemeenschappelijke regelingen hebben geen tekorten. Eventuele tekorten komen via de gemeentelijke bijdragen bij de gemeenten terecht. Zie verder vraag 12 en vraag 14.
97	Er vindt volledige afrekening van de kosten plaats met de deelnemers.
98	De GR IJsselmeergroep is onze GR voor de Wsw, deze had een positief resultaat in 2016. Het andere samenwerkingsverband (vraag is of dit formeel een GR is) is de gezamenlijke inkoop van jeugdhulp, maar daar is feitelijk iedereen zelf risicodragend in. Deze GR heeft dan ook geen reserve.
99	Geen sprake van GR.
100	geen
101	NVT
102	Geen gemeenschappelijke regeling voor inkoop jeugd en wmo. Gastheerschap. Wel tekort op Jeugd. Participatie wel GR met RWA/Amfors sociale werkvoorziening. Daar wel extra Bijdrage van gemeente nodig. Zorgadministratie wel GR met BBS miv 1-1-2017
103	Voor zover bekend geen financiële tekorten NA inzet van reserves.

b. Nee	
#	Vrijblijvende toelichting
104	WMO en jeugd in eigen uitvoer. Participatiewet deel WSW bij Noorderkwartier. Deze organisatie heeft geen tekorten.
105	In 2016 waren we via een GR aangesloten bij de IASZ. Een samenwerkingsverband met de gemeenten Bloemendaal en Heemstede
106	Op dit punt nemen we niet deel aan GR's. Alleen een GR "light" maar van daaruit wordt alleen een PL gefinancierd.
107	Binnen onderdeel Jeugd was een tekeort, welke echter aangevuld is vanuit de reserve sociaal domein
108	Geen nadere toelichting.
109	
110	Voor het domein Participatie wordt samengewerkt in een gemeenschappelijke regeling. Deze hadden in 2016 geen financieel tekort na inzet van reserves.
111	De WSD is de GR voor Participatie (de WSW middelen vanuit het rijk worden doorbetaald aan de WSD). Voor de Wmo en Jeugd is er geen GR.
112	De gemeenschappelijke regelingen hebben betrekking op oude taken. Hierbij valt te denken aan Wet sociale werkvoorziening, groepsvervoer en schuldhulpverlening.
113	Op de (regionale) Jeugdzorg was er weliswaar sprake van een fors tekort, maar dit werd gedekt door extra bijdragen van de deelnemende gemeenten (die dit weer dekten uit hun reserves Sociaal Domein)
114	samenwerking in Werkzaam op P-wet, gestart vanaf 2016.
115	Er zijn wel tekorten geweest bij de uitvoering van de SW/participatie en het inkomensdeel, maar deze zijn aangezuiverd door de deelnemende gemeenten.
116	IJmondWerkt! Voert de werkzaamheden uit voor de participatiewet. IJmondWerkt! heeft een niet sluitende begroting aangeleverd waardoor de deelnemende gemeentes in 2020 deze instantie financieel gaan ondersteunen.
117	De WSD is de GR voor Participatie (de WSW middelen vanuit het rijk worden doorbetaald aan de WSD). Voor de Wmo en Jeugd is er geen GR.
118	Over 2016 nog niet. Echter de uitvoering van Veilig thuis gebeurd door de regionale GGD. Deze uitvoering valt de komende jaren fors duurder uit. Gemeenten hebben hun bijdrage moeten verhogen.
119	Tekorten op de uitvoering participatiewet (SW-deel) worden door de deelnemende gemeenten gedekt. De GMR heeft dan ook geen reserves.
120	De WSD is de GR voor Participatie (de WSW middelen vanuit het rijk worden doorbetaald aan de WSD). Voor de Wmo en Jeugd is er geen GR.
121	N.v.t.
122	Gemeenschappelijke regelingen hadden te maken met financiële tekorten. Maar na inzet van de reserves uit 2015 niet meer.
123	nee
124	n.v.t.
125	Voor de jeugdwet heeft de gemeente een GR.
126	nvt
127	Nee; dat kan in feite ook niet; eventuele tekorten worden bij gemeenten opgehaald. Over 2016 kende de Sociale Dienst (en dus de gemeenten) wel een flink tekort op de bijstandsuitkeringen (BUIG-budget).
128	Voor zover bekend geen financiële tekorten NA inzet van reserves.
129	In 2016 was sprake van overschotten.
130	Niet van toepassing.
131	Behoeft geen nadere toelichting
132	GR is n.v.t.
133	De GR Sallcon voert taken uit voor het onderdeel participatie, de voormalige WSW, en kent geen tekort in 2016.
134	Dit heeft zich niet voorgedaan.
135	Evt. tekorten zijn aangevuld door bijdragen van de deelnemende gemeenten.
136	Er is samenwerking op contractbeheer (OZJT)
137	We werken via de GR regio Gooi & Vechtstreek samen op het gebied van beleidsvorming, inkoop, Veilig Thuis, maar er waren geen tekorten binnen de GR.

b. Nee	
#	Vrijblijvende toelichting
138	Geen verdere toelichting noodzakelijk.
139	niet van toepassing
140	Gemeente Zwartewaterland werkt momenteel alleen voor Jeugdhulp samen in een BVO constructie. Deze GR heeft op basis van de huidige verwachtingen nu en in de toekomst niet te kampen met financiële tekorten.
141	Over 2016 en 2017 geen tekorten. Wel is de verwachting voor jeugd in 2018 een tekort.
142	Geen tekorten, zowel Jeugd als Beschermd Wonen kenden overschotten.

Vraag 10.

Kwantificeert uw gemeente de afzonderlijke decentralisatierisico's? Zo ja, de twee grootste decentralisatierisico's vermelden onder toelichting.

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja	49%	165
■ Nee	34%	115
■ Anders	17%	57
Totaal		337

a. Ja

#	Gevraagde toelichting
1	Bron: begroting 2018, gemeente Zeewolde: Gemeentelijk aandeel in het algemene ondernemings-risico IJsselmeergroep Het aandeel in het vermogen van de gemeenschappelijke regeling en het beschikbare aantal arbeidsplaatsen voor de gemeente Zeewolde is beperkt. Ongeacht welke sleutel van toepassing is, is het aandeel voor Zeewolde, relatief gezien, beperkt. Kans: Laag Omvang: Beperkt Omvang algemene uitkering uit het gemeentefonds In de MJB 2018 - 2021 is het budget algemene uitkering uit het Gemeentefonds, inclusief de integratie uitkering voor het Sociaal Domein, gebaseerd op de mei circulaire 2017. Als gevolg van het demissionaire kabinet is deze circulaire toekomstgericht beleidsarm. Na beëdiging van het (nieuwe) kabinet zal dit naar verwachting de nodige financiële wijzigingen op de rijksbegroting en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds met zich mee brengen. Budget neutraliteit van de baten en lasten in het kader de decentralisatie van het Sociaal Domein wordt bereikt door een eventuele bijdrage aan de exploitatie uit de bestemmingsreserve. Door het werkveld worden de komende tijd voorstellen uitgewerkt om tot een afstemming te komen van de uitgaven op de te ontvangen rijksbijdrage.
2	In de risicoparagraaf zijn de risico's transitiebreed opgenomen. Voor Jeugdhulp is een risico dat de uitvoering van beleid niet de gewenste resultaten oplevert of ongewenste resultaten oplevert. Wij hebben het beleid niet in beton vastgelegd en zijn bereid, op basis van praktijk, tussentijds bij te stellen. Een tweede risico is dat een hulpaanbieder failliet zou kunnen gaan. Wij spreiden dit risico door te sturen op een breed palet aan aanbieders.
3	De risico's worden in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting opgenomen en gekwantificeerd. Wordt opgenomen als risico Sociaal domein (Jeugdwet, WMO en P-wet). De Jeugdwet heeft hiervan momenteel het hoogste risico.
4	De risico's worden in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting opgenomen en gekwantificeerd. Wordt opgenomen als risico Sociaal domein (Jeugdwet, WMO en P-wet). De Jeugdwet heeft hiervan momenteel het hoogste risico.
5	De risico's worden in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting opgenomen en gekwantificeerd. Wordt opgenomen als risico Sociaal domein (Jeugdwet, WMO en P-wet). De Jeugdwet heeft hiervan momenteel het hoogste risico.
6	1. De gemeenschappelijke regeling ISD Bollenstreek heeft geen eigen middelen om de risico's die in haar eigen risicoprofiel zijn opgenomen, op te vangen. 2. De tekorten voor de open einde regelingen vallen hoger uit dan begroot.

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
7	De 2 grootste risico's zijn. Hoger dan verwachte zorgvraag op het gebied van WMO. Hoger dan verwacht aantal bijstandsuitkeringen. Onze ramingen zijn reeds hoger dan de doeluitkering. Echter zit er nog ruimte tussen het geraamde "te kort" en de 7,5% eigen risico.
8	Budgetoverschrijding op Jeugdzorg Open-einde regelingen
9	1) De vraag naar (kosten van) zorg/ondersteuning overstijgt het budget (WMO, Jeugd). 2) Loonkosten van de zittende Wsw-ers drukken onevenredig op het totale P-budget (Participatie). Toelichting op 2 bovenstaande risico's zijn terug te vinden op pagina 74,75 van de programmabegroting 2018.
10	1) De vraag naar (kosten van) zorg/ondersteuning overstijgt het budget (WMO, Jeugd). 2) Loonkosten van de zittende Wsw-ers drukken onevenredig op het totale P-budget (Participatie). Toelichting op 2 bovenstaande risico's zijn terug te vinden op pagina 65,66 van de programmabegroting 2018.
11	Voor Wmo en Jeugdzorg zijn de volgende twee decentralisatierisico's apart opgenomen bij de bepaling van de weerstandscapaciteit: Sociaal Domeininkomsten algemene uitkering 5.200.000 5,0% 260.000 60% 156.000 Sociaal domein uitgaven 5.200.000 10,0% 520.000 60% 312.000
12	Jeugdhulp
13	1. structureel onvoldoende budget jeugdzorg € 2,5 mln. 2. structureel onvoldoende budget Wmo lokaal € 2,5 mln.
14	Onvoldoende inzicht op de daadwerkelijke hulp die gevraagd en geboden wordt
15	Ons gemeentelijk jaarbudget 2018 voor jeugdzorg is € 79.000. In 2015 hadden we korte tijd één cliënt die alle denkbare zorg nodig had en op jaarbasis meer dan € 100.000 zou kosten. Het hebben van 1 dergelijke cliënt gaat ons jaarbudget te boven en vormt het grootste financiële risico voor onze gemeente.
16	Opgenomen in de begroting (paragraaf weerstandsvermogen): <ul style="list-style-type: none"> • mogelijke toename uitgaven BUIG/bijzondere bijstand; • hogere bijdrage organisatiekosten ISD; • hogere uitgaven WMO voorzieningen i.v.m. groei zorgvraag; • jeugdzorg i.v.m. weinig ervaringscijfers en een nieuw facturatiesystematiek. Niet opgenomen in de begroting maar wel later bekend: <ul style="list-style-type: none"> • tekorten Beschermd Wonen regio
17	1. Jeugd: Door open eindfinanciering en een onvolledig beeld van de (toekomstige) uitgaven is het budget Jeugd mogelijk niet toereikend en moeilijk beheersbaar. 2. Rijksbijdrage Participatie is ontoereikend om bijstandsuitkeringen van te betalen.
18	1. Uitkeringen BUIG 2. Open einde karakter van de verschillende zorgvoorzieningen
19	1. Risico van 20% op het totaal van het Sociaal Domein, in totaal € 552.571. 2. Risico van open-einde regelingen SZW: € 300.000 3. Risico op kwijtscheldingen buig: € 30.000
20	€ 270.000 ihkv jeugdzorgkosten (bron begroting 2018)
21	Bedwingen kosten maatwerkvoorzieningen jeugd en sociale werkvoorziening.
22	1. Onvoldoende rijksbudget om benodigde aanbod voor zorg/ondersteuning te realiseren 2. Uitvoering door de Dienst SoZaWe NW Fryslân
23	Ja het is benoemd in de paragraaf Weerstandsbeheersing en risicobeheersing. Echter voor Wmo, jeugdwet en participatie is geen bedrag opgenomen, omdat gemeente Purmerend een bestemmingsreserve heeft gevormd ter beheersing van de risico's in het sociaal domein.
24	Jeugd en Wmo

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
25	<p>Wmo Vught heeft, met zijn demografische opbouw, veel inwoners die in aanmerking komen voor maatschappelijke ondersteuning. Een financieel risico is er vooral bij de individuele Wmo-voorzieningen als er meer mensen dan begroot een beroep doen op deze voorzieningen of als er sprake is van meerdere dure woningaanpassingen in enig jaar. Wij hebben in het kader van het realistischer begroten de budgetten strakker getrokken. In combinatie met het langer thuis wonen van mensen met een hulpvraag houdt dit tegelijkertijd een hoger risico in bij open einde regelingen.</p> <p>Participatie wet De gemeente is verantwoordelijk voor het verstrekken, beheren en verhalen van bijstand aan personen die niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien en het bevorderen van (her)intrede op de arbeidsmarkt van bijstandsgerechtigden. De gemeente ontvangt subsidie van het Rijk voor de uitvoering van deze taken. Op basis van de macro-economische omstandigheden blijft een toename in het aantal bijstandsgerechtigden een risico. De nieuwe doelgroepen (statushouders, schoolverlaters VSO en Praktijkonderwijs door het afschaffen van de Wajong regeling) blijken een moeilijker plaatsbare doelgroep</p>
26	Voor Participatie zijn de risico's gekwantificeerd (middels MGR). Per gemeente is het aandeel in deze risico's vervolgens als één bedrag berekend. Er is een risico van € 200.000 opgenomen voor onvoorziene zorg kosten Wmo en Jeugd. Ons grootste risico is de geringe omvang van ons cliëntenbestand. Eén onvoorziene dure client heeft daardoor een relatief groot effect op de hoogte van de zorgkosten.
27	In het vernieuwde jeugdinstel dat vanaf 2018 geldt worden budgetplafonds losgelaten. Dit kan leiden tot een hoger volume bij specialistische zorgaanbieders. De vraag naar jeugdhulpverlening blijft doorgroeien ondanks de inzet van Jeugdteams die zouden moeten leiden tot gerichte inzet van specialistische jeugdhulp. Bijvoorbeeld kortere trajecten, minder intramuraal (met kortere doorlooptijd) en minder doorverwijzing naar specialistische zorg.
28	Participatiewet (m.n. WSW-bedrijf) en open eind regeling Jeugdzorg
29	<ul style="list-style-type: none"> • Wijziging in verdeelmaatstaven pakt negatief uit voor de gemeente. • Het lukt ons onvoldoende om betrouwbare kostenopstellingen te maken.
30	<ul style="list-style-type: none"> • Wijziging in verdeelmaatstaven pakt negatief uit voor de gemeente. • Het lukt ons onvoldoende om betrouwbare kostenopstellingen te maken.
31	Participatiewet en Jeugdhulp
32	<ol style="list-style-type: none"> 1. Risico van 20% op het totaal van het Sociaal Domein, in totaal € 611.800 2. Risico van open-einde regelingen SZW: € 300.000
33	Zorgaanbieders Jeugd en WMO. Hiervoor is achtervang aanwezig in de vorm van een reserve van € 1.200.000,- (huidige stand).
34	Zie begroting 2018 en jaarrekening 2016.
35	De grootste risico's vormen de Jeugdzorg en de WSW
36	De WMO en de Jeugdhulp zijn de grootste risico's.
37	Als risico is benoemt de onverwachte tekorten en besparingen, dit risico is meegenomen in het weerstandsvermogen.
38	Mogelijk tekort op de jeugdzorg. BUIG middelen ontoereikend. WMO middelen ontoereikend
39	Aantallen jeugdhulptrajecten onzeker lagere rijksbijdrage inkomensdeel
40	Bij de Participatie hebben we het risico van de toename van het aantal uitkeringsgerechtigden benoemd.
41	<ol style="list-style-type: none"> 1. De vraag naar specialistische jeugdzorg is groter dan het beschikbare budget: € 500.000 2. Ontvangen Buig-middelen zijn niet toereikend om uitkeringen te betalen: € 279.000
42	voor de eerste jaren waren er afzonderlijke reserve "zachte landing 3D" ingericht. Die reserve van 9 miljoen is nu leeg. Risico is nu meegenomen in het weerstandsvermogen van de concernreserve
43	<ol style="list-style-type: none"> 1. Participatiewet Door onzekerheid over het aantal uitkeringsgerechtigden en de Rijksbezuinigingen loopt de gemeente een financieel risico. Met de begroting 2016 is uitgegaan van een reductie van het aantal uitkeringsgerechtigden van 2,5% in 2016 en 5% vanaf 2017. Dit vanwege de aantrekkende economie, het plan van het Werkbedrijf om de uitstroom te vergroten en de focus op deeltijd uitstroom, waardoor de uitgaven zullen dalen. Als deze doelen niet worden gehaald, heeft dit financiële gevolgen voor de gemeente.
44	In de begroting is een risicoparaagraaf opgenomen waarin de risico's worden gekwantificeerd. Te weten: Jeugdwet en Participatiewet (Buig- en Participatiebudget).
45	Gevolgen beëindiging DBC - financiering, open-einde regeling en schommelingen macrobudget Jeugd.

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
46	De gemeente heeft voor 2018 rekening gehouden met een risico, een nadeel van € 500.000,00 voor het onderdeel jeugdzorg. Omdat de raad heeft besloten bij het vaststellen van de jaarrekening 2015 een reserve sociaal domein in te stellen en dat gevoed heeft bij de bestemming van het jaarresultaat met 1,1 miljoen is de verwachting dat als we in 2018 niet uit komen we het tekort hier uit dekken.
47	De risico's worden benoemd voor zover de middelen niet opgenomen zijn in de begroting. Voor participatie zijn er daarom behoorlijke middelen opgenomen in de begroting om het risico dat we niet in de pas kunnen lopen met de dalende rijksmiddelen, op te kunnen opvangen. Dit ligt in lijn met de begroting van de SW organisatie. Voor jeugdzorg blijft er altijd een risico dat dure jeugdzorg om de hoek komt kijken, hier hebben we een post onvoorzien voor opgenomen van 100.000. Daarnaast is er nog een risico opgenomen dat gekoppeld is aan de nieuwe manier van inkopen vanaf 2018. Er is op dit moment nog niet bekend tegen welke tarieven de aanbieders uiteindelijk zorg gaan leveren.
48	Jeugdzorg, in de risicomonitor gekwantificeerd risico € 650.000 (middenscenario) Participatiewet, in de risicomonitor gekwantificeerd risico € 230.000 (middenscenario)
49	1) open-einde karakter van de regeling jeugdhulp inclusief het risico dat de transformatie van maatwerk naar algemene voorzieningen onvoldoende gerealiseerd kan worden. 2) hogere tarieven na aanbestedingen voor maatwerkvoorziening hulp bij het huishouden, hulpmiddelen en sociaal medische advisering. Kwantificering beide € 200.000 - € 500.000
50	tekorten jeugdhulp en nadeel verdeelsystematiek integratie-uitkering Wmo en Jeugd door maatstaf medicijngebruik.
51	1 De Gemeenschappelijke Regeling voor uitvoering van de W.S.W. wordt opgeheven. Hier wordt een financieel risico in gezien 2 Het risico dat de ontwikkeling van de Bijstandslasten geen gelijke tred houden met hoogte van de BUIG-uitkering.
52	1. Indicaties Jeugdzorg; hogere kosten. 2. Wmo: Kosten beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
53	In de begroting 2017 zijn deze risico's niet meer benoemd vanwege het goed gevulde sociaal deelfonds waaruit we de risico's konden dekken. Inmiddels is het sociaal deelfonds leeg en is het risico werkelijkheid geworden (Jeugdzorg).
54	Jeugd: 50% kans op maximale budgettekort van € 7.000.000 Wmo: 50% kans op maximale budgettekort van € 1.000.000
55	Participatie Jeugdzorg
56	Onvoorziene en incidentele uitgaven. Op het terrein van de grote decentralisaties (Jeugdwet, WMO, Participatiewet) kunnen onvoorziene, incidentele uitgaven ontstaan. Onzekerheid taken sociaal domein. Onduidelijk of en in welke mate er extra taken worden gedecentraliseerd van Rijk naar gemeenten op de terreinen WMO, Participatiewet, Jeugdwet naast mogelijke andere terreinen.
57	Jeugd, omdat de instroom voor een belangrijk deel langs de gemeente heen gaat (gaat via de huisarts). Participatie, omdat de economie grote invloed heeft.
58	Jeugdzorg en WSW
59	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering WSW. De tekorten die ontstaan komen uiteindelijk voor rekening van de bij de GR aangesloten gemeenten. Uitstroom blijft achter bij prognose. De transformatie met betrekking tot de 3 decentralisatie van Jeugdzorg, AWBZ en Participatiewet loopt niet gelijk op met de transitie.
60	Wmo Jeugdzorg
61	Risico's van: 1. open einde regelingen P-wet en; 2. decentralisaties Wmo-Jeugd
62	<ul style="list-style-type: none"> Onvoldoende budget t.b.v. sociaal domein 3D. Onvoldoende kunnen sturen op en bewaken van budgetten van maatwerkvoorzieningen.
63	A. Risico op onvoldoende financiële bijdragen vanuit het rijk, met name op Jeugdhulp. B. Toenemende druk op het lokale voorzieningenniveau (wonen - welzijn - zorg) vanwege vergrijzing, toename mensen met dementie, toename verwarde personen en mensen die terugkeren vanuit het beschermd wonen, etc.
64	Gevolgen jurisprudentie voor gemeentelijk beleid (o.a. Huishoudelijke Ondersteuning); Groter beroep op open einde regelingen vanuit jeugdzorg en Wmo
65	De gemeente onderkent één groot risico: de onduidelijkheid over met name de eindafrekeningen van de Jeugdzorginstellingen. De risico-inschatting bedraagt 5 procent van het budget.

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
66	In de risico-inventarisatie is de volgende risicomelding m.b.t. de decentralisaties opgenomen: De 3 decentralisaties in het sociaal domein zijn met ingang van 1 januari 2015 een feit. De decentralisaties hebben een grote impact op de organisatie en de financiën. De nadruk heeft bij alle betrokken partijen (gemeenten, SVB, zorgaanbieders etc.) gelegen op het verlenen van passende zorg en ondersteuning aan de burgers. Organisatorische problemen zijn nog niet bij alle betrokken partijen opgelost. Ook de transitieopgave is nog niet afgerond. Voor de gemeente leidt dit naast een risico op het organisatorisch gebied ook tot financiële risico's. In 2016 was sprake van een fors tekort op het sociaal domein en ook voor 2017 en 2018 worden tekorten verwacht. De ingestelde taskforce evenwicht heeft de opdracht de tekorten terug te dringen en met ingang van 2019 financieel evenwicht te realiseren. De financiële effecten van die maatregelen zijn verwerkt in de begroting. Of, op welke termijn en voor welke bedragen die financiële effecten gerealiseerd zullen worden, is momenteel nog onzeker. Er zal sprake zijn van maatregelen die meer gaan opleveren, maar er zullen ook maatregelen zijn die minder gaan bijdragen aan het terugdringen van het tekort. Als het financiële effect van de maatregelen die worden opgepakt om binnen het gestelde financiële kader zorg en ondersteuning te leveren afwijkt van de in de begroting verwerkte aannames, dient dit te worden opgevangen door het treffen van andere maatregelen. Of daarmee dan het gewenste evenwicht in het sociaal domein alsnog wordt gerealiseerd, is onzeker. Dat betekent dat het risico bestaat dat er naast de al verwerkte tijdelijke dekking vanuit de algemene middelen (in 2018 € 7.154.000) een hoger bedrag ten laste van de algemene middelen zal komen. De maatregelen om het tekort terug te dringen zijn belegd in de taskforce evenwicht. Die taskforce zorgt voor periodieke monitoring van de financiële effecten van de maatregelen en het totale resultaat sociaal domein. Indien daaruit blijkt dat aanvullende acties nodig zijn, worden die door de taskforce genomen. De kans op het optreden van deze risico's is bepaald op 26-50% en de verwachte impact is hoog. De hiervoor benodigde weerstandscapaciteit is bepaald op € 700.000.
67	• Meerjarig tekort begroting sociaal domein (Wmo en Jeugd) € 735.000 (Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing Programmabegroting 2018)
68	jeugd en participatie
69	• open einde regeling WMO/jeugd • tekort participatiewet als gevolg van verdwijnen WSW
70	Ja, op onderdelen jeugd en Wmo. Risico tekorten op budget beschikbaar via de IU, beide bepaald op 10% van "budget".
71	Voor zowel jeugd als wmo is in de berekening van het weerstandscapaciteit rekening gehouden met de risico's. Daarnaast is er een bestemmingsreserve 3d aanwezig om risico's op te vangen.
72	In de paragraaf weerstandsvermogen hebben we € 300.000 benoemd voor de decentralisaties. Dit heeft betrekking op Jeugd. Voor de WMO hebben we voldoende reserve.
73	Daar waar mogelijk zijn de risico's gekwalificeerd. De belangrijkste zijn: kanteling heeft niet het gewenste effect, de open einde regelingen ingekochte zorg Jeugd en Wmo en het objectief verdeelmodel Wmo BW.
74	Toelichting: Wmo een risicoservering binnen het beschikbare budget. Jeugdhulp: risicoservering binnen het weerstandsvermogen. Participatiewet: risicoparagraaf van de P&C stukken van de GR (WIHW) met een doorvertaling naar weerstandvermogen/risicoprofiel per deelnemende gemeente.
75	Meer cliënten vanuit het gedwongen kader c.q. recht-streeks doorverwezen dan verwacht (250.000) Doelstellingen uitvoering WSW blijken niet haalbaar (150.000) Onvoorspelbaarheid aantallen cliënten en typen zorg WMO & Jeugd (150.000)
76	Grootste decentralisatierisico's: Open einde regeling Wmo/Jeugd en tekort participatiewet als gevolg van verdwijnen WSW.
77	4. Jeugdzorg/WMO De belangrijkste financiële risico's zijn: • Onvoldoende budget om benodigde zorgaanbod te realiseren. Benodigde zorginnovatie - met behoud van kwaliteit en voldoende aanbod die nodig is om efficiencykorting van het Rijk te halen, wordt niet gerealiseerd of blijkt niet mogelijk. • Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden. • Herverdeeleffect objectief verdeelmodel. beheersmaatregelen: • (Boven)regionale contractering voor de zorgaanbieders; • Ontwikkeling zorginnovatie; • Aanpassing beleidsuitgangspunten. Benodigde weerstandscapaciteit: € 800.000
78	Ontwikkeling zorgvraag Jeugd en Sociale Werkvoorziening
79	• i.v.m. open einde regelingen financieel risico • impact participatiewet lastig in te schatten
80	Ja, deze worden gekwantificeerd om zo te bepalen welke reserve benodigd is.

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
81	<p>1. Door maatregelen van het Rijk nemen de Rijksmiddelen voor de zorg af, terwijl het ons niet lukt om zorgkosten tijdig en/of evenredig mee te laten dalen.</p> <p>2. De zorgvraag blijkt gedurende het jaar groter dan verwacht en ingekocht. Voor dagbesteding, begeleiding en behandeling zijn pxq-contracten. Het gaat om de meer laagdrempelige vormen van zorg waarbij de zorgvraag moeilijk is in te schatten.</p>
82	<p>1. risico i.v.m. schaalgrootte gemeente (uitschieters)</p> <p>2. schommelingen in integratie uitkering Sociaal Domein</p>
83	Grootste decentralisatierisico's: open einde regeling Wmo/jeugd en tekort participatiewet als gevolg van verdwijnen WSW.
84	<p>decentralisatierisico's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • openeinde regeling jeugd/wmo • tekort Pwet agv afbouw wsw
85	De volgende decentralisatierisico's worden gekwantificeerd: 1 Toename uitkeringen BUIG in relatie tot doeluitkering. 2 Toename in de jeugdzorgbehoefte, er is meer vraag dan dat er budget beschikbaar is.
86	Er wordt reëel begroot. Daarnaast wordt voor het totale begrotingssaldo gestuurd op een begrotingsoverschot, waardoor er ruimte is. In de risicoparagraaf worden vooral grote risico's genoemd vanuit de grondexploitaties. Voor de decentralisaties zijn de twee grootste risico's € 1 mln. en € 0,5 mln.. beide voor 30%.
87	<p>1) Bijdragen aan GR's kunnen leiden tot hogere tekorten</p> <p>2) Sociaal Domein betreft open einde regelingen</p>
88	Er is bij de berekening van de weerstandsratio rekening gehouden met een risico van 10% van de totale lasten, met een kans van 25% dat dit voordoet.
89	<p>1. Jeugdzorg: Sinds 1 januari 2015 is dit een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit gaat gepaard met een stricte efficiency-korting voor de gemeente. De kortingen leiden ertoe dat de gemeente in 2019 ongeveer € 6 miljoen minder beschikbaar heeft voor de uitvoering van de jeugdzorgtaken. Onze gemeente heeft als doelstelling om de taak binnen rijksbudget uit te voeren. De risicofactoren hierbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De korting die het rijk toepast leidt tot onvoldoende middelen voor de uit te voeren taken; • Verwachte autonome groei van gemiddeld 4%; • Onvoldoende invloed op en onvolledige informatie over de doorverwijzing naar zeer dure zorgvormen; • De Jeugdwet is een open eindregeling. <p>2. Invoering nieuwe WMO: De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de (nieuwe) WMO. Onze gemeente heeft als doelstelling om de wet binnen het beschikbare budget uit te voeren. In 2014 heeft het kabinet de verantwoordelijkheid voor de taken op het gebied van AWBZ begeleiding bij de gemeente neergelegd per 1 januari 2015. Dit ging gepaard met een stricte efficiencykorting voor de gemeente. Deze ontwikkeling heeft erin geresulteerd dat de risico-inschatting met betrekking tot de budgetoverschrijding bij de uitvoering van de WMO is verhoogd. De WMO is een open eindregeling waardoor overschrijding tot de risico's behoort. Het risico bestaat dat de korting die het rijk toepast betekent dat er onvoldoende middelen zijn voor het uitvoeren van de taak binnen rijksbudget.</p>
90	<p>1) Overschrijding Jeugdzorgbudget.</p> <p>2) Openeinderegelingen Wmo.</p>
91	<p>1. Onvoldoende "transformatie" binnen het zorgdomein om de toenemende zorgvraag binnen de budgetten op te kunnen vangen. Risico: 1.500.000 euro</p> <p>2. Er is meer instroom via externe verwijzers dan waar op is gerekend binnen de budgetten (open einde regeling). Risico: 400.000 euro</p>
92	openeinde regelingen en stapelingseffecten
93	<p>JeugdZorg: Risico op tekorten zijn eerste jaren het grootst omdat samenwerking en afstemming tussen gemeenten en instellingen nog vorm moet krijgen.</p> <p>WSW: Door afname aantal WSW-ers en een lagere vergoeding per SE is een reorganisatie bij SW bedrijf nodig.</p>
94	Participatiewet - klassieke Wsw - meegenomen in weerstandscapaciteit voor een bedrag van € 108.750 structureel; Jeugdzorg - meegenomen in de weerstandscapaciteit voor een bedrag van € 115.500 structureel;
95	Bedragen risico's sociaal domein uit de par.weerstandsvermogen vd begroting 2018: WMO, jeugd en participatie
96	Open einde regeling jeugd en wmo
97	<p>Jeugdzorg: Volumetoename en risico woonplaatsbeginsel</p> <p>WSW: Risico toename exploitatietekort a.g.v daling subsidie per se en stijging begeleidingskosten per se.</p>
98	Jeugdzorg € 300.000

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
99	Open einde regeling (vooral jeugdhulp) en bijdrage in het exploitatietekort Wedeka. Zie toelichting begroting 2018, paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing (blz. 74)
100	Rijksvergoeding is fors lager dan de uitgaven voor jeugdzorg. Tekort bij SW bedrijf
101	Het grootste risico zit op het participatiedeel. In de risicoparagraaf van de programmabegroting 2018 wordt hier ook expliciet aandacht aan geschonken. Voor de uitvoering Jeugd en WMO is een egalisatiereserve beschikbaar die voorlopig toereikend is om tegenvallers op te vangen (zie ook toelichting vraag 12)
102	Gaat over risico op decentralisatie Jeugd en is gekwantificeerd op € 324.000 (en maakt onderdeel uit van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing) en gaat over risico op Participatiewet met verbonden partij Drechtwerk ad € 121.000
103	In de risicoparagraaf wordt rekening gehouden met het risico van open eind financiering. Conform het gebruikelijke scenario in de risico-systematiek van Rijssen-Holten wordt een open eind risico van 10% meegenomen. Jeugd en Wmo 2015 zijn de grootste risico's.
104	1. De openeinden in de lasten waar het gaat om doorwijzigingen door derden. 2. Afnemende budgetten van de integratie uitkering welke vooruitloopt op het "inverdienen" a.g.v. transformatie.
105	<ul style="list-style-type: none"> • Overschrijding budget door groter beroep op deze voorziening • Structureel onvoldoende budget om de taken op grond 3D's te kunnen bekostigen (het risico is uitgesplit per decentralisatie)
106	De risico's op het gebied van de 3D's worden jaarlijks bij de P&C cyclus als onderdeel van een gemeentebrede risicoinventarisatie in beeld gebracht (bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening). De risico's worden daarbij eveneens gekwantificeerd door middel van een inschatting van de kans van optreden en de financiële impact hiervan. Op basis van deze inventarisatie wordt het weerstandsvermogen bepaald. De twee belangrijkste decentralisatierisico's in de begroting 2018 zijn: onvoldoende budget om de vraag naar jeugdzorg te realiseren en de afname van het budget voor de Wsw
107	De belangrijkste risico's die financieel gekwantificeerd kunnen worden zijn: Het Open einde karakter van de gedecentraliseerde taken maakt dat er een risico is op budgetoverschrijdingen. Daarnaast is sprake van een risico op hogere kosten a.g.v. aanbestedingen. De kortingen en de niet geïndexeerde prijzen van afgelopen jaren kunnen leiden tot hogere kosten in komende jaren bij nieuwe inkoop.
108	De transities op de Jeugdzorg en de Wmo leiden tot onvoorziene kosten; de kosten zijn structureel hoger dan de baten wat tot extra ombuigingen leidt. Geen handhaving van de SVB op de PGB's en te weinig controlemiddelen om de uitgaven van zorgkantoren voor Wmo en Jeugdzorg kritisch te kunnen volgen; niet rechtmatige uitgaven. Bron: Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, beleidsbegroting 2018.
109	<ul style="list-style-type: none"> - De budgetten voor de gedecentraliseerde Wmo en Jeugdzorg zijn gekoppeld aan de ontvangen rijksbijdragen. De werkelijke kosten kunnen als gevolg van niet te beïnvloeden factoren hoger uitkomen. - Gemeenten en zorgaanbieders zijn, mede als gevolg van de 3D's, bezig met een doorontwikkeling van de zorg. Hierbij wordt onder andere gekeken naar een meer output gerichte benadering / financiering van zorg. Voor zorgaanbieders betekent dit dat zij hun organisatie moeten doorontwikkelen. In de praktijk zien we dat niet alle zorgaanbieders makkelijk met deze verandering om kunnen gaan. Er is een risico dat zorgaanbieders uiteindelijk de beoogde transitie niet kunnen realiseren en daardoor op termijn de continuïteit van hun organisatie in gevaar kan komen. Zowel bij discontinuïteit van zorgaanbieders als bij de periode voorafgaand daaraan zal de gemeente extra inzet moeten plegen om de dan ontstane situatie op te vangen. De extra inzet zal voor de gemeenten leiden tot extra kosten naast de reguliere bedrijfsvoering.
110	Risico 1: Regeling Wmo 2007 (100.000 euro) Risico 2: 3 decentralisatie (850.000 euro)
111	Het inkomensdeel van de Participatiewet is in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing opgenomen als afzonderlijk risico. Het risicobedrag is vastgesteld op € 189.000,-.
112	De risico's zijn geraamd in de paragraaf weerstandsvermogen en afgedekt door de beschikbare weerstandscapaciteit: AWBZ, Jeugdzorg voor € 500.000 en participatie voor € 1.000.000. Daarnaast is er een risicoreserve van € 3.800.000.
113	Ja zie paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing blz 67
114	In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is zgn. Open einde regeling benoemd (w.o. het sociaal domein) als risico benoemd. De risico-inschatting is € 100.000 (algemene reserve) Naast dit heeft de gemeente ook nog de reserve sociaal domein met een omvang van ruim € 5 ton.
115	Open einde effecten jeugdzorg, toename aantal bijstandsgerechtigden en toename aantal vluchtelingen en statushouders.

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
116	De decentralisatie dossiers gaan mee in de algemene risico afweging van de gemeente. Echter is er wel een aparte reserve sociaal domein tm 2017. De gehanteerde uitgangspunten die voor de gemeente gelden zijn leidend. Jeugd zorgvraag niet afneemt. IB niet realiseren van transformatie uitgangspunten.
117	De belangrijkste risico's die wij onderscheiden zijn het zicht op de zorgconsumptie (met name bij Jeugd) en de beperkte invloed van de gemeente op de zorgconsumptie (zoals bij de in onze gemeente gevestigde jeugdzorginstelling met een landelijke functie). Gezien de door het Rijk toegepaste kortingen vormt een gelijk blijvend niveau van de zorgconsumptie het grootste risico.
118	WMO : uitspraak Centrale Raad van Beroep Huishoudelijke ondersteuning WMO: code marktgedrag thuisondersteuning
119	1. Tekorten op de jeugdzorg. 2. Tekorten op bijstandsuitkeringen (valt niet onder IUSD).
120	1. BUIG - De rijksbijdrage BUIG is verlaagd, terwijl het aantal bijstandsgerechtigden nog steeds stijgt. Daardoor ontstaat mogelijk een tekort op dit budget (€ 1,3 miljoen S). Aangezien dit probleem bij vrijwel alle gemeenten speelt, bestaat de mogelijkheid dat het Rijk extra middelen ter beschikking gaat stellen. De gemeente heeft als doelstelling om het bijstandsbestand niet meer te laten groeien dan het landelijk gemiddelde. Om dit doel te realiseren is er tot eind 2018 de Taskforce Participatie actief. 2. SD - Het gaat hier om een risico van € 2,7 miljoen (S) veroorzaakt door groei zorgkosten in combinatie met teruglopende rijksbijdragen (begeleiding/dagbesteding volwassenen, beschermd wonen, jeugdhulp). Uitvoeringskosten zijn hierin niet meegenomen. Om meer inzicht te krijgen op de stijgende vraag én de beïnvloedingsmogelijkheden om zorgkosten te beheersen, is gestart met de opstelling van een actieplan sociaal domein (WMO, jeugdhulp, participatie). De uitkomsten hiervan worden gebruikt voor een actualisatie van het risico bij de kadernota 2018 en de programmabegroting 2019. 3. Werkse! - Het Rijk verlaagt de bijdrage voor SW-medewerkers. Daardoor ontstaat een structureel tekort op het subsidieresultaat van Werkse! (€ 1,3 miljoen S). Dit tekort zal de komende jaren toenemen. De gemeente heeft Berenschot een onderzoek laten doen naar de financiering van Werkse!. Op basis van dit onderzoek wordt dit risico nu benoemd. Via VNG en Cedris (de belangenorganisatie van SW-bedrijven) is een lobby gaande richting het Rijk voor meer budget.
121	toelichting op grootste risico's: 1. Hulp bij het huishouden moet weer een maatwerkvoorziening worden. 2. taak jeugdhulp kan niet binnen beschikbare budgetten worden uitgevoerd.
122	1. De saldo inkomsten en uitgaven bijstand (BUIG) 2. Open einde financiering van de wet WMO en Jeugd
123	Toelichting: Wmo een risicoservering binnen het beschikbare budget. Jeugdhulp: risicoeservering binnen het weerstandsvermogen. Participatiewet: risicoparagraaf van de P&C stukken van de GR (WIHW) met een doorvertaling naar weerstandvermogen/risicoprofiel per deelnemende gemeente.
124	Betreft het uitvoeren van openeinderegelingen.
125	We benoemen het risico en nemen dit ook mee in de berekening van de weerstandscapaciteit
126	Falen van de zorgketen. Zorgaanbieders voeren de (beleids-)doelstellingen van de gemeente onvoldoende uit. Voor de inderdieneffecten van de transformatie (eigen kracht en burgerkracht) zijn aannames gemaakt.
127	De twee grootste decentralisatierisico's zijn: Jeugdzorg € 1.019.200 en Participatie € 640.000,-.
128	1. Bij uitvoering wetten WMO, participatie en Jeugd is sprake van open einde regelingen. 2. Grote politieke en financiële verschillen tussen samenwerkende gemeenten. Dit kan invloed hebben op het gezamenlijke beleid.
129	1. Herstructurering WVS (Gemeenschappelijke Regeling sociale werkvoorziening). 2. Tekort Wmo: onzekerheid rijksbudget.
130	De belangrijkste risico's en onzekerheden noemen we in de begroting. Deze zijn gekwantificeerd. Grootse risico's zijn de open einde financiering van de regelingen en de Participatiewet (re-integratiebudget)
131	Jeugd : toename cliënten en daarmee zorgkosten; Pwet: daling aantal wsw-ers loopt in de praktijk minder snel dan de daling volgens de rijksuitkering
132	De opgenomen risico in de begroting 2018 heeft alleen betrekking op de uitvoering van de jeugdwet.
133	1. Het beschikbare budget is ontoereikend voor de uitvoering 3D's 2. Het transformatieproces binnen het sociaal domein leidt onvoldoende tot de gewenste effecten
134	In de risicoparagraaf van begroting 2018 komen de 3D's ieder voor zich terug, daarnaast worden nog benoemd de decentralisatie als geheel, de RDWI (GR die o.a. Pwet uitvoert) en WMO HH. Grootste risico voor ons in Jeugdhulp, daar hebben we zowel als gemeente als binnen de regio een fors en structureel tekort. Op de tweede staat WMO HH, dit heeft o.a. te maken met het open einde karakter.

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
135	In de begroting 2018 is het risico van de opheffing jeugdzorg opgenomen als risico.
136	Budget jeugdzorg en budget (bijzondere bijstand).
137	De decentralisatierisico's zijn meegenomen in de risicoparagraaf waarin de volgende risico's zijn opgenomen: <ul style="list-style-type: none"> • Jeugd; € 1.000.000 • Wmo; € 200.000 • Participatie; € 325.000
138	1 jeugdzorg 2 Hulp bij huishouden (oude Wmo)
139	In het risicomanagement zit een berekening van de risico's in het sociaal domein die de onderbouwing is voor het benodigde weerstandsvermogen. De verwachte tekorten in 2017 zijn mogelijk hoger dan de risicomanagementberekening. De wijze waarop die tot stand komt is dus nog een punt van aandacht. Voorlopig dekt de reserve SD het tekort.
140	Er is 1 gezamenlijk risico gedefinieerd voor Jeugd en WMO en een risico voor de BUIG. Voor alle drie onderdelen is Leeuwarden nadeel gemeente.
141	De volgende risico's zijn onderkend: <ol style="list-style-type: none"> 1. Het halen van de kostenreductie door de versterking van de eigen kracht van de doelgroep; 2. Het realiseren van de transformatie, en daarmee het tijdig realiseren van integrale hulp.
142	Toelichting: Wmo een risicoservering binnen het beschikbare budget. Jeugdhulp: risicoservering binnen het weerstandsvermogen. Participatiewet: risicoparagraaf van de P&C stukken van de GR (WIHW) met een doorvertaling naar weerstandvermogen/risicoprofiel per deelnemende gemeente.
143	Twee grootste risico's: <ol style="list-style-type: none"> 1. Categorie ICT en informatiemanagement De goede uitvoering van ons beleid in het sociaal domein is afhankelijk van een goede ontsluiting van informatie, voldoende zicht op cijfers en aantallen zorgvragers en zorgvraag. Door de verscheidenheid aan nieuwe taken, de (privacy) gevoeligheid van de informatie, de grote hoeveelheid aan gegevens en het gebruik van verschillende bronnen, zowel intern als van externe partijen, bestaat er een significant risico op dit gebied. 2. Categorie interne organisatie Er wordt een groot beroep gedaan op de organisatie, zowel in kwaliteit als in uitvoeren van de hoeveelheid taken. De eigen organisatie, en die van de ketenpartners, zijn daarmee van groot belang, de impact van een slecht lopende uitvoering kan daarom een grote impact hebben op onze uitvoering. Vanuit dit oogpunt is het een risico als we niet kunnen voldoen, vanwege een onvoldoende capaciteit eigen organisatie (kwaliteit, kwantiteit)
144	De vraag naar jeugdhulpverlening blijft groeien ondanks de inzet van Jeugdteams die zouden moeten leiden tot gerichte inzet van specialistische jeugdhulp. Bijvoorbeeld kortere trajecten, minder intramuraal (met kortere doorlooptijd) en minder doorverwijzing naar specialistische zorg. In het vernieuwde jeugdhulpstelsel dat vanaf 2018 geldt, worden budgetplafonds losgelaten. Het loslaten van dit plafonds leidt tot een hoger volume bij specialistische aanbieders.
145	Risico's zijn meer algemeen omschreven.
146	<ul style="list-style-type: none"> • hogere zorgvraag, max 2 miljoen • toename uitkeringen, max 1 miljoen
147	Voornaamste risico's betreffen de in verhouding dure trajecten, waarbij incidentele zorgbehoeften tot forse extra uitgaven kunnen leiden. Bovendien is er nog beperkt historisch inzicht in de kosten.
148	In de paragraaf Weerstandvermogen van de begroting 2018 is een risico opgenomen in euro's.
149	<ul style="list-style-type: none"> • Autonome stijging kosten zorgverlening; maatwerk-voorzieningen Jeugd en WMO; open-einde regeling en implicaties CRvB inzake HO. • Faillissement van een zorgaanbieder leidt tot treffen tussenoplossingen.
150	Jeugdhulp € 360.000 - Risico: Kinderen worden blootgesteld aan onveilige situaties waar de gemeente voor verantwoordelijk is. Dat kan zijn in een jeugdvoorziening in de gemeente, of op school, zwembad, speeltuin etc. Beheermaatregel: Protocol om na te gaan waarvoor de gemeente verantwoordelijk gesteld kan worden en waar dan toezicht moet worden gehouden bijv. Illegale bewoning. Onveilige situaties voor kinderen: € 360.000 Risico - Kinderen worden blootgesteld aan onveilige situaties waar de gemeente voor verantwoordelijk is (Jeugdwet). Beheermaatregel: Imagoschade (politiek) is moeilijk te dekken. Bewustwording en kennisdeling is belangrijk.
151	Jeugdhulp € 360.000 Kinderen blootstellen aan onveilige situaties € 360.000

a. Ja	
#	Gevraagde toelichting
152	<p>Jeugd wordt blootgesteld aan onveilige situaties waar gemeente voor verantwoordelijk is. Dat kan zijn in een jeugdvoorziening in de gemeente (Sociaal domein), of op school, zwembad, speeltuin etc. (fysieke leefomgeving). € 720.000</p> <p>Het niet voldoen aan wet- en regelgeving bij decentralisaties (Jeugdwet/Wmo) waardoor de Inspectie voor de Gezondheidszorg een bestuurlijke boete op kan leggen (€ 3.350 tot € 16.750 per keer). € 90.000</p> <p>De gemeenten staan financieel garant voor gemeenschappelijke regelingen waarin we deelnemen, zoals WerkSaam, CAW, GGD, Veiligheidsregio en RUD. € 88.000</p>
153	Voor toelichting zie blz. 111 e.v. van de begroting 2018, deze is na vaststelling door de gemeenteraad op de website te raadplegen onder https://gemeenteraad.weert.nl/themas/1.Financiele-stukken
154	Overschrijdingen op de begrote lasten voor verstrekking van bijstandsuitkeringen Overschrijdingen op de algemene kosten van Stroomopwaarts (GR Maassluis, Vlaardingen en Schiedam voor Pwet), inclusief werkleerbedrijf en arbeidsreïntegratie
155	<p>1. Er wordt vanaf 2017 met een nieuw inkoopmodel Jeugdhulp gewerkt, waarbij er geen budgetplafonds meer zijn.</p> <p>2. Druk op budget reïntegratie</p>
156	Groei van volume door meer afgegeven indicaties Jeugdzorg
157	Wij kwantificeren de decentralisatierisico's afzonderlijk in onze paragraaf Weerstandsvermogen. Participatiewet: BUIG Jeugdhulp: Zorg GGZ en J&O.
158	<p>Open einde regeling Wmo (kans 20%, maximaal bedrag € 1.500.000)</p> <p>Open einde regeling Jeugd (kans 20%, maximaal bedrag € 2.000.000)</p>
159	De risico's voor decentralisatie worden apart gekwantificeerd en toegelicht.
160	<p>de twee grootste risico's zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • risico van opneemregeling bij toename van zorgvragen • risico uitkomsten aanpassingen verdeelmodellen en/of opname IU in AU
161	Bij Jeugd bestaat een decentralisatierisico in relatie tot de bijsturing op het Actieplan kostenbeheersing Jeugd. Voor de WMO is er sprake van een aanbestedingsrisico.
162	<p>De twee grootste decentralisatierisico's zoals we die hebben opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.</p> <p>Jeugdzorg</p> <p>Vanaf 1 januari 2015 zijn we financieel verantwoordelijk voor vrijwel alle taken die met Jeugdzorg te maken hebben. Een van de grootste risico's is het feit dat wij niet de enige verwijzers zijn. Huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen mogen ook doorverwijzen naar jeugdzorgtrajecten. Op deze verwijzingen, die vaak betrekking hebben op specialistische jeugd GGZ, hebben wij geen invloed. Verder hebben wij geen invloed op bepaalde vormen van specialistische hulp die heel erg duur zijn maar die we als gevolg van een rechterlijke machtiging wel moeten uitvoeren (bijvoorbeeld gesloten jeugdzorg met verblijf-behandeling in residentiele instellingen). Bovendien zijn de bezuinigingen die de Rijksoverheid op jeugdzorg heeft ingeboekt groter dan we met creatieve oplossingen kunnen opvangen.</p> <p>Over 2015 en 2016 hadden we substantiële tekorten op de geraamde zorgbudgetten. De maximale financiële gevolgen op basis van de historische cijfers schatten wij in op € 500.000. We schatten het risico voor het weerstandsvermogen op € 400.000.</p> <p>WSW</p> <p>De rijkssubsidie WSW wordt afgebouwd. Vanaf 2015 is er geen instroom meer naar de WSW. Jaarlijks zullen de loonkosten naar verwachting oplopen als gevolg van de normale, reguliere cao verhogingen. Oplappende loonkosten met een teruglopende rijksbijdrage zorgen jaarlijks voor een fors oplopend tekort respectievelijk snel fors slechter wordend subsidieresultaat voor de WSW. Het blijven onzekere factoren die bepalen of de geraamde gemeentelijke bijdrage toereikend is.</p> <p>Gelet op de resultaten uit het verleden blijft overschrijding een reëel risico. We schatten het maximum risico op € 200.000. We schatten het risico voor het weerstandsvermogen van 2018 op € 100.000.</p>
163	In de begroting nemen we een bedrag op in het weerstandsvermogen ten aanzien het loslaten van budgetplafonds, loslaten solidariteitsbeginsel en dalende rijksbudgetten.
164	effectiviteit wijkteams wordt als grootste risico aangemerkt

b. Nee, onze gemeente benoemt de afzonderlijke decentraliseringsrisico's wel maar voor de bepaling van het benodigde weerstandscapaciteit wordt een andere werkwijze gehanteerd (bijv. uitgaan van een bepaald % van de begrotingsomvang)

#	Vrijblijvende toelichting
165	We hebben In Borsele een reserve sociaal domein die voor alle onderdelen kan worden ingezet.
166	Risico's benoemd als 'algemeen risico' voor GR'en. Daarnaast risico jeugdwet apart benoemd. Tenslotte wordt de (risico) reserve voor inkomensondersteuning (participatiewet) ingezet om de tekorten af te dekken. Zie ook de brandbrieven + bezwaren van de gemeente Dordrecht c.q. de Drechtsteden.
167	voor de risico-omvang wordt uitgegaan van 10% van de inkomsten voor de Integratie uitkering sociaal domein.
168	Wordt in 2018 opgepakt
169	Voor de BUIG wordt afzonderlijk het risico bepaald. Voor de rest van het sociaal domein is een % gehanteerd.
170	De risico's worden benoemd en vervolgens wordt bepaald welk percentage van de begrotingsomvang benodigd is als weerstandscapaciteit afgezet tegen die risico's.
171	Jeugdzorg komt niet uit met het rijksbudget (mede door de constructie van solidariteit) en de dalende Participatie middelen geven voor de komende jaren ook verwachte tekorten. Voor de Wmo blijven we binnen het rijksbudget.
172	In ons weerstandsvermogen is een apart bedrag opgenomen als risico vanuit de decentralisaties. Dit is een totaalbedrag, niet gespecificeerd naar zorgsoort.
173	er wordt een percentage van het rijksbudget bepaald
174	Tegenover het verwachte tekort stonden in de kaderbrief draaiknoppen als dekkingsmiddel. Voor 2018 wordt ernaar gestreefd € 3,5 mln. aan dekking te realiseren. De onderbouwing hiervan is opgenomen in deze begroting en wordt nader invulling aan gegeven.
175	de risico's zijn gekwantificeerd naar rato van de begrotingsomvang op de 3 decentralisaties (ca. 10 procent van het budget dat begroot is voor de 3 D's)
176	Als risico is benoemd het onvoldoende realiseren van kanteling en transformatie. De financiële impact is ongeveer gelijk aan het tekort op de 2 d's. Daarnaast bestaat het algemene risico van open-einde regelingen, dit wordt niet specifiek gekwantificeerd voor sociaal domein.
177	In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement is het risico rondom inkomsten van het rijk benoemd als pm post.
178	De basis voor het benodigd weerstandsvermogen is gelegd door het bepalen van risicogebieden en de grootte daarvan is berekend met de Monte Carlomethode. Voor het sociaal domein zijn er risicokaarten opgesteld o.a. voor Jeugd en WMO. De tekorten die worden verwacht zijn echter al in de begroting verwerkt en vormen daarmee voor 2018 geen groot risico in financiële zin meer. Wel wordt voor de jaren daarna een beperkt risico voorzien gezien de omvangrijke bezuinigingen die het rijk op deze onderdelen doorvoert terwijl de behoefte aan zorg onveranderd hoog blijft.
179	In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement is het risico rondom inkomsten van het rijk benoemd als pm post.
180	Voor Wmo hebben wij een relatief klein risicoreservering binnen het beschikbare budget. Jeugdhulp: risicoreservering binnen het weerstandsvermogen van de GR (DG&J/SOJ). Participatiewet: risicoparagraaf van de P&C stukken van de GR (WIHW) met een doorvertaling naar weerstandvermogen/risicoprofiel per deelnemende gemeente.
181	Financiële risico's zijn benoemd, weerstandsvermogen is gevormd als percentage van het lastenniveau.
182	De belangrijkste decentralisatie- risico's zijn destijds opgenomen in de risico- paragraaf en staan daar nog. Destijds is uitgegaan van een bepaald % van de begrotingsomvang van deze specifieke gelden. Dat is ongewijzigd tot aan nu.
183	We hebben het risico op overschrijdingen van de decentralisatietaken als één risico opgenomen in de begroting. Hieronder ligt uiteraard een (ambtelijke) specificatie, die vooral bestaat uit de componenten Jeugdzorg en Participatie. Op de WMO (inclusief Beschermd Wonen) verwachten we vooralsnog geen tekorten.
184	nvt
185	nvt
186	Toelichting: Wmo een risicoreservering binnen het beschikbare budget. Jeugdhulp: risicoreservering binnen het weerstandsvermogen. Participatiewet: risicoparagraaf van de P&C stukken van de GR (WIHW) met een doorvertaling naar weerstandvermogen/risicoprofiel per deelnemende gemeente.
187	We hebben de minimale stand van de algemene reserve in verband met de toegenomen risico's door de 3D's, verhoogd met 50% van € 500.000 tot € 750.000. Daarnaast hebben we een tijdelijke bestemmingsreserve sociaal domein 2015 - 2017 ingesteld waarin we de over- en onderschrijdingen van de budgetten die gemoeid zijn met de 3D's, drie jaar lang egaliseren. Per ultimo 2017 wordt de reserve opgeheven.

b. Nee, onze gemeente benoemt de afzonderlijke decentralisatierisico's wel maar voor de bepaling van het benodigde weerstandscapaciteit wordt een andere werkwijze gehanteerd (bijv. uitgaan van een bepaald % van de begrotingsomvang)

#	Vrijblijvende toelichting
188	Grootste risico's die momenteel onderkend worden (risicoparagraaf): <ul style="list-style-type: none"> • Transformatie / preventie komt onvoldoende uit de verf; • Aantal WSW'ers loopt minder hard terug dan landelijk budget; • Onvoldoende kwaliteit managementinformatie jeugdzorg; • Onvoorspelbaarheid van budgetten vanuit het Rijk (snelheid waarmee budget terugloopt / integratie van IU SD in de algemene uitkering in 2019).
189	In het algemene weerstandsvermogen is hiervoor een bedrag opgenomen. De bestemmingsreserve sociaal domein is op dit moment een egalisatiereserve. De discussie over de risico's en het daarvoor benodigde weerstandsvermogen moet in Wierden nog worden gevoerd.
190	De risico's van de 3D worden wel afzonderlijk benoemd in de risicomonitoring en meegenomen in de algemene weerstandscapaciteit. Daarenboven hebben we een specifieke reserve sociaal domein om fluctuaties op te vangen.
191	Niet specifiek benoemd in de begroting. Decentralisatie risico's zijn meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (https://opsterland.begrotingsapp.nl/begroting-2018-/programma/paragrafen)
192	In de paragraaf Weerstandsvermogen begroting 2018 is geen risico 3D/ sociaal domein opgenomen. Er is wel een reserve sociaal domein als egalisatiefunctie en evt. tekorten op te vangen. In de door de raad vastgestelde nota Reserves, voorzieningen en Weerstandsvermogen is aangegeven dat de reserve sociaal domein van voldoende omvang is om de risico's op te vangen.
193	De kwantificering van het benodigde bedrag aan weerstandsvermogen voor het sociaal domein gebeurt enerzijds aan de hand van het hiermee gemoeide budget (%) en anderzijds door bijv. expliciet de risico's m.b.t de WSW organisatie waarbij we zijn aangesloten te analyseren en berekenen.
194	Maatschappelijke ontwikkelingen, aanvullende kortingen op de integratie-uitkering, correcties uit voorgaande jaren en andere onvoorziene situaties kunnen resulteren in financiële effecten. Deze ontwikkelingen liggen niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer. In principe is nog steeds sprake van open-einde-regelingen. Dit vraagt vervolgens om aanpassing van bestaande beleidskaders en inkoopcontracten. In de afgelopen jaren hebben wij een Reserve Sociaal Domein opgebouwd ter grootte van € 2 miljoen. Hiermee hebben wij een reserve ter beschikking ter grootte van ongeveer 5% van het totale programmabudget Sociaal Domein. Wij verwachten dat dit bedrag voldoende is om eventuele negatieve effecten op korte en middellange termijn op te vangen in afwachting van de hiervoor geschetste aanpassingen van bijvoorbeeld beleid. Daarom nemen wij voor het Sociaal Domein geen bedrag op in de risico-inventarisatie.

c. Anders

#	Gevraagde toelichting
195	het risico van de decentralisaties werd voorheen afzonderlijk gekwantificeert. Op dit moment wordt volstaan met een uiteenzetting van het risico in bv jaarrekening en begroting, zonder gekwantificeerde vertaling in het weerstandsvermogen, door het bestaan van de (egalisatie)reserve sociaal domein.
196	Er wordt een risicoschatting gemaakt over het gehele sociale domein. Daarbij is vastgesteld dat het risico lager is dan de bestemmingsreserve. Derhalve is er geen extra dekking nodig via een weerstandscapaciteit.
197	Grootste risico's zijn zorgkosten en transformatierisico. Deze worden geschat en via onze gemeentebrede berekening van weerstandsvermogen meegenomen.
198	Nee, geen risico's benoemd.
199	Decentralisatierisico's sociaal domein zijn structureel op "gemiddeld" risico opgenomen. Apart is de bijdrage sociale werkvoorziening als structureel "hoog" risico aangemerkt.
200	Tot en met 2016 werd het budget jeugdhulp als risico gemeld. Door de aanwezigheid van de reserve niet meer.
201	bij begroting 2018 hebben wij een inschatting gemaakt van de risico's op basis van de jaarrekening 2016 en deze opgenomen in het risicoprofiel.
202	Nee, onze gemeente benoemt de afzonderlijke decentralisatierisico's wel maar voor de bepaling van het benodigde weerstandscapaciteit wordt een andere werkwijze gehanteerd (bijv. uitgaan van een bepaald % van de begrotingsomvang Onze gemeente heeft de drie decentralisaties als 1 risico (en één bedrag) benoemd en toegelicht. Voor bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit wordt dit bedrag ook meegenomen.
203	Voor de decentralisatierisico's is een aparte reserve sociaal domein gevormd waar ultimo 2016 € 1.000.000 in zit. Daarmee moeten alle risico's van het sociaal domein afgedekt kunnen worden.

c. Anders

#	Gevraagde toelichting
204	Er is geen afzonderlijke kwantificering opgenomen. Financiële tegenvallers liggen voor de gemeente Moerdijk in de hoge mate van doorverwijzing naar de niet vrij toegankelijke zorg. Voornamelijk de hoog complexe zorg kan tot budgetoverschrijdingen zorgen. Om deze risico's zo beperkt mogelijke houden wordt extra ingezet op tijdige signalering van jeugd/gezin problematiek, door investering aan de voorkant. Naast financiële risico's zijn er zoals bij andere gemeente bestuurlijke risico's vanuit herstructurering Sociale Werkvoorziening en het onderdeel veiligheid binnen Jeugdzorg. Deze zijn niet te kwantificeren. Verder is in de verantwoording van de cijfers nog een mogelijk risico in het zichtbaar vaststellen van de prestatielevering van zorg in natura en pgb. Gezien de omvang van de bestemmingsreserve sociaal domein van circa € 4,3 miljoen euro (opgebouwd vanaf 2015) zijn er geen andere bedragen gelabeld als buffer. Al het hiervoor genoemde is tevens weergegeven in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting 2018.
205	In de Paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting zijn er geen gekwantificeerde risico's opgenomen. De afzonderlijke decentralisaties zijn hierin wel benoemd als volgt. WMO: De raming in de begroting is gebaseerd op werkelijke uitgaven in 2016. Op basis van de ramingen 2018 is de verwachting dat in 2018, evenals in voorgaande jaren, de beschikbare middelen van het rijk hiervoor toereikend zijn. Een risico hiervoor is niet opgenomen. Pwet: De uitgaven zijn budgettair geraamd op basis van gemaakte afspraken met de verbonden partij. Jeugd: Alhoewel het uitgangspunt is dat wordt uitgegaan van een budgettair verloop is er in de begroting 2018 rekening gehouden met het risico dat dit op basis van de prognose van het uitgavenverloop 2017 niet mogelijk is.
206	Het is de vraag wat precies bedoeld wordt met de afzonderlijke decentralisatierisico's. Binnen portefeuille Werk en dan wel het Sociaal Werk (oude sociale werkvoorziening, beschut werk etc). Is een nadrukkelijk risico op continuïteit, zowel als het gaat om de uitvoering als de doelgroep die steeds complexer wordt en waar meer geld bij moet, terwijl het rijksbudget afneemt. Een dergelijke risico is opgenomen in Naris, ons risicosysteem en is onderdeel van de onderbouwing van het weerstandsvermogen. Binnen jeugd zijn de risico's een voldoende waarborg van zorgcontinuïteit 18+ en dat de ingezette hulp niet snel (en dus minder effectief) wordt ingezet door wachttijden en onvoldoende samenwerking tussen organisaties onderling.
207	In de risicoparagraaf wordt het risico wel benoemd en ingeschat op een bepaald bedrag. Daarnaast heeft college een taskforce ingesteld om voor de toekomst een evenwichtig financieel beeld te kunnen schetsen.
208	Gemeente Stein heeft een reserve gevormd voor het sociaal domein waar tekorten uit worden gedekt. Eventuele overschotten worden jaarlijks toegevoegd.
209	Niet alle risico's zijn gekwantificeerd, dat is ook geen wettelijke verplichting in het sociaal domein. De sociale werkvoorziening hebben wij wel gekwantificeerd.
210	Komt wel aanbod bij de jaarlijkse risico analyse, maar is geen issue want er is een reserve van 1,4 mio dat is 40% van het budget.
211	In de paragraaf sociaal domein wordt in een apart kopje mogelijk risico's benoemd. De belangrijkste is het aantonen van de prestatielevering wat leidt tot rechtmatigheid van bestedingen. Hier kun je geen bedrag aan hangen. Daarnaast worden in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing ook risico's benoemt die hier mee te maken hebben. De belangrijkste is dat de invoering van de decentralisaties is gepaard gegaan met een bezuiniging van 25% en ook de invoering van het objectief verdeelmodel leidt tot achteruitgang van inkomsten. Hiervoor als risicobedrag opgenomen € 150.000 met een kans van 90%
212	In de programmabegroting is opgenomen dat de reserve sociaal domein voldoende wordt geacht voor de risico's hierbij is geen afzonderlijke onderverdeling gemaakt.
213	In de risicoparagraaf is het Sociaal benoemd als risico. Hierbij zijn tevens de uitkeringen (Buig-gelden) meegenomen.
214	Voor het participatiebudget wordt het risico afzonderlijk gekwantificeerd op de jaarlijkse daling van de rijksbijdrage per arbeidsjaar. Voor de overige domeinen is een algemeen risico gekwantificeerd van per saldo 0,5 % van de rijksuitkering.
215	De decentralisatierisico's worden in algemene zin in de risicoparagraaf van de begroting en jaarrekening beschreven.
216	Risico's worden zoveel mogelijk vertaald in de begroting (en zo mogelijk) ook opgenomen. Deze komen vooral voort uit historische cijfers.
217	Uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 2017: Het geheel van nieuwe taken in het sociaal domein met bijbehorende financiële kaders is zo omvangrijk, complex en onzeker dat dit niet valt binnen de onzekerheidsmarges en risicobreedte van de reguliere bedrijfsvoering. Gelet op de omvang van de budgetten die met de decentralisaties zijn gemoeid wordt uitgegaan van een maximaal risico van 25% van de totale integratieuitkering Sociaal Domein. Rekening houdend met de kans en gevolg achten we een risicobuffer van 1,3 miljoen euro voldoende. In de begroting 2018 is opgenomen: O.b.v. de eerste ervaringen met deze nieuwe taken zijn onze ramingen aangepast. Ingaande 2018 valt het sociaal domein onder de "gewone" bedrijfsrisico's.
218	Voor het SD is een budgettair kader afgesproken, waarbij tekorten/ risico's: <ul style="list-style-type: none"> • in eerste instantie binnen de budgetten van het Sociaal Domein worden opgevangen; • vervolgens tekorten worden verrekend met de achtervang (bestemmingsreserve SD); • voor zover dit niet realiseerbaar is, wordt binnen de totale begroting naar een oplossing gezocht.

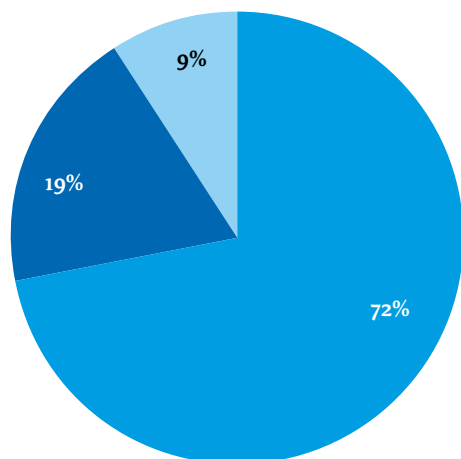
c. Anders	
#	Gevraagde toelichting
219	De risico's zijn wel in beeld, maar niet financieel gekwantificeerd.
220	Wel in de vorm van de meerjarig geraamde tekorten op het sociaal domein en de daar tegenover staande onttrekking aan de reserve sociaal domein.
221	Het Sociaal Domein wordt als totaal meegenomen in de risicoparagraaf.
222	Deze worden niet gekwalificeerd
223	Voor de WMO en Jeugd is er 1 totaalrisico als volgt geformuleerd: Dit betreft het risico dat de transformatie opgave niet of niet tijdig wordt gehaald doordat het beroep op de WMO en Jeugdzorg groter is dan het beschikbare budget. Transformatie kost tijd en geld. (schade € 1,5 miljoen met een kans van 70%)
224	Er zijn geen specifieke risico's benoemd. In de paragraaf weerstandsvermogen is wel benoemd de specifieke bestemmingsreserve.
225	Het decentralisatierisico zit in de Jeugdzorg. De gemeenten in onze regio worden geconfronteerd met een sterk stijgende vraag, ten opzichte van het eerste jaar 2015.
226	Voor de risico's binnen het sociaal domein is in de begroting één bedrag van € 35.000,- meegenomen voor de berekening van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen. Dit bedrag is laag, omdat er een reserve sociaal domein voldoende omvang heeft om tekorten de komende 4 jaar op te vangen.
227	De risico's m.b.t. sociaal domein zijn in onze gemeentebegroting omschreven. Ze zijn (nog) niet voorzien van een financieel gevolg. De benodigde weerstandscapaciteit voor deze risico's is de reserve sociaal domein die per 1-1-2018 € 7,1 miljoen bedraagt. De inschatting is dat dit bedrag voldoende is voor de komende meerjarenbegroting om de risico's op te vangen.
228	we kwantificeren verschillende risico's. (1. decentralisatie uitkering is tekort om uitgaven te dekken, 2. open eind regelingen BUIG, 3. aanbidders die omvallen) deze zijn elk op een andere wijze berekend.
229	Ja Jeugdhulp is als risico gekwantificeerd. De reserve Sociaal domein is ingesteld voor een zachte landing van de decentralisaties en om innovaties mogelijk te maken.
230	We hanteren een gesloten stelsel betreft de IU-SD, resultaat gaat in principe naar de reserve sociaal domein.
231	We hanteren een gesloten stelsel betreft de IU-SD, resultaat gaat in principe naar de reserve sociaal domein.
232	We kwantificeren de risico's niet afzonderlijk maar houden een algemene buffer aan in de bestemmingsreserve sociaal domein. In Westerkwartierverband is afgesproken dat we het minimale niveau van de bestemmingsreserve koppelen aan de integratie-uitkering sociaal domein 2016 (10% hanteren we als minimum).
233	Gemeente Zederik heeft Pwet uitbesteed aan GR Avres en jeugdhulp aan GR DG&J (onderdeel SOJ). Deze GR'en stellen een risico analyse op en de gemeente Zederik neemt dit mee in haar eigen weerstandsvermogen.
234	Op basis van de laatste doorrekening 2016 en bekende beleidsontwikkelingen is de begroting 2017-2020 SD opgesteld. Die leidde tot een structureel tekort van ca. € 3.000.000. De tekort op de uitvoering van de Pwet maakt hier geen onderdeel van uit. Dit maakt onderdeel uit van de totale begroting van de GR Orionis. Op basis van de septembercirculaire is het tekort bijgesteld naar ca. € 2.000.000.
235	Onze gemeente kwalificeert de risico's niet afzonderlijk. Risico's worden opgevangen binnen de reserve sociaal domein.
236	Het tekort over 2018 bedraagt 2 miljoen. Maatregelen zijn dus vastgelegd. Aanname dat 50% niet wordt gerealiseerd, dus 1 miljoen als risico opgenomen (voor alle 3 D's tezamen).
237	Risico's zijn in totaliteit ingeschat. De raad heeft in 3 jaarschijven van € 2,5 miljoen totaal € 7,5 miljoen beschikbaar gesteld als veranderbudget sociaal domein en om te voorkomen dat mensen tussen wal en schip raken. Daarnaast is in totaal € 6 mln gereserveerd om gefaseerd de taakstelling van budgettair neutraliteit te realiseren.
238	De risico's voor alle domeinen worden in de reguliere risicoanalyse meegenomen.
239	De risico's m.b.t. de decentralisaties zijn bij onze gemeente samengevat in één totaalrisico. De grootste risico's hierin zijn het open-einde karakter van de verschillende regelingen en het behalen van de taakstellingen die vanuit het rijk overgedragen zijn op de gemeenten (korting op de budgetten).
240	De gemeente hanteert de principes van het risico gestuurd werken voor de gehele begroting. De financiële risico's in het sociaal domein zijn overigens wel geraamd op € 4 miljoen. Maakt onderdeel uit van de algemene reserve.
241	Dit valt bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen onder het algemene risico.
242	Er is niet per voorziening een risico opgenomen. Bij de berekening van het weerstandsvermogen is een risico opgenomen voor de decentralisaties in totaal. Dit is gedaan om rekening te houden met onvoorziene tekorten. De omvang van het opgenomen risico bedraagt ca 6% van de totale 3D uitkering. Er is voldoende reserve om een dergelijke tegenvaller op te vangen.

c. Anders

#	Gevraagde toelichting
243	In de paragraaf Weerstandsvermogen is aangegeven dat de risico's moeilijk in te schatten zijn. De gevormde reserve wordt voldoende geacht.
244	Voor de decentralisatierisico's worden heeft de gemeente een reserve ingesteld welke gevormd is uit de niet bestede middelen van de 3 subdomeinen 2015-2017.
245	Er is een bedrag opgenomen in Risicomanagement voor 3 decentralisaties. Dit is niet inhoudelijk onderbouwd
246	Er worden geen specifieke risico's genoemd maar er wordt wel een financieel risico onderkend. Voor het opvangen van kosten als gevolg van risico's die zich voordoen is een bestemmingsreserve gevormd.
247	<p>Met ingang van 2018 wordt het doel van de Egalisatiereserve sociaal domein gewijzigd in het opvangen van incidentele afwijkingen tussen begroting en werkelijkheid (excl. apparaatslasten) van de volgende open einde regelingen:</p> <ul style="list-style-type: none">• BUIG/BBZ (inkomensregelingen),• Minima,• Arbeidsparticipatie,• WSW,• Maatwerkvoorzieningen Wmo en 18+,• Maatwerkvoorzieningen en geëscaleerde zorg 18- en• Leerlingenvervoer. <p>Deze reserve heeft geen maximale looptijd en structurele voeding. Het plafond van deze reserve wordt met ingang van 2018 gesteld op € 3 miljoen. Bij de bepaling van dit plafond is meegewogen dat in de werking van de egalisatiereserve met ingang van 2018 ook de inkomensregelingen, minima en leerlingenvervoer worden betrokken. Genoemd plafond is naar verwachting per 1-1-2018, volgens de begroting 2018 - 2021, ook als saldo in de egalisatiereserve aanwezig.</p>
248	De gemeente benoemt de niet de afzonderlijke decentralisatierisico's , maar heeft dit gebundeld.
249	aanpassing risicoparagraaf
250	De afzonderlijke risico's zijn niet benoemd. Wel is een bestemmingsreserve ingesteld t.b.v. mogelijke tekorten binnen het sociaal domein
251	De decentralisatierisico's worden niet gekwantificeerd. Op het moment dat er structurele tekorten ontstaan, dient hier structurele dekking tegenover te staan. Incidentele tekorten kunnen worden opgevangen binnen de reserve sociaal domein.

Vraag 11.

Heeft uw gemeente middelen gereserveerd om de decentralisatierisico's, mochten die zich in 2018 voordoen, op te kunnen vangen?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja, overwegend in bestemmingsreserves voor het sociaal domein	72%	242
■ Ja, overwegend in de algemene reserve	19%	65
■ Nee	9%	30
Totaal		337

a. Ja, overwegend in bestemmingsreserves voor het sociaal domein

#	Vrijblijvende toelichting a
1	In totaal heeft de gemeenteraad 1,8 MLN beschikbaar gesteld als vangnet voor zorg voor inwoners, waarbij de rijksbijdrage ontoereikend is. De verwachting is dat de onttrekking in 2016 en 2017 samen ca. 1,0 MLN is.
2	De vraag is in hoeverre het Jeugdbudget in 2017 overschreden wordt en of in 2018 tekorten nog volledig uit de reserve gedekt kunnen worden. Bij de eerder genoemde evaluatie zullen scenario's geformuleerd worden waarin de Raad keuzes voorgelegd wordt.
3	zie antwoord op vraag 10
4	Primaire komen deze risico's ten laste van de reserve sociaal domein.
5	Reserve weerstandsvermogen
6	Er is een bestemmingsreserve gevormd voor de tweedelijns WMO en Jeugdhulp en bedraagt € 10 mln.
7	Met het opstellen van de begroting is er een extra inventarisatie-ronde gedaan om een sluitende Werkbegroting Sociaal Domein op te leveren. Dit is gelukt. Voor de jaren 2018 en 2019 is er nog wel een tekort geprognostiseerd. Met de komst van de nieuwe taken is er destijds een reserve Sociaal Domein gevormd van € 1 mln. Afgelopen jaren was er overall overschot op de werkbegroting Sociaal Domein, zodoende is er nog geen "gebruik" gemaakt van de reserve Sociaal Domein. Met de reserve Sociaal Domein kunnen de tekorten van de jaren 2018 en 2019, zoals deze nu in de begroting 2018 zichtbaar zijn, worden opgevangen (wel met instemming van de Raad).

a. Ja, overwegend in bestemmingsreserves voor het sociaal domein

#	Vrijblijvende toelichting a
8	Er is binnen de gemeente Losser: 1. een reserve Sociaal domein (vanwege de onzekerheid die bestaat over de ontwikkeling van de uitgaven en inkomsten binnen het 'Sociaal domein'). 2. reserve participatie (vanaf 2015 is het participatiebudget geïntegreerd in de algemene uitkering. Door deze reserve blijft voor de cliënten die ondersteuning nodig hebben bij een participatie- en/of integratieproject geld beschikbaar) 3. Reserve huishoudelijke toelage (De doelgroep huishoudelijke toelage is uitgebreid. Om de te verwachten kosten te kunnen dekken is bij de resultaatbestemming 2015 besloten hiervoor budget te reserveren.) 4. Reserve frictiekosten (Bij de implementatie en uitvoering van de nieuwe taken in het Sociaal Domein, wordt gaandeweg duidelijk dat het naar alle waarschijnlijkheid niet voor alle medewerkers haalbaar is om aan de daarbij behorende eisen (kennis en vaardigheden) te voldoen. Dit leidt tot frictiekosten).
9	Indien a onvoldoende dan buffer algemene reserve
10	betreft de reserve "Openeinde Regeling".
11	Zoals aangegeven in het antwoord van vraag 10. Weliswaar heeft de bestemmingsreserve een aflopende werking. Vanaf 2017 is besloten om trapsgewijs steeds 1/3, 2/3 en geheel afbouwen van de bestemmingsreserve besloten. Taak hierbij is om het sociaal domein in eerste instantie budget neutraal te laten werken en verder te integreren in de gemeentelijke begroting.
12	Er is een specifieke reserve aangelegd voor de risico's binnen het sociaal domein, daarnaast is er een algemene concern reserve.
13	Voor de Wmo is een egaliseringsreserve beschikbaar. Voor jeugd is er in 2017 een egaliseringsreserve aanwezig van 1 miljoen. Het hangt van het rekeningresultaat 2017 af of deze in 2018 nog beschikbaar is Voor Sociaal Werk dus in weerstandsvermogen
14	zie toelichting 10a
15	Daarnaast beschikt de gemeente over een algemene risicoreserve
16	Er is een reserve decentralisaties en er is ook een deel opgenomen in de risicoreserve.
17	Vanuit de overschotten van afgelopen jaren, kunnen de verwachte te korten voor komende jaren worden voldaan.
18	Bij de bestemming van het batig jaarresultaat 2015 is een reserve ingesteld en daar is 1,1 miljoen in gestort.
19	Er is nog een bestemmingsreserve. De raad heeft vanaf 2017 aanvullend € 350.000 beschikbaar gesteld i.v.m. verwachte hogere kosten. Zoals eerder aangegeven is het sociaal domein een integraal onderdeel van de begroting waarbij we de lasten opvangen in de begroting en dus geen rekening houden met de inzet van de reserve om tekorten op te vangen.
20	Het decentralisatierisico is opgenomen als 1 van de risico's binnen het weerstandsvermogen. Daarnaast zijn de overschotten op het budget sociaal domein Wmo-Jeugd bij de jaarrekening 2015 en 2016 in een reserve sociaal domein gestopt om de mogelijke toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen.
21	Eventuele tekorten gaan via de achtervang Sociaal Domein. De omvang van de benodigde achtervang is niet gebaseerd en afgestemd op een gekwantificeerd risicoprofiel.
22	Zie eerder
23	We gebruiken de reserve Sociaal Domein die de afgelopen jaren is gevormd uit de voordelen op de uitvoering in 2015 en 2016 én uit de opgebouwde reserve Wmo vanaf 2007
24	Ja, er is een bestemmingsreserve sociaal domein (Wmo en jeugd) gevormd bij de vaststelling van de jaarrekening 2015. Dit betrof een bedrag van € 4,4 mln.
25	indien tekort dan wordt dit opgevangen via de algemene weerstandreserve
26	Conform afspraken met de raad worden alle zich voordoende voordelen gestort in de reserve sociaal domein. Hieruit kan na instemming van de raad geput worden voor het bekostigen van initiatieven binnen het sociaal domein.
27	Er zijn twee bestemmingsreserves, één voor Jeugd en Wmo en één voor beschermd wonen.
28	Oldenzaal werkt met een reserve Sociaal Domein; deze heeft een egaliserende werking en kan ook ter dekking worden gebruikt voor diverse projecten/pilots ihkv de transformatie
29	er is 1 reserve voor de 3 decentralisaties
30	Deze reserve is in het verleden gevoed met de overschotten binnen het sociaal domein
31	In 2016 is een reserve sociaal domein gevormd.
32	Reserve sociaal domein per 1 januari 2018 groot € 1.678.168
33	Afhankelijk van realisatie 2017 is er wel/geen reserve sociaal domein meer. Indien er nog een reserve ultimo 2017 aanwezig is, is de verwachting dat deze niet voldoende zal zijn om de tekorten op de 3D's in 2018 op te vangen. Alsdan zal algemene reserve worden aangesproken

a. Ja, overwegend in bestemmingsreserves voor het sociaal domein	
#	Vrijblijvende toelichting a
34	Egalisatiereserve voor afdekking toekomstige tekorten op de uitvoering WMO/Jeugdzorg
35	reserve sociaal domein
36	Met ingang van 2018 wordt een bestemmingsreserve sociaal domein ingesteld.
37	Zie antwoord vraag 10.
38	Ja
39	Zie toelichting bij 10.
40	In 2017 via aparte risico reserve sociaal domein, per 2018 onderdeel van de algemene reserve.
41	Daarnaast wordt vanuit de reguliere exploitatie bijgedragen in de tekorten van het SD. Op basis van de septembercirculaire 2017 bedraagt de dekking vanuit de reserve SD € 566,000 en bijdrage vanuit reguliere exploitatie € 1.400.000. GR Orionis maakt hier geen onderdeel van uit.
42	Voor dit specifieke doel is de reserve sociaal domein ingesteld. Daarnaast is op algemeen niveau ook in de algemene reserve rekening gehouden met decentralisatierisico's (zie antwoord op vraag 10).
43	We hebben een egalisatiereserve Sociaal Domein.
44	zie vraag 10. Als dit niet voldoende is, fungeert de algemene reserve als achtervang.
45	nvt
46	Behalve dat er in het weerstandsvermogen middelen gereserveerd zijn om risico's op te vangen, is er een bestemmingsreserve sociaal domein ingesteld van € 1.064.000
47	Alleen voor Wmo en jeugd; in 2018 is deze reserve niet meer toereikend om het tekort op te vangen.
48	Er is een bestemmingsreserve sociaal domein gevormd waar ultimo 2017 € 8,6 miljoen in zit. € 5 miljoen hiervan is bedoeld als risicoreserve.
49	Voor het opvangen van risico's mbt 'decentralisaties sociaal domein' is een aparte bestemmingsreserve gevormd. Na vaststelling van de jaarrekening 2016 is het nog beschikbare saldo van deze reserve € 906.000.
50	Er is voor 2017 en 2018 een reserve van € 8 miljoen gevormd voor jeugd en wmo Daarnaast is een bedrag opgenomen in het weerstandsvermogen van de AR Het BUIG risico wordt gedekt uit de algemene middelen
51	Voor de onderdelen WMO en Jeugd samen en voor het onderdeel Participatie zijn afzonderlijke bestemmingsreserves opgenomen.
52	De reserve is gevormd vanuit overschotten Sociaal domein
53	Evt. tekorten overschotten worden via een raadsvoorstel aan de reserve toegevoegd.
54	Zie ook toelichting vraag 10.
55	Er is een bestemmingsreserve Sociaal Domein die wordt ingezet voor de financiële gevolgen van het zich voordoen van risico's. Ook tekorten en overschotten worden met deze reserve verrekend.
56	Er is een bestemmingsreserve Sociaal Domein die wordt ingezet voor de financiële gevolgen van het zich voordoen van risico's. Ook tekorten en overschotten worden met deze reserve verrekend.
57	Reserve WMO en Jeugd Reserve Participatiewet
58	Zie toelichting bij het antwoord op vraag 10.
59	Deze reserves is uiteraard met goedkeuring van de Raad ingesteld om eventuele risico's op te kunnen vangen. In 2017 heeft een evaluatie plaatsgevonden en deze reserve blijft vooralsnog in stand.
60	Bestemmingsreserve Sociaal Domein beschikbaar van € 2,5 miljoen.
61	Algemene reserve Sociaal Domein, met daaraan verbonden spelregels over bepalen saldo en dotaties en onttrekkingen.
62	De gemeente heeft de beschikking over een egalisatiereserve Sociaal Domein. Op 1-1-2017 bedraagt de hoogte van de egalisatiereserve € 786.000 op dit moment is onduidelijk hoeveel de aanspraak is over boekjaar 2017 op de reserve en of er nog middelen beschikbaar zijn in de reserve voor jaar 2018.
63	Eind 2014 heeft de gemeenteraad besloten tot het instellen van een reserve 3D, enerzijds om risico's op te vangen en anderzijds om innovaties te bekostigen om de transformatie-opgave te realiseren.

a. Ja, overwegend in bestemmingsreserves voor het sociaal domein

#	Vrijblijvende toelichting a
64	In ieder geval tot en met 2018 bestaat een Reserve Sociaal Domein
65	Zie toelichting bij vr 10
66	reserve sociaal domein voor het jaar 2018, daarna algemene reserve

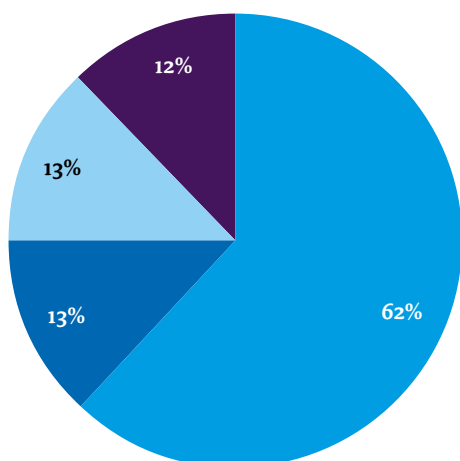
b. Ja, overwegend in de algemene reserve

#	Vrijblijvende toelichting b
67	Teylingen heeft geen afzonderlijke bestemmingsreserve maar een deel van de algemene reserve afgezonderd voor het sociaal domein.
68	geen
69	wel als risico benoemd. de risico's samen vormen een indicatie voor de minimaal benodigde algemene reserve.
70	Er is een aparte algemene reserve sociaal domein. De verwachting is dat deze in 2017 naar € 0 gaat en bij de jaarrekening 2017 aangevuld moet worden. Op basis van het risicoprofiel bij de begroting 2018 is dat € 3,9 mln.
71	Onderdeel van het weerstandsvermogen.
72	De risico's van de sociale werkvoorziening zijn gekwantificeerd en meegenomen in het weerstandsvermogen. Verder hebben we de nodige beheermaatregelen genomen.
73	Reserve weerstandsvermogen.
74	Overwegend algemene reserves, bestemmingsreserves sociaal domein primair gericht op vormgeven transformatie.
75	Elke begrotingsoverschrijding (waaronder die binnen het sociaal domein) wordt meegenomen in het rekeningresultaat en het uiteindelijke rekeningssaldo komt ten laste of ten gunste van de algemene reserve.
76	in combinatie met de bestemmingsreserve sociaal domein.
77	Voor het risico zoals hierboven genoemd wordt weerstandsvermogen aangehouden.
78	Opgenomen in het weerstandsvermogen. Wij hebben geen bestemmingsreserves
79	er is ook sprake van egalisatiebuffer, dus antwoord a en b.
80	Met name in het weerstandsvermogen is rekening gehouden met de risico's voortvloeiend uit de 3D's. Daarnaast hanteren sinds 2012 een buffer binnen de meerjarenbegroting van het sociaal domein om risico's af te dekken.
81	De algemene reserve dient ter dekking van de risico's. De omvang ervan is gebaseerd op de risicoinventarisatie.
82	In het weerstandsvermogen is een bedrag opgenomen voor de risico's van gedecentraliseerde taken zoals hierboven genoemd.
83	Maakt onderdeel uit van de Algemene reserve.
84	nvt
85	zie toelichting vraag 10b
86	Specifieke reserve sociaal domein is bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 uitgeput.
87	In de risicoparagraaf wordt het risicoprofiel bepaald. Hierbij wordt berekend welk bedrag we nodig hebben om de risico's af te dekken. Dit is geen afzonderlijke pot geld, maar maakt onderdeel uit van de Algemene Reserve. Daarnaast hebben we nog wel een bestemmingsreserve sociaal domein. We hebben een muur om het sociaal domein heen gezet en bij de jaarrekeningen 2014 t/m 2016 de saldi binnen die muur in de bestemmingsreserve gestort om ze beschikbaar te houden voor het sociaal domein in de jaren die volgen.
88	In de benodigde weerstandscapaciteit is rekening gehouden met een aanzienlijk risico vanuit de opneindregeling jeugdzorg.
89	Conform de berekening van de Naris systematiek in het weerstandsvermogen.
90	Maar ook in reserve sociaal domein

c. Nee	
#	Vrijblijvende toelichting c
91	ja, in begroting is hier (lokaal) geld vrij gemaakt om tekorten aan te vullen. Daarnaast ook lokaal geld voor aanvulling reserve (zie 12).
92	We hadden reserve Sociaal domein, daar is geen saldo meer na dekking van verwacht tekort 2017.
93	Via de algemene reserve
94	In 2018 is daarvoor € 200.000 beschikbaar. Er is vanaf 2019 structureel € 500.000 in de exploitatie opgenomen.
95	In de begroting 2018 is de bestemmingsreserve sociaal domein volledig ingezet.
96	Is onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente. De Algemene Reserve is ruim voldoende om de risico's mee af te dekken.
97	Opgenomen in weerstandsvermogen
98	Indien het noodzakelijk is kan er wel gebruik worden gemaakt van de algemene reserve.
99	Er zijn geen middelen specifiek gereserveerd voor het decentralisatie risico
100	Tekorten zijn op dit moment mee begroot. Het tekort op jeugd is voor ons ongrijpbaar en daardoor moeilijk terug te dringen (zodat we met de rijksmiddelen uitkomen)
101	Het risico maakt onderdeel uit van de algemene reserve en generieke risicoreserves die aan de beleidsprogramma's zijn gekoppeld.
102	Na onttrekking in 2017 is de bestemmingsreserve leeg.
103	Mocht het nodig zijn dan wordt dit vanuit de Algemene middelen beschikbaar gesteld.
104	niet specifiek gereserveerd voor risico's. Maar in 2018 bestaat de mogelijkheid om dit binnen de bestemmingsreserve Sociaal domein op te vangen mochten deze zich voordoen
105	We hebben niet specifiek middelen gereserveerd voor de decentralisatierisico's. Indien een probleem zich mocht voordoen, dan kan dit worden opgevangen ten laste van de algemene reserve vrij besteedbaar.
106	Als er een tekort blijkt bij de jaarrekening zal dit uit de Algemene Reserve moeten worden gedekt. Echter, er is geen deel specifiek voor de 3D's gereserveerd.
107	De risico's zijn weergegeven in de paragraaf Weerstandsvermogen. Hierbij is het benodigde weerstandsvermogen berekend voor de totale gemeente. Hier staat het beschikbare weerstandsvermogen tegenover. Er is geen aparte reserve gevormd.
108	Niet specifiek benoemd in de begroting. Decentralisatie risico's zijn meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (https://opsterland.begrotingsapp.nl/begroting-2018-/programma/paragrafen)

Vraag 12.

Is de omvang van de bestemmingsreserves voor het sociaal domein, cq van de algemene reserves die voor het sociaal domein ingezet kunnen worden, ultimo 2016 toegenomen ten opzichte van ultimo 2015?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen	62%	210
■ Nee, de reserves zijn per saldo ongeveer gelijk gebleven	13%	44
■ Nee, de reserves zijn per saldo afgenomen	13%	42
■ Nvt, er zijn geen bestemmingsreserves voor het sociaal domein	12%	41
Totaal		358

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen

#	Gevraagde toelichting
1	Het rekeningresultaat van 2016 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve sociaal domein.
2	De toename 2016 is beduidend lager dan 2015. In 2017 zal er, per saldo, een flink bedrag onttrokken moeten worden dat voornamelijk veroorzaakt wordt door tekorten bij de Jeugd.
3	de reserve sociaal domein is in omvang toegenomen per 31-12-2016 ten opzichte van 31-12-2015 doordat de plus op WMO groter was dan de min op jeugdhulp.
4	Op Jeugd € 55.000 tekort, op participatie € 44.000 tekort en op WMO € 1.307.000 overschot.
5	De reserve is t.o.v. 2015 toegenomen. In 2017 is er een raadsbesluit genomen waarbij is afgesproken de reserve te maximeren op € 2 miljoen. tevens is besloten om een minimumgrens aan deze reserve te koppelen van € 1 miljoen.
6	In 2016 was er nog sprake van een beperkte dotatie van middelen. Als gevolg van een toenemende zorgvraag in combinatie met afnemende budgetten, zal dat in 2017 anders zijn.
7	Ja, is toegenomen.
8	per saldo waren de uitgaven binnen het sociaal domein lager dan de beschikbare rijksbijdrage
9	Zie toelichting op vraag 11. De reserve sociaal domein binnen de algemene reserve is gestegen van 3,1 mln per 1-1-2016 naar 3,3 mln per 31-12-2016.
10	Over 2016 is uiteindelijk een positief resultaat over Wmo en Jeugdzorg genoteerd als gevolg van afrekeningen over het jaar ervoor. Dit positieve saldo is aan de reserve sociaal domein gevoegd.
11	Toevoeging van 2 miljoen
12	Een deel van het overschot 2016 is toegevoegd aan de reserve sociaaldomein
13	De bestemmingsreserve Sociaal Domein is gegroeid over 2016. Zowel voor de jeugdzorg (+€ 17.900) als voor WMO nieuw (+€ 34.500).

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen	
#	Gevraagde toelichting
14	Plusen en minnen met het sociaal domein worden verrekend binnen dat domein, blijft er dan nog over dan gaat dat in een reserve. later kunnen dan weer tekorten worden opgevangen.
15	Op subdomein Wmo was er een overschot; op subdomein Jeugd was er een tekort; op subdomein P-wet was er sprake van neutraliteit
16	De reserves waren in 2015 al ingesteld. Aan de reserve sociaal domein is in 2016 een groot deel van het jaarrekeningresultaat extra toegevoegd, waardoor het totaal aan bestemmingsreserves is verhoogd. Deze reserve sociaal domein zal in 2018 en 2019 voor een groot deel ingezet worden om de transformatie genoemd bij vraag 3 verder vorm te geven.
17	risico BG2018: 24,9 miljoen risico JR2016: 17,2 miljoen risico JR2015: 25,7 miljoen (bevatte buffer van € 20,0 miljoen)
18	Per saldo toegenomen.
19	reserve was eind 2015 € 3,3 mln. Is toegenomen met € 0,4 mln tot € 3,7 mln.
20	Het voordelig exploitatiesaldo van de rekening 2015 is toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein
21	Het 3D saldo van de jaarrekening 2015 is in deze reserve gestort. In 2016 nauwelijks onttrokken aan deze reserve.
22	De uitgaven specifiek voor Wmo, Jeugd en Pwet zijn lager dan de integratieuitkering sociaal domein.
23	Niet duidelijk wat er toegelicht moet worden. De beschikbare budgetten zijn niet geheel gebruikt, dus is er een dotatie aan de reserve 3D gedaan.
24	De bestemmingsreserve 3D's is pas in 2015 gevormd.
25	De reserve sociaal domein is toegenomen van ongeveer € 300.000 ultimo 2015 naar € 1.000.000 ultimo 2016
26	stand per 31 december 2015 was € 2.438.361 en stand per 31 december 2016 was € 2.757.634. Bij onderdeel Jeugd en Participatie was een tekort, bij onderdeel Wmo een overschot.
27	De reserve is per saldo met ca. €1,2 miljoen toegenomen
28	Bestemmingsreserve is ingesteld met de jaarrekening 2016
29	Na verrekening van de saldi op de verschillende subdomeinen is een positief saldo ontstaan voornamelijk door WMO2015. Deze middelen zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve sociaal domein.
30	Overschotten jeugd en WMO uit de jaarrekening 2016 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve.
31	Overschotten jeugd en WMO uit de jaarrekening 2016 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve.
32	De reserve sociaal domein had tot 2015 een andere naam, te weten reserve Wmo. Omdat de afzonderlijke risico's binnen de Wmo vele malen kleiner waren dan de risico's die we lopen ingaande 2015 binnen het sociaal domein, is het noodzakelijk gevonden de reserve op te hogen. De risico's en reserve moet immers in gezond evenwicht zijn.
33	toename
34	De reserve was met €55.000 toegenomen.
35	De totale uitgaven van de decentralisaties samen waren lager dan de som van de rijksbijdragen. Het positief resultaat is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein.
36	Het saldo over 2015 pas positief, zodat de reserve per ultimo 2016 hoger was dan per ultimo 2015.
37	Het voordelig exploitatiesaldo van de rekening 2015 is toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein
38	Het voordelig exploitatiesaldo van de rekening 2015 is toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein
39	Over 2016 was er, t.o.v. 2015, een toename van de bestemmingsreserve. De verwachting is dat over 2017 en 2018 sprake zal zijn van een afname van de reserves.
40	Reserve 3D was per 31/12 2015 € 3.704.000 en per 31/12 2016 € 6.185.000
41	De bestemmingsreserve is toegenomen met het overschot van wat we overhadden uit het Sociaal deelfonds.
42	Dit had deels te maken met uren toerekening en wat lagere lasten WMO. Per 2017 waarin salarislaster worden toegerekend wordt dit al ondervangen. Wmo loopt op.
43	In 2016 heeft de gemeente Oostzaan een positief saldo 3-D toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein. Echter in 2017 verwacht de gemeente Oostzaan een groot tekort op de jeugdzorg.
44	Reserve is toegenomen. Wat we overhouden ten opzichte van wat we ramen bij de primaire begroting van dat jaar, dat storten we in de reserve 3D.

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen

#	Gevraagde toelichting
45	Per saldo is de reserve Sociaal Deelfonds toegenomen met ongeveer € 170.000.
46	de toename bedroeg € 802.000
47	De reserve is toegenomen met ongeveer 750.000
48	Wij zijn in staat geweest met beperkte middelen de taken uit te voeren zoals wettelijk bepaald zijn.
49	Met € 1.445.000
50	WMO + Jeugd -/- Participatiewet -/-
51	De overschotten in de jaarrekening 2016 ten opzichte van de begrotingsraming zijn gestort in de reserve.
52	De overschotten in de jaarrekening 2016 ten opzichte van de begrotingsraming zijn gestort in de reserve.
53	Het gedeeltelijke overschot 2016 is toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein voor in totaal € 400.000.
54	reserve 2015 is niet gebruikt. Bij 2016 is het bedrag per saldo toegenomen. Zowel in 2015 als in 2016 zien we bij jeugd een tekort en bij Wmo een overschot.
55	Reserves is met ruim € 500.000 toegenomen ten opzichte van 2015 per 31-12-2016
56	Het merendeel van het jaarrekeningsaldo 2015 is in 2016 toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein.
57	In 2016 is ondanks een tekort van € 672.000 op de jeugdzorg binnen de totale begroting Sociaal Domein een overschot ontstaan. Deze middelen zijn aan de reserve Sociaal Domein toegevoegd.
58	De lasten zijn lager uitgevallen dan in de begroting waren opgenomen obv ervaringcijfers.
59	Van het positieve resultaat 2015 is een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve.
60	De overschotten vanuit de IUSD (Integratie Uitkering Sociaal Domein) zijn aan deze reserve toegevoegd.
61	De hoogte van de reserve is met € 1.635.542 toegenomen
62	Door overschotten, met name op Wmo 2015, is de bestemmingsreserve toegenomen
63	jaarrekening 2016 : ultimo 2015 5,1 mln ultimo 2016 5,8 mln toename 0.7 mln
64	In de jaarstukken 2016 was het saldo toegenomen. Echter, na het afsluiten van de Jaarafrekening zijn door zorgaanbieders (voornamelijk Jeugd) nog kosten gedeclareerd. Dit nadeel wordt verantwoord in 2017.
65	Extra dotatie aan afzonderlijke bestemmingsreserve voor sociaal domein. Daarnaast deel algemene reserve voor weerstand risico-inschatting hoger geworden.
66	De bestemmingsreserve is, beperkt, met € 29.000 toegenomen.
67	Ja, via de bestemming van het rekeningresultaat 2015 is in 2016 aan de reserve Sociaal Domein een bedrag toegevoegd van € 955.508.
68	Door bestemming rekeningsaldo 2015
69	In 2016 is het resultaat op uitvoering van sociaal domein ten bate gebracht van de bestemmingsreserve.
70	De reserve Sociaal domein is toegenomen doordat het overschot van de voorzieningen Wmo zijn toegevoegd.
71	Het open einde risico voor de P-wet is in 2015 hoger dan in 2016 (665.000 en 300.000). Daarnaast is voor Wmo-Jeugd een reserve sociaal domein eind 2015 ingesteld bij de jaarrekening. Daaraan is vervolgens het positieve saldo op het budget Wmo-Jeugd toegevoegd bij de jaarrekening 2016.
72	In 2016 was er sprake van een overschot binnen het sociaal domein, dit is toegevoegd aan de reserve SD.
73	In 2015 en 2016 was sprake van een positief resultaat
74	Bestemmingsreserves sociaal domein zijn toegenomen ultimo 2016 tov ultimo 2015 doordat het jaarrekening resultaat 2015 van de gemeente Maastricht in 2016 is gestort in bestemmingsreserve sociaal domein. Hier staat tegenover dat deze ultimo 2017 weer zullen afnemen ten gevolge van (geprognosticeerde) tekorten 2017 en genomen maatregelen om transformatie vorm te geven.
75	Aan de reserve sociaal domein wordt het saldo onttrokken van de posten die geëgaliseerd (jaarrekening 2016). Dit veroorzaakt een voordeel 28V.
76	Ja, van € 3.769.000 naar € 5.858.000. Zie de jaarrekening 2016.

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen	
#	Gevraagde toelichting
77	De reserve is met € 2,1 mln toegenomen tot een bedrag van € 6,5 mln per ultimo 2016 (na resultaatbestemming).
78	Tot en met 2017 worden saldo's op het sociaal domein toegevoegd aan de bestemmingsreserve.
79	vanaf 2017 hebben we deze reserves hard nodig om de tekorten te kunnen dekken binnen het Sociaal Domein, op dit moment is de verwachting dat deze reserves na 2019 volledig benut zijn
80	Vanwege de sterk stijgende (jeugd)zorguitgaven i.c.m. het stoppen van de regionale solidariteit, ramen wij vanaf 2018 een jaarlijks onttrekking i.p.v. storting in de reserve sociaal domein.
81	hoger saldo
82	Toename van ruim € 2,2 mln.
83	De omvang is gestegen van ca. € 550.000,- naar € 1.000.000,-
84	Reserve Wmo per 31-12-2015 € 500.000 en per 31-12-2016 € 882.259. Reserve Jeugd per 31-12-2015 € 181.471 en per 31-12-2016 € 676.554
85	Beschermd wonen is over 2016 afgesloten met een positief resultaat. Dit is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Beschermd Wonen. Op de 3D taken Jeugd en Wmo is een negatief resultaat behaald, maar als gevolg van een hoger positief resultaat op de klassieke Wmo (HH, Hulpmiddelen) en overige onderdelen van het programma Zorg en welzijn, is een positief saldo toegevoegd aan de bestemmingsreserve Wmo en Jeugd.
86	Reserve Sociaal Domein is toegenomen met zo'n 1,8 miljoen naar een eindstand 2016 van 4,2 miljoen
87	Per saldo zijn de uitgaven lager geweest dan de budgetten die overgekomen zijn vanuit het Rijk.
88	De voordelen op Wmo (en overige) waren hoger dan de geconstateerde nadelen op Jeugd.
89	er is bijgestort naar 1,5 miljoen in verband met de toegenomen risico's
90	Er zijn extra middelen aan de reserve sociaal domein toegevoegd.
91	In 2016 was er een overschot op het sociaal domein. Dit overschot is toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
92	De reserve decentralisties WMO 2015 en Jeugdwet is in 2016 met € 4.290.000 toegenomen tot € 6.544.000 per ultimo 2016.
93	Positief resultaat van programma Sociaal Domein in realisatie 2016 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal Domein.
94	veroorzaakt op onderdeel Wmo
95	Reserves zijn per saldo toegenomen.
96	overschot blijft beschikbaar binnen Sociaal Domein
97	Ja, de omvang van de bestemmingsreserve Sociaal Domein is in 2016 toegenomen. We rekenen in de bestemmingsreserve HSD ook mee voor de weerstandscapaciteit omdat die reserve een buffer vormt voor de risico's van de transities in het sociaal domein.
98	Het resultaat van 2015 is gestort in de reserve
99	ultimo 2015 was de stand van de reserve EUR 2.070.647. Deze is toegenomen naar EUR 4.219.421 ultimo 2016. Dit komt voornamelijk doordat de (voorschot) bijdrage aan de GR jeugdhulp voor 2016 te laag was berekend. Het verschil tussen bijdrage en werkelijke kosten 2016 wordt dmv de vlaktaks in 3 jaren terugbetaald aan de GR. Deze middelen blijven daarom gereserveerd in de reserve Vlattaks Jeugdzorg.
100	De overschotten vanuit de IUSD (Integratie Uitkering Sociaal Domein) zijn aan deze reserve toegevoegd.
101	De bestemmingsreserve voor het sociaal domein is toegenomen ultimo 2016 doordat het overschot 2016 is gestort in de ze reserve.
102	Per saldo zijn de reserves voor het sociaal domein toegenomen. De toename komt vooral door het overschot van Beschermd Wonen dat is toegevoegd aan de reserve MO/BW ten behoeve van de centrumgemeenten.
103	Eind 2015 is er 4,5 miljoen euro in de reserve Sociaal Domein gestort. Dit is het limiet van de reserve. Boven deze grens vallen middelen vrij naar de algemene reserve. Eind 2016 is deze reserve gelijk gebleven, maar zijn er aparte resrves ingesteld voor beschermd wonen (regionale taak) en innovatie (deel van budget 2016 wordt in 2017 en 2018 uitgegeven, maar is wel uit budget 2016 beschikt).
104	Resultaat 2016 betrof een positief resultaat SD breed derhalve is het resultaat in de reserve SD gestort.
105	562.000 ultimo 2015 om 1.134.000 ultimo 2016 (na bestemming resultaat)
106	Het overschot op de toegekende budgetten 2016 is gestort in een specifieke bestemmingsreserve.
107	900 duizend eind 2015 om 1,5mln eind 2016

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen

#	Gevraagde toelichting
108	Ultimo 2015 3,7 miljoen, ultimo 2016 5,3 miljoen
109	Het eerdergenoemde tekort op de Jeugdzorg werd afdoende gecompenseerd door de overschotten op met name de WMO.
110	Binnen de toekomstige gemeente Westerkwartier is afgesproken dat we op 1-1-2019 een reserve Sociaal domein hebben van 10% van de integratieuitkering 2016. Om aan deze voorwaarde te voldoen is de reserve in 2016 aangevuld tot het afgesproken minimumbedrag.
111	Door een overschot op het onderdeel WMO is er meer in de reserve gestort dan er voor het tekort op Jeugdzorg uit werd gehaald.
112	In 2016 zijn overschotten op Jeugd en Wet Maatschappelijke ondersteuning in de reserve gestort.
113	Bernheze heeft een bestemmingsreserve Sociaal domein ingesteld.
114	Door gerealiseerde overschotten (bv. eindafrekeningen en dergelijke)
115	“Na verrekening van de tekorten op Jeugd en Participatie met het overschot op de Wmo bleek bij Jeugd een meevaller over 2015 en 2016. Uiteindelijk was de uitkomst een toevoeging aan de reserve Sociaal Domein.”
116	De bestemming van het jaarrekeningresultaat 2015 heeft in 2016 plaatsgevonden. Hiermee is de reserve Sociaal domein, die onder de algemene reserve hangt toegenomen. Let wel de komende wordt deze reserve leeggetrokken om het tekort bij jeugd op te vangen.
117	Meerijstad is een fusiegemeente. Bij de voormalige gemeenten werden in 2016 bij twee gemeenten de overschotten van de decentralisatiegelden gereserveerd. Bij één gemeente werd het totale overschot van hoofdfunctie 6 gereserveerd.
118	Reserve is in 2016 gevormd.
119	Bij de resultaatbestemming 2016 is het overschot ad. € 661.000 gestort in de reserve sociaal domein.
120	Bij de bestemming van het saldo van de jaarrekening 2016 is er 5 ton toegevoegd aan de reserve sociaal domein
121	Per saldo is er in 2016 een storting geweest van 680.000
122	Het positieve rekeningresultaat 2016 is toegevoegd aan de reserve sociaal domein
123	De reserve is gemaximeerd op 1 miljoen. In 2015 bedroeg deze 873.300. In 2016 is deze aangevuld tot € 1 miljoen. Het saldo van 2016 is op € 100.000 na volledig gestort in de reserve. Voor de bepaling van het saldo 3D's is overigens geen rekening gehouden met de eigen personele (+overhead) uitgaven. Was hiermee wel rekening gehouden dan was de reserve fors lager.
124	De egalisatiereserve is gegroeid van € 982.324 per balansdatum 31-12-2015 naar € 1.338.201 per balansdatum 31-12-2016.
125	Via de jaarrekening 2016 is een aparte risicoreserve sociaal domein benoemd
126	de egalisatiebuffer jeugd en wmo is toegenomen van ca. € 1,7 miljoen naar ca € 1,9 miljoen ultimo 2016
127	In 2016 zijn overschotten op Jeugd in de reserve gestort.
128	de reserves worden vanaf 2017 ingezet voor activiteiten die tot kostenbesparingen moeten gaan leiden.
129	De reserve is met € 220.392 toegenomen.
130	stand reserve 3D 01-01-2016: ca. € 1,5 miljoen stand reserve 3D 31-12-2016: ca. € 2,9 miljoen
131	Binnen de algemene reserve is een bedrag van € 4,5 miljoen geormerkt als algemene reserve zorg; naar verwachting moet deze geormerkte reserve in 2017 volledig worden ingezet.
132	Resultaat betreffende jaar.
133	In 2016 heeft de gemeente 3 ton minder uitgeven voor de Wmo en Jeugdzorg taken dan er via de decentralisatieuitkering voor de Wmo en Jeugdzorg is binnen gekomen.
134	Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2016 is 1.694.146 euro toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein.
135	Resultaat betreffende jaar.
136	De hoogte van de algemene reserve is toegenomen; dit is echter niet het gevolg van positieve resultaten bij het sociaal domein. Zowel 2015, 2016 als 2017 waren de rijksuitkeringen voor het sociaal domein niet toereikend om de kosten van te kunnen betalen.
137	Van € 2,4 naar € 3,8 miljoen in 2016. Overschot op sociaal domein bedroeg in 2016 € 1,4 miljoen.
138	Jaarrekening 2016, blz 113
139	Overschotten op de regelingen 3d's, alsmede de cumulatierегeling, zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen	
#	Gevraagde toelichting
140	Waarschijnlijk is dit het laatste jaar van toename aangezien de budgetten die via het gemeentefonds voor het sociaal domein worden toegekend voor onze gemeente fors dalen.
141	Saldo per 1 januari 2016: € 0. N.a.v. jaarrekening 2015 is besloten € 900.000 in de reserve te storten (feitelijke storting heeft in 2016 plaatsgevonden). Saldo per 31 december 2016 € 1,1 miljoen.
142	In Westerkwartierverband (gemeenten Grootegast, Leek, Marum en Zuidhorn) is een minimale omvang afgesproken m.b.t. de reserve sociaal domein. Op basis daarvan is de hoogte aangepast.
143	De jaarrekening 2016 leverde in positief resultaat op het sociaal domein. Dit is toegevoegd aan de reserve.
144	De gemeente heeft besloten om het budgettaire voordeel 2016 toe te voegen aan de reserve sociaal domein. Dit ter bekostiging van mogelijke toekomstige transformatie opgaven en om overschrijding van (te laag) opgenomen nog te betalen lasten 2016 van zorg te kunnen betalen.
145	Overschotten op WMO oud (Huishoudelijke hulp) en WMO nieuw (maatwerkbegeleiding) en Beschermd wonen waren fors hoger dan het tekort op Pwet en Jeugdhulp over 2016.
146	Het overschot binnen WMO 2015 was groter dan het tekort op Jeugdzorg. Derhalve per saldo een overschot welke in de bestemmingsreserve Sociaal Domein is gestort.
147	Vraag heeft betrekking op jaren 2015 en 2016. Bij beantwoording gaan we ervan uit dat bedoeld is 2017 en 2018.
148	Er was een overschot op de oude en nieuwe Wmo en een tekort op de Jeugdwet.
149	de reserve is in 2016 en 2017 tevens gebruik voor inhuur t.b.v. de transformatie.
150	De de betreffende reserves zijn hoger in 2016 dan in 2015 met name als gevolg van het resultaat 2015.
151	de bestemmingsreserve Sociaal Domein is inderdaad in het jaar 2016 toegenomen.
152	Het saldo van het sociaal domein over 2015 was voordeliger dan geraamd. Dit voordeel is toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Daarnaast wordt jaarlijks (t/m 2019) de suppletie (nadeelgemeente) die via het gemeentefonds wordt ontvangen toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
153	Het positieve resultaat van het programma sociaal domein in 2016 is als onderdeel van de jaarrekening 2016 gestort in het sociaal domein. Er is in totaal minder onttrokken dan toegevoegd, dus per saldo toegenomen.
154	de storting in 2016 in de reserve Sociaal domein is lager dan in 2015 (storting 2015 ruim 5 ton) maar is nog altijd een storting van ruim drie ton.
155	Ook in 2016 heeft de transitie een zodanige impact gehad, dat de geraamde middelen voor het (door)ontwikkeling van de transformatie activiteiten nog niet allen zijn aangewend en daarnaast zijn de geraamde uitgaven voor PGB's (o.b.v. afgegeven beschikkingen) niet volledig tot uitbetaling gekomen.
156	De reserve ultimo 2016 is toegenomen met bijna 1 miljoen euro ten opzichte van ultimo 2015.
157	De bestemmingsreserve WMO en JEUGD is gelijk gebleven in verband aftopping door plafond. Het overtollige saldo is toegevoegd aan de Algemene Reserve.
158	extra storting in de reserve sociaal domein
159	Vanuit resultaatbestemming 2015 is er gedoteerd aan de reserve t.b.v. sociaal domein.
160	Stand reserve decentralisaties (i.c.m. deel algemene reserve) ultimo 2015: € 1,6 miljoen. Stand reserve decentralisatie ultimo 2016: € 2,2 miljoen.
161	xx
162	Overschot jeugd/wmo 2016 is toegevoegd aan de reserve
163	Ja, door resultaatbestemming van de jaarrekening 2015 (besluit genomen in 2016) is € 698.000 aan de reserve sociaal domein toegevoegd
164	egalisatiebestemmingsreserve per ultimo 2015: € 157.000, ultimo 2016: € 292.000
165	Het voordelig saldo op de drie decentralisatie over 2016 groot € 579.000 is toegevoegd aan de reserve
166	Saldo 31-12-2015: € 3,6 mln Saldo 31-12-2016: € 4,8 mln Saldo 1-1-2017 (incl. saldobestemming 2016): € 8,6 mln
167	De omvang van de bestemmingsreserve Sociaal domein is in 2016 toegenomen door stortingen uit algemene middelen en overschot op de Rijksmiddelen.

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen

#	Gevraagde toelichting
168	Gemeente Roermond heeft reserves voor WMO 2007 en WMO 2015, Jeugdhulp en Participatie die samen één egalisatiereserve 3D vormen. Binnen deze reserve wordt voor de verschillende onderdelen een aparte claim gevormd zodat de afzonderlijke resultaten per 'D' gevolgd kunnen worden. Buiten de beschikbare middelen uit de integratie-uitkeringen zijn additionele eigen middelen (bijvoorbeeld oude WVG middelen) aan het budget toegevoegd en uiteindelijk zijn overschotten in de reserves gestort.
169	Feitelijk is in 2016 de boeking uitgevoerd die hoort bij de resultaatsbestemming jaarrekening 2015, het saldo van de posten binnen de muur. Dat was een voordeel (3,3 mln). In de jaarrekening 2016 is eveneens een voordeel (0,5 mln) "binnen de muur" gepresenteerd over boekjaar 2016. De feitelijke toevoeging van dit bedrag aan de bestemmingsreserve SD vindt plaats in 2017.
170	Het overschot uit 2016 is toegevoegd bij de jaarstukken 2016.
171	Het jaarrekeningoverschot is toegevoegd aan de Algemene Reserve. Een gedeelte van het overschot is veroorzaakt door jeugd/Wmo.
172	Per saldo voor de 3 D's samen
173	Ja, de toename heeft geleid tot het volstorten van de reserve tot een omvang van ongeveer € 10 mln, zijnde ongeveer 10% van de jaarlasten over de 3 subdomeinen!
174	Zowel in 2015 als in 2016 is per saldo een onderschrijding op het budget sociaal domein ontstaan. Vooral vanaf 2017 wordt een beroep op de reserve gedaan voor hogere kosten jeugdhulp en inzet van middelen voor de transformatie.
175	Het budgetoverschot op de wmo is in 2016 toegevoegd aan een bestemmingsreserve wmo
176	Evenals in de begroting 2015 zijn in de begroting 2016 en 2017 dotaties aan de bestemmingsreserve begroot. Tot en met 2016 zijn deze dotaties uitgevoerd. Bij de jaarrekeningen 2015 en 2016 hebben we nog extra middelen toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
177	De reserve wordt verhoogd om de kosten van transitie en transformatie van het sociaal domein te kunnen dekken.
178	De reserves voor de risico's WMO en Jeugd en de reserve participatie laten een gezamenlijke stijging van 600.000 ten opzichte van 2015.
179	De uitgaven voor Jeugd en Wmo zijn primitief budgettair neutraal geraamd. De verwachte overschotten zijn in of na afloop van het jaar 2016 in de reserve Sociaal Domein gestort.
180	Bij de jaarrekening 2016 is het positieve saldo toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
181	Wmo kende een overschot, Jeugd een tekort.
182	Het saldo van de deelbegroting is gestort in de bestemmingsreserve.
183	€ 1.593.000 toevoeging aan de Reserve Sociaal Domein in de breedste zin van het woord. (Ook niet 3D taken).
184	De raad heeft een gewenste grootte van de reserve Sociaal Domein bepaald en bij de jaarrekening het saldo aangevuld tot het gewenste bedrag.
185	Toevoeging van € 1.850.000 en onttrekking van € 319.000
186	De omvang van de reserve SD wordt mede bepaald aan de hand van het onderhanden werk bij aanbieders, dus het nog te betalen deel 2015-2017 (DBC's).
187	het verschil tussen het beschikbare (rijks)budget en de werkelijke kosten is toegevoegd aan de reserve sociaal domein
188	Het positief jaarrekeningresultaat is toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
189	Per saldo neemt het totaal van de algemene reserve en de reserve sociaal domein toe. De algemene reserve stijgt en de reserve sociaal domein daalt.
190	De reserve is in 2016 met ongeveer € 0,6 miljoen toegenomen.
191	Het overschot 2016 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve.
192	Reserve Wmo en Jeugd heeft een plafond van € 950.000 en deze stond ultimo 2015 en 2016 op dit bedrag. Er hebben geen mutaties plaatsgevonden. In 2016 is de reserve Participatie ingesteld. Hierin is € 5,5 ton gestort en met het jaarwerk € 1 ton onttrokken. Er is een reserve innovatie sociaal domein in 2016 ingesteld. Hierin is 1.1 miljoen gestort.

a. Ja, de reserves zijn per saldo toegenomen

#	Gevraagde toelichting
193	Voor het bepalen van de mutaties in de Egalisatiereserve sociaal domein gaan wij tot 1-1-2018 uit van onze oorspronkelijke definitie uit 2014: Het jaarlijkse saldo van de lasten en baten (incl. integratie- en decentralisatieuitkeringen) van alle gedecentraliseerde taken (Jeugd, Participatiewet en 'nieuwe' Wmo), de 'oude' Wmo taken en de extra investering in formatie. Het saldo van de Egalisatiereserve bedraagt ultimo 2015 circa € 2,1 miljoen. Het saldo van de Egalisatiereserve bedraagt ultimo 2016 circa € 2,7 miljoen. Van deze saldi stamt een bedrag van circa € 0,5 miljoen uit de periode voor 2015 toen er sprake was van een Egalisatiereserve 'oude' Wmo. Het saldo van deze Egalisatiereserve 'oude' Wmo is in 2015 toegevoegd aan de Egalisatiereserve sociaal domein.
194	Het weerstandsvermogen is toegenomen t.o.v. 2015. Dit komt met name door specifieke maatregelen van de raad om het weerstandsvermogen de komende jaren te versterken.
195	Niet van toepassing
196	Het voordelige rekeningsaldo Sociaal Domein 2016 is gestort in de bestemmingsreserve Sociaal Domein.
197	Geraamde onttrekking 2016 (verwacht tekort): € 1.777.000 nadeel Werkelijke resultaat 2016: € 13.000.000 positief in 2016 heeft nog een aantal andere dotaties en onttrekkingen plaatsgevonden, waardoor de reserve per saldo met € 8.200.000 is toegenomen
198	Eind 2014 heeft de gemeenteraad besloten tot het instellen van een reserve 3D, met een plafond van € 15,- mln. Omdat dit plafond begin 2016 al was bereikt heeft eind 2016 een afstorting richting algemene reserve plaatsgevonden vanwege een voordelig saldo op 3D.
199	De risicoreserve sociaal domein is meerjarig begroot. In 2015 en 2016 zijn hiervoor bedragen toegevoegd maar niet onttrokken.
200	Voor 2015 en 2016 waren er overschotten welke toegevoegd werden aan de reserve sociaal domein. Vanaf 2017 en volgende jaren voorzien we tekorten. Deze tekorten kunnen nog opgevangen worden ten laste van de reserve sociaal domein.
201	Per saldo een toename van een kleine € 500.000. Zie de jaarrekening 2016
202	Het verschil zit m.n. in het voordelig resultaat op 3D
203	de toename was iets meer dan 200.000
204	Veroorzaakt door een voordeel bij de gemeenschappelijke regeling m.b.t. de WMO
205	-
206	reserves hebben het ingestelde plafond bereikt
207	We hebben over 2015 en 2016 een positief resultaat gehad. Alle positieve en negatieve resultaten binnen het sociaal domein worden ten gunste of ten laste van de reserve sociaal domein gebracht.
208	Door restant rijksbudgetten in 2016, is het meerdere toegevoegd in de reserve. Zie vraag 14.
209	Per saldo hebben we middelen over gehouden. Zowel op de decentralisatie-uitkering als op de eigen middelen die we zouden moeten inzetten (werd verondersteld)
210	we voegen alle resultaten binnen het SD (breed) toe aan de reserve

b. Nee, de reserves zijn per saldo ongeveer gelijk gebleven

#	Gevraagde toelichting
211	Reserves sociaal domein nemen per 31-12-2016 af
212	Na 31-12-2016 gaan de reserves sociaal domein achteruit
213	Pas vanaf 31-12-2016 gaan de reserves sociaal domein achteruit.
214	Geen toelichting gegeven
215	DE reserve bestaat voor maximaal 10% van de IU
216	De toename van de bestemmingsreserve sociaal domein was € 375.000. Daar stond een onttrekking van € 328.000 tegenover waardoor per saldo de stand van de bestemmingsreserve ongeveer gelijk bleef.
217	Saldo van onze "Reserve decentralisaties" was ultimo 2015 € 1,2 miljoen en ultimo 2016 € 1,1 miljoen.
218	Zie vraag 11. Er is destijds een reserve Sociaal Domein gevormd van € 1 mln. Voor de jaren 2015 en 2016 was er een totaal overall overschot op de werkbegroting Sociaal Domein. Deze overschotten zijn meegegaan in het jaarrekeningresultaat en daarmee toegevoegd aan de algemene middelen.

b. Nee, de reserves zijn per saldo ongeveer gelijk gebleven

#	Gevraagde toelichting
219	geen
220	Zijn ongeveer gelijk gebleven.
221	De begrote onttrekking heeft plaatsgevonden, er is bij de jaarrekening 2016 geen storting in de reserve geweest.
222	Er was wel sprake van een overschot, maar de raad heeft besloten dit overschot niet toe te voegen aan de bestaande reserve Sociaal Domein.
223	de stand van de reserve is ultimo 2016 nagenoeg gelijk aan ultimo 2015 (ca. € 1,1 mln)
224	Het maximum is gesteld op € 1.200.000.
225	Mogelijke overschotten zijn aan de AR toegevoegd.
226	Vanwege het overschot op het sociaal domein is de reserve niet afgenomen.
227	Tussen 2015 en 2016 zijn er geen mutaties geweest.
228	tot en met 2016 was er een aparte risicoreserve voor de decentralisatie WMO en Jeugd. Op basis van de risico inventarisatie is deze reserve in 2016 tov 2015 niet gewijzigd. Vanaf 2017 is deze reserve opgenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.
229	WMO en transitie reserve zijn gelijk gebleven t.o.v. 2015
230	Ten opzichte van 2015 is het weerstandsvermogen voor de 3 decentralisaties gelijk gebleven.
231	Geen mutaties in 2016 , geen toevoegingen en ook geen onttrekkingen.
232	na 2016 wel forse afname door tekort 2016
233	De opgebouwde reserve is ontstaan uit overschotten in 2015 en heeft zijn maximum bereikt. Er is nog geen gebruik van gemaakt.
234	De bestemmingsreserve SD is eind 2016 € 556.547 groot en eind 2015 ook € 556.547
235	De bestemmingsreserve Sociaal Domein is conform raadsbesluit gemaximeerd
236	De reserves zijn ongeveer gelijk gebleven dankzij een aantal eenmalige voordelen. (bijvoorbeeld een lening BUIG; taakstelling statushouders). De omvang van de reserve en de prognose van de oplopende tekorten maakt dat wij de budgetneutraliteit binnen het sociaal domein hebben moeten loslaten. Met als gevolg dat financiële oplossing ook buiten het sociaal domein moet worden gezocht, wat resulteert in een grote financiële opgave in de volle breedte van de gemeente.
237	De gemeente heeft voldoende reserves om de risico's af te dekken.
238	Integraal gezien was het saldo van de decentralisaties in 2016 nagenoeg nihil. Daarom heeft er in 2016 geen onttrekking aan de reserve plaatsgevonden. Voor 2017 wordt een tekort verwacht, waarvoor aan de raad een onttrekking uit de reserve wordt voorgesteld.
239	Over 2016 is het overschot niet aan de algemene reserve toegevoegd.
240	Op sociaal domein was er een tekort, maar door overschot op andere programma's is de reserve gelijk gebleven.
241	de reserve is gelijk gebleven
242	Vanwege enkele incidentele meevallers was er in 2016 geen tekort op het sociaal domein en is er geen beroep op de reserves gedaan.
243	Er hebben met betrekking tot het sociaal domein geen onttrekkingen uit of stortingen in zowel de algemene reserve (weerstandsvermogen) als de bestemmingsreserve plaatsgevonden.
244	Per 1/1/2015 zijn alle afzonderlijke bestaande reserves opgegaan in één reserve Sociaal Domein, die gestart is met € 4 miljoen Tekort 2016 is ten laste van het resultaat gekomen
245	Wij kiezen ervoor om als dekking de algemene reserves in te zetten. Deze zijn voldoende om alle risico's te dekken. De risico's op het sociaal domein zijn wel afgenomen, nu wij meer ervaring hebben opgedaan en aan de voorkant meer grip hebben op de indicaties, en een beter voorliggend veld organiseren.
246	Omvang reserve is nagenoeg gelijk gebleven
247	Het resultaat 2015 was per saldo nihil vooral door incidentele middelen van het rijk waardoor geen storting of onttrekking heeft plaatsgevonden
248	Er zijn sociaal domein budgetten overgeheveld naar 2017 waar in 2016 geld op overgehouden was. Formeel zijn dit reserves, echter een bestemming is er al aangegeven, dus in praktische zin zijn dit geen reserves.
249	De bestemmingsreserve is gevoed uit het jaarrekeningsaldo 2015. Vanuit de jaarrekening 2016 is geen extra toevoeging gedaan. Er hebben ook geen onttrekkingen plaatsgevonden.

b. Nee, de reserves zijn per saldo ongeveer gelijk gebleven

#	Gevraagde toelichting
250	Zowel in 2015 als 2016 was per saldo geen sprake van een tekort binnen het sociaal domein. Het saldo van de bestemmingsreserve is dan ook niet opgehoogd.
251	Wij hebben een reserve Sociaal Domein van € 300.000 die al sinds 2015 (invoering) dit niveau heeft gehad. Er zijn sindsdien geen onttrekkingen of toevoegingen geweest.
252	De tekorten jeugd zijn afgedekt met overzocht wmo
253	Deze reserve is afgetopt op het door de Raad vastgestelde maximum. Toevoegingen als gevolg van rente vallen daarom vrij in het resultaat. Wij hebben in 2016 geen gebruik hoeven maken van deze reserve.

c. Nee, de reserves zijn per saldo afgenomen

#	Gevraagde toelichting
254	Tekort 2016 is voldaan uit de reserve sociaal domein. Toen was er nog steeds een tekort dat uit de AER is aangevuld. Per 2018 wordt de BR VSD weer gevuld.
255	Door het tekort van ca. € 3 miljoen op jeugdzorg is de reserve in 2016 t.o.v. 2015 afgenomen.
256	Bij de overkomst van de decentralisaties is voor de WMO en Jeugdhulp v.a. 2015 een bestemmingsreserve gevormd. De ultimo stand 2016 was logischer lager dan de ultimo stand 2015.
257	De reserves Sociaal Domein zijn in 2016 volledig ingezet (eindstand 0)
258	Voor het tekort in de jeugdzorg hebben wij bij de jaarrekening 2016 het totale gereserveerde bedrag (260 k) moeten aanspreken.
259	Met name als gevolg van prognose fors stijgende zorgkosten jeugd in 2017
260	van 12,7 mln naar 5,9 mln.
261	Deze zijn afgenomen, omdat het Noodfonds Jeugd, Zorg en Werk is opgeheven en het Spaarsaldo Participatiebudget eveneens.
262	Vanaf 2017 zijn de middelen sociaal domein volledig ontschot verwerkt in onze begroting. Daarom hebben wij vanaf ultimo 2016 geen aparte reserve 3d meer. Alle voor- en nadelen muteren wij met onze algemene middelen en als die niet toereikend zijn spreken we onze algemene reserve aan.
263	zowel t.b.v. de jeugdzorg als de WSW moesten de budgetten in 2016 vanuit de reserves worden aangevuld.
264	Dit heeft niet te maken met de decentralisaties, maar met andere taken en omstandigheden, zoals bijvoorbeeld het ophogen van een voorziening wachtgeld personeel en wethouder.
265	De reserve zachte landing 3D van 9 miljoen is eind 2018 leeg.
266	Ten opzichte van 2015 is het weerstandsvermogen voor de 3 decentralisaties naar beneden bijgesteld.
267	In 2015 zijn nog een aantal transitiekosten gemaakt i.v.m. de overheveling van de taken naar de gemeente, welke uit de reserve sociaal domein zijn voldaan.
268	De nog aanwezige reserve is bedoeld om de overgang vorm te geven zoals investeren in het feit dat wij de toegang uitbesteed hebben aan een derde partij.
269	Reserves die er waren voor het SD zijn afgenomen.
270	Oude reserve te groot omdat zorgakkoord Rijk tijdelijk extra geld ter beschikking stelde in 2015 t.b.v. het sociaal domein 3D.
271	De achtervang is per saldo € 0,5 mln gedaald in 2016 t.o.v. 2015.
272	De bestemmingsreserve voor het sociaal domein is leeg na onttrekking in 2017.
273	Wij hebben de Sociaal Domein reserves afgeraamd. De algemene reserve wordt waar nodig aangewend voor het sociaal domein.
274	saldi weerstandreserve en reserve sociaal domein zijn afgenomen
275	Hoewel er ook in 2016 gestort is in de reserve sociaal domein zijn de onttrekkingen in 2016 en de geraamde onttrekkingen 2017 aanzienlijk groter. Dit om de tot en met 2015 opgebouwde reserve waar mogelijk in te zetten binnen het sociaal domein.
276	Voor de uitvoering van activiteiten in het kader van de 3D's is geld uit de bestemmingsreserve gehaald.
277	In 2016 zijn overschrijdingen op wmo-oud uit deze reserve gedekt.
278	Doordat we meer zicht krijgen op de risico's in het domein en hierin maatregelen treffen, zien we de kans op het zich voordoen van het risico afnemen.

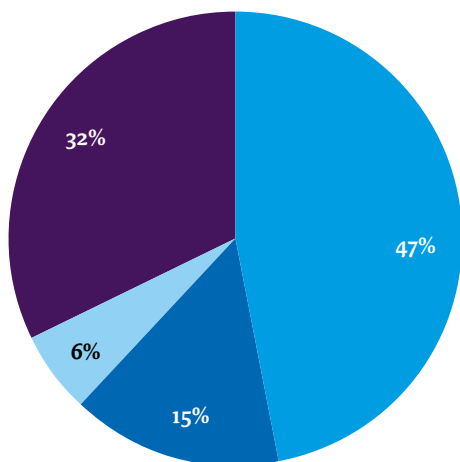
c. Nee, de reserves zijn per saldo afgenomen

#	Gevraagde toelichting
279	De reserves zijn gedaald van 10,1 mln euro naar 6,2 mln euro als gevolg oa inzet tbv beleidswijziging ondersteuning huishouden, WMO implementatiekosten en reïntegratie. Zie ook Cebeon onderzoek.
280	Per saldo is in 2016 0,8 mln onttrokken aan de reserve. De verwachting is dat er in 2017 voor circa 2 mln onttrokken moet worden aan de reserve. Hierdoor is de reservestand van het sociaal domein onder de berekende grens komt, dit zal bij de jaarrekening aangevuld worden uit de algemene reserve.
281	Voornaamste reden afname is gelegen in het feit, dat bij de begroting 2016 is besloten om overschotten op de Participatiewet uit 2015 te doteren aan de reserve Participatiewet en bij de Najaarsnota 2015 is besloten om de overschotten van 2015 in 2016 ter beschikking te stellen
282	Negatief saldo sociaal domein over 2016 is ten laste van bestemmingsreserve gebracht.
283	Over 2016 hadden we een tekort. De verwachting voor 2017 dat deze flink afneemt.
284	Er is voor de inzet van personeel budget gehaald uit de reserve.
285	de omvang is afgenomen door andere factoren dan het sociaal domein.
286	In 2016 heeft er een onttrekking plaatsgevonden uit de reserve sociaal domein.
287	Middelen zijn ingezet voor de zachte landing
288	De bestemmingsreserve bedroeg eind 2015: € 1.314.000 en eind 2016: € 906.000. Per saldo is hierdoor een afname van € 408.000.
289	De reserves in het sociaal domein nemen af door de tekorten. De stand van de reserve kan mogelijk vertekenen doordat de middelen van het investeringsfonds inmiddels zijn toegevoegd aan de reserve.
290	De reserve Sociaal domein omvat P-wet, Wmo, Jeugd, WGS en uitvoeringskosten. De kosten overstegen de inkomsten.
291	Toevoeging van € 1.054.000 en Onttrekking van € 2.109.000
292	In 2016 is voor een bedrag van € 1.1 milj. onttrokken uit de in 2015 gevormde reserve. De reserve bedroeg oorspronkelijk € 1.9 milj.
293	<p>We hebben een reserve "Open einde regelingen sociaal domein". Jaarlijks bekijken we of er nog voldoende in deze reserve zit. We zetten deze reserve in als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • buffer voor onvoorziene budgettaire risico's van de uitkeringsregelingen (WWB / IOAW / IOAZ / Bbz (starters / niet-starters) en Langdurigheidstoeslag). • buffer voor de kosten van de uitvoering van re-integratieactiviteiten. • buffer voor onvoorziene budgettaire risico's van de bijzondere bijstand. • buffer voor onverwachte budgettaire risico's voor de WMO en de WVG • buffer voor onverwachte budgettaire risico's van leerlingenvervoer • buffer voor onverwachte budgettaire risico's van Jeugdzorg. • buffer voor onverwachte budgettaire risico's a.g.v. exploitatietekorten WAA <p>Het minimumsaldo in de reserve berekenen op basis van 12,5% van het budget van de lasten van de uitkeringsregelingen (WWB / IOAW / IOAZ / Bbz (starters / niet-starters) en Langdurigheidstoeslag), re-integratie activiteiten, bijzondere bijstand WMO/WVG, Jeugdzorg, leerlingenvervoer en de gemeentelijke bijdrage in het exploitatietekort van de WAA conform de primaire begroting van het betreffende jaar. Het maximum in de reserve is bepaald op € 500.000 meer dan het minimum. In 2016 zijn de ramingen voor bovengenoemde regelingen iets gedaald ten opzichte van 2015. Daarom is ook het bedrag in de reserve iets afgenomen.</p> <p>De afgelopen jaren is het nog niet nodig geweest om deze reserve in te zetten om tekorten te dekken.</p>
294	De bestemmingsreserve is gehalveerd t.o.v. 2017.
295	Het tekort op het sociaal domein in 2016 (ca. € 450.000) is onttrokken aan de reserve waardoor deze dus is afgenomen

d. Nvt, er zijn geen bestemmingsreserves voor het sociaal domein	
#	Vrijblijvende toelichting
296	Bij de begrotingsopstelling 2017 is een reserve sociaal domein ingesteld.
297	We hebben geen bestemmingsreserve voor het sociaal domein, wel algemene reserve (deze zijn toegenomen).
298	De reserve decentralisatie die eind 2015 nog beschikbaar was voor het opvang van tekorten in het sociaal domein, is in 2016 volledig aangewend ter dekking van het tekort over 2016.
299	In de berekening van het weerstandsvermogen voor de 3D's is de benodigde omvang gedaald. Wij krijgen steeds meer zicht op de werkelijke kosten en baten van de decentralisaties. Wij houden daarom in het risicoprofiel de omvang gelijk, maar verlaagden de kans op optreden van "groot" naar "gemiddeld". Door beleidswijzigingen, jurisprudentie / herindicaties, en tekorten (zorgmarkt jeugdhulp) blijft het onduidelijk in welke mate van de voorzieningen gebruik gemaakt wordt en daarmee de hoogte van de kosten.
300	Zie ook het antwoord op vraag 11.
301	Decentralisatie risico's zijn meegenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (https://opsterland.begrotingsapp.nl/begroting-2018-/programma/paragrafen)

Vraag 13.

Op welke wijze wordt de gemeenteraad overwegend geïnformeerd over ontwikkelingen in het sociaal domein?

Antwoordkeuzen	Reacties	
Overwegend via de reguliere P&C-stukken (m.n. begroting/VJN/NJN/jaarstukken)	47%	159
Overwegend via periodieke rapportages, nieuwsbrieven, monitors ed	15%	50
Overwegend via periodieke (voortgangs)gesprekken, thema-avonden ed	6%	19
Anders	32%	109
Totaal		337

a. Overwegend via de reguliere P&C-stukken (m.n. begroting/VJN/NJN/jaarstukken)

#	Gevraagde toelichting
1	Financieel en beleidsinhoudelijk in reguliere PenC. Beleidsinhoudelijk daarnaast periodiek in infoGraphics
2	De raad wordt via een combinatie van a,b en c geïnformeerd. Er is een monitor sociaal domein ontwikkeld waarmee de raad een overall beeld krijgt van de ontwikkelingen. Daarnaast wordt de raad via de onder a,b,c genoemde stukken per decentralisatie geïnformeerd over ontwikkelingen.
3	Via de reguliere P&C documenten is men geïnformeerd. In 2017 hebben we onlangs een separate sessie met hen gehouden over het sociaal domein en ook dit werd zeer gewaardeerd. Dit laatste was zowel beleid als financiën. Gedurende de reguliere rapportages, wordt de stand van zaken benoemd, indien er sprake is van financiële afwijkingen wordt dat eveneens dan vermeld.
4	Daarnaast voor Jeugd ook middels kwartaalrapportages
5	Ontwikkelingen zijn hier vertaald als financiële ontwikkelingen.
6	Naast de PC producties zijn er regelmatig ingekomen stukken voor de gemeenteraad afkomstig van ons college dan wel de GR'en (denk aan halfjaarrapportages, voortgangsbrieven, stand van zaken overzichten etc.).
7	Kadernota, begroting en bestuursrapportage.
8	Een combinatie van a tot en met c. Periodiek worden door de regio financiële rapportages opgesteld, en er worden op thema regionaal bijeenkomsten belegd.
9	Daarnaast ook via informatie-avonden en de voortgangsrapportage decentralisaties 3d.
10	Naast de reguliere PC stukken worden voor Jeugd en Zorg periodieke voortgangsrapportages aan de gemeenteraad gestuurd.
11	Financiële aspecten via reguliere P&C stukken.
12	Beleidsmatig en financieel 2 maal per jaar.
13	Ook via thema-avonden en informatiebrieven.

a. Overwegend via de reguliere P&C-stukken (m.n. begroting/VJN/NJN/jaarstukken)	
#	Gevraagde toelichting
14	Naast de reguliere P&C producten wordt de raad ook separaat geïnformeerd door middel van kwartaalrapportages.
15	ook worden er over bepaalde onderwerpen thema-avonden gewonnen.
16	Twee bestuursrapportages en de jaarrekening, net als in 2016. (Zowel financieel als beleid)
17	er zijn ook afzonderlijke rapportages besproken met de raad.
18	In de begroting en jaarrekening is een aparte paragraaf sociaal domein opgenomen. Daarnaast zijn er ook thema-avonden georganiseerd en is de Raad middels rapportages ge-informeerd.
19	Ook nog via monitor Sociaal Domein en 2 extra raadsinformatieavonden
20	4 keer per jaar worden er P&C documenten aan de raad verstrekt. Daarnaast wordt de raad via raadsbrieven op de afzonderlijke onderwerpen op de hoogte gebracht. Verder is de gemeente druk bezig met het ontwikkelen van een monitor Sociaal Domein. Deze zal m.i.v. 2018 gebruikt gaan worden.
21	4 keer per jaar worden er P&C documenten aan de raad verstrekt. Daarnaast wordt de raad via raadsbrieven op de afzonderlijke onderwerpen op de hoogte gebracht. Verder is de gemeente druk bezig met het ontwikkelen van een monitor Sociaal Domein. Deze zal m.i.v. 2018 gebruikt gaan worden.
22	Daarnaast specifieke stukken bij de contracten Jeugdzorg & Wmo en de begrotingen & jaarrekeningen van de GR Werkplein Faveling (Participatie).
23	Een combinatie tussen A en C. Naast de reguliere P&C informatie vinden er periodiek themabijeenkomsten plaats, waar de Raad en commissie uitvoerig geïnformeerd worden.
24	daarnaast soms via afzonderlijke rapportages
25	En thema avonden 2 x per jaar (beleid en ontwikkelingen)
26	De gemeente Werkendam gebruikt eigenlijk alle instrumenten: a, b en c.
27	Met name via P&C cycli, maar indien nodig ook op andere wijze (informatienota's, informatieavonden, thema avonden).
28	Bij deze vraag is het lastig om uit de antwoorden te kiezen omdat binnen onze organisatie alle genoemde communicatiekanalen worden gebruikt om de gemeenteraad te informeren over de ontwikkelingen in het sociaal domein in de afgelopen jaren. Daarbij lag in sommige perioden meer nadruk op thema-avonden of voortgangsgesprekken en in een andere periode op de reguliere financiële rapportages.
29	Als er aanleiding is wordt er ook gebruik gemaakt van de keuze mogelijkheden van de antwoorden B en C.
30	Als er aanleiding is wordt er ook gebruikt gemaakt van de keuze mogelijkheden bij de antwoorden B en C
31	Naast p&c stukken ook 2 x per jaar een thema-avond
32	Overwegend via P&C cyclus en via monitors
33	Naast de reguliere P&C stukken worden rapportages zoals beschreven onder punt b. en c. ook gedeeld. (raadsinformatiebrieven, bijeenkomsten etc.)
34	Via de P&C cycli (3x) en Politiek Forum (3X)
35	aanvullend wordt voor de raad twee maal per jaar een 3D monitor gemaakt, waarin de ontwikkeling van de 3D's worden belicht, zowel de activiteiten die lokaal worden gedaan als ook de regionale.
36	Daarnaast ook via tussentijdse raadsmededelingen (indien daar aanleiding toe is). Ook worden er soms informatieavonden (al dan niet regionaal) over onderwerpen in het sociaal domein georganiseerd.
37	Naast de reguliere planning en controlcyclus wordt er twee keer per jaar een voortgangsnota naar de gemeenteraad gestuurd. Tevens worden er een aantal keer per jaar op specifieke thema's en onderwerpen informatieve raadsbijeenkomsten georganiseerd.
38	Indien nodig wordt de raad tussentijds geïnformeerd via raadsbrieven.
39	Hiernaast nog wel een periodieke rapportage over het sociaal domein.
40	Hiernaast wordt er ook 2x per jaar via een halfjaar-rapportage sociaal domein gerapporteerd aan college en raad.
41	Financiële ontwikkelingen binnen het sociaal domein worden via maandelijks financiële rapportages met het bestuur gedeeld. Daarnaast vinden naar behoefte voorlichtingsavonden plaats t.b.v. de raad. Daarnaast ontvangt de raad kwartaalrapportages vanuit de MGR t.a.v. de Participatietaak. Ook vanuit het regionaal ondersteuningsbureau worden 2/3 rapportages per jaar vervaardigd over de voortgang van de WMO en jeugdtaken.
42	via de plannings- en controle instrumenten vindt rapportage plaats via de concernrapportage (2x) en via de jaarrekening. In voorkomende gevallen zal aanvullend worden gerapporteerd.

a. Overwegend via de reguliere P&C-stukken (m.n. begroting/VJN/NJN/jaarstukken)

#	Gevraagde toelichting
43	Barneveld kent naast de Begroting en Jaarrekening maandrapportages om de raad te (kunnen) informeren.
44	In een bijlage bij de betreffende stukken is een sociale monitor opgenomen.
45	n.v.t.
46	Aangevuld met informatienota's en raadsbijeenkomsten om ontwikkelingen met elkaar te delen.
47	Overwegend via de reguliere P&C-stukken, daarnaast wordt de raad geïnformeerd in informatieavonden, brieven en thema-sessies.
48	In de reguliere P&C-documenten vindt voornamelijk rapportage op financiën plaats. Daarnaast wordt de raad 4 x per jaar via een afzonderlijke monitor geïnformeerd over meer de inhoudelijke voortgang. Ook vinden er periodiek voor zowel de raad als voor afzonderlijke raadscommissies thema-avonden plaats. Deze kunnen gaan over het sociaal domein 'breed', maar kunnen ook themagericht zijn. Tot slot wordt de raad regelmatig op onderdelen via raadsinformatiebrieven geïnformeerd.
49	Ook via periodieke thema avonden
50	begroting en jaarrekening GR Dienst SoZaWe Noordwest friesland
51	<ul style="list-style-type: none">• Begroting, Jaarrekening, perspectiefnota, 1e en 2e corap (m.n. op financieel gebied);• Raadsinformatiebijeenkomsten indien sprake is van inhoudelijke ontwikkelingen (vb. wetswijziging);• Raadsbrieven indien sprake is van kleine (werk)wijzigingen en overige ontwikkelingen.
52	Onze gemeenteraad wordt uiteraard via de reguliere P&C-stukken geïnformeerd. Daarnaast zetten we tal van (communicatie) instrumenten in, zoals aparte raadsinformatiebrieven over specifieke onderwerpen, raadsinformatieavonden, werkbezoeken et cetera. Monitor is ingericht
53	Twee keer per jaar wordt er een technisch beraad georganiseerd, waarin de raadsleden (technische) vragen kunnen stellen aan de aanwezige ambtenaren over de begroting, tussentijdse rapportages en de jaarrekening. Tijdens deze bijeenkomsten wordt er bij de presentaties vaak extra aandacht geschonken aan de ontwikkelingen binnen het sociaal domein.
54	Via de 1e Turap, begroting, 2e turap en daar waar nodig op andere momenten en wijzen.
55	Er wordt gewerkt aan een monitor Sociaal Domein waarmee de raad in de toekomst kan worden geïnformeerd.
56	De Kadernota is een moment waarop de raad wordt geïnformeerd over ontwikkelingen en gevolgen voor het financieel kader. Hierin worden de ontwikkelingen SD meegenomen. Via de normale p&c-cyclus wordt de raad periodiek nader geïnformeerd (Begroting, 1e en 2e berap en jaarrekening). Daarnaast is er tweemaal per jaar een bijpraatsessie met de gemeenteraad. In 2017 heeft de raad in mei/juni een actualisatie van de budgetten sociaal domein ontvangen, en in november via de begroting 2018-2021.
57	Voor bijzondere ontwikkelingen worden aparte commissievergaderingen belegd.
58	Uiteraard informeren wij de gemeenteraad ook dmv raadsbrieven.
59	Naast de reguliere P&C-cyclus ook op basis van ad hoc beleidskeuzes
60	Maar natuurlijk ook via periodieke rapportages en nieuwsbrieven.
61	Naast de reguliere P&C-cyclus ook op basis van ad hoc beleidskeuzes
62	Naast de reguliere P&C-cyclus ook op basis van ad hoc beleidskeuzes
63	Geen verdere toelichting noodzakelijk.
64	Gelijktijdig met de reguliere p&c documenten wordt een uitgebreide voortgangsrapportage aangeboden
65	geen opm
66	Naast reguliere P&C-stukken wordt de raad soms ook geïnformeerd middels raadsmededelingen.
67	Daarnaast worden ook periodiek monitors opgesteld

b. Overwegend via periodieke rapportages, nieuwsbrieven, monitors ed

#	Gevraagde toelichting
68	Uiteraard wordt ook in de P&C cyclus gerapporteerd aan de Raad. De echte inhoudelijke informatie wordt echter gedeeld volgens optie b)
69	Via de nieuwsbrieven sociaal domein die ieder kwartaal verschijnen. Ook in de P&C cyclus wordt hier over geïnformeerd.
70	Via de nieuwsbrieven sociaal domein die ieder kwartaal verschijnen. Ook in de P&C cyclus wordt hier over geïnformeerd.
71	Via de nieuwsbrieven sociaal domein die ieder kwartaal verschijnen. Ook in de P&C cyclus wordt hier over geïnformeerd.

b. Overwegend via periodieke rapportages, nieuwsbrieven, monitors ed	
#	Gevraagde toelichting
72	Vanwege de toegenomen zorgvraag is de afgelopen periode gekozen om de betreffende raadscommissie en raad via wethoudersinformatie brieven te informeren op zowel beleid als financiën. Via de reguliere P&C stukken werden de uitkomsten dan verwerkt.
73	In de 1e 3 kwartalen wordt de raad vnl. Raadsinformatiebrieven geïnformeerd. In het laatste kwartaal wordt via de commissie de raad nader geïnformeerd. Een aantal keren zijn er ook aparte sessies gehouden voor de raadsleden door een MT lid.
74	4x per jaar sturen wij een kwartaalrapportage naar gemeenteraad, minstens 4x per jaar organiseren wij een thema-avond en 2x per jaar behandelt de raad een financiële rapportage.
75	De gemeenteraad ontvang per kwartaal een Transformatie Nieuwsbrief met alle beleidsontwikkelingen. Daarnaast nog via P&C cyclus
76	De gemeente werkt met 2 beleidsrapportages en periodieke nieuwsbrieven voor de raad (bijna maandelijks)
77	De gemeente werkt met 2 beleidsrapportages en periodieke nieuwsbrieven voor de raad (bijna maandelijks)
78	De gemeente werkt met 2 beleidsrapportages en periodieke nieuwsbrieven voor de raad (bijna maandelijks)
79	De gemeente werkt met 2 beleidsrapportages en periodieke nieuwsbrieven voor de raad (bijna maandelijks)
80	Via een Rapportage Sociaal Domein wordt de raad 2 x per jaar geïnformeerd. De Rapportage Sociaal Domein betreft zowel beleid als financiën. Via de reguliere P&C stukken worden de budgetten gemonitord.
81	Buiten de P&C cyclus om ook door rapportages die door o.a. de Regio G&V worden opgesteld.
82	2 x per jaar wordt er gerapporteerd op zowel beleid als financiën
83	Wij informeren de Raad maandelijks met een update over het sociaal domein. Middels de reguliere p&c-cyclus rapporteren wij 4 x per jaar; begroting, zomernota, novembernota en jaarrekening.
84	Kwartaalmonitor
85	De Raad wordt geïnformeerd via de P&C-stukken, kwartaalrapportages en Raadinformatiebrieven. Dit geldt voor zowel beleid als financiën.
86	Uiteraard zijn de P&C-instrumenten van belang. Meer gerichte en gedetailleerde informatie wordt verstrekt in de zogenaamde kwartaalmonitors.
87	Kwartaalmonitor over de uitvoering/dienstverlening (aantal aanmeldingen, wachttijden, klachten) en Voortgangsrapportages Wmo en Jeugd jaarlijks voor de raad
88	Rapportages (beleid en financiën) vinden plaats als dit wenselijk is. Daarnaast zijn er de regulier P&C-stukken.
89	Naast de regulier P&C stukken ontvangt de gemeenteraad een kwartaalrapportage Sociaal Domein waarin de gemeenteraad over de uitvoering van de Participatiewet, WMO en Jeugdwet geïnformeerd wordt. Daarnaast ontvangt de commissie Decentralisatie, Inkomensondersteuning, Wijkgericht Werken, Zorg en Welzijn periodiek een wethoudersbrief.
90	De gemeenteraad wordt geïnformeerd middels monitor sociaal domein op kwartaalbasis. Betreft combinatie van beleid & financiën. Daarnaast middels informatiebrieven, thema-avonden, werkbezoeken etc. Het betreft zowel beleid als financiën.
91	Wij kennen een aparte kwartaalrapportage Sociaal Domein voor de raad. Daarnaast melden wij voor- of nadelen t.o.v. de huidige begroting via de eerste en tweede bestuursrapportage.
92	Middels een monitor Sociaal Domein die eens per kwartaal verschijnt (Beleid en financien)
93	3 rapportages, inhoudelijk en financieel. Jaarlijkse cyclus is: juni en november en april van het volgend jaar.
94	Middels een monitor Sociaal Domein, die eens per kwartaal verschijnt.
95	De gemeenteraad ontvangt ieder kwartaal een kwartaalrapportage SD. Daarnaast worden zij geïnformeerd via de reguliere P&C-stukken.
96	Middels een monitor Sociaal Domein die eens per kwartaal verschijnt.
97	per kwartaal een monitor sociaal domein
98	De gemeenteraad wordt overwegend geïnformeerd over de ontwikkelingen in het sociaal domein via de reguliere P&C stukken en nieuwsbrieven. De Nieuwsbrieven worden 4 x per jaar gepubliceerd.
99	ongeveer 4 keer per jaar dmv jaarrapportages sociaal domein en de reguliere bestuursrapportages, zowel beleidsmatig als financieel.
100	De raad wordt zowel via periodiek rapportages geïnformeerd over het sociaal domein, als via de P&C-cyclusdocumenten.
101	Het antwoord is a en b, omdat de informatie over de decentralisatie in de wettelijke stukken begroting en jaarstukken is opgenomen.

b. Overwegend via periodieke rapportages, nieuwsbrieven, monitors ed

#	Gevraagde toelichting
102	3 keer per jaar bestuurlijke informatie sociaal domein
103	Naast raadsinformatiebrieven en bijeenkomsten, wordt Raad op basis van reguliere P&C stukken geïnformeerd.
104	Naast de reguliere P&C producten krijgt de raad twee keer per jaar een sociaal domein monitor.
105	3 rapportages, inhoudelijk en financieel. Jaarlijkse cyclus is: juni en november en april van het volgend jaar.
106	Afzonderlijke monitor 1x per kwartaal
107	3 rapportages, inhoudelijk en financieel. Jaarlijkse cyclus is: juni en november en april van het volgend jaar.
108	De gemeenteraad ontvangt per kwartaal een dashboard 3D. De uitkomsten van dit dashboard wordt ook opgenomen in de Burap en Jaarrekening.
109	Halfjaarsrapportage beleid
110	Behoeft geen nadere toelichting
111	3 rapportages, inhoudelijk en financieel. Jaarlijkse cyclus is: juni en november en april van het volgend jaar.
112	Naast P&C is er een separatie kwartaal rapportage sociaal domein. Langzaam moet deze rapportage opgaan in de reguliere P&C cyclus.
113	Er is een raads werkgroep sociaal domein. Daarnaast wordt de raad, als er bijzonderheden zijn, geïnformeerd via raadsbrieven of politieke beraden. Hierbij is geen vast tijdstip afgesproken.
114	De raad ontvangt raadsinformatie brieven, jaarlijks of (indien er meer behoefte aan is) wordt de raad geïnformeerd middels in een commissie vergadering. Daarnaast worden ze via periodieke rapportages op de hoogte gehouden.
115	Antwoord a en b zijn van toepassing. De raad wordt d.m.v. raadsinformatienota's (RIN's) op de hoogte gebracht van wijzigingen in budgetten als gevolg van effecten afkomstig uit de circulaire gemeentefonds (IU). De raad wordt d.m.v. presentaties op de hoogte gebracht van de uitgaven in de gemeenschappelijke regeling PEELgemeenten. In de financiële rapportages worden de risico's van open eindregelingen en de te verwachten tekorten op onder meer het jeugdbudget benoemd.
116	Er is een afzonderlijk raads werkgroep Sociaal Domein waarin alle relevante ontwikkelingen periodiek worden besproken. En daarnaast is er twee keer per jaar een monitor.
117	het exacte aantal is niet geregistreerd, maar het informeren van raad en burgerij is wel een belangrijk punt

c. Overwegend via periodieke (voortgangs)gesprekken, thema-avonden ed

#	Gevraagde toelichting
118	In de huidige collegeperiode is een raads werkgroep sociaal domein opgericht, waarbij de leden bijgesproken zijn op inhoud en financiën.
119	De raad wordt 2x per jaar geïnformeerd m.b.t. de cijfers van het sociaal domein. Gedurende het jaar worden kwartaalrapportages van de diverse uitvoerders (GGD en SWVO) ter kennis gebracht aan de raad.
120	De antwoorden a, b en c gelden voor onze gemeente. Per kwartaal wordt er een Raadsinformatiebrief naar de raad verstuurd betreffende zowel beleid als financiën. Daarnaast komt het Sociaal Domein ook 6 maal per jaar aan bod tijdens vergaderingen van de raadscommissie Zorg en Welzijn.
121	Er worden meerdere malen per jaar thema avonden georganiseerd over diverse onderwerpen. Dit kan financiën betreffen, maar ook inhoud (beleid) zoals bijvoorbeeld de inkoop van jeugd.
122	In de PenC wordt de gemeenteraad geïnformeerd bij de voorjaars, najaarsrekening en jaarrekening. Tussentijds worden op initiatief van het college of op verzoek van de raad informatieve bijeenkomsten georganiseerd. Voor jeugdhulp is dat ook binnen de regio. De informatie is zowel beleidsmatig als van financiële aard.
123	Naast P-C cyclus circa 2-maandelijks presentaties aan de raadscommissie maatschappelijke ontwikkeling.
124	Minimaal 2 x per jaar is er een lokaal informatiemoment, waarin de raad wordt bijgepraat over de stand van zaken in het Sociaal Domein. Daarnaast zijn er 2-3 keer per jaar regionale raadsbijeenkomsten
125	Vanuit de raad is een werkgroep Sociaal Domein samengesteld en deze wordt periodiek geïnformeerd
126	2 keer per jaar een raadsconferentie, meerdere keer per jaar een raadsinformatiebrief, incidenteel raadsvoorstellen

c. Overwegend via periodieke (voortgangs)gesprekken, thema-avonden ed

#	Gevraagde toelichting
127	Raden worden meegenomen in de stukkenstroom (stukken betreffende beleid en uitvoeringsplannen die ter kennisname aangeboden worden). Bij onderwerpen waar besluitvorming plaats dient te vinden wordt vaak vooraf een presentatie gegeven om het onderwerp toe te lichten. Daarnaast worden de raden meerdere malen per jaar door middel van informatieve bijeenkomsten bijgepraat over de onderwerpen. Naar schatting gaat het om 6 keer per jaar gaat (iedere transitie 2x). Soms op initiatief van de raden, soms op initiatief van het college.
128	Drie rapportages, inhoudelijk en financieel. Jaarlijkse cyclus is: juni en november en april van het volgend jaar.
129	Er is een wmo raad die 10x per jaar bij elkaar komt (voornamelijk beleid wordt daarin besproken), tevens worden er thema-avonden georganiseerd als dit van toepassing is (gemiddeld 3 keer per jaar). De nadruk is op het beleidsveld. Voor het onderdeel financiën geldt de reguliere P&C cyclus.
130	Raden worden meegenomen in de stukkenstroom (stukken betreffende beleid en uitvoeringsplannen die ter kennisname aangeboden worden). Bij onderwerpen waar besluitvorming plaats dient te vinden wordt vaak vooraf een presentatie gegeven om het onderwerp toe te lichten. Daarnaast worden de raden meerdere malen per jaar door middel van informatieve bijeenkomsten bijgepraat over de onderwerpen. Naar schatting gaat het om 6 keer per jaar gaat (iedere transitie 2x). Soms op initiatief van de raden, soms op initiatief van het college.
131	Raden worden meegenomen in de stukkenstroom (stukken betreffende beleid en uitvoeringsplannen die ter kennisname aangeboden worden). Bij onderwerpen waar besluitvorming plaats dient te vinden wordt vaak vooraf een presentatie gegeven om het onderwerp toe te lichten. Daarnaast worden de raden meerdere malen per jaar door middel van informatieve bijeenkomsten bijgepraat over de onderwerpen. Naar schatting gaat het om 6 keer per jaar gaat (iedere transitie 2x). Soms op initiatief van de raden, soms op initiatief van het college.
132	De Raad wordt op diverse manieren geïnformeerd. Sowieso via de P&C stukken 3x per jaar; via thema-avonden tenminste 1 x per jaar. Via werkgroepen (als onderdeel van masterplan sociaal domein) naar behoefte
133	Via de reguliere cyclus en aanvullend met nieuwsbrieven met informatie over ontwikkelingen en 2 maal per jaar een informatie bijeenkomst.
134	Raadsinformatiebijeenkomsten
135	Vier keer per jaar in de vorm van een fractiespecialistenoverleg.
136	Naast de informatie in de reguliere P&C documenten vindt er 4x per jaar een werkbijeenkomst plaats waarvoor alle raadsleden worden uitgenodigd. Tijdens deze werkbijeenkomsten vormt de financiële stand van zaken een vast agendapunt. Daarnaast worden ook beleidsmatige onderwerpen besproken tijdens deze bijeenkomsten.

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
137	aanvullend op rapportage in de reguliere P&C stukken wordt twee keer per jaar een afzonderlijke monitor Sociaal Domein aan de raad beschikbaar gesteld.
138	zowel a, b als c, bijvoorbeeld door toelichtingen per thema tijdens commissievergaderingen en klankbordgroep sociaal domein.
139	De raad wordt via een combinatie van a,b en c geïnformeerd. Er is een monitor sociaal domein ontwikkeld waarmee de raad een overall beeld krijgt van de ontwikkelingen. Daarnaast wordt de raad via de onder a,b,c genoemde stukken per decentralisatie geïnformeerd over ontwikkelingen.
140	De raad wordt via een combinatie van a,b en c geïnformeerd. Er is een monitor sociaal domein ontwikkeld waarmee de raad een overall beeld krijgt van de ontwikkelingen. Daarnaast wordt de raad via de onder a,b,c genoemde stukken per decentralisatie geïnformeerd over ontwikkelingen.
141	Combinatie van punten b. en c. 4 keer per jaar ontvangt de Raad informatie over het sociaal domein in de vorm van een Monitor Sociaal Domein. Daarbij worden deze mondelingen in raadsessies toegelicht.
142	Zowel a, b als c. Onder b valt 2x per jaar een monitor.
143	Antwoord a, b en c. Regelmatig wordt de raad geïnformeerd via nieuwsbrieven over ontwikkelingen in het Sociaal Domein. Incidenteel vinden thema-avonden plaats over actuele onderwerpen.
144	Dit is een combinatie van de bovenstaande keuzes: a. P&C stukken, apart paragraaf werkbegroting Sociaal Domein; b. Kwartaalrapportage Sociaal Domein c. opinieraden Sociaal Domein
145	Naast de reguliere P&C stukken worden er ook thema gesprekken e.d. gehouden.
146	Eigenlijk geldt hiervoor antwoord a, b en c

d. Anders

#	Gevraagde toelichting
147	De raad wordt geïnformeerd via de P&C stukken en daarnaast wordt er tweemaal per jaar gerapporteerd aan de raad via de gemeentelijke monitor sociaal domein. Ook vindt er nog twee maal per jaar een informatieavond plaats.
148	Overwegend via de reguliere P&C stukken. Daarnaast wordt 2-jaarlijks een monitor opgesteld voor de gemeenteraad en op thema's informatieavonden.
149	er is een mix aan informatiestromen. Naast de info uit de P&C cyclus wordt de raad geïnformeerd via raadsinformatiebrieven. Daarnaast is het sociaal domein een vast agendapunt in de commissievergadering. Door de GR is er afgelopen jaar 2 maal een bijeenkomst georganiseerd.
150	Zowel via reguliere P&C stukken als via afzonderlijke kwartaal rapportages
151	A, B, C, Periodieke rapportages zijn 4x per jaar. Verder is er een klankbordgroep die 2-3x per jaar samen komt.
152	De raad wordt middels een combinatie van a. en c. geïnformeerd. De raad wordt inhoudelijk periodiek bijgepraat in thema-avonden, met name op het gebied van Jeugd.
153	Zowel antwoord a, b als c gelden voor onze gemeente. In de P&C producten is een aparte paragraaf Sociaal Domein opgenomen. Daarnaast wordt de raad ongeveer 4 tot 6 keer per jaar geïnformeerd dmv rapportages, theamavonden, nieuwbrieven enz.
154	P&C-cyclus en raadsmededelingen.
155	Uiteraard via de reguliere P&C stukken maar ook door informatie/thema avonden en nieuwsbrieven of in afzonderlijke Raadsbesluiten. De informatieavonden (deelterrein) zijn er zo'n 4 tot 6 per jaar.
156	combi a/b/c
157	Combinatie van a en b: P&C-producten en kwartaalrapportages sociaal domein.
158	Combinatie van a en b: P&C-producten en kwartaalrapportages sociaal domein.
159	Zowel via reguliere P&C stukken als via afzonderlijke kwartaal rapportages
160	Zowel via reguliere P&C stukken als via afzonderlijke kwartaal rapportages
161	Zowel A en B
162	Zowel via P&C als separate (2) specifieke rapportages.
163	Een combinatie van A, B en C.
164	De raad wordt geïnformeerd door middel van thema-avonden en daarnaast is het een vast onderdeel in de Beleidscyclus.
165	Op meerdere wijzen. Met name A en B.
166	Zowel via reguliere P&C-cyclus, voortgangsrapportages als specifieke bijeenkomsten
167	Vooraf A + B
168	De raad wordt geïnformeerd middels de P&C stukken en middels rapportages en aparte beleidsvoorstellen. De eerste twee zijn hoofdzakelijk financieel, de derde beleidsmatig.
169	P&C cyclus en een extra themabijeenkomst van de raad en bijeenkomsten op verzoek van de raad.
170	Alle opties zijn nog steeds van toepassing. Wel wordt steeds meer via de reguliere P&C cyclus gedaan.
171	Overwegend via de P&C stukken, maar rapportages die beschikbaar komen, worden ook beschikbaar gesteld aan de raad. Vanaf 2018 willen we dit wel gaan doorontwikkelen.
172	Combinatie van a, b en c. Er worden inhoudelijke voortgangsrapportages aan de raad gepresenteerd, waarbij ook de financiën aan bod komt. Daarnaast vindt in de bestuurlijke rapportages (voor- en najaarsnota) actualisering van de begroting Sociaal Domein plaats.
173	Het informeren van de raad vindt plaats middels de Reguliere P&C cyclus en daarnaast in de commissie via een informatie cq stand van zaken brief op onderwerp van zorgsoort (detail)
174	Een combinatie hiervan. Het sociaal domein wordt lokaal via de gebruikelijke P&C-cyclus gerapporteerd (4x) en daarnaast IJmondiaal (2x) op de deelluitkeringen Jeugdhulp en Wmo.
175	Combinatie van A en C. P&C 4 documenten per jaar, zowel beleid als financiën. Circa twee keer per jaar thema-avond voornamelijk beleidsinhoudelijk.
176	Combinatie van reguliere P&C producten en informeren van lopende zaken. Aanvullend op reguliere P&C producten wordt nagedacht (en is al een conceptversie naar de gemeenteraad) over hoe de gemeenteraad aanvullend te informeren.
177	De gemeenteraad wordt geïnformeerd via Raadsinformatieavonden. Raadsinformatiebrieven en via de reguliere P&C-stukken.

d. Anders	
#	Gevraagde toelichting
178	Via een vast stramien van kwartaalrapportages sociaal domein
179	combinatie genoemde factoren
180	Alle voorgaande instrumenten (P&C, Rapportages, Voortgangsgesprekken en thema-avonden) worden toegepast
181	Een combinatie van a en b.
182	Zowel B als C vindt plaats. Middels kwartaalrapportages wordt de raad op de hoogte gehouden van de actuele inhoudelijke en financiële ontwikkelingen. Onlangs is een separate thema-avond hierover georganiseerd voor de raad. Dit alles naast de reguliere P&C-documenten.
183	De belangrijkste informatiebron voor de gemeenteraad wordt gevormd door de reguliere P&C stukken (begroting, vorap, finrap en jaarrekening). In die stukken is een afzonderlijke paragraaf opgenomen waarin specifiek wordt ingegaan op de financiële resultaten. Verder wordt de raad periodiek (2 maal per jaar) 'meegenomen' in de monitor sociaal domein (ontwikkeling aantal klanten per taak e.d.) en wordt jaarlijks een beleidsevaluatie aangeleverd waarin met name de inhoud aan bod komt. De raad wordt middels raadsinformatiebriefjes (RIB's) op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in het sociaal domein die naar aanleiding van de gegeneraliseerde en verwachte tekorten in het sociaal domein worden doorgevoerd (actieve informatieplicht).
184	combinatie van a. en c.
185	via regulier P&C op hoofdlijnen en specifiek via periodieke rapportages sociaal domein
186	In feite een combinatie van P&C-stukken, nieuwsbrieven en thema-raadsbijeenkomsten.
187	Op financieel gebied voornamelijk via de reguliere P&C-stukken, op beleidsgebied (met name ontwikkelingen die bijdragen aan de transformatie) gebeurt dit voornamelijk via aparte raadsmededelingen of -besluiten, waarbij thema-avonden of informatiebijeenkomsten regelmatig gebruikte methoden zijn.
188	Informatie vindt plaats middels een combinatie; p&c-stukken, stand van zaken notities, raadsinfo's, klankbordgroep raad, etc.
189	Jaarlijks 2 voortgangsrapportages Sociaal Domein en via de regulier P&C -stukken.
190	Combinatie van A, B en C. Naast reguliere P&C-stukken publiceren wij een keer per jaar een lokale monitor Sociaal Domein (combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens) en organiseren wij thema-avonden.
191	Allen, P&C-cyclus regulier, rapportage sociaal domein 2x per jaar. Plus overig n.a.v. ontwikkelingen en wensen.
192	Een combinatie hiervan. Het sociaal domein wordt lokaal via de gebruikelijke P&C-cyclus gerapporteerd (4x) en daarnaast IJmondiaal (2x) op de deeltuitkeringen Jeugdhulp en Wmo.
193	Via de P&C documenten 4 x per jaar, namelijk voorjaarsnota, begroting, najaarsrapportage en jaarrekening. Daarnaast zijn er nog specifieke raadstafels voor het sociaal domein waarin de raadsleden worden geïnformeerd. Via de Monitor sociaal domein wordt 2 keer per jaar gerapporteerd over de inhoudelijke ontwikkelingen in het sociaal domein.
194	Combinatie van A en C. P&C 4 documenten per jaar, zowel beleid als financiën. Circa twee keer per jaar thema-avond voornamelijk beleidsinhoudelijk.
195	De gemeenteraad wordt geïnformeerd via de P&C-documenten, notities ter informatie, tijdens de commissievergaderingen wordt de commissie geïnformeerd van lopende zaken door de portefeuillehouders.
196	Informerende vindt plaats via de genoemde middelen in a, b en c
197	een combinatie van a t/m c
198	Combinatie van A,B en C
199	Het is in feite een combinatie van a, b en c. Via de P en C-cyclus logischerwijs. In de begroting en jaarstukken is een extra paragraaf "monitoring 3 decentralisatie in sociaal domein" ingevoerd. Daarnaast bestaat de raads werkgroep sociaal domein, bestaande uit de leden van de commissie inwonerszaken. Overleggen vinden na de reguliere commissievergaderingen plaats. Daarnaast vindt 2 x per jaar een brainstormbijeenkomst plaats en worden werkbezoeken gebracht aan b.v. de Beekse hoekkamers (open inloop) enz.
200	Combinatie van A en C. P&C 4 documenten per jaar, zowel beleid als financiën. Circa twee keer per jaar thema-avond voornamelijk beleidsinhoudelijk.
201	Een combinatie van a en b. Kwartaalrapportage en P&C cyclus, waarbij de insteek is om e.e.a. terug te "normaliseren" en onderdeel te maken van de reguliere cyclus van begroten en verantwoorden.
202	Overwegend via de P&C cyclus, maar daar waar nodig ook aanvullend via thema avonden (randprogramma Raad) of schriftelijk via het College van B&W.
203	Naast de reguliere P&C stukken wordt de gemeenteraad voornamelijk ingelicht via de commissie sociaal domein. Deze komt maandelijks bij elkaar om actuele zaken binnen het sociaal domein te bespreken. Puur informeel, zonder politieke agenda.

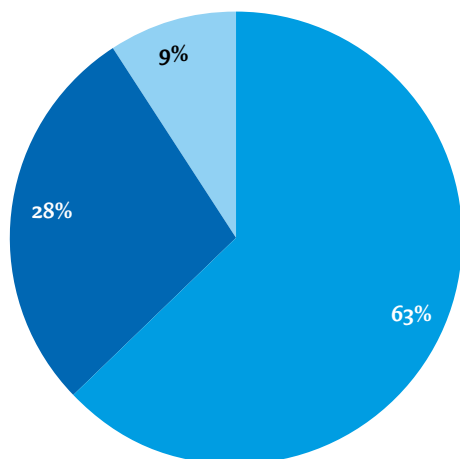
d. Anders

#	Gevraagde toelichting
204	Bij onze gemeente is het een combinatie van a, b en c. Ad a.: betreft met name de financiën Ad b.: monitors en nieuwsbrieven waren vooral tekstueel, ontwikkelpunt 2018 is de informatievoorziening (sturingsinformatie) sociaal domein te ontsluiten en te ontwikkelen. Ad c.: thema-avonden met de raad vinden plaats indien van toepassing, dit betreft dan de inhoud/beleid en niet de financiën.
205	Zowel in P&C-stukken als in kwartaalrapportages als in thema- en commissieavonden wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang en ontwikkelingen in het sociaal domein.
206	a/b/c/
207	Zowel periodieke thema avonden, maar meer en meer naar de reguliere PC cyclus
208	Zowel a. als b. Per jaar worden 2 landelijke en 1 lokale monitor aangeboden.
209	De Raad wordt geïnformeerd over het sociaal domein, zowel via de reguliere P&C stukken (financieel van aard) als ook via periodieke rapportages (rapportage Sociaal Domein : 2 x per jaar) als via kwartaalrapportages Jeugd (4x per jaar) als ook via thema avonden (georganiseerd door de GR 'en) etc : dus zowel via a, b en c.
210	Een combinatie van van a,b en c.
211	Tot en met 2016 werd de raad per kwartaal geïnformeerd via rapportages. In 2017 via de reguliere P & C-cyclus. Vanaf 2018 wordt de raad via monitors geïnformeerd alsmede via de reguliere P & C-cyclus.
212	De gemeenteraad wordt via de reguliere P&C-stukken geïnformeerd. Daarnaast wordt er een halfjaarlijkse review gemaakt.
213	Een combinatie van a,b en c.
214	via P&C-stukken, voortgangsgesprekken.
215	de raad wordt geïnformeerd via de reguliere P&C-stukken, halfjaarlijkse rapportages over het sociaal domein en periodieke informatiesessies voor de raad
216	de gemeenteraad wordt geïnformeerd via zowel reguliere P&C-stukken (4 x per jaar), als thema-avonden die zowel beleid als financiën betreffen, vaak mede georganiseerd door onze verbonden partijen.
217	zowel in de reguliere P&C cyclus, als in specifieke voortgangsrapportages en informatiebijeenkomsten
218	door een combinatie van a en b
219	Regulier via begroting , jaarstukken en 2 x per jaar in de vorm van een algemene begrotingswijziging. Periodiek, 4 per jaar middels kwartaal nieuwsbrieven. En daarnaast wordt de gemeenteraad regelmatig per decentralisatie geïnformeerd.
220	In 2016 is gerapporteerd via de Kwartaalrapportage van Walcheren voor Elkaar. In 2018 wordt deze rapportage niet meer uitgebracht. In 2018 worden de financiën Sociaal Domein opgenomen in de reguliere P&C cyclus. Daarnaast worden er periodiek raadsbijeenkomsten georganiseerd en monitoring onderzoeken ter kennisgeving aan de raad aangeboden.
221	combinatie van a en b
222	Combinatie van a, b en c
223	Combinatie van a en b: P&C-producten en kwartaalrapportages sociaal domein.
224	De raad wordt 3 keer per jaar op de hoogte gehouden van de financiën. Over noemenswaardige ontwikkelingen wordt de raad via raadsbrieven (5 tot 10 per jaar) op de hoogte gehouden. Daarnaast vindt informatieverstrekking tijdens de college informatie-avonden (gemiddeld 2 per jaar) plaats.
225	a en b (en via b ook c) wij informeren via de P&C cyclus, waar wij in het programma zorg en welzijn dezelfde doelstellingen en indicatoren hanteren als in de beleids(kader)nota Sociaal Domein Wij maken 2x per jaar een rapportage voor raad en college, daarnaast ontvangen zij de uitkomsten van de clientervaringsonderzoeken. Indien nodig informeren wij tussentijds via raadsinformatiebrieven of afzonderlijke voorstellen. Soms gaat dit ook in de vorm van interactieve sessies. c. wij zijn bezig om samen met het veld ook informatiesessies en werkbezoeken te organiseren
226	Een mix. Uiteraard via de P&C-cyclus, maar ook via raadsinformatiebijeenkomsten. Daarnaast draaide er afgelopen jaar een werkconferentie Sociaal Domein met daarin woordvoerders SD, wethouders en ambtelijke ondersteuning.
227	Een mix van a, b en c.
228	Zowel via reguliere P&C stukken als via afzonderlijke kwartaal rapportages
229	Een combinatie van a, b en c. Dus zowel via de regulier P&C cyclus, kwartaalrapportages en presentatie aan de raad, thema avonden over specifieke onderwerpen en werkbezoeken in het veld.

d. Anders	
#	Gevraagde toelichting
230	Een combinatie van de P&C stukken (beleidsmatig/financieel) met kwartaalrapportages Sociaal Domein (monitor/ontwikkelingen).
231	Zowel a, b als c is bij ons van toepassing.
232	Zowel via de P&C cyclus als via periodieke rapportages en raadscommissievergaderingen. De raadscommissievergaderingen zijn met uitzondering van het zomerreces maandelijks.
233	Financieel via de reguliere P&C cyclus en daarnaast wordt voor elke raadsvergadering een memo gemaakt waarin inhoudelijke ontwikkelingen worden gemeld.
234	Dit is een combinatie van genoemde opties. De gemeenteraad wordt geïnformeerd via de reguliere P&C-stukken. Daarnaast wordt de gemeenteraad over een beleidsmatige en financiële jaarrapportage sociaal domein geïnformeerd in een informatiebijeenkomst. Voor jeugd wordt daarnaast na elk kwartaal een rapportage opgesteld (beleid en financiën), voor Wmo na elk halfjaar en voor participatie jaarlijks. De gemeenteraad wordt hierover middels de raadsinformatiebrief geïnformeerd. Daarnaast worden er thema-avonden belegd bij specifieke ontwikkelingen.
235	Een combinatie van a, b en c
236	Via P&C stukken, raadsinformatiebrieven en thema-avonden
237	Een combinatie van A en C. Er wordt minimaal 2 keer per jaar een thema bijeenkomst georganiseerd die zowel een inhoudelijk als globaal financieel beeld geven
238	Een mengvorm van a, b en c. Via reguliere P&C-stukken gemeente en P&C-stukken van de gemeenschappelijke regelingen. Via maandelijks rapportages over de financiële afwijkingen t.o.v. de begroting. Via informatieve raadsbijeenkomsten (drie tot vier keer per jaar). Per brief indien hier aanleiding toe is.
239	De raad wordt middels de in a, b en c genoemde informatiebronnen geïnformeerd over de beleidsmatige en financiële voortgang van het Sociaal Domein. P&C stukken: alle documenten P&C-cyclus. Rapportages: Iedere kwartaal middels financiële, cijfermatige en beleidsmatige Dashboards. Spreads in de plaatselijke krant over beleidsmatige mogelijkheden en ontwikkelingen. Thema- en netwerkbijeenkomsten met collega's, zorgaanbieders, ouders en raadsleden. Thema-avonden met de raad 2/3 keer per jaar.
240	In de reguliere P&C cyclus vindt rapportage plaats over het sociaal domein (Perspectiefnota, Tussenbericht 2 en Waterstanden). Daarnaast worden verdeeld over het jaar 3 afzonderlijke rapportages in het kader van het sociaal domein (met uitgebreidere toelichting) verzonden naar de raad. De rapportages die zowel ingaan op financiën als beleid worden toegelicht tijdens bijeenkomsten met de raad.
241	Een combinatie van a, b en c 2x per jaar een rapportage m.b.t. sociaal domein. Enkele malen per jaar een themabijeenkomst.
242	We informeren de raad overwegend via de regulieren P&C Cyclus. Daarnaast organiseren we minstens 1x per jaar een aparte werkvergadering met de raad waarin alleen het Sociaal Domein op de agenda staat. Indien nodig wordt de raad via een Raadsinformatiebrief over relevante ontwikkelingen geïnformeerd.
243	Zowel via de reguliere P&C-stukken als via kwartaalrapportages.
244	Naast de P&C stukken worden er ook 2 voortgangsrapportages per jaar aangeleverd. In deze voortgangsrapportage worden zowel beleid als financiën opgenomen.
245	Zowel a, b als c. B) kwartaalrapportage wordt via de raadsinformatievoorziening verstrekt. C) Thema-avonden worden georganiseerd als daar behoefte voor is. In 2017 is dit 2 maal geweest.

Vraag 14.

Zijn de gerealiseerde uitgaven voor de gedecentraliseerde taken (netto-lasten) volgens de jaarrekening 2016 lager dan de rijksmiddelen die uw gemeente voor deze taken heeft ontvangen?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen	63%	221
■ Nee, de uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen	28%	94
■ De uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gesteld	9%	32
Totaal		337

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
1	op het onderdeel Jeugd waren de uitgaven hoger dan de beschikbaar gestelde middelen. Op de andere onderdelen waren de uitgaven lager dan wel gelijk aan de beschikbare middelen.
2	In de Wmo zijn de uitgaven lager dan de beschikbaar gestelde middelen, bij de Jeugd hoger en participatie loopt ongeveer gelijk.
3	In de Wmo zijn de uitgaven lager dan de beschikbaar gestelde middelen, bij de Jeugd hoger en participatie loopt ongeveer gelijk.
4	In de Wmo zijn de uitgaven lager dan de beschikbaar gestelde middelen, bij de Jeugd hoger en participatie loopt ongeveer gelijk.
5	Zie vraag 12. Dit was al zo geraamd.
6	De gerealiseerde kosten waren in 2016 lager dan begroot. Overigens geldt hierbij dat als de uitvoeringskosten worden meegenomen er sprake is van overschrijdingen van de budgetten.
7	Budgettair neutraal geraamd
8	De bedragen zijn tussentijds aangepast. Met name binnen begeleiding was er een voordeel.
9	Per decentralisatie waren de uitkomsten voor Teylingen als volgt: Participatie 41.000 tekort, Jeugd 716.000 tekort, WMO 1,6 miljoen overschot. Deze financiële uitkomsten waren deels via tussentijdse bijstelling van de begroting bekend en kwamen deels tot uiting bij de jaarrekening.
10	Per decentralisatie waren de uitkomsten voor Hillegom als volgt: Participatie budgettair neutraal, Jeugd 646.000 tekort, WMO 602.000 overschot. Deze financiële uitkomsten waren deels via tussentijdse bijstelling van de begroting bekend en kwamen deels tot uiting bij de jaarrekening.
11	geen toelichting

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
12	Deels geraamd (Wmo € 800,000), grotendeels niet geraamd (Wmo € 800.000 extra + Jeugd € 1 miljoen). Afwijking "niet geraamd" veroorzaakt door lagere vraag dan geraamd zowel bij Wmo als bij Jeugd.
13	Jeugdhulp kende een tekort van 170.000, Wmo een overschot van 2.051.000 en Participatie werkdeel een overschot van 174.000
14	BUIG budget is als gevolg van de nieuwe verdeelsystematiek gunstig voor Bergen op Zoom. De uitgaven voor jeugd zijn in de jaarrekening 2016 te laag ingeschat. Er is een niet uit de balans blijkende verplichting van 2,5 miljoen opgenomen. Deze blijkt in de praktijk ook werkelijk verplicht te zijn. Het overschot was gedeeltelijk (tussentijds) geraamd.
15	Bij opstelling van de Jaarrekening is de definitieve uitkomst bekend geworden.
16	In 2016 raamden wij de Rijksuitkering 100% als budget, omdat we beperkt ervaringscijfers hadden. Vanaf 2018 ramen we op basis van ervaringscijfers. De werkelijke kosten 2016 vielen dus lager uit dan het Rijksbudget. Dat geldt voor de Jeugdzorg en voor WMO nieuw.
17	Zie voorgaande vragen. Per saldo was er een overall overschot op de werkbegroting Sociaal Domein, deze is expliciet in de jaarrekening 2016 op hoofdlijnen toegelicht. In de eerder opgestelde kwartaalrapportages werd hiermee al rekening gehouden met een overschot.
18	verschilt per sub-domein.
19	Het overschot van de Wmo, Jeugd en Participatie in totaliteit was positief (op onderdelen Jeugd en Participatie wel tekort) en was geraamd bij de opstelling van de jaarstukken.
20	Was voorzien in ramingen.
21	Per saldo lager.
22	De financiële uitkomst was voor het overgrote deel geraamd. Tekort Jeugd is gedekt door het overschot op de WMO
23	M.n. zijn er achterstanden in het oppakken van beleidszaken ten aanzien van de op de voorliggende voorzieningen waardoor sprake was van een overschot. Wel was al sprake van een fors tekort op de jeugdbudgetten.
24	De afwijkingen werden voornamelijk veroorzaakt door afwijkingen in de kwartaalrapportages van de gecontracteerde instellingen en de uiteindelijke jaarafrekening.
25	Deze financiële uitkomst was ook geraamd.
26	Deze financiële uitkomst was bij de 2e turap wel als risico/kans melding aangegeven maar vanwege de lastige voorspelbaarheid niet geboekt, dus niet geraamd.
27	was geraamd
28	In 2016 was nog weinig zicht op de werkelijke kosten, wel was de verwachting dat er binnen het budget gebleven zou worden. Daarom verwachte uitgaven gelijk aan de inkomsten begroot. Bij het opstellen van de jaarrekening bleken de werkelijk uitgaven lager dan begroot te zijn.
29	Een lager overschot was geraamd. De afwijking werd met name veroorzaakt door een late afrekening op het gebied van JeugdzorgPlus
30	Wel is duidelijk dat vanuit de arrangementensystematiek (zorg in natura) op Jeugdzorg er verplichtingen zijn ontstaan in 2016 die pas na het behalen van het resultaat per cliënt worden afgerekend voor een tweede 50%. Dit zal veelal in 2017 plaatsvinden en zal mogelijk voor een tekort zorgen.
31	In 2016 was nog weinig zicht op de werkelijke kosten, wel was de verwachting dat er binnen het budget gebleven zou worden. Daarom verwachte uitgaven gelijk aan de inkomsten begroot. Bij het opstellen van de jaarrekening bleken de werkelijk uitgaven lager dan begroot te zijn.
32	In 2016 was nog weinig zicht op de werkelijke kosten, wel was de verwachting dat er binnen het budget gebleven zou worden. Daarom verwachte uitgaven gelijk aan de inkomsten begroot. Bij het opstellen van de jaarrekening bleken de werkelijk uitgaven lager dan begroot te zijn.
33	In de jaarrekening is geen directe koppeling met de rijksinkomsten. Het resultaat van programma jeugd en zorg (breder dan alleen de nieuwe taken jeugd en wmo) vertoonde een klein tekort, deze is onttrokken aan de algemene reserve sociaal.
34	In 2016 was nog weinig zicht op de werkelijke kosten, wel was de verwachting dat er binnen het budget gebleven zou worden. Daarom verwachte uitgaven gelijk aan de inkomsten begroot. Bij het opstellen van de jaarrekening bleken de werkelijk uitgaven lager dan begroot te zijn.
35	de reserve is toegenomen, dankzij lagere lasten
36	Uitkomst was niet geraamd/begroot. Het voordeel op de begroting bestond uit allerlei deelposten, waaronder onderbesteding op de WMO.

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
37	Deze uitkomst was geraamd.
38	Een voordeel of nadeel valt lastig vooraf in te schatten. Met name bij jeugdinstellingen.
39	De financiële uitkomst was reeds eerder geraamd.
40	De financiële uitkomst was voor het overgrote deel geraamd. Tekort Jeugd is gedekt door het overschot op de WMO
41	De financiële uitkomst was voor het overgrote deel geraamd. Tekort Jeugd is gedekt door het overschot op de WMO
42	Nee, in de primaire begroting was dit niet voorzien. In de bijgestelde begroting is dit wel verwerkt (via tussenrapportage)
43	De uitgaven waren per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen, maar laten een stijging zien van de uitgaven ten opzichte van 2015.
44	Voor Wmo en Jeugd zijn in 2016 de uitgaven lager dan de ontvangen uitkering. Voor participatie zijn de uitgaven hoger dan de ontvangen uitkering.
45	Het overschot hebben we toegevoegd aan de bestemmingsreserve Sociaal domein
46	Met name overschot op WMO.
47	op de jeugd tekort, op wmo over: dit beeld kantelt al in 2017 dwz, licht tekort op jeugd, Wmo lasten nemen toe.
48	In de jaarrekening 2016 zien nu dat we voor de deelprogramma's Jeugd en Wmo een positief resultaat zien op zowel de baten als de lasten. Daar staat tegenover dat het deelprogramma Participatie, op zowel de lasten als baten een klein nadeel laat zien. Per saldo resteert een voordelig resultaat op dit programma van € 0,8 mln.
49	Bij WMO een ruim overschot, bij Jeugd een behoorlijk tekort, per saldo lagere uitgaven dan de ontvangen gelden.
50	Bij opstellen begroting was al een overschot geraamd van € 250.000. Gedurende het jaar bleek dat de decentralisatie WMO een hoger overschot zou opleveren, namelijk € 560.000. Dit kwam mede voort doordat fonds deelname maatschappelijk activiteiten pas eind 2016 in het leven is geroepen. Bij zomernota 2016 (rapportage over het jaar 2016 en vooruitkijken 2017) al melding gemaakt. De kosten voor Jeugd lagen in lijn mt de begroting, terwijl participatie een klein tekort kent van € 62.000
51	Deze financiële uitkomst was ook geraamd
52	Bleek bij de opstelling van de jaarrekening.
53	Zie antwoord vraag 12
54	De gerealiseerde uitgaven voor de nieuwe taken van de WMO waren lager dan de IUSD De gerealiseerde uitgaven voor de uitvoering van de Jeugdwet waren hoger dan de IUSD De gerealiseerde uitgaven voor participatie waren hoger dan de IUSD Per saldo lagen de gerealiseerde uitgaven lager dan de IUSD Met name voor de uitvoering van de jeugdwet is een goede inschatting van de werkelijke lasten pas te maken bij het opstellen van de jaarrekening. Dit houdt verband met het declaratiestelsel dat hierbij wordt gehanteerd en de soms grote vertraging bij het indienen van declaraties door Jeugdhulpaanbieders
55	De gerealiseerde uitgaven voor de nieuwe taken van de WMO waren lager dan de IUSD De gerealiseerde uitgaven voor de uitvoering van de Jeugdwet waren lager dan de IUSD De gerealiseerde uitgaven voor participatie waren hoger dan de IUSD Per saldo lagen de gerealiseerde uitgaven lager dan de IUSD Met name voor de uitvoering van de jeugdwet is een goede inschatting van de werkelijke lasten pas te maken bij het opstellen van de jaarrekening. Dit houdt verband met het declaratiestelsel dat hierbij wordt gehanteerd en de soms grote vertraging bij het indienen van declaraties door Jeugdhulpaanbieders
56	Het overschot 2016 was gedeeltelijk geraamd en een gedeeltelijk van het totale overschot is gestort in een bestemmingsreserve Sociaal Domein. De verklaring is gelegen dat er bij aanvang geen duidelijk was in de aantallen cliënten en de kosten ervoor. Voor participatie zijn extra middelen ingezet.
57	We hebben budgettair neutraal begroot en we zien dat we bij Jeugd een tekort hebben en bij WMO een overschot. Bij P-wet een tekort op het Buid-budget.
58	Het voordeel is ontstaan door met name lagere Wmo uitgaven.
59	Voor 2016 geldt dat we voor de jeugdzorg en de wmo 2015 geld over hielden. Voor de jeugdzorg geldt dat we in 2018 tekorten verwachten. Voor de wmo 2015 geldt dat naar verwachting de uitgaven lager zijn dan de beschikbare middelen. Deze twee onderdeel zijn in totaliteit budgettair neutraal geraamd.
60	Bij het afsluiten van de jaarrekening 2016 was een overschot op het onderdeel Wmo.
61	In de (bijgestelde) begroting was voor het grootste gedeelte rekening gehouden met eventuele overschotten en tekorten

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
62	Bij WMO 2015 (Awbz) zijn de uitgaven fors lager dan de rijksmiddelen. Bij WMO (oud) en Participatie zijn deze hoger dan de rijksmiddelen.
63	OP de onderdelen zorgkosten Jeugd zijn overschrijdingen ontstaan maar deze hebben we in 2016 nog binnen de totale begroting v an het Sociaal Domein kunnen opvangen
64	De uitgaven WMO en Jeugd zijn lager dan de beschikbare middelen. De uitgaven Participatie zijn gelijk aan de beschikbare middelen. Deze financiële uitkomst is gebleken bij de opstelling van de jaarstukken. Voor de WMO is de raming gedurende het jaar wel bijgesteld.
65	De uitgaven voor de jeugdzorg zijn vrijwel gelijk aan de beschikbaar gestelde middelen voor de jeugdwet (voor verevening). De uitgaven voor de Wmo zijn wel lager dan de beschikbaar gestelde middelen voor de Wmo. De beschikbaar gestelde middelen voor de Participatiewet zijn volledig uitgegeven. Per saldo zijn de uitgaven dus lager uitgevallen dan de beschikbaar gestelde middelen.
66	De uitgaven in de maatwerkvoorziening lokaal waren in 2016 lager dan geraamd. Dit komt grotendeels door de lagere lasten nav de beleidsaanpassing hulp bij het huishouden en resultaatinkoop nieuwe WMO.
67	Per saldo is er minder uitgegeven dan de Integratie-uitkeringen Participatie en Jeugd geeft een (beperkt) nadeel, de WMO geeft een overschot. Het overschot was voorzien in de begroting (op basis van ervaringen in 2015)
68	Aan het einde van het jaar bleek dat met name het rijksbudget voor de Wmo 2015 ruimer was dan de uitgaven.
69	Dit geldt met name voor Jeugd. Zie ook de toelichting in de jaarrekening.
70	Met name Wmo minder lasten en tekort op Jeugd en Participatie.
71	Dit was ook in de begroting opgenomen.
72	Per saldo positief. WMO en Jeugd positief, participatie (BUIG-middelen) negatief.
73	Dit was niet geraamd. We hadden het totale budget ook als uitgaven geraamd.
74	Deze financiële uitkomst was bij de opstelling van de begroting niet geraamd. De begroting was grosso-modo ongeveer gelijk aan de middelen die voor de decentralisatie beschikbaar waren. De werkelijke uitgaven waren in 2016 lager, met name omdat beleid nog in ontwikkeling is.
75	Deze financiële uitkomst werd gedurende het jaar voorzien. Het tekort bij Participatie kon worden opgevangen door een overschot bij de WMO. De uitkomst van Jeugd was nagenoeg gelijk aan budget.
76	Dit was niet geraamd. We ramen budgetneutraal.
77	Positief saldo 2016 door: <ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige middelen voor opvang statushouders • Huishoudelijke Ondersteuning en HHT gelden • In 2016 vooruitgelopen is op rijksbezuinigingen. • Hogere integratieuitkering sociaal domein vanuit het rijk (basisjaar 2014) • Een deel van de beschikbare gelden voor tijdelijke formatie is doorgeschoven naar 2018. <p>We hadden in de begroting 2016 ook al rekening gehouden met een overschot, al was dat niet zo hoog als uiteindelijk bleek bij de jaarrekening 2016</p>
78	Geen opmerkingen
79	“In de financiële slotwijziging was reeds rekening gehouden met een positief saldo. Uiteindelijke saldo was nog hoger, met name door: <ul style="list-style-type: none"> • Lagere lasten PGB's • Lagere lasten Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen • Ontvangen vergoeding voor maatschappelijke begeleiding asielgerechtigden • Ontvangen middelen voor Huishoudelijke Hulp Toelage • Lagere lasten voor Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMO”
80	de uitgaven lagen wat lager, dit saldo is toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein
81	Ja, maar dat komt door de regionale solidariteit. Anders hadden we quitte gespeeld in 2016. Zoals eerder al vermeld verwachten we vanaf 2018 fors in de min uit te komen vanwege het stoppen van de regionale solidariteit en de sterk stijgende zorguitgaven.
82	Uitkomst was geraamd. Tekort op jeugd, overschot op WMO en budgetneutraal bij de P-Wet (excl. BUIG)
83	Uitkomst was gedeeltelijk geraamd en bleek gedeeltelijk bij de jaarrekening.

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
84	In de jaarrekening is een beperkt voordeel (<2%) op de gedecentraliseerde taken gerealiseerd. Het betreft een nadeel op de participatiewet en een voordeel op Jeugd en Wmo, met name veroorzaakt door een niet voorziene onderuitputting op beschermd wonen door de centrumgemeente.
85	Er was sprake van een overschot op de WMO
86	Jeugd;Dit bleek bij de jaarstukken 39K lager door afname specialistische GGZ. Bij de WMO was dit geraamd. Bij de Participatie zijn de uitgaven per saldo 22K hoger dan de beschikbare middelen.
87	Wmo: Bij de raming 2016 was nog geen rekening gehouden met de werkelijk te verwachten kosten o.b.v. ervaring 2015. Hierdoor ontstond er een overschot van 0,9 mln. Voor 2017 is het budget voor Begeleiding bijgesteld naar het realistische verwachtingsniveau. Jeugdhulp: in 2016 geen extra bijdrage nodig, budgetneutraal dus. Wel tekorten vanaf 2017. Participatiewet: het tekort is gedempt door de vangnetuitkering. De GR waar de Participatiewet onder valt had een positief jaarrekeningresultaat waardoor er geen extra middelen nodig waren. In 2017 tekorten waarvoor gemeenten inmiddels extra budget hebben vrijgemaakt.
88	Dit voordeel was niet geraamd. Veroorzaakt door positieve effecten herindicatie, minder PGB, door eigen inzet beperking "gedwongen kader" Jeugd, algemene voorziening ipv maatwerk, verschuiving naar WLZ
89	Uitkomst was ook geraamd. Tekort op Jeugd, overschot op Wmo en budgetneutraal bij de Pwet.
90	De gemeente Maasdriel had in 2016 een overschot op programma 7 Sociaal Domein.
91	Voordeel op Wmo was voor een deel geraamd. Bleek achteraf nog ruim hoger. Op Jeugd is er sprake van een nadeel. Pwet geen grote verschillen.
92	tekort op jeugd overschot op Wmo 2015 neutraal op participatiewet (exclusief inkomensondersteuning)
93	We zijn goed uitgekomen met beschikbare middelen m.n. op de WMO
94	De verwachting komt grosso modo overeen met de begroting.
95	Op Jeugd is er een tekort, maar dit wordt goedgehaakt door het overschot op de Wmo. De middelen voor de participatiewet zijn budgettair neutraal. Gedurende het jaar is in de tussenrapportages het overschot op het sociaal domein al gemeld.
96	Het positieve resultaat is in lijn met de prognoses op basis van de Rapportage Sociaal Q1 en Q2 2016.
97	Het overschot is ontstaan op het onderdeel Wmo. Het overschot was deels al tussentijds geraamd in bijgestelde begroting. Aantal begrote posten bleken minder te kosten om verschillende redenen.
98	Uitkomst was ook geraamd. Tekort op Jeugd, overschot op Wmo.
99	(waarom verplicht invullen als de toelichting vrijblijvend is?) uitkomst was ook geraamd. tekort op jeugd, overschot op wmo
100	WMO en participatie hadden een overschot, jeugd een tekort
101	Dit werd met name veroorzaakt doordat de bijdrage aan de GR jeugdhulp te laag was berekend. Deze financiële uitkomst was niet geraamd maar wel verwacht. Binnen het sociaal domein werd tot 2018 budgettair neutraal geraamd waardoor eventuele overschotten (of tekorten) pas na afloop van het boekjaar gestort werden in de reserve Sociaal Domein.
102	De uitgaven voor de jeugdzorg zijn hoger dan de beschikbaar gestelde middelen voor de Jeugdwet. De uitgaven voor de Wmo zijn wel lager dan de beschikbaar gestelde middelen voor de Wmo. De beschikbaar gestelde middelen voor de Participatiewet zijn volledig uitgegeven. Het tekort bij Jeugdzorg is kleiner dan het overschot bij Wmo waardoor de bestemmingsreserve is toegenomen ultimo 2016. Per saldo zijn de uitgaven dus lager uitgevallen dan de beschikbaar gestelde middelen.
103	Voor WMO en Jeugd geldt dat de uitgaven binnen rijksbudget zijn gebleven. Voor participatie geldt dit niet.
104	Op de Wmo was vooraf ingeschat dat er over zou blijven (begrote storting in de bestemmingreserve sociaal domein). Voor Jeugd was vooraf ingeschat dat er een tekort zou ontstaan (ten laste van de bestemmingsreserve). Voor participatie was vooraf geen mutatie vanuit of ten gunste van de bestemmingsreserve gemaakt.
105	In 2016 zijn op totaalniveau de uitgaven lager dan de rijksmiddelen. Dit heeft vooral te maken met een fors overschot op Beschermd Wonen (taak voor de centrumgemeenten).
106	Dit is niet geraamd, maar hier is op voorhand wel over gerapporteerd via de periodieke rapportages. Dit kwam dus niet als verrassing bij het opstellen van de jaarstukken, maar de verwachte voordelen zijn niet tussentijds in de begroting verwerkt.
107	De uitkomst was voor reeds eerder geraamd bij de NJR. Daarbij geldt dat budget ontschot SD breed wordt ingezet, dus incl. oude taken. Kijkend naar de subdomeinen is het een ander verhaal en geldt dat op Jeugd tekort is en op de WMO er een overschot(tot nu toe) is.

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
108	nvt
109	Deze financiële uitkomst bleek daarom bij opstellen van de jaarstukken.
110	nvt
111	Zie toelichting bij vraag 12.
112	Dit bleek bij het opstellen van de jaarstukken. Gezien er in 2016 bijna nog geen betrouwbare ervaringscijfers waren (enkel 2015) hebben de de budgetair neutraal verwerkte begroting in 2016 op het gebied van het sociaal domein niet of nauwelijks aangepast. Daarnaast waren er nog verschillende projecten in ontwikkeling (bijv mantelzorg).
113	Het overschot op WMO was groter dan het tekort op Jeugdhulp. Dit was bij het opstellen van de begroting ook verwacht.
114	Zowel bij Wmo als bij Jeugd.
115	Dit overschot was geraamd en de gemeenteraad was door middel van de P&C-cyclus geïnformeerd. Het overschot is vnl. het gevolg van het overschot op het rijksbudget Wmo 2015. Daarnaast is er door de gemeenteraad voor gekozen de budgetten van de oude taken (voormalige Wvg en Huish. verzorging) niet meer bij te stellen en eventuele overschotten op deze budgetten ook toe te voegen aan de bestemmingsreserve sociaal domein
116	Het overschot was ook geraamd.
117	Binnen Wmo was er een overschot op Beschermd Wonen en hulp bij huishouden, voor begeleiding was uitkomst ongeveer gelijk aan begroting. Binnen Jeugd een tekort (per saldo kleiner dan overschot op Wmo). Participatie had een klein overschot. BUIG een tekort. Overigens is er steeds vaker sprake van uitgaven die op meerdere domeinen betrekking hebben (bijvoorbeeld integrale toegang).
118	Deze uitkomst was niet geraamd, maar door de fusie hebben we minder kunnen investeren in lokaal beleid.
119	WMO, lagere besteding begeleiding. Geraamd naar aanleiding van de 4e gemeentelijke tussenrapportage 2016.
120	De jaren 2015 en 2016 lieten overschotten zien. Deels veroorzaakt doordat de zorgkantoren de facturering nog niet op orde hadden en deels omdat de gebiedsteams nog niet op sterkte waren.
121	Afwijking was niet geraamd; voordeel ontstond door o.a. meevaller beschermd wonen, restanten in stelposten en lagere kosten zorgaanbieders Wmo
122	Dit bleek bij de opstelling van de jaarstukken. De afwijkingen hebben vooral een incidentele oorzaak zoals lagere exploitatie-tekort Wedeka.
123	Er was in 2016 per saldo sprake van een positief saldo van € 355.877 op de uitvoering Jeugdwet en WMO 2015. Dit positieve saldo is toegevoegd aan de egaliseringsreserve sociaal domein.
124	Met name is er op Jeugd in 2016 minder uitgegeven.
125	Nee, uitkomst was niet geraamd. Afwijking werd veroorzaakt doordat verwachte grote uitgaven op met name Jeugd, niet zijn gekomen.
126	Wmo: Bij de raming 2016 was nog geen rekening gehouden met de werkelijk te verwachten kosten o.b.v. ervaring 2015. Hierdoor ontstond er een overschot in 2016 van € 0,5 mln. Voor 2017 is het budget voor Begeleiding hoger bijgesteld naar het realistische verwachtingsniveau. Jeugdhulp: In 2016 was geen extra bijdrage nodig, budgetneutraal dus. Wel tekorten vanaf 2017. Participatiewet: Het tekort is gedempt door de vangnetuitkering. De GR waar de Participatiewet onder valt had een positief jaarrekeningresultaat waardoor er geen extra middelen nodig waren. In 2017 zijn op diverser onderdelen tekorten begroot waarvoor inmiddels extra budget is vrijgemaakt (via begrotingswijziging 2017).
127	Deze financiële uitkomst was niet geraamd, deels wordt dit veroorzaakt door extra kosten van de ontmanteling van een GR voor de Participatiewet en doordat et declaratieproces van Jeugd nog niet geheel op orde was, waren de productie-overzichten moeilijk vooraf in te schatten.
128	Deze 'financiële uitkomst' was niet geraamd omdat de geraamde budgetten niet één op één overeenkomen met de hoogte van de IU Sociaal domein (zie ook antwoord op vraag 1). Toe- of afname van de IU Sociaal domein worden niet automatisch verwerkt in de budgetten. Een resultaat in de jaarrekening van Oegstgeest ontstaat daardoor ten opzichte van de geraamde budgetten en niet ten opzichte van de geraamde IU Sociaal domein. Bij de voortgangsrapportages is zoveel als mogelijk geanticipeerd op afwijkingen ten opzichte van de geraamde budgetten. Voorzienne onderuitputting op de budgetten voor de Wmo is bijvoorbeeld afgeramd en voor regionale Jeugdzorg zijn budgetten verhoogd. In de jaarrekening 2016 is per saldo een voordelig resultaat ten opzichte van de geraamde budgetten voor Wmo (nieuwe taken), Jeugd en participatie (inclusief Wsw), verantwoord van € 277.000. Zoals gezegd is dit niet het 'resultaat' ten opzichte van de IU Sociaal domein. De gerealiseerde uitgaven (inclusief de doorberekende overhead) ten opzichte van de IU (septembercircularie 2016) zijn ca. € 4 ton hoger.
129	Gezien gesloten stelsel, effect vooral op onderdelen en niet op het totaal.

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
130	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgaven PWet waren hoger dan geraamd. Hogere inzet van reïntegratiemiddelen gepleegd dan geraamd was. • Uitgaven Jeugdzorg en Wmo bleken licht lager dan de (op rijksinkomsten gebaseerde) inkomsten. Een en ander is bekend geworden bij het opstellen van de jaarrekening, dit heeft alles te maken met de stroperige afhandeling van het berichtenverkeer met de zorgaanbieders.
131	Verschillen zijn hoofdzakelijk ontstaan door lagere uitgaven op collectief vervoer en bij hulp bij het huishouden dan was voorzien. Er is minder gebruik gemaakt van huishoudelijk hulp door herindicaties en beëindiging van huishoudelijk hulp in verband met overgang naar de Wet Langdurige Zorg. Voor de post Wmo begeleiding, de regeling van de financiële bijdrage WTCG en CER en de lokale inkoop voorliggende voorzieningen Wmo geldt dat de ramingen 2016 zijn gebaseerd op de cijfers 2014 van de zorgkantoren en de ontvangen rijksvergoeding Sociaal Domein. De cijfers zijn gedurende het jaar 2016 niet aangepast aan de werkelijke situatie, omdat de afspraak was, dat het niet bestede deel van de rijksvergoeding voor het Sociaal Domein bij de jaarrekening wordt afgestort naar de egalisatiereserve Sociaal Domein.
132	Gezien gesloten stelsel, effect vooral op onderdelen en niet op het totaal.
133	Overschot 2016 € 1,4 miljoen.
134	Overschot wordt toegevoegd aan bestemmingsreserve.
135	Zoals eerder gemeld dalen de budgetten in het gemeentefonds voor het sociaal domein voor onze gemeente fors. 2016 zal het laatste jaar zijn met een overschot is de verwachting.
136	In onze jaarrekening vallen de uitgaven lager uit. Dit komt enerzijds door niet ingezette Wmo gelden en anderzijds doordat we niet alle uitvoeringskosten volledig toegerekend hebben aan 'sociaal domein nieuw'.
137	Er is voorzichtig geraamd en de PGB uitgaven bleken lager dan verwacht.
138	Het verschil ten opzichte van de beschikbare middelen is toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein, zie ook antwoord op vraag 12. Met name bij Jeugdzorg was in 2016 sprake van lagere uitgaven dan de beschikbare middelen. Echter, bij Jeugdzorg is er een risico op nagekomen declaraties van verleende zorg in 2015 en 2016 in de jaren 2017 en verder. Vanwege het ook in 2016 nog ontbreken van een goed zicht op zorgconsumptie bij Jeugdzorg dient deze reserve mede voor het opvangen van dit soort risico's. Door Rijk bezuinigingen zal het verschil tussen beschikbare en bestede middelen de komende jaren meer in balans komen.
139	WMO was tussentijds een groot voordeel gemeld en bij de jaarrekening bleek het voordeel nog groter, door met name het overschot 2016 Beschermd Wonen. Jeugd en Participatie werd een nadeel tussentijds gemeld en het nadeel is in dezelfde range qua omvang bij de jaarrekening verantwoord.
140	Nee het overschot was niet geraamd en ontstond door een overschot binnen de WMO gelden. Dit overschot is ingezet om de tekorten binnen de jeugdzorg af te kunnen dekken.
141	De uitgaven in 2015 en 2016 waren per saldo dan begroot. De overschotten bedroegen in 2015 en 2016 ca. 12 miljoen en 5 miljoen euro (inclusief BUIG). Voor het jaar 2017 wordt een tekort van ca. 1 -2 miljoen euro verwacht. Aan de afwijking tussen raming en werkelijke uitgaven liggen 2 belangrijke oorzaken ten grondslag. In de eerste plaats is de gemeente Delft voor zowel Jeugd en WMO afhankelijk van de ramingen die vanuit de GR'en worden aangeleverd. Deze GR'en zijn nog maar sinds 2015 operationeel en hebben tijd nodig gehad voor het op orde brengen van de (administratieve) basis. Daarnaast zijn zowel GR'en en de gemeente(n) sterk afhankelijk van het declaratiegedrag van de zorgaanbieders. Een tweede belangrijke reden is dat voor zowel Jeugd en WMO sprake is van open-einde regelingen. De gemeente heeft met ingang van 2015 zicht moeten leren krijgen op de ontwikkelingen van het volume en het op basis daarvan opstellen van de ramingen.
142	Zie de beantwoording van vraag 12 Deels was het overschot reeds voorzien bij de 3e kwartaalrapportage SD en verwerkt in de begroting, deels bij de jaarrekening 2016 (gezien het tijdstip van verantwoorden door de zorgaanbieders, SVB en jaarrekening GGD) Het overschot werd ook beïnvloed door afrekeningen mbt het jaar 2015.
143	De gemeente heeft voor jeugdhulp meer uitgegeven dan ontvangen, maar heeft op Wmo minder uitgegeven dan ontvangen.
144	In overeenstemming met vraag 1 wordt de begroting niet op basis van de beschikbare middelen opgesteld.
145	Wmo: Bij de raming 2016 was nog geen rekening gehouden met de werkelijk te verwachten kosten o.b.v. ervaring 2015. Hierdoor ontstond er een overschot van € mln . (ca. 3,5 mln over hele HW: BNM 1,3 mln; CS 0,5 mln; KD 0,4 mln; OBL 0,9 mln; STR 0,4 mln.). Voor 2017 is het budget voor Begeleiding bijgesteld naar het realistische verwachtingsniveau. Jeugdhulp: in 2016 geen extra bijdrage nodig, budgetneutraal dus. Wel tekorten vanaf 2017. Participatiewet: het tekort is gedempt door de vangnetuitkering. De GR waar de Participatiewet onder valt had een positief jaarrekeningresultaat waardoor er geen extra middelen nodig waren. In 2017 tekorten waarvoor gemeenten inmiddels extra budget hebben vrijgemaakt.

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
146	De financiële uitkomst was ook geraamd. Tijdens het samenstellen van de jaarrekening was het voordeel van het sociaal domein als geheel groter dan geraamd (met name lagere PGB's). Pwet: lagere rijksbijdrage dan realisatie Wmo oude taken: hogere rijksbijdrage dan realisatie Wmo nieuw: hogere rijksbijdrage dan realisatie Jeugd: lagere rijksbijdrage dan realisatie
147	Dit positieve resultaat bleek met name bij de jaarrekening 2016.
148	Tot halverwege 2016 was er ook nog sprake van opstart fase 3d's. Dit heeft er in geresulteerd dat nog niet alle uitgaven zijn gemaakt in 2016.
149	Op met name Beschermd Wonen (onderdeel nieuwe WMO) hielden we in 2016 middelen over, Jeugdzorg en P-wet waren ongeveer neutraal. Op de bijstand hadden we een tekort van ongeveer € 4 miljoen, waardoor het sociaal domein in totaal verliesgevend was over 2016.
150	Voor het onderdeel Jeugdzorg waren de uitgaven nagenoeg gelijk aan de rijksmiddelen, voor de overige onderdelen (waaronder ook transformatie- en preventiemiddelen) waren de uitgaven lager.
151	nvt
152	In 2016 zijn de gerealiseerde uitgaven van de 3D 's samen lager dan de rijksmiddelen. Deze uitkomst was niet geraamd. Voor Participatie waren de uitgaven en de rijksmiddelen nagenoeg gelijk. Voor de Wmo waren de kosten lager dan de rijksmiddelen en voor Jeugd waren de kosten hoger. De hogere kosten van Jeugd in 2016 konden gedekt worden met een overschot op jeugd in 2015. Per saldo een voordeel op 3D. Uit voorzichtigheid is niet het totale voordeel tussentijds afgeraamd.
153	De overschotten waren op WMO en JEUGD. Op Participatie zit een te kort. De overschotten en te korten waren geraamd.
154	bleek bij het opstellen van de tussentijdse rapportages en de jaarrekening.
155	Het saldo op de decentralisaties bedroeg in 2016 € 0,6 miljoen positief. Het geraamde saldo bedroeg € 0,5 miljoen positief.
156	Is het relevant of de uitgaven hoger of lager zijn dan de rijksmiddelen? En wat zegt dat? We moeten af van de vraag wat we ervoor krijgen. De vraag wat we ervoor over hebben is veel interessanter
157	Bij Jeugd wmo wel Bij Pwet niet In de begroting werd hier al rekening meegehouden.
158	Wmo: Bij de raming 2016 was nog geen rekening gehouden met de werkelijk te verwachten kosten o.b.v. ervaring 2015. Hierdoor ontstond er een overschot van € 0,4 mln. Voor 2017 is het budget voor Begeleiding bijgesteld naar het realistische verwachtingsniveau. Jeugdhulp: in 2016 geen extra bijdrage nodig, budgetneutraal dus. Wel tekorten vanaf 2017. Participatiewet: het tekort is gedempt door de vangnetuitkering. De GR waar de Participatiewet onder valt had een positief jaarrekeningresultaat waardoor er geen extra middelen nodig waren. In 2017 tekorten waarvoor gemeenten inmiddels extra budget hebben vrijgemaakt.
159	was geraamd
160	bij vraag 4 is het volgende aangegeven: "uitgangspunt zijn de beschikbaar gestelde rijksmiddelen via de algemene uitkering. Deze zijn in de meerjarenraming globaal gesplitst naar wetgeving en vervolgens naar globale zorg conform de de regio Rivierenland gemaakte afspraken. Aangevuld met enkele extra gemeentelijke budgetten dient de gehele transitie binnen het kwadrant aan 3D budget (Wmo,Jeugd en Participatie) uitgevoerd te worden." Op het totale budget van de drie decentralisaties is een bedrag van € 579.000 (voordeel Wmo van € 635k, nadeel Jeugd 570k en voordeel P-wet 514k)
161	Op het sociaal domein is in 2016 een voordelig resultaat behaald van € 3,8 miljoen. Dit bestond grofweg uit € 1,5 mln voordeel op jeugdzorg en € 2,5 mln op AWBZ en € 2 ton nadeel op participatie. • Het voordeel op jeugd werd deels verwacht: de PGB's vertoonden dezelfde lijn als in 2015. Hier is beide jaren € 200.000 op overgebleven. Daarnaast is vanuit de circulaire lopende 2016 het budget naar boven bijgesteld met € 200.000 (totaal € 400.000 verwacht). De kosten voor zorg waren zo'n € 950.000 lager dan begroot. Dit was niet verwacht. Vanwege de late en beperkte managementinformatie is gedurende 2016 slecht beeld geweest op de realisatie van de zorgkosten. • Het voordeel op de AWBZ werd al voor € 1,9 miljoen verwacht. Deze onderschijding is deels het gevolg van de overheveling van budget (€ 1,2 miljoen) van de voormalige hulp bij het huishouden naar de nieuwe maatwerkvoorzieningen op het gebied van begeleiding. In de praktijk blijkt echter dat deze regievoering minder vaak hoeft te worden ingezet dan vooraf werd ingeschat. • Het nadeel op participatie verwachten wij ook voor 2017. In de begroting 2018 hebben wij het budget hiervoor met € 250.000 opgehoogd.
162	Omdat de budgetneutraliteit in de begroting wordt gehanteerd was het overschot niet geraamd. Gedurende het jaar werd het overschot wel gesignaleerd en aan het gemeentebestuur gerapporteerd, maar werd de begrotingsraming niet aangepast.

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
163	Op totaalniveau was er geld over, maar op individueel niveau zijn de verschillen groot; bij de WMO was er een groot overschot, bij de Jeugd een groot tekort en bij de P-wet was het ongeveer neutraal. Met deze overschotten/tekorten was grotendeels rekening gehouden in de begroting, maar toch viel met name het tekort bij Jeugd groter uit dan was begroot.
164	Dit bleek vooral bij het opstellen van de jaarstukken 2016. Pas op het allerlaatste moment werden wij geconfronteerd met nakomende kosten vanuit de jeugd.
165	In 2016 waren er overschotten op de jeugd en Wmo. Dit bleek pas bij de jaarrekening, omdat de bevoorschotting al had plaatsgevonden en achteraf bleek dat zorgaanbieders en de SVB minder middelen hadden gebruikt.
166	We doen het voor de middelen die we ervoor krijgen. In 2016 hielden we budget over.
167	Behoeft geen nadere toelichting
168	Dit bleek bij opstelling van de jaarstukken.
169	De financiële uitkomst was voor het overgrote deel geraamd. Tekort Jeugd is gedekt door het overschot op de WMO
170	De financiële uitkomst was niet geraamd en bleek bij de opstelling van de voorlopige jaarcijfers. Dit omdat pas laat in het jaar zicht ontstond op de lasten a.g.v. het berichtenverkeer en het juist toepassen van woonplaatsbeginsel door zorgaanbieders! Middelen de laatste kwartaalrapportage is de raad wel geïnformeerd over een te verwachten onderbesteding binnen bepaalde grenswaarden, waar het uiteindelijk resultaat inderdaad in uitkwam.
171	In de raming was per saldo al rekening gehouden met een onderschrijding. Op de jeugdhulp was het budget in 2016 niet toereikend. Dit werd voldoende gecompenseerd door onderschrijvingen op de wmo budgetten. Het onderdeel participatie kwam ongeveer neutraal uit.
172	Wmo: Bij de raming 2016 was nog geen rekening gehouden met de werkelijk te verwachten kosten o.b.v. ervaring 2015. Hierdoor ontstond er een overschot van € 0,4 mln. Voor 2017 is het budget voor Begeleiding bijgesteld naar het realistische verwachtingsniveau. Jeugdhulp: in 2016 geen extra bijdrage nodig, budgetneutraal dus. Wel tekorten vanaf 2017. Participatiewet: het tekort is gedempt door de vangnetuitkering. De GR waar de Participatiewet onder valt had een positief jaarrekeningresultaat waardoor er geen extra middelen nodig waren. In 2017 tekorten waarvoor gemeenten inmiddels extra budget hebben vrijgemaakt.
173	De afwijking tussen raming en realisatie ontstond omdat de begroting was gebaseerd op de posten zoals die konden worden afgeleid van de rijksinkomsten. De realisatie week daar nogal van af. Er werd niet zoveel zorg gevraagd als was gedacht op basis van de rijksinkomsten. Daarnaast is flink gestuurd op reductie van de uitgaven op de bestaande taken wmo. Bij de jeugdwet is in regionaal verband flink gestuurd op afspraken met zorgaanbieders
174	Er is primitief neutraal geraamd maar er is tussentijds bijgesteld. Er zijn bedragen toegevoegd aan de reserve Sociaal Domein en de jaarrekening 2016 liet nog een gering overschot zien.
175	Voor 2016 hebben we een overschot op WMO.
176	Het bleek bij opstelling van de jaarstukken. Wmo was er een overschot, bij Jeugd een tekort.
177	Wmo kende een overschot, jeugd een tekort. Saldo is toegevoegd aan de reserve sociaal domein.
178	Op de WMO hadden we een overschot en op de jeugdzorg een tekort. Dit tekort viel binnen de solidariteitsafspraken van de regio. Per saldo hadden we in 2016 lagere uitgaven dan het budget.
179	We hebben wel als gemeente 410.000 eigen geld in de participatie opgenomen
180	Voor de Jeugdzorg en de nieuwe WMO wel. Voor de participatie niet.
181	Voor de Jeugdzorg en de nieuwe WMO wel. Voor de participatie niet.
182	Voor de Jeugdzorg en de nieuwe WMO wel. Voor de participatie niet.
183	op basis van de tussentijdse rapportage was het grootste voordeel voorzien
184	Zie blz. 58 van de jaarrekening 2016, deze is op de website te raadplegen onder https://gemeenteraad.weert.nl/themes/1 . Financiële-stukken
185	Er was ook een voordeel begroot. De realisatie over 2016 was wel een voordeel maar minder groot dan begroot.
186	Ja, in de tweede tussentijdse bestuursrapportage is een voordeel geraamd.
187	Budgetten voor Jeugdzorg waren niet toereikend maar dit tekort is in 2015 en 2016 opgevangen door overschotten bij de WMO.
188	Zoals uit de beantwoording op vraag 12 blijkt is het werkelijk overschot 2016 circa € 0,6 miljoen. Dit overschot was ook geraamd in de 2e Burap 2016.

a. Ja, de uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
189	Zie voor een diepere analyse de financiële toelichting bij programma 5 zorgen in de verantwoording 2016.
190	Nee, gemeente Noordenveld heeft een budget neutrale begroting opgesteld. In de realisatie is gebleken dat per sado een overschot is ontstaan.
191	Met deze uitkomst was gedurende het jaar ook rekening gehouden. De belangrijkste oorzaak betreft de overgang van historische naar objectieve budgetten.
192	Er was een nadeel geraamd, in de decemberrapportage 2016 was de verwachting dat er een voordeel zou zijn ten opzichte van de raming, wat zou leiden tot een positief resultaat. In de jaarrekening was dat voordeel hoger.
193	We zien dat de overschotten budgetten 3D afnemen. In 2017 verwachten we nog een klein voordeel.
194	Uitkomst was niet geraamd, dit bleek bij opstelling jaarstukken. Het verschil is ontstaan als gevolg van een lager zorgverbruik dan was voorzien (voor zover dit mogelijk is).
195	Het overschot werd toegevoegd aan de reserves sociaal domein. Er was voor 2016 ook een geraamd overschot.
196	Fors overschot bij de Wmo. Klein overschot bij jeugd Evenwicht bij Participatiewet
197	We hebben al gedurende het lopende jaar op een aantal onderdelen binnen de WMO afgeraamd. Bij de Jeugdwet moest juist geld bij. Toch was het netto-effect voordelig voor de exploitatie.
198	Is toegelicht in de Jaarstukken bij de onderdelen Sociaal domein en bij de quick scan VNG financiële resultaten sociaal domein 2016.
199	WMO 2016: uitgaven zijn per saldo lager dan de rijksmiddelen Jeugd 2016: uitgaven zijn per saldo hoger dan de rijksmiddelen Participatie 2016: uitgaven zijn per saldo lager dan de rijksmiddelen De afwijkingen bleken met name bij het opstellen van de jaarrekening. Omdat met name bij jeugd zorgaanbieders erg laat waren met factureren en omdat door rechtstreekse doorverwijzingen vanuit huisartsen e.d. jeugdzorg cliënten niet eerder in beeld waren. Bij WMO is het overschot met name het gevolg van voorgenomen beleidsontwikkelingen die we in 2016 onvoldoende vorm hebben kunnen geven. Verder waren ook hier zorgaanbieders erg laat met factureren waardoor een duidelijk beeld van alle kosten gedurende het jaar ontbrak. Echter, juist bij WMO hebben we op oude taken (HH en WVG) een fors tekort in relatie tot de rijksmiddelen die we daarvoor ontvangen (integratie-uitkering WMO).
200	Overschot was niet geraamd. Oorzaak zijn deels incidentele voordelen zoals het overschot op Beschermd Wonen. Komt vanuit de centrumgemeente. Daarnaast o.a. incidentele voordelen op de huishoudelijke hulptoelage.
201	het lagere bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve, sociaal domein gedeelte
202	Zowel bij Wmo als bij Jeugd was in 2016 sprake van een overschot. Bij participatie was sprake van een klein tekort.
203	vrijblijvend, behoeft geen toelichting
204	Deze uitkomst was niet geraamd. Het is lastig/onmogelijk om een dergelijke transitie en transformatie pas na 1 jaar juist te ramen. Zeker als het eerste jaar een bijzonder jaar is omdat er toen bijvoorbeeld overgangscienten in zaten.
205	Restant was geraamd
206	Dit is een vrijblijvende verplichting die toch verplicht wordt gesteld?! We hebben inderdaad meer inkomsten gehad dan uitgaven in 2016
207	Minder dan primitief begroot, dit is grotendeels middel begrotingswijzigingen hersteld, maar bij jaarrekening bleek ook nog dat er een voordelig resultaat behaald werd (mn door de terugvordering op PGB's).
208	Er werd rekening gehouden met deze financiële uitkomst.

b. Nee, de uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
209	Bron: jaarrekening 2016, gemeente Zeewolde: Dekking tekort sociaal domein 2016 ad € 598.604,- <ul style="list-style-type: none"> • Het eindsaldo (zonder inhuur, salarissen en overhead) ad € 107.967,- wordt gedekt uit de bestemmingsreserve (cf. besluit zomernota 2017) • Het restant saldo ad € 490.628,- komt ten laste van het rekeningresultaat.
210	Zie toevoeging aan reserve in 2016
211	Binnen programma Sociaal Domein is sprake van een zich zelf regulerend systeem/ verschuifbare panelen. Dit betreft zowel de rijksmiddelen als ook de eigen middelen van de gemeente. Wat zich voordoet is dat de middelen niet toereikend zijn binnen dit programma
212	De financiële uitkomst was niet geraamd. Er was sprake van een overschot op Wmo en Participatie en een tekort op Jeugd. Dit is inclusief het (positieve) resultaat op de 'oude' taken.
213	Er was een groter tekort geraamd dan waar uiteindelijk sprake van was (-/- € 12.000) maar de rijksmiddelen waren niet voldoende om de gerealiseerde uitgaven te dekken over 2016.
214	Hierover is in de Voortgangsrapportages gerapporteerd.
215	Bijna € 400.000 voordeel op de Wmo en € 3,3 mln. nadeel op jeugdzorg.
216	De financiële uitkomst is ook zo geraamd. De meelopende oude taken dragen niet bij aan de dekking van het tekort.
217	De financiële uitkomst was ook geraamd. De meelopende oude taken zullen niet bijdragen aan de dekking van het tekort.
218	voor 2016 geldt dit voor met name de WMO en de Pwet
219	Deze financiële uitkomst was ook geraamd
220	Niet geraamd. In de eerste maanden van 2017 is nog een veelvoud van facturen geweest voor een bedrag van meer dan 900 k en deze hadden voornamelijk betrekking op de jeugd. Verklaring hiervoor is dat nog niet alle aanbieders klaar zijn om te werken via het digitale berichtenverkeer. Daarnaast komt de afrekening via diagnose behandelcombinaties (DBC)-waar in de jeugd ggz meegewerkt wordt-veelal pas na afsluiting van een traject binnen. Dit zorgt voor minder zicht op de facturenstroom. Wij hebben hierin helaas weinig vat op. Zo hebben we ook lang niet vat op alle verwijzingsingen. Veel inwoners met een hulpvraag gaan naar de huisarts, specialist of worden door de gecertificeerde instelling verwezen naar een zorgverlener. 60% van de aanvragers volgt deze route. Op grond van jeugdwet worden deze kosten bij de gemeente gefactureerd. Daarnaast constateren wij ook dat de complexiteit en intensiteit van de problematiek is toegenomen.
221	Dat de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten is ook al verwerkt in de begroting. Verschil tussen inkomsten - uitgaven is grootst op onderdeel Jeugd. De oude WMO-taken zorgen deels voor dekking van het tekort omdat daar de gerealiseerde uitgaven achterblijven bij de begroting.
222	de overschrijding is voornamelijk ontstaan op de inkoop van jeugdzorg. Dit kon wel binnen de totale budgetten van sociaal domein worden opgevangen
223	Als gevolg van personele wisselingen ben ik niet in staat om betrouwbaar antwoord te geven op de vragen die in de toelichting worden gesteld. Ik steun op de uitkomst van een eerder onderzoek van de VNG naar het sociaal domein dat ingevuld is door mijn voorganger. Daardoor weet ik zeker dat de bestedingen hogere waren dan de inkomsten uit rijksmiddelen. Ik zie bij de uitkomsten van het eerdere onderzoek dat de kosten van de Jeugd, WMO nieuwe taken en Participatie lager waren dan de inkomsten van het rijk. De kosten van WMO oude taken en BUIG/bijstandsverstrekking waren hoger dan de inkomsten van het rijk.
224	Kan echter niet worden aangegeven omdat er ook gemeentelijke financiële middelen bij betrokken zijn. Jeugd: een tekort, Wmo incl. gem. middelen: een overschot en Participatie: BUIG en overige participatie een tekort.
225	uitgaven Jeugd en Participatie waren hoger dan de bijdrage van het Rijk. Deze hogere uitgaven waren voor de Jeugd niet geraamd aangezien de raming gebaseerd is op de bijdrage van het Rijk.
226	De middelen zijn niet toereikend om de beleidsdoelstellingen te realiseren. De middelen om het ambitieniveau te realiseren vergen meer middelen dan ontvangen van het Rijk.
227	Participatie hoger (m.n. wsw), wmo (oud+nieuw) lager, jeugd hoger, per saldo hoger. Dus antwoord b.
228	WMO: fin. uitkomst was grotendeels geraamd, niet benutte budgetten leiden tot lagere onttrekking aan bestemmingsreserve. Ook oude taken dragen bij in dekking tekort Jeugd: fin. uitkomst was geraamd pwet: fin. uitkomst was geraamd
229	Zie antwoord op vraag 1

b. Nee, de uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
230	De lagere baten vanuit IUSD zijn geraamd. De uitgaven op onderdeel Jeugd zijn aanzienlijk hoger dan de beschikbaar gestelde middelen. Het tekort is uit algemene middelen gedekt.
231	Over de drie domeinen heen was er een tekort op de gedecentraliseerde taken. Voor participatie en zorg was een een tekort, voor jeugd een positief resultaat.
232	De uitgaven waren hoger dan de beschikbare middelen. Wel was dit vooraf al voorzien. de tekorten bedroegen bij de Jeugd € 354.000 en de WSW € 220.000
233	Ten laste van de algemene middelen heeft Oostzaan een bedrag moeten doteren aan het sociaal domein.
234	Naast de beschikbaar gestelde middelen zijn er ook budgetten vanuit de bestaande begroting ingezet voor de decentralisaties.
235	Vergelijking lastig te maken doordat een één op één vergelijking (bijna) niet mogelijk is. Maar op hoofdlijnen kunnen we stellen dat de uitgaven voor WMO, Participatie en Jeugd (incl. personele lasten) hoger zijn dan de inkomsten die we van het Rijk krijgen voor deze taakvelden.
236	was geraamd.
237	Bij met name de Participatie zijn de uitgaven (door meer uitkeringen) hoger.
238	De raming van de uitgaven voor jeugd is in de loop van 2016 met 2 miljoen naar boven bijgesteld. De realisatie week daardoor gering af van de begroting.
239	De lasten zijn in 2016 hoger uitgevallen dan de begroting.
240	Naast de door het rijk beschikbare middelen heeft de gemeente ook eigen budgetten ingezet, bijvoorbeeld voor de inzet van dorpsondersteuners. Vanaf 2018 is er geen koppeling meer met het rijksbudget maar wordt er zo reëel mogelijk geraamd. Hierdoor is m.n. voor jeugd op basis van realisatiecijfers flink bijgeplust. Dit wordt opgevangen binnen de gemeentelijke begroting.
241	Ja dit was grotendeels geraamd. Naast de integratie-uitkering Sociaal Domein, zet de gemeente ook andere middelen in uit de algemene middelen. Dit zijn o.a. middelen die voor de oude taken al beschikbaar waren.
242	Ja dit was grotendeels geraamd. Naast de integratie-uitkering Sociaal Domein, zet de gemeente ook andere middelen in uit de algemene middelen. Dit zijn o.a. middelen die voor de oude taken al beschikbaar waren.
243	bij begroting 2016 budgettair neutraal geraamd. Bij jaarrekening 2016 ruim 600K tekort.
244	Door de raad is besloten dat ingaande 2016 het Sociaal domein integraal onderdeel uitmaakt van de begroting en eventuele tekorten binnen de begroting worden opgevangen. De vergelijking tussen ontvangen rijksmiddelen en werkelijke lasten is daarom niet te maken.
245	Jeugd: Vanwege het ontbreken van betrouwbare historische cijfers was het door het Rijk beschikbare budget geraamd. Tijdens de jaarrekening bleek dat dit niet voldoende was. Wmo: Voor wat betreft de Wmo zijn enkel de inkomsten inzichtelijk uit de integratie-uitkering Sociaal Domein (sinds 2015) en de integratie-uitkering Wmo (sinds 2007). Voor de 'oude' voorzieningen (die voorheen onder de WVG vielen) zijn de inkomsten vanuit het Rijk verdisconteert in de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anno 2017 is door Veldhoven niet meer te herleiden welk deel van de algemene uitkering toegerekend kan worden aan de huidige Wmo. Voor participatie geldt dat de uitgaven hoger waren dan het door het Rijk beschikbaar gestelde budget (BUIG). Hierdoor is aanspraak gemaakt op de Vangnetregeling.
246	Wmo bleef binnen budget maar Jeugd liet een tekort zien. Per saldo kwamen we tekort in 2016
247	Niet van toepassing
248	De rijksmiddelen voor jeugd zijn al vanaf het begin onvoldoende. Voor ons als gemeente ongrijpbaar. Uitgangspunten (objectief verdeelmodel) zijn niet te doorgronden om aan te geven waar het nu knelt.
249	Dit was niet geraamd en bleek bij de opstelling van de jaarstukken. Echter is er wel rekening gehouden met een tekort in de vorm van een (grote) reserve. Hogere kosten Jeugd en Participatie: daling landelijke raming; SW-medewerkers (daling rijksbijdrage WSW bij Wozl). Minder kosten WMO.
250	Deze vraag is alleen te beantwoorden als duidelijk is over welke onderdelen we het hebben. Betreft het hier alleen de nieuwe taken WMO en Jeugd of ook het BUIG budget? Of moeten we ook de oude / bestaande taken voor de decentralisaties erbij betrekken? Als ik dit betrek op de nieuwe taken WMO en jeugd dan is het rijksbudget (incl. de diverse circulaires) niet toereikend voor de uitgaven. De WMO zou afgerond een voordeel geven van 2,2 miljoen euro, maar de Jeugdhulp geeft een nadeel van afgerond 3,5 miljoen euro. Dit nadeel is feitelijk hoger omdat er een verplichting (nog te betalen kosten Jeugdhulp 2015) uit 2015 van 0,9 miljoen is vrijgevallen. Het tekort jeugdhulp 2016 komt hiermee op 4,6 miljoen euro. Het totale domein, incl. BUIG budget en oude taken gaf in 2016 nog wel een positief resultaat.
251	In de raming voor 2016 was al rekening gehouden dat de uitgaven hoger waren dan de beschikbare geleiden voor Participatiewet, WMO en Jeugdwet.

b. Nee, de uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
252	De begroting 3D's was gelijk aan de beschikbare rijksmiddelen, het rekening resultaat bedroeg echter €8.4 mln negatief.
253	Niet geraamd, soms in een laat stadium blijkt nog veel facturatie plaats te vinden. Met name op het gebied van Jeugd is niet altijd alles te voorzien.
254	Er was over 2016 sprake van een groot tekort op de uitvoering van de gedecentraliseerde taken. Er was in de tussentijdse rapportages (vorap en finrap) wel een verwacht tekort aangekondigd, maar bij het opmaken van de jaarrekening 2016 bleek het werkelijke tekort fors hoger te liggen. Het forse verschil werd veroorzaakt doordat vele facturen met betrekking tot in 2016 geleverde zorg en ondersteuning door de zorgaanbieders, pas in 2017 werden ontvangen waardoor een belangrijk deel van de uitgaven over 2016 niet tijdig in beeld was. Dit negatieve verschil tussen uitgaven en rijksmiddelen is ook voor de jaren 2017 e.v. een gegeven. In december 2017 wordt de hoogte van dit verschil duidelijk.
255	afwijkingen op jeugd en Wmo, deze bleken bij opstelling jaarstukken 2016. Tekorten Wsw waren geraamd
256	Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door schommelingen in de uitkering voor jeugdhulp (historisch-budget).
257	In 2016 was er nog sprake van regionale kosten- en risicoverevening, waardoor het tekort grosso-modo gelijk waren aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar waren gesteld. Echter, zonder deze kostenverevening was er sprake van een fors tekort.
258	Voor Jeugd, Wmo en participatie (SW-deel) is sprake van hogere uitgaven dan de beschikbaar gestelde middelen. Voor Beschermd wonen is sprake van lagere uitgaven dan beschikbaar gesteld. Met deze financiële uitkomst was deels rekening gehouden maar werd met name pas inzichtelijk bij het opstellen van de jaarrekening. Bij het opstellen van de jaarrekening was er nog de onzekerheid over de definitieve afrekening met zorgaanbieders en SVB. Deze kon pas medio 2017 plaatsvinden.
259	Het tekort op de 2 d's is gedekt uit de (bestemmings)reserve. In 2016 waren de 2d's budgetneutraal geraamd. Tav de oude taken was sprake van een voordeel ten opzichte van de raming (dus met inzet van gemeentelijke middelen). Deze voordelen waren overigens wel aan te merken als eenmalig.
260	Financiële uitkomst was geraamd d.m.v. inzet uit eigen middelen.
261	In 2016 hebben we lagere uitgaven voor de gedecentraliseerde taken gerealiseerd dan we aan rijksmiddelen hebben ontvangen. Het ging hier met name om minder uitgaven in de persoonsgebonden budgetten WMO en Jeugdhulp, overschot aan huishoudelijke toelage, extra baten aan eigen bijdrage WMO en de gebundelde uitkering participatie & armoedebeleid.
262	“Voor Jeugd en Participatie was er een tekort. Voor Wmo was er een overschot. Dit was conform de verwachting en raming. Oude taken hebben niet bijgedragen ter dekking van het tekort, want geen deel uitmakend van de IU SD (zie ook vraag 1).“
263	jaarrekening 2016: Totaal 1011 WMO tekort 444.670 Totaal 1013 Jeugd tekort 1.394.033 Integratieuitkering SD 1.000.000
264	De ramingen waren gebaseerd op de verwachte uitgaven, niet op de beschikbaar gestelde rijksmiddelen (afgezien van Participatie re-integratie). Tekorten op de Participatiewet, (WSW) en Jeugdzorg kunnen niet opgevangen worden met het voordeel op WMO.
265	Als we de personele lasten en overhead zouden toerekenen aan het sociaal domein komen we uit op een tekort, nu doen we dit nog niet volledig. Deze lasten zijn in de begroting al verwerkt ten laste van de structurele ruimte.
266	Hierbij is wel de aantekening dat de salarislasten (+overhead) van medewerkers t.l.v. de algemene middelen zijn gebracht. Indien dit niet was gedaan was er een tekort. Hierbij geldt dat voor 2015 en 2016 een overschot is geweest op het onderdeel WMO. Bij jeugd is beide jaren tekorten geweest. Participatiewet is voor het tekort van het SW bedrijf vanuit de algemene middelen betaald.
267	Deels waren de hogere uitgaven geraamd (Participatiewet) en deels zijn deze via de rapportages van de verbonden partijen naar voren gekomen (jeugd - zorgmarkt)
268	Dit was een tegenvaller ten opzichte van de najaarsnota 2016. Oorzaak was vooral onvoldoende inzicht in prognose bij najaarsnota 2016. Uiteindelijke resultaat over 2016 was voor Wmo 2015(inclusief HO) een overschot van ca € 300.000 en een tekort op jeugd van ca € 400.000. Dus per saldo een nadeel op sociaal domein van € 100.000 volgens de eigen definitie (zie beantwoording vraag 1)
269	Kijkend naar de integratie uitkering sec, is er sprake van een tekort binnen het geheel van het sociaal domein. Door aanvullende middelen vooraf te begroten is in de praktijk geen sprake van een tekort over het geheel. Wel zien we een verschil tussen de domeinen. In hoofdlijn: WMO (overschot), Participatie, incl BUIG (overschot) en Jeugd (tekort)
270	Ten opzichte van de rijksmiddelen zijn er de volgende afwijkingen in 2016: Jeugdhulp +/- 6,4 mln euro, WMO OZL/OMD +/-1,9 mln, WMO BW + 2,1 mln euro, participatie + 0,6 mln. Daarnaast zijn binnen het sociaal domein nog afwijkingen op de BUIG +/- 8,7 mln en SW +/- 2,4 mln. De afwijking blijkt bij het opstellen van tussentijdse prognoses en de jaarrekening. De oude taken dragen bij aan het afdekken van het tekort.

b. Nee, de uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen	
#	Gevraagde toelichting
271	Bij de jaarrekening 2016 bleek dat de uitgaven hoger waren dan de beschikbaar gestelde middelen. De afwijking had met name betrekking op afwikkeling van transitorische posten 2015. De budgetten voor de "oude" Wmo-taken hebben bijgedragen in het tekort van de nieuwe gedecentraliseerde taken Wmo en Jeugd.
272	In 2016 zijn alleen de directe lasten van derden verantwoord op de betreffende functie en niet de overheadkosten. Door de wijziging van het BBV is met ingang van de begroting 2017 een wijziging in gekomen.
273	In 2016 waren de uitgaven voor het sociaal domein € 762.390,- hoger dan de hiervoor beschikbaar gestelde middelen. Hierbij zijn ook de kosten van de ambtelijke organisatie meegenomen.
274	Nee, de uitgaven zijn hoger dan de ontvangen integratie-uitkeringen. Verwezen wordt naar de paragraaf Sociaal Domein van de jaarrekening 2016.
275	per saldo is circa 0,8 mln onttrokken aan de reserve
276	Dit was ook zo geraamd
277	Zowel op begrotingsbasis als in werkelijkheid hogere uitgaven. En in werkelijkheid nog meer uitgaven dan begroot. (nadelig resultaat in de jaarrekening 2016 ten aanzien van het sociaal domein.)
278	Het tekort lag vooral bij jeugd. Dat tekort werd pas geconstateerd bij de jaarrekening.
279	In 2016 is 668.000 meer uitgegeven
280	Over 2016 hadden we een tekort totaal op de 3 D's
281	We maken in de begroting geen splitsing tussen oude en nieuwe taken. Hierdoor draagt het automatisch bij aan de dekking van het tekort.
282	is toch een vrijblijvende toelichting
283	De rijksmiddelen voor de uitvoering van de Jeugdwet waren in 2016 niet voldoende voor de dekking van de uitgaven. Gedeeltelijk is dit gecompenseerd via de regionale verevening. In 2017 wordt ook een overschrijding op de Jeugdhulp verwacht. Op dit moment wordt onderzocht welke onderliggende oorzaken aan dit, klaarblijkelijk structurele, tekort ten grondslag liggen.
284	Bij vergelijking van de uitgaven met de rijksmiddelen hebben wij in totaal van de 3D's een tekort gehad, waarbij op Wmo een overschot en op Jeugdzorg en Participatie een tekort. Bij de opstelling van de begroting is hier reeds rekening mee gehouden door additionele eigen middelen in te zetten.
285	De uitgaven waren hoger dan de budgetten. De budgetten volgen de Rijksmiddelen. Per saldo was er een overschot binnen het sociaal domein door vrijvallende transitorische posten uit 2015.
286	ons uitgangspunt was budgetneutraal. Enerzijds hebben wij flink geïnvesteerd aan de voorkant (indicatiestelling, clientgesprekken en voorliggende voorzieningen), anderzijds hebben wij ook "geluk" gehad met een beperkt beroep op gedwongen kader/zwaardere jeugdzorg.
287	De IUSD was 20,7 mio. De middelen voor de taken bedroegen ruim 21,3 mio.
288	In 2015 is een financieel kader voor jeugd en wmo opgesteld voor 2016 waaruit al bleek dat er een tekort van € 10 mln. Dit is exclusief de tekorten BUIG in beide jaren
289	Met name bij jeugd zijn de uitgaven hoger. Ja, in de transitie meelopende oude taken zullen bijdragen aan de dekking van het tekort.
290	De uitgaven zijn hoger. Dit was ook geraamd. Wel was het tekort in de jaarrekening lager dan geraamd. We kunnen niet aangeven voor welk domein dit exact van toepassing is. Dit omdat de bijbehorende personeelskosten niet aan 1 decentralisatie te koppelen is. We werken geheel integraal voor de 3 D's. Dat we een tekort hebben op de BUIG-gelden is zeker wel een feit.
291	De uitgaven waren hoger dan de inkomsten. In de begroting was rekening gehouden met een overschrijding, maar de overschrijding was hoger dan geraamd. Dit werd onder meer veroorzaakt door nagekomen facturen in 2016 over 2015 en de late facturering van zorgaanbieders.
292	Met name door tekorten bij de WSW
293	Omdat de reserve sociaal domein per saldo gedaald is waren de uitgaven over de verschillende domeinen per saldo hoger dan de rijksbijdragen.
294	Tekorten op Jeugd en Participatie, overschot op WMO
295	Deze afwijking was deels geraamd. De afwijking tussen raming en realisatie is met name ontstaan door een tegenvallend 4e kwartaal binnen het subdomein jeugd. In de transitie meelopende oude taken hebben niet bijgedragen aan de dekking van het tekort.

b. Nee, de uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Gevraagde toelichting
296	Voor Jeugd is er sprake van een tekort van 3,2 mio (agv hoger verbruik), bij Wmo-nieuw is er sprake van overschot van 2,3 mio (minder PGB's).
297	inclusief oude taken
298	In de loop van het jaar 2016 bleek dat de budgetten niet toereikend zouden zijn en dit is tijdens de werkbijeenkomsten met de raad (zie vraag 13) ook medegedeeld aan de gemeenteraad.

c. De uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gesteld

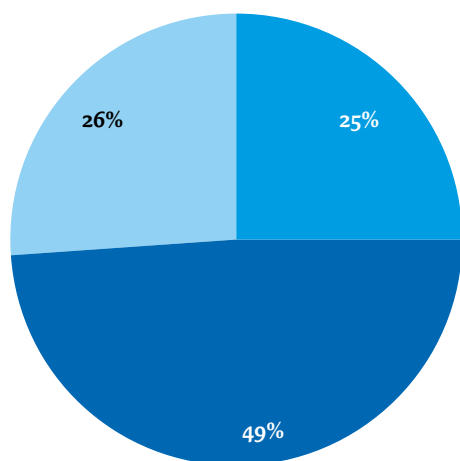
#	Gevraagde toelichting
299	Voor participatie was de realisatie conform raming. Voor jeugd en WMO geldt dat de zorgvraag lager was dan van te voren was geraamd. Voor wat betreft de oude taken gefinancierd uit de algemene uitkering en integratie uitkeringen, zorgden deze voor de toevoeging aan de reserve over 2016.
300	Grotendeels was dit conform de ramingen. Weliswaar incidentele verschillen, maar voor het totaalbeeld maakt dat geen verschil.
301	geen
302	Let wel: tussenlijns (per regeling) grote verschillen!
303	Jeugdzorg liet in de jaarrekening 2016 een groot tekort zien terwijl de uitgaven ihkv WMO lager zijn uitgevallen. Per saldo hief dat elkaar op.
304	Als we spreken over totale uitgaven versus middelen klopt deze stelling. Per wet zien we wel enorme verschillen en daarmee ook verschil in risico. Het is belangrijk om ook voor de financiering (middelen) Sociaal Domein breed te meten en in te zetten. Als de beschikbare middelen per wet beoordeeld en gewogen worden is het zeker dat we op een tekort uitkomen. Juist de mogelijkheid te kunnen schuiven met middelen binnen het brede sociaal domein maakt dat er samenhang ontstaat en nieuwe ontwikkelingen van de grond kunnen komen (financieringsruimte).
305	Dit was ook geraamd.
306	Het saldo van de 3d's was in de jaarrekening 2016 nagenoeg gelijk aan de gemelde forecast in de Raad ttv van de november-nota.
307	Er is sprake van een tekort op jeugdhulp maar dit wordt gecompenseerd door een overschot op Wmo budget
308	PGB was lager en de kosten voor AWBZ persoonlijke begeleiding was hoger.
309	Bij de Jeugd komt de gemeente Werkendam tekort en bij de WMO houdt de gemeente over.
310	Deze vraag is alleen te beantwoorden als duidelijk is over welke onderdelen we het hebben. Betreft het hier alleen de nieuwe taken WMO en Jeugd of ook het BUIG budget? Of moeten we ook de oude / bestaande taken voor de decentralisaties erbij betrekken? Als dit betrekking heeft op de nieuwe taken WMO en jeugd dan is het rijksbudget (incl de diverse circulaires) toereikend voor de uitgaven. De WMO zou afgerond een voordeel geven van 0,8 miljoen euro, maar de Jeugdhulp geeft een nadeel van afgerond 0,1 miljoen euro. Dit nadeel is feitelijk hoger omdat er een verplichting (nog te betalen kosten Jeugdhulp 2015) uit 2015 van 0,6 miljoen is vrijgevallen. Het tekort jeugdhulp 2016 komt hiermee op 0,7 miljoen euro.
311	Op een totaal van 17 miljoen een afwijking van slechts enkele tonnen
312	Bij de Najaarsnota 2017 is aangegeven dat die uitgaven grosso modo gelijk zullen zijn aan de beschikbaar gestelde middelen
313	Het resultaat over 2016 was € 29 mln. (Zorg € 17 mln en Jeugd € 12 mln). Dit resultaat heeft ook betrekking op zorg/jeugdtaken die niet voortkomen uit de laatste decentralisaties. Voor circa € 12 mln. heeft het resultaat betrekking op positievere afrekening van subsidies oude jaren. Daarnaast heeft de gemeente ook eigen geld in het sociaal domein gestoken (circa € 16 mln. in 2016). Zonder de eigen middelen zou het resultaat rondom nihil liggen.
314	Dit was geraamd
315	Antwoord c is gegeven, omdat tekort gerelateerd is aan de van het rijk ontvangen middelen. Daarnaast is sprake van omvangrijke balansposten vanwege de grote onzekerheid die met name wordt veroorzaakt bij de lasten van de jeugdzorg.
316	De kostenramingen waren grosso-modo gelijk aan de inkomstenramingen. Grootste afwijking is de realisatie van de PGB's jeugd, die viel € 382.000 lager uit dan begroot.
317	nvt
318	Antwoord c is gegeven, omdat tekort gerelateerd is aan de van het rijk ontvangen middelen. Daarnaast is sprake van omvangrijke balansposten vanwege de grote onzekerheid die met name wordt veroorzaakt bij de lasten van de jeugdzorg.

c. De uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gesteld

#	Gevraagde toelichting
319	Kanttekening daarbij is dat er personeelskosten zijn die niet uit het budget sociaal domein worden gedekt.
320	Integraal gezien zijn de middelen nagenoeg gelijk aan de uitgaven. Onderscheidend naar de delen was er een tekort op Jeugdhulp en een overschot op de Wmo. Voor 2017 is de prognose een tekort van plusminus € 3 miljoen op de uitvoering van de decentralisatietaken.
321	Wij monitoren op de door de raad beschikbaar gestelde middelen en eigen middelen en niet of dit gedekt wordt uit rijks of eigen middelen. Afgelopen jaren hadden wij een budgetonderschrijding.
322	In 2016 waren de uitgaven iets lager dan de rijksmiddelen als gevolg van eenmalige meevallers
323	Op Jeugd en de Participatiewet was er een tekort, dit werd ongeveer gecompenseerd door het overschot op de WMO.
324	De 3 gedecentraliseerde taken hebben we in 2016 - grosso-modo gezien - kunnen uitvoeren binnen de middelen die het rijk daarvoor beschikbaar heeft gesteld.
325	Op de jeugdtaken was een tekort zichtbaar, terwijl er een overschot was op de domeinen participatie en wmo.
326	De gerealiseerde uitgaven zijn cf begroting budgettair neutraal geraamd.
327	Antwoord ingegeven door Jeugd; WMO lijkt lager uit te vallen, PWet lijkt wat hoger uit te vallen. Met name bij Jeugd speelt dat er achteraf wordt gedeclareerd door de zorgaanbieders (t/m 2017; vanaf 2018 maandelijks afrekening). Er is in 2016 daarom een post 'Onderhanden Werk' opgevoerd, waarvan het nog onzeker is of deze volledig is.
328	Jeugd is grosso-modo gelijk aan de middelen die beschikbaar zijn gesteld. Op het subdomein Wmo is een flinke onderschrijding in 2016. Dit blijkt niet uit de jaarstukken maar met de andere P&C stukken is de begroting aangepast en zijn de middelen grotendeels toegevoegd aan de nieuwe reserve innovatie sociaal domein. Op de participatiewet is een flinke overschrijding. Het tekort op de BUIG was in 2016 9 ton.
329	het tekort jeugd is afgedekt met overschot WMO, participatie vertoont te kort, vangnetregeling wordt ingezet.

Vraag 15.

Zijn de verwachte uitgaven voor de gedecentraliseerde taken (netto-lasten) voor 2017 (zoals die in de jaarrekening 2017 opgenomen zullen worden) lager dan de rijksmiddelen die uw gemeente voor deze taken heeft ontvangen?

Antwoordkeuzen	Reacties	
■ Ja, de verwachte uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen	25%	85
■ Nee, de verwachte uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen	49%	166
■ De verwachte uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gekomen	26%	86
Totaal		337

a. Ja, de verwachte uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting a
1	De verwachting is dat het tekort dit jaar ca. 0,5 MLN is.
2	Jeugd € 413.000 tekort Participatie € 14.000 tekort WMO € 552.000 overschot
3	Voor participatie geldt dat dit neutraal is. Echter staat de Wsw richting de toekomst wel onder druk. Om dit aan te pakken worden er momenteel ook nieuwe toekomstplannen voorbereid. Voor WMO geldt dat er sprake is van een iets positief saldo. Voor jeugd is er sprake van een substantieel te kort, waarbij residentiële jeugdzorg een hoofdrol speelt. Deze zorgvraag is explosief gestegen.
4	Ook in 2017 wordt er (met name op begeleiding) een voordeel verwacht. Op participatie en jeugd wordt een nadeel verwacht. Per saldo resteert er een klein voordeel
5	Tekort voor Jeugd is gedekt door overschot op WMO
6	Tekort voor Jeugd is gedekt door overschot op WMO
7	Tekort voor Jeugd is gedekt door overschot op WMO
8	Vooralsnog wel!!!
9	Tot en met 2017 hanteert de gemeente budgetneutraliteit. De eigen ingezette middelen en de rijksmiddelen worden afgezet tegen de gerealiseerde uitgaven. Een overschot wordt in de bestemmingsreserve sociaal domein gestort. In 2017 wordt een beperkte storting voorzien. Hiervoor verwijzen wij naar de 2e bestuursrapportage 2017.

a. Ja, de verwachte uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting a
10	De verwachte uitgaven voor de nieuwe taken van de WMO zijn naar verwachting lager dan de IUSD De verwachte uitgaven voor de uitvoering van de Jeugdwet zijn naar verwachting hoger dan de IUSD De verwachte uitgaven voor participatie zijn naar verwachting hoger dan de IUSD Per saldo liggen de verwachte uitgaven lager dan de IUSD Met name voor de uitvoering van de jeugdwet is een goede inschatting van de werkelijke lasten pas te maken bij het opstellen van de jaarrekening. Dit houdt verband met het declaratiestelsel dat hierbij wordt gehanteerd en de soms grote vertraging bij het indienen van declaraties door Jeugdhulpaanbieders
11	De verwachte uitgaven voor de nieuwe taken van de WMO zijn naar verwachting lager dan de IUSD De verwachte uitgaven voor de uitvoering van de Jeugdwet zijn naar verwachting hoger dan de IUSD De verwachte uitgaven voor participatie zijn naar verwachting hoger dan de IUSD Per saldo liggen de verwachte uitgaven lager dan de IUSD Met name voor de uitvoering van de jeugdwet is een goede inschatting van de werkelijke lasten pas te maken bij het opstellen van de jaarrekening. Dit houdt verband met het declaratiestelsel dat hierbij wordt gehanteerd en de soms grote vertraging bij het indienen van declaraties door Jeugdhulpaanbieders
12	Op de Wmo wordt een overschot verwacht. Voor Participatie worden extra middelen ingezet. Zie vraag 1. Voor de jeugd wordt een tekort verwacht.
13	De totale uitgaven voor Jeugd zijn hoger dan de rijksmiddelen en voor WMO is dit andersom. Voor P-wet hoger dan de rijksmiddelen.
14	Dat is op basis van de huidige inzichten, dus medio november.
15	Voor de WMO is de verwachting dat er sprake is van een overschot, voor participatie en jeugdzorg wordt een tekort verwacht.
16	Voor WMO zijn de verwachte uitgaven lager dan de middelen die beschikbaar zijn, voor Participaties gelijk en voor Jeugd is het nog lastig om te bepalen wat de verwachting is.
17	Participatie en Jeugdzorg vallen negatief uit, WMO voordelig. Per saldo wordt er geen grote afwijking verwacht.
18	Zie 2016.
19	Idem als in 2016, tekort Jeugd/WMO ten gevolge van dalende rijksinkomsten, stijgende volumes/vraag naar zorg en een toenemende zorgbehoefte/-zwaarte. Prognose 3D's einde boekjaar 13.5 mln negatief.
20	Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door schommelingen in de uitkering voor jeugdhulp (historisch-budget).
21	Verwachting 2017: Wmo: overschot; Jeugdhulp: tekort; Participatiewet: neutraal. Het te verwachten overschot op de decentralisatieuitkering Wmo is groter dan het te verwachten tekort op het budget voor Jeugdhulp.
22	Zowel bij Wmo als bij Jeugd. Vanaf 2018 verwachten we zeker tekorten bij Jeugd.
23	Ja, zie toelichting antwoord 14
24	Voor uitgaven Jeugdzorg wordt miv 2018 een negatief resultaat verwacht (ivm m.n. negatieve bijstelling DU jeugdzorg en oplopende uitgaven voor op jeugdzorg). Voor de overige decentralisaties verwachten we grosso-modo dat de verwachte uitgaven gelijk zijn aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar komen.
25	Op basis van de uitkomsten van de fin. maandrapportage van oktober 2017, houden we voor de WMO rekening met een overschot van € 6.223 en op de Jeugd van € 311.181.
26	Ook voor 2017 zijn de uitgaven bij Jeugd naar verwachting nog lager. Vanaf 2018 verwachten we geen lagere uitgaven.
27	Verwachting 2017: Wmo: overschot; Jeugdhulp: tekort; Participatiewet: neutraal. Het te verwachten overschot op de decentralisatieuitkering Wmo is groter dan het te verwachten tekort op het budget voor Jeugdhulp.
28	Bij het opstellen van de begroting 2018 zijn de verwachte inkomsten wel gelijk aan de verwachte uitgaven.
29	Zie antwoord vraag 14.
30	De afwijking wordt vooral veroorzaakt door een positieve bijstelling van de rijksmiddelen gedurende 2017.
31	Voor WMO is de verwachting dat over 2017 een fors overschot zal zijn. Voor Jeugd een nadeel en voor Pwet neutraal, omdat in de begroting de verwachte overschrijding reeds is gedekt door een onttrekking uit de reserve sociaal domein.
32	De gemeente heeft voor jeugdhulp meer uitgegeven dan ontvangen, maar heeft op Wmo minder uitgegeven dan ontvangen.
33	Verwachting 2017: Wmo: overschot; Jeugdhulp: tekort; Participatiewet: neutraal. Het te verwachten overschot op de decentralisatieuitkering Wmo is groter dan het te verwachten tekort op het budget voor Jeugdhulp.

a. Ja, de verwachte uitgaven zijn per saldo lager dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting a
34	In totaliteit zijn de verwachte uitgaven lager dan de rijksbijdrage. Pwet : verwachte uitgaven hoger dan de rijksbijdrage Jeugd : verwachte uitgaven hoger dan de rijksbijdrage Wmo oude en nieuwe taken: verwachte uitgaven lager dan de rijksbijdrage
35	Voor WMO wordt nog een overschot verwacht. Jeugd wordt een saldo van nihil voorzien en op participatie een te kort.
36	Verwachting 2017: Wmo: overschot; Jeugdhulp: tekort; Participatiewet: neutraal. Het te verwachten overschot op de decentralisatieuitkering Wmo is groter dan het te verwachten tekort op het budget voor Jeugdhulp.
37	De verwachting is dat er binnen het kwadrant aan 3D budget in 2017 een overschot ontstaat. Dat overschot zal voornamelijk bestaan uit incidentele meevallers. Voor 2018 is de verwachting dat er een tekort op het kwadrant 3D zal ontstaan.
38	Op basis van de meest recente gegevens/ontwikkelingen is de verwachting dat per saldo een tekort zal gaan ontstaan t.o.v. de beschikbaar gestelde rijksmiddelen voor de gedecentraliseerde taken.
39	Verwachting 2017: Wmo: overschot; Jeugdhulp: tekort; Participatiewet: neutraal. Het te verwachten overschot op de decentralisatieuitkering Wmo is groter dan het te verwachten tekort op het budget voor Jeugdhulp.
40	We weten dit pas definitief bij de jaarrekening 2017. Ervaring leert dat bij afrekeningen er soms nog verrassingen kunnen zitten in positieve of negatieve zin.
41	Op dit moment is er nog onvoldoende zicht op het eindsaldo, maar een beperkt voordelig saldo is te verwachten.
42	Voor jeugd en Wmo zijn ze naar verwachting lager, voor participatie grosso modo gelijk. Opgemerkt wordt dat dit bij jeugd de verwachte uitgaven excl. subregionale verevening betreft.
43	De verwachting is dat er nog een klein tekort zal zijn op jeugdzorg maar een overschot op de WMO. Per saldo dus een overschot verwacht.
44	Geen verdere toelichting noodzakelijk.
45	Bij de WMO zullen naar verwachting de uitgaven lager zijn. Wat betreft de jeugdzorg zijn de kosten hoger. In totaliteit zal gemeente Noordenveld in 2017, zoals het nu lijkt, waarschijnlijk een overschot hebben.
46	M.n. voordeel bij Wmo
47	Voor de Pwet is dat nog onduidelijk.
48	Wij verwachten wel dat de kosten t.a.v. Jeugdzorg zullen toenemen en de kosten voor Wmo-gerelateerde zorg zullen afnemen.

b. Nee, de verwachte uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting b
49	Voornamelijk veroorzaakt door overschrijdingen bij de residentiële Jeugdzorg.
50	Het beeld voor 2017 ligt in lijn met de resultaten 2016, met dien ten verstande dat er in 2017 naast het tekort op Jeugd een tekort op het sub-domein BUIG wordt verwacht (ten opzichte van de rijksbijdragen).
51	De tekorten in de Jeugd zullen waarschijnlijk wat hoger zijn dan de overschotten in de Wmo.
52	De tekorten in de Jeugd zullen waarschijnlijk wat hoger zijn dan de overschotten in de Wmo.
53	De tekorten in de Jeugd zullen waarschijnlijk wat hoger zijn dan de overschotten in de Wmo.
54	Participatie kan naar verwachting binnen het Rijksbudget betaald worden. Voor WMO wordt een tekort verwacht van 436.000 en voor Jeugd een tekort van 958.000.
55	Participatie kan naar verwachting binnen het Rijksbudget betaald worden. Voor WMO wordt een tekort verwacht van 150.000 en voor Jeugd een tekort van 569.000.
56	Aanmerkelijk hoger, tekort is fors over het sociaal domein heen.
57	Overschot van 400.000 op Wmo zorg in natura/ Wmo PGB en een tekort van 2,4 miljoen op Jeugdhulp
58	Naar verwachting € 1 mln. voordeel op de Wmo en € 3,5 mln. nadeel op jeugdzorg
59	Op jeugd zal een tekort ontstaan. Op BUIG middelen houden we geld over. Het tekort op jeugd overschrijdt het overschot op BUIG. Wmo realiseren we naar verwachting binnen de beschikbare budgetten. Hierbij maken we een voorbehoud voor beschermd wonen.

b. Nee, de verwachte uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting b
60	Voor 2017 geldt dit voor met name de WMO en Pwet. Voor Jeugd verwachten we rond de 0-lijn uit te komen, danwel dat we dit binnen het begrotingsproduct waar jeugd onder valt kunnen opvangen vanuit gemeentelijke middelen. Voor de Pwet geldt dat van oudsher al een grote gemeentelijke bijdrage - naast de rijksmiddelen - voor de Sociale Werkvoorziening werd gedaan.
61	Op alle onderdelen verwachten we een tekort.
62	Op WMO wordt een voordeel verwacht, Jeugd een nadeel en Participatie een klein nadeel.
63	RD prognosticeert per saldo een tekort van ruim 8 ton voor de 3D taken. Met name op het gebied van jeugdzorg is het door het Rijk ter beschikking gesteld budget niet toereikend.
64	Met name worden grotere tekorten op jeugdzorg verwacht als gevolg van de lagere bijdrage vanuit het rijk.
65	Er is een prognose afgegeven van fors stijgende zorgkosten ten opzichte van het inkoopbudget voor Jeugd en Wmo
66	Jeugd heeft een structureel tekort, dat groter is dan het verwachte overschot op de Wmo. De Pwet zal waarschijnlijk budgetneutraal zijn.
67	Kan echter niet worden aangegeven omdat er ook gemeentelijke financiële middelen bij betrokken zijn. Jeugd: een tekort, Wmo incl. gem. middelen: een overschot en Participatie: BUIG en overige participatie een beperkt tekort.
68	Door (deels) integrale uitvoering is het niet onder te verdelen in subdomeinen. Daarnaast zijn verschillende interpretaties mogelijk over welke inkomsten en welke lasten tot het sociaal domein behoren.
69	Op Wmo2015 zullen de uitgaven lager zijn dan de integratie-uitkering. Voor de overige subdomeinen (Jeugdhulp en Participatie werk-kdeel) is sprake van een tekort.
70	Zie antwoord op vraag 1
71	De uitgaven op onderdeel Jeugd zijn aanzienlijk hoger dan de beschikbaar gestelde middelen. Het tekort is uit algemene middelen gedekt. Andere domeinen zijn grosso-modo gelijk.
72	In 2017 zijn er aanvullende middelen vanuit reserves ingezet ter dekking van de uitgaven.
73	Met name op de subdomeinen Wmo (begeleiding), Jeugd en Participatie (re-integratie) is een toename in de kosten te zien die in bijdragen aan totale overschrijding ten opzichte van de ontvangen rijksmiddelen.
74	Voor Wmo zijn in de verwachte uitgaven over 2017 lager dan de ontvangen uitkering. Voor Jeugd en Participatie zijn de verwachte uitgaven hoger dan de ontvangen uitkering.
75	Met name door de afnemende rijksbudgetten, in 2016 ontvingen wij nog 133 mln en in 2017 129 mln. Het budget dat wij voor de uitvoering van de jeugdzorgtaken ontvangen is in 2017 € 2 mln minder dan 2016. De tekorten op de jeugdzorg en participatiewet (sociale werkvoorziening en BUIG) lopen hierdoor op. De reeds ingezette transformatie levert (nog) niet een kostenbesparing op die de korting van het rijk kan opvangen.
76	Vergelijking lastig te maken doordat een één op één vergelijking (bijna) niet mogelijk is. Maar op hoofdlijnen kunnen we stellen dat de uitgaven voor WMO, Participatie en Jeugd (incl. personele lasten) hoger zijn dan de inkomsten die we van het Rijk krijgen voor deze taakvelden.
77	Op het onderdeel participatiewet zijn de lasten iets lager dan de beschikbare rijksmiddelen.
78	Bij de Participatie zien we een daling van het aantal uitkeringen, maar ons bestand is nog te hoog.
79	De verwachting is dat met name op het onderdeel jeugdzorg de kosten hoger zullen zijn dan de rijksbijdrage.
80	De verwachting is dat met name op het onderdeel jeugdzorg de kosten hoger zullen zijn dan de rijksbijdrage.
81	Dit geldt voor het domein Jeugd. Voor Wmo: zie toelichting bij antwoord 14. Voor Participatie wordt verwacht dat de uitgaven lager zullen zijn dan het beschikbare budget (BUIG).
82	Wmo en Participatiebudgetten zijn waarschijnlijk toereikend om de verwachte uitgaven te dekken. Bij de jeugd is de verwachting dat de rijksmiddelen onvoldoende zijn om de verwachte uitgaven te dekken. We verwachten per saldo (de 3D's) ook tekort te komen.
83	De rijksmiddelen voor jeugd zijn al vanaf het begin onvoldoende. Voor ons als gemeente ongrijpbaar. Uitgangspunten (objectief verdeelmodel) zijn niet te doorgronden om aan te geven waar het nu knelt.
84	Jeugd: tekort ad € 1.570.443 WMO: overschot ad € 1.525.147 Participatie: tekort ad € 1.641.493

b. Nee, de verwachte uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting b
85	Deze vraag is alleen te beantwoorden als duidelijk is over welke onderdelen we het hebben. Betreft het hier alleen de nieuwe taken WMO en Jeugd of ook het BUIG budget? Of moeten we ook de oude / bestaande taken voor de decentralisaties erbij betrekken? Net zoals in 2016 is het rijksbudget WMO en Jeugdhulp niet voldoende om de uitgaven te kunnen dekken. Waar in 2016 (op het toaal van het sociaal domein) nog een positief resultaat behaald kon worden wordt voor 2017 verwacht dat het BUIG budget en de oude taken nodig zijn om ongeveer op nul uit te komen (geen tekort / geen overschot). Voor een volledig beeld: binnen het onderdeel Participatie heeft de gemeente een tekort op het reïntegratiebudget wat tot heden ook opgevangen kan worden door het BUIG budget.
86	WMO kan in 2017 nog uitgevoerd worden binnen de beschikbare gelden. Participatie en Jeugdwet laten een tekort zien.
87	We verwachten in de bestuursrapportage 2017 een tekort van per saldo € 756.000,-
88	Dit wordt gecompenseerd doordat de gemeente ook in 2017 eigen middelen heeft ingezet.
89	Met name op het gebied van Jeugd. Wageningen ondervindt veel nadeel van de objectieve verdeelmodellen van het rijk.
90	Waar de rijksmiddelen verder dalen, blijven de lasten vooralsnog gelijk cq stijgen ze zelfs op onderdelen.
91	Weliswaar ontvangen we voor het laatste jaar regionale solidariteit, maar dit zal naar verwachting onvoldoende zijn om de sterk stijgende (jeugd)zorguitgaven te compenseren. Per saldo houden we wat over op de WMO, spelen we quitte op de Participatie en komen we fors tekort op Jeugd.
92	tekort op jeugd, overschot op WMO
93	We zijn bezig met maatregelen zodat de uitgaven per grosso-modo gelijk zijn aan de rijksbijdrage. De constatering is dat de rijksbijdrage in beginsel ontoereikend zijn.
94	In 2017 wordt fors meer uitgegeven op het sociaal domein vanwege het budget innovatie en opgavegericht werken. Deze uitgaven komen op de beschikbare rijksmiddelen voor het jaar 2017 en worden gedekt uit de reserve sociaal domein.
95	Op Jeugd wordt in 2017 een groot nadeel verwacht.
96	tekort op jeugd licht tekort of neutraal op wmo 2015 licht tekort of neutraal op participatiewet
97	Naar verwachting komen we op elke onderdeel tekort
98	Voor jeugd en participatie zijn de verwachte uitgaven hoger dan de ontvangen rijksmiddelen, voor Wmo 2015 lager. Per saldo zijn de verwachte netto-lasten hoger dan de rijksmiddelen.
99	Op het onderdeel Jeugd wordt een flinke kostenstijging verwacht. Dit is inmiddels begroot door middel van financiële rapportage.
100	De verwachte uitgaven voor de jeugdzorg zijn hoger dan de beschikbaar gestelde middelen voor de Jeugdwet. De verwachte uitgaven voor de Wmo zijn wel lager dan de beschikbaar gestelde middelen voor de Wmo. De beschikbaar gestelde middelen voor de Participatiewet worden naar verwachting volledig uitgegeven. Het verwachte tekort voor jeugdzorg is groter dan het verwachte overschot bij Wmo waardoor de verwachting is dat de bestemmingsreserve zal afnemen per ultimo 2017.
101	Dit geldt naar verwachting voor alle subdomeinen.
102	Als gevolg van de uitname van de WLZ verwacht de gemeente in 2017 meer geld uit te geven voor het sociaal domein dan beschikbaar is gesteld door het Rijk. In de Voorjaarsnota 2017 is ter dekking hiervan structureel € 1,7 miljoen door de raad beschikbaar gesteld.
103	Overschrijding vindt met name plaats bij Jeugdhulp. De ruimte binnen WMO is grotendeels besteed aan incidentele uitgaven en is daarom niet meer beschikbaar te compensatie.
104	Voor Jeugd en Participatie wordt een tekort verwacht. Voor Wmo wordt een overschot verwacht.
105	Wij voorzien een onttrekking van ongeveer € 200.000 aan de reserve sociaal domein voor wat betreft de onderdelen jeugd en wmo nieuw. Met daarbij weer de kanttekening dat niet alle personeelskosten die betrekking hebben op sociaal domein nieuw uit het budget sociaal domein worden gedekt. Voor wat betreft participatie is er een groot tekort door grote nadelen bij de werkvoorziening.
106	De verwachte tekorten jeugdzorg en Re-integratie WSW lopen verder op. Jeugdzorg door volumetoename en kostenstijging, WSW door olopende tekorten subsidieresultaat (Rijkssubsidie vs. directe salariskosten SW medewerkers). De lage lonen-compensatie LIV, leek dit op te lossen maar blijkt niet van toepassing.
107	Extra middelen voor Jeugdzorg.
108	Geraamd is een structureel tekort van € 613.000.
109	Voor jeugdhulp en participatie.

b. Nee, de verwachte uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting b
110	Met name bij jeugdzorg een fors tekort. WMO zal naar verwachting iets over blijven. Participatiewet tekort. Ook hierbij geldt dat personele lasten niet t.l.v. rijksvergoeding zijn gebracht.
111	Uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbare gestelde middelen door Jeugd en Participatie
112	Op dit moment verwachten we een tekort van ca € 700.000, waarvan € 600.000 op het onderdeel jeugd en € 100.000 op het onderdeel Wmo (inclusief HO).
113	zie vraag 14.
114	Zie toelichting bij vraag 14
115	De IU Sociaal domein daalt in 2017 van € ruim 7 miljoen in 2016 (septembercirculaire 2016) naar ca. € 6,4 miljoen in 2017 (septembercirculaire 2017). Voor de regionale Jeugdzorg wordt voor 2017, naast eerder al incidenteel beschikbaar gestelde aanvullende budgetten, een extra tekort verwacht van ca € 4 ton. Daarom zullen naar verwachting de kosten (inclusief toegerekende overhead) van de gedecentraliseerde taken in 2017 weer uitstijgen boven de omvang van de IU Sociaal domein.
116	De afwijking tov de rijksmiddelen bij de zomernota (actualisatie augustus): Jeugdhulp -/- 9 mln euro, WMO OMD/OZL -/- 2,5 mln euro, participatie -/- 1,2 mln euro. Daarnaast zijn binnen het sociaal domein nog afwijkingen op de BUIG -/- 3,7 mln euro en het SW bedrijf -/- 1,4 mln euro.
117	Bij Jeugd en Participatie tekort, WMO overschot.
118	Dit geldt naar verwachting voor alle drie de domeinen.
119	Bij Jeugd en Participatie tekort, WMO overschot.
120	Met name de Jeugdzorg overschrijdt fors het beschikbaar gestelde budget.
121	de verwachting is dat er ruim 2 mln onttrokken zal worden aan de reserve sociaal domein. Daarnaast is nog eens ruim 1,5 mln voor de WMO en 1,3 mln voor jeugd ingezet uit de eigen middelen.
122	De tekorten op de jeugdzorg nemen dusdanig toe dat 2017 het eerste jaar is dat per saldo een tekort op het sociaal domein ontstaat.
123	Per saldo is de verwachting dat 2017 voor de 3 domeinen een tekort van 1 -2 miljoen euro gaat laten zien. Hiervoor is een risicobuffer getroffen.
124	Met name een tekort op de Jeugdzorg (€ 1.500.000) en een overschot op de Wmo2015 (€ 600.000)
125	Laatste prognoses circa € 2 miljoen tekort.
126	nvt
127	De verwachte kosten zijn mogelijk hoger dan de beschikbaar gestelde middelen. Voor participatie zijn de uitgaven gelijk aan de rijksmiddelen. Voor de WMO zijn de lasten lager en voor Jeugd mogelijk hoger. De kosten voor jeugd voor 2017 zijn nog niet duidelijk.
128	<ul style="list-style-type: none"> • Op het gebied van AWBZ verwachten wij in 2017 binnen het rijksbudget uit te komen. • Bij de participatie verwachten wij in 2017 een tekort van € 250.000. Vanwege de structurele lijn hierin hebben wij de begroting 2018 hier reeds op aangepast en met € 250.000 opgehoogd. • Op gebied van jeugd verwachten wij per 1 september een overschrijding van € 425.000. Dit nadeel wordt veroorzaakt door nakomende afrekeningen over de jaren 2015 en 2016 voor de niet vrij-toegankelijke zorg. Daarnaast is het Rijksbudget voor 2017 lager dan in 2016. Over het eerste half jaar van 2017 zien wij ook een trend waarin het gebruik van jeugdzorgvoorzieningen hoger is dan voorgaande jaren. Wij weten echter nog niet of deze trend zich ook voortzet (deze kan namelijk ook worden veroorzaakt door het feit dat het declaratieproces nu beter loopt dan voorheen).
129	zie toelichting bij vraag 14
130	Bij vergelijking van de uitgaven met de rijksmiddelen hebben wij naar verwachting voor 2017 in totaal van de 3D's een tekort, waarbij op Wmo een overschot en op Jeugdzorg en Participatie een tekort.
131	Het tekort zit vrijwel exclusief op Jeugd.
132	Dit wordt veroorzaakt door de forse kostenstijging bij Jeugd.
133	Wij verwachten meer kosten dan wij vanuit de rijksbijdrage ontvangen.
134	Kosten voor de uitvoering lopen voor alle drie de wetten naar verwachting op. Daarbij is de stijging op de uitvoering van de Jeugdwet
135	In het financieel kader 2017 jeugd en wmo is uitgegaan van € 12 mln tekort. Dit is exclusief de tekorten BUIG in beide jaren

b. Nee, de verwachte uitgaven zijn per saldo hoger dan de beschikbaar gestelde middelen

#	Vrijblijvende toelichting b
136	De verwachting is dat de uitgaven voor 2017 per saldo €200.000 hoger zijn dan de beschikbaar gestelde middelen. Op de jeugdhulp wordt een overschrijding verwacht van €850.000. Dit wordt voor een deel gecompenseerd op onderschrijdingen op het WMO budget. Het onderdeel participatie zal neutraal uitkomen.
137	Bij met name Jeugd
138	zie ook vraag 14
139	Op de WMO verwachten we een overschot en op de jeugdzorg een tekort. Aangezien het tekort op de jeugdzorg grotendeels binnen de solidariteit valt. Verwachten we in 2017 op het totale budget 3D iets over te houden.
140	Ook dit jaar wordt er weer een tekort bij de WSW verwacht. Kosten Jeugd en Wmo zouden redelijk uit moeten komen.
141	Op alle domeinen wordt een tekort verwacht.
142	Tekorten op alle onderdelen, met name Participatie / Bijstandsuitkeringen
143	Het tekort over 2017 zal onttrokken worden aan de reserve sociaal domein.
144	Pwet wordt weer een tekort verwacht.
145	Binnen het subdomein Wmo zien we de kosten voor begeleiding in 2017 toenemen. Verder leidt de maatregel ter verlaging van de eigen bijdrage voor chronisch zieken tot druk aan de inkomstenkant. Ook binnen het subdomein Jeugd blijven de uitgaven naar verwachting minimaal op het niveau van 2016.
146	De prognose voor de uitgaven en inkomsten 2017 is op dit moment dat de uitgaven BUIG en Jeugdhulp hoger liggen dan de inkomsten en voor de WMO de uitgaven lager liggen dan de inkomsten. Per saldo ontstaat een mogelijk een tekort op de budgetten 2017. Aangezien er nog veel onzekerheden in de uiteindelijke werkelijke kostenontwikkeling zitten moet eerst bezien worden hoe de werkelijke uitkomst van 2017 zal zijn.
147	er is een tekort van € 2.800.000 geraamd. In september is een prognose gemaakt tot einde jaar en op basis daarvan is de verwachting dat er sprake zal zijn van een tekort van € 2.300.000.
148	De verwachting is dat de uitgaven voor de 3D's in totaliteit hoger zijn dan de hiervoor ontvangen inkomsten. De prognose kw 3 PEELgemeenten laat een tekort zien op het onderdeel jeugd voor het jaar 2017.
149	Er is sprake van een tekort op het sub-domein jeugd.
150	Het tekort dekken we ten laste van de reserve sociaal domein.
151	WMO 2017: uitgaven zijn naar verwachting per saldo hoger dan de rijksmiddelen Jeugd 2017: uitgaven zijn naar verwachting per saldo hoger dan de rijksmiddelen Participatie 2017: uitgaven zijn naar verwachting per saldo lager dan de rijksmiddelen In de (via de bestuursrapportages bijgestelde ramingen) hebben we hier zoveel mogelijk rekening mee gehouden. (In 2016 kwamen de grootste afwijking pas bij de jaarrekening naar voren).
152	De verwachting is dat er een fors tekort wordt gerealiseerd op de participatiewet. Voor Wmo en Jeugd dreigt op dit moment een klein tekort of we komen net uit met het budget.
153	Ook voor 2017 verwachten we een (procentueel gezien geringe) overschrijding op het totale budget voor het sociaal domein.
154	M.n. bij het onderdeel Jeugd prognostiseren we een aanzienlijk tekort voor 2017.

c. De verwachte uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gekomen

#	Vrijblijvende toelichting c
155	De uitgaven zullen in 2017 naar verwachting beter aansluiten op de ramingen.
156	Wmo zal enigszins meevallen, Jeugd tegenvallen. Heft elkaar wel op.
157	De verwachting is niet anders dan voor 2016 gerealiseerd.
158	geen
159	Op basis van de nu beschikbare informatie zullen de uitgaven hoger zijn dan de daarvoor beschikbaar gestelde middelen. Echter met inachtneming van de ervaringen 2015 en 2016 zal het geëxtrapolerde tekort waarschijnlijk minimaal zijn. Vooral Jeugdzorg zal een overschrijding laten zien. Dit wordt goeddeels gecompenseerd door de lagere WMO-ambulant kosten.
160	We zijn nu nog bezig zicht te krijgen op de uiteindelijke bestedingen in 2017. Naar verwachting komen we net aan uit.

c. De verwachte uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gekomen

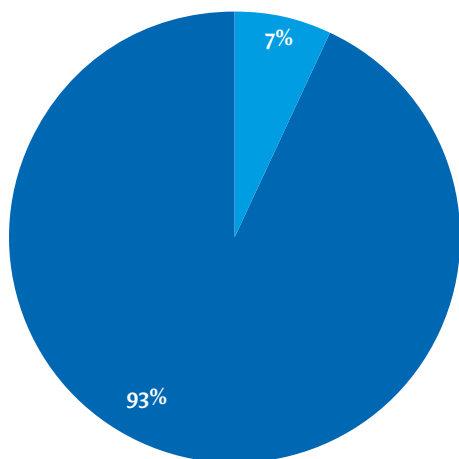
#	Vrijblijvende toelichting c
161	Participatie hoger (m.n. wsw), wmo (oud + nieuw) lager, jeugd hoger, per saldo is de intentie om binnen de beschikbaar gestelde middelen te blijven.
162	We zijn nu nog bezig zicht te krijgen op de uiteindelijke bestedingen in 2017. Naar verwachting komen we net aan uit.
163	We zijn nu nog bezig zicht te krijgen op de uiteindelijke bestedingen in 2017. Naar verwachting komen we net aan uit.
164	We zijn nu nog bezig zicht te krijgen op de uiteindelijke bestedingen in 2017. Naar verwachting komen we net aan uit.
165	Wmo naar verwachting lager dan de beschikbaar gestelde middelen, Pwet gelijk en Jeugd hoger dan beschikbaar gesteld.
166	WMO-nieuw per saldo voordeel, Jeugd per saldo nadeel.
167	De cijfers lijken aan te geven dat kosten stabiliseren en net passen in het budget. Voor 2018 wordt de druk met name op wmo naar verwachting hoger. Voor verbetering kwaliteit gaat voor het eerst uit de reserve geput worden.
168	Wij verwachten in 2017 per saldo minder over te houden dan in 2016
169	Verwacht wordt een nadeel op Jeugdzorg, dat ongeveer gelijk is aan het voordeel op Wmo (o.a. Beschermd Wonen).
170	Zie de toelichting bij vraag 14, met dat verschil dat het tekort bij jeugdzorg toeneemt.
171	We verwachten een tekort op Jeugd en een overschot op WMO, wat elkaar waarschijnlijk compenseert.
172	Vooralsnog lijkt het erop dat de middelen voor WMO Begeleiding lager zullen zijn dan de uitgaven (tekort), voor Jeugd en re-integratie is de verwachting dat er een voordeel resteert, de WSW budgettair neutraal en voor WMO Beschermd wonen is het nog niet duidelijk. Overigens is het lastig dit exact te bepalen, omdat wij in onze begroting uitgaan van realistisch ramen en niet van het rijksbudget. Vergelijking met het rijksbudget is ingewikkeld, omdat de dit budget verdeeld is over meerdere posten in onze begroting. Een groot tekort wordt verwacht op het BUIG budget, maar dat valt buiten de scope van de decentralisaties.
173	Door de raad is besloten dat ingaande 2016 het Sociaal domein integraal onderdeel uitmaakt van de begroting en eventuele tekorten binnen de begroting worden opgevangen. De vergelijking tussen ontvangen rijksmiddelen en werkelijke lasten is daarom niet te maken.
174	Vanaf 2018 verwachten we geen overschotten meer, mogelijk zelfs tekorten.
175	Deze vraag is alleen te beantwoorden als duidelijk is over welke onderdelen we het hebben. Betreft het hier alleen de nieuwe taken WMO en Jeugd of ook het BUIG budget? Of moeten we ook de oude / bestaande taken voor de decentralisaties erbij betrekken? Het beeld van 2016 is ook de verwachting voor 2017. Wel wordt een stijging van de Wmo lasten verwacht t.o.v. 2016. Voor een volledig beeld: binnen het onderdeel Participatie heeft de gemeente een tekort op het reïntegratiebudget wat tot heden opgevangen kan worden door het BUIG budget.
176	In 2017 is er een compensatie voor voogdij/18+-cliënten beschikbaar gekomen waardoor we ook zonder regionale kosten- en risicoverevening geen negatief resultaat verwachten voor de decentralisatie.
177	De uitgaven stijgen geleidelijk; de rijksinkomsten nemen af.
178	Voor Jeugd en WMO verwachten we nagenoeg neutraal uit te komen maar SD breed wordt er een tekort verwacht in 2017
179	nvt
180	nvt
181	nvt
182	Voor Jeugd en WMO : Antwoord C. Voor de P-wet: antwoord B, zie hiervoor genoemde mbt de WSW.
183	Het nadeel binnen jeugd is naar verwachting gelijk aan voordeel binnen Wmo. Let wel Wmo excl beschermd wonen. Hier is die verwachting ook een voordeel. Dit betreft echter regionale middelen. elke voordeel op dit onderdeel wordt afgewikkeld op aparte bestemmingsreserve. Voor participatie verwachten ongeveer uit te komen. Let wel voor BUIG wordt een tekort verwacht.
184	Het is afwachten wat de uitkomst van de regionale verevening jeugdzorg is, daarbij zijn we ook afhankelijk van de andere gemeenten. Ook is nog even de vraag wat het daadwerkelijke tekort van de ontmanteling van de GR voor Participatiewet is.
185	deze cijfers zijn nog met veel onzekerheden omgeven. Duidelijk is wel dat er geen groot overschot zal zijn.
186	We verwachten op dit moment dat de hogere uitgaven Jeugd gecompenseerd kunnen worden door lagere uitgaven Wmo. Doordat we ook dit jaar de kosten niet volledig toe rekenen aan het sociaal domein, verwachten we ongeveer neutraal uit te komen.

c. De verwachte uitgaven zijn per saldo grosso-modo gelijk aan de middelen die voor de decentralisaties beschikbaar zijn gekomen

#	Vrijblijvende toelichting c
187	In de primitieve begroting 2017 was er een fors tekort op het sociaal domein van meer dan € 4 mln. Na de septembercirculaire is dit grotendeels opgelost en verwachten we nog een klein tekort bij de jaarrekening 2017
188	Het verwachte tekort op de Jeugdzorg in 2017 wordt naar verwachting gecompenseerd door het overschot op Beschermd Wonen (WMO). Op de bijstand verwachten we over 2017 een tekort van ongeveer € 6 miljoen, waardoor het sociaal domein in totaal verliesgevend zal zijn over 2017.
189	nvt
190	Wij verwachten dat 2017 iets minder positief zal uitpakken dan 2016. Dit komt vooral doordat er hogere kosten worden verwacht bij de jeugdhulp.
191	zie toelichting 14
192	Tekort voor Jeugd is gedekt overschot op WMO
193	Jeugd heeft naar verwachting een tekort, WMO een overschot maar qua saldo blijft het binnen budget.
194	Er is daarbij wel sprake van incidentele extra lasten in verband met het anders organiseren van de toegangstaken.
195	Incl. de 410.000
196	A.d.h.v. de zorgconsumptie is momenteel de verwachting dat e.e.a. conform de begroting zal verlopen.
197	Voor zover hier een uitspraak over valt te doen.
198	Er wordt een fors tekort verwacht bij de Jeugdwet. Dit wordt gecompenseerd door een overschot bij Wmo (zowel oud als nieuw; voor en na 1 jan. 2015)
199	Verwachting is een overschot in de WMO, budgetneutraal in de Jeugd en een tekort in de Participatie.
200	Beeld jeugd tekort, wmo over, participatie tekort

Vraag 16.

Verwacht u dat het sociaal domein aanleiding geeft voor uw accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven bij de jaarrekening 2017?

Antwoordkeuzen	Reacties	
Ik verwacht dat het sociaal domein aanleiding geeft voor onze accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven	7%	24
Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven	93%	313
Totaal		337

a. Ik verwacht dat het sociaal domein aanleiding geeft voor onze accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven

#	Gevraagde toelichting
1	Sociaal domein kan bij de jaarrekening 2017 één van de factoren zijn die leidt tot een verklaring met een beperking net als in 2016. Naar aanleiding van de jaarrekening 2016 zijn aanpassingen doorgevoerd in werkwijze en registratie zodat de fout/onzekerheid kan worden gereduceerd.
2	Voor 2017 is het nog onduidelijk. Nog a of b is het juiste antwoord.
3	De accountant heeft zijn zorgen geuit tot de vele aanbieders welke als overgangscontractant zijn gecontracteerd om de jeugdhulp te continueren in 2017 als gevolg van een gerechtelijke uitspraak op de aanbesteding
4	Over 2016 is een beperking afgegeven voor getrouwheid vanwege geconstateerde en niet gecorrigeerde fouten besteding PGB-gelden en onzekerheden omtrent de juistheid en volledigheid van de besteding inkomensvoorzieningen en kosten Jeugd-Wmo. Deze opmerking verwachten wij ook in 2017.
5	over 2016 hebben we een oordeelonthouding ontvangen.
6	Gegeven de zeer beperkte omvang van onze gemeente zijn de tolerantiegrenzen zeer klein. Hierdoor lopen we evenals vorig jaar een groot risico dat we wederom een verklaring met beperkingen krijgen.
7	Net als in 2015 en 2016 zal de accountant een oordeels-onthouding geven .
8	Over 2016 is er een niet goedkeurend oordeel afgegeven. Voor 2017 is die kans ook zeker nog aanwezig
9	Afgelopen 2 jaar waren de uitgaven sociaal domein reden voor de accountant om een verklaring met beperking af te geven, dat zal dit jaar niet anders zijn naar verwachting. Dit hangt met name samen met de PGB/SVB uitgaven en het gebrek aan materiele controle op de jeugdzorguitgaven.
10	Voor 2016 is een accountantsverklaring met een beperking afgegeven.
11	Over 2016 is een niet goedkeurend oordeel afgegeven. Intern zijn afspraken gemaakt om tot verbeteringen te komen, maar in het geval van de SD zijn gemeenten ook afhankelijk van verantwoording door derden. Daarop kunnen gemeenten maar beperkt invloed uitoefenen.

a. Ik verwacht dat het sociaal domein aanleiding geeft voor onze accountant om een niet goedkeurend oordeel af te geven

#	Gevraagde toelichting
12	Niet alle kosten voor jeugdhulp worden als rechtmatig beoordeeld, omdat 'prestatielevering' volgens de accountant van Hoorn niet voldoende kan worden aangetoond. Daarbij werkt er een 'oude' onrechtmatigheid (buiten sociaal domein) nog door, waardoor Hoorn net als over 2016 een verklaring met beperking verwacht.
13	2016: een niet goedkeurend oordeel. Voor zover het binnen de invloedssfeer van de gemeente ligt wordt er alles aangedaan om te voldoen aan de voorwaarden die gesteld worden aan een goedkeurende verklaring. Echter, de gemeente is afhankelijk van externe aanbieders waar ze in beperkte mate invloed op heeft.
14	Er zijn verbeterlagen gemaakt, de interne controle voor de PGB blijft voor een deel onzeker naar verwachting.
15	Jammer dat hier geen derde keuze is namelijk: 'weet niet'. We doen er als gemeente alles aan om een goedkeurende verklaring te ontvangen. O.a. door in nauw overleg te treden met onze zorgaanbieders. Echter de afhankelijkheid van derden blijft echter aanwezig.
16	In 2016 hebben wij een oordeel met beperking gehad.
17	Optie A is mede ingegeven door problematiek binnen de SVB. Deze heeft impact op de jaarrekening van Ermelo.
18	Het werkelijke antwoord is '3. Nog niet bekend'. Keuze 1 is uitsluitend ingevuld om een antwoord te geven en de enquête af te kunnen ronden.
19	Er is sprake van twee grote aanbieders de vorig jaar geen of een afkeurende verklaring hebben gekregen. Daar lijkt het dit jaar weer op uit te draaien. De bedragen die zij vertegenwoordigen zijn van dien aard, dat het erg lastig wordt om een goedkeurende verklaring te ontvangen. We doen er veel aan om, in overleg met onze accountant en de zorgaanbieders, dit proces te verbeteren. De maatregel die wij nemen is dat wij van begin 2017 af aan intensief contact onderhouden met de zorgaanbieders. Wij houden bijvoorbeeld voorlichtingsbijeenkomsten voor zorgaanbieders of gaan bij hen langs als ze er echt niet uitkomen.
20	We verwachten een oordeel met beperking. Dit met name omdat we afhankelijk zijn grote instellingen (bv de SVB) die niet in alle gevallen een goedkeurende verklaring ontvangen.
21	Wij zijn erg afhankelijk van de externe grote partijen. Bijvoorbeeld de SVB. Indien daar geen goedkeurende verklaring zal komen zal dit impact hebben op de controle bij de gemeente.
22	De verwachting is een beperking op het goedkeurend oordeel wat betrekking heeft op het sociaal domein.
23	De verwachting is een beperking op het goedkeurend oordeel wat betrekking heeft op het sociaal domein.
24	De verwachting is een beperking op het goedkeurend oordeel wat betrekking heeft op het sociaal domein.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
25	Net als afgelopen jaar verwachten wij een goedkeurende verklaring.
26	Prestatielevering wel punt van aandacht
27	Dit zal echter wel spannend worden door de vaststelling van de geleverde zorg.
28	2016 was ook een goedkeurend oordeel afgegeven en er zijn verdere verbeteringen doorgevoerd. De onrechtmatigheid van de SVB zal waarschijnlijk niet van invloed zijn op het oordeel.
29	2016 was ook een goedkeurend oordeel afgegeven en er zijn verdere verbeteringen doorgevoerd. De onrechtmatigheid van de SVB zal waarschijnlijk niet van invloed zijn op het oordeel.
30	2016 was ook een goedkeurend oordeel afgegeven en er zijn verdere verbeteringen doorgevoerd. De onrechtmatigheid van de SVB zal waarschijnlijk niet van invloed zijn op het oordeel.
31	In 2016 een goedkeurend oordeel gekregen. Voor de Tijdelijke werkorganisatie Jeugd vereist dit wel de nodige aandacht.
32	Ook in 2016 heeft de accountant uiteindelijk een positief oordeel afgegeven.
33	Wij zijn in goed gesprek met de accountant. In 2016 hebben wij een goedkeurende verklaring ontvangen en ook voor 2017 worden diverse stappen gezet om dit wederom te realiseren.
34	2016 Oordeel met beperking
35	Ook in 2016 is er een goedkeurende verklaring afgegeven.
36	Over 2016 is door de accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
37	Over 2016 is door de accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
38	In 2016 is een goedkeurend oordeel door de accountant afgegeven.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
39	Ook over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
40	Over 2016 heeft de gemeente Woudenberg een goedkeurend oordeel afgegeven.
41	Uw vraag is specifiek of het sociaal domein aanleiding is. Dat geloven wij niet. Tenzij de SVB wederom een afkeuring krijgt. Dan zal het een oordeelsonthouding worden op het onderdeel sociaal domein.
42	Over 2016 een goedkeurend oordeel
43	Over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven door de accountant.
44	In 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
45	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
46	Over 2015 en 2016 hebben we een goedkeurende verklaring gekregen.
47	Over 2016 is ook een goedkeurende verklaring afgegeven.
48	In 2016 goedkeurend oordeel Sociaal Domein, wel met de nodige onzekerheid ten aanzien van een deel van de uitgaven (zoals SVB). De verwachting voor 2017 is hetzelfde.
49	Zowel over 2015 als 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven voor getrouwheid en rechtmatigheid. De bedragen zijn klein in het sociaal domein tov het begrotingstotaal, waardoor het sociaal domein beperkte invloed heeft op de strekking van de accountantsverklaring.
50	We verwachten geen bijzonderheden ten opzichten van 2016, er hebben zich in 2017 geen wijzigingen van beleid of organisatorische veranderingen voorgedaan.
51	Afgelopen twee jaar hebben wij al reeds een goedkeurende verklaringen ontvangen. Daarbij hebben op diverse terreinen omtrent de vastlegging, inrichting van systemen en rechtmatigheid ook diverse inspanningen plaatsgevonden om bepaalde processen binnen het Sociaal Domein te verbeteren. Tenslotte is er intensief overleg met de accountant omtrent de verantwoordingen van het Sociaal Domein om zaken preventief op te pakken.
52	over 2016 is een goedkeurende acc. verklaring afgegeven zonder beperking.
53	Over 2016 is goedkeurende verklaring afgegeven met een beperking. Om dit te verbeteren gaan we de prestatieverklaringen ophalen bij onze klanten (inzake PGB - SVB).
54	Omdat vele taken gedelegeerd (i.t.t. gemandateerd) zijn, werken eventuele onrechtmatigheden niet door in de gemeentelijke jaarrekening. Voor de GR'en is bijvoorbeeld de casus SVB wél een punt van zorg v.w.b. de accountantsverklaring.
55	Er is een goedkeurend oordeel over 2016 afgegeven.
56	Over 2016 is ook een goedkeurend oordeel afgegeven.
57	We hebben in 2017 wederom een kwaliteitsslag gemaakt om de betrouwbaarheid van de gegevens te verbeteren en de processen verder te stroomlijnen. De periodieke controles zijn uitgebreid. We maken ons wel grote zorgen in hoeverre we van de SVB een goedkeurende accountantsverklaring ontvangen. Dit kan zijn weerslag hebben op onze accountantsverklaring.
58	Ook in 2016 goedkeurend oordeel gekregen.
59	Verwachten goedkeurend oordeel accountant.
60	2015 en 2016 goedkeurende verklaring gehad.
61	over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
62	Zowel voor 2015 als 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven w.b. het onderdeel sociaal domein.
63	Wij zien geen aanleiding dat de accountant een niet goedkeurend oordeel zal afgeven bij de jaarrekening 2017. Ook in 2016 heeft RD een goedkeurende verklaring gekregen.
64	Ook in 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
65	Over 2016 is een goedkeurende verklaring ontvangen.
66	Voor 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven. De verwachting is dat dit ook voor 2017 zal gebeuren.
67	Er wordt veel energie gestoken in een adequate interne controle en afstemming accountants in de regio en gastheer Amersfoort
68	Over het boekjaar 2016 heeft de accountant ook een goedkeurend oordeel afgegeven.
69	Bij de jaarrekening 2016 is wel een goedkeurend oordeel afgegeven
70	Over 2016 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven aan Veenedaal.
71	zowel over 2015 als over 2016 is er een goedkeurende verklaring tijdig afgegeven.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
72	In 2016 een goedkeurende verklaring gekregen.
73	Afgelopen jaar is ook een goedkeurende verklaring afgegeven en dit jaar zijn we beter in control dan het jaar ervoor.
74	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven
75	Ook over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven en de beheersmaatregelen zijn grotendeels gelijk als in 2017
76	In 2016 is sprake geweest van een grote onzekerheid inzake de verantwoording van de Jeugdhulp, aansluiting tussen sub en centrale administratie en controle op prestatielevering. Voor wat betreft de verantwoording is sprake van een andere systematiek, namelijk resultaatfinanciering. Er zijn regionale verantwoordingsafspraken gemaakt met gemeenten en accountants. De hoofdlijn hierbij is dat bij start zorg 50% van het arrangement wordt betaald en bij behalen van de doelen (einde zorg) de tweede 50% wordt betaald. Hiernaast dient aanvullen in de "Niet uit de balans blijvende verplichting" de omvang van de 2de 50% te worden benoemd. Dit is anders dan de verantwoording van de werkelijke productie. Momenteel lopen er gesprekken met de accountants van de samenwerkende gemeenten. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat er een eenduidige afspraak wordt gemaakt. De aansluiting is tussen de sub en centrale administratie gedurende 2017 opgepakt en opgelost. De controle op de prestatielevering zal vorm worden gegeven door aan het einde van het jaar een bericht te sturen naar alle cliënten ter bevestiging van de geleverde zorg. Naar verwachting zal in het slechtste geval een verklaring met oordeelonthouding worden afgegeven t.a.v. het sociaal domein.
77	In 2016 is een verklaring gekregen met beperking. Dit in verband met het te laat vaststellen van de finale kwijting. In 2017 verwachten we op tijd de benodigde informatie te kunnen aanleveren.
78	In 2016 een goedkeurende verklaring gekregen.
79	de accountant heeft over 2016 een goedkeurende verklaring afgegeven.
80	In 2016 een goedkeurende verklaring gekregen
81	Binnen het sociaal domein ligt de focus mbt rechtmatigheid met name op de Jeugdzorg. Deze nieuwe taak heeft de afgelopen jaren diverse discussiepunten of problemen opgeleverd m.b.t. het verkrijgen van een goedkeurend oordeel. Daarbij zijn ook onderwerpen als privacy en inzet zorg door zorgaanbieders onderdeel van de discussies of verschil van inzicht. In de praktijk zien we dat zowel de accountant als de gemeentelijke medewerkers meer afstemmen en informeren, die samenwerking is meer helder/ transparant waardoor er ook minder verrassingen zijn. Processen zijn aangepast of verbeterd, een goedkeurend oordeel is wel wat verwacht wordt.
82	De afgelopen jaren is een goedkeurende verklaring afgegeven
83	ook voor 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven
84	Onzekerheid zit in een goedkeurende verklaring betreffende verantwoording van drie grote (regionale) jeugdzorginstellingen en de SVB.
85	Over 2015 en 2016 hebben we ook een goedkeurend oordeel ontvangen.
86	Over 2015 en 2016 hebben we ook een goedkeurend oordeel ontvangen.
87	Ook in 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
88	Er zijn bevindingen die mogelijk van invloed zijn op het accountantsoordeel (onzekerheden). Dit komt omdat de gemeente voor de verantwoording van de bestedingen in het kader van de Wmo en Jeugdzorg (inclusief de Pgb's) afhankelijk is van de aanlevering van de productieverantwoordingen en controleverklaringen van de Regio en/of zorgleveranciers. Dit kan een (materiele) onrechtmatigheid opleveren bij de jaarrekening 2017.
89	Voor 2015 was nog een beperking m.b.t. de regionale inkoop. In 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven. Wij verwachten dat de ingezette verbetering verder resultaat heeft.
90	Zowel voor 2015 als 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
91	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven. In het generaal verslag van cluster sociaal van onze interne accountantsdienst ACAM heeft geen verbetermaatregelen aangedragen.
92	Zowel over 2015 en 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
93	Niet te verwachten
94	Dit is tot nu toe steeds het geval geweest, er is geen aanleiding om aan te nemen dat dit in 2017 anders zou zijn.
95	op basis van de informatie die beschikbaar wordt gesteld om de kosten van het sociaal domein te kunnen beheersen en daarnaast is de kwaliteit van vastlegging van een dusdanig niveau dat er geen reden is voor de accountant om een afkeurend oordeel te geven.
96	Voor de jaarrekening 2017 is er geen reden om te veronderstellen dat er geen goedkeurende verklaring wordt afgegeven.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
97	In 2016 hebben wij een goedkeurend oordeel ontvangen van de accountant, dit verwachten we ook in 2017. Met name door de afname van de pgb lasten zijn onze onzekerheden in 2016 gehalveerd tov 2015. De problematiek bij de SVB is nog altijd niet opgelost, gemeenten liften hierop mee. Ook in 2017 verwachten wij een dalende tendens in de pgb's. De verantwoording van onze nieuwe inkoop wmo obv lumpsumfinanciering is in 2017 nieuw en daarmee nog onbekend wat de uitkomst wordt.
98	ja ook in 2016 hebben we een goedkeurend oordeel ontvangen
99	Er is tot nu toe geen aanleiding om te denken dat er geen goedkeurende verklaring komt (n.a.v. de interim controle en controle jaarrekening 2016).
100	We trekken op in regionaal verband. Gezamenlijk wordt drukgezet op tijdige levering van ACV's door zorgaanbieders.
101	In 2016 is er een verklaring met oordeelonthouding afgegeven voor het sociaal domein. In 2017 is dit niet de verwachting omdat er is ingekocht op basis van een budgetplafond. Daarbij wordt verantwoord op basis van KPI's in plaats van productieverantwoordingen.
102	Voor de jaarrekening hadden we al een goedkeurende verklaring voor zowel getrouwheid als de rechtmatigheid.
103	ook in 2016 goedkeurende verklaring
104	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
105	Over 2016 is een goedkeurend oordeel van de accountant ontvangen
106	over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
107	Er is veel aandacht om de zorgkosten te kunnen beheersen, waardoor onze vastlegging goed gebeurt en geen reden is om te denken dat er geen goedkeurende verklaring verstrekt zou worden.
108	In 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
109	De verwachting is dat net als over 2016 een goedkeurende verklaring wordt afgegeven. In 2016 heeft de accountant een opmerking geplaats bij de controle op de rechtmatigheid van de PGB's. Hiervoor is in 2017 een aanvullend traject gestart zowel voor de PGB's jeugdhulp als PGB's Wmo.
110	Vorige jaren is telkens een goedkeurend oordeel afgegeven bij de jaarrekening. Wel zijn sommige onderdelen destijds als onzekerheid opgenomen in het verslag van de accountant.
111	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
112	Wij verwachten evenals in 2015 en 2016 een goedkeurende verklaring te krijgen.
113	In 2016 een goedkeurend oordeel.
114	In 2016 een goedkeurend oordeel.
115	In 2016 is ook een goedkeurend oordeel ontvangen
116	Over 2016 is een goedkeuren oordeel afgegeven. Een en ander is wel mede afhankelijk van een goedkeurende verklaring voor externe partijen zoals de SVB en BVO (regionale jeugdzorg).
117	Over 2016 is een goedkeuren oordeel afgegeven. Een en ander is wel mede afhankelijk van een goedkeurende verklaring voor externe partijen zoals de SVB en BVO (regionale jeugdzorg).
118	We hebben in 2016 een goedkeurende verklaring gekregen.
119	Het probleem is dat de zorgaanbieders laat hun gegevens (facturen) aan de gemeente aanleveren incl. de accountantsverklaring. Daarnaast zijn we afhankelijk van de SVB en de RIGG (jeugdzorg). Ook de prestatielevering blijft een punt van aandacht van onze accountant.
120	Over 2016 is door de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven.
121	Over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
122	In 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
123	In 2016 is ook voor beide onderdelen (getrouwheid en rechtmatigheid) een goedkeurende verklaring verkregen. Er zijn geen gewijzigde omstandigheden. Daarom wordt voor 2017 ook een goedkeurende verklaring verwacht.
124	We gaan er vanuit dat na het verkrijgen van een goedkeurende verklaring over 2016 dit ook voor 2017 het geval zal zijn. De verantwoordingsinformatie komt steeds eerder beschikbaar en de kwaliteit van de informatievoorziening wordt elk jaar iets beter
125	Er is over de afgelopen twee jaar een goedkeurende verklaring ontvangen.
126	Over 2016 is een goedkeurend oordeel gegeven.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
127	Ten aanzien van een goedkeurend oordeel van de accountant zijn we sterk afhankelijk van derden. Bij een aantal grote zorgaanbieders en de SVB is het onzeker dat wij kunnen bouwen op hun controle verklaringen. Echter in 2016 heeft dit niet geleid tot een afkeurend oordeel van de accountant.
128	In 2016 hebben wij een goedkeurende accountantsverklaring ontvangen.
129	ook goedkeurend oordeel over 2015 en 2016.
130	In 2016 heeft de accountant ook een goedkeurend oordeel over het SD afgegeven (onzekerheid beperkte zich tot 50% van de PGB beschikte middelen)
131	Goede hoop op een goedkeurende verklaring, evenals in 2016. Het zal spannend worden want we zijn afhankelijk van de zorgaanbieders en de SVB
132	Zowel in 2015 als in 2016 hebben we een goedkeurende verklaring gekregen. We zullen voor 2017 dezelfde systematiek hanteren dus de verwachting is dat we ook nu een goedkeurende verklaring zullen krijgen. Maar het blijft een spannende exercitie.
133	In 2016 hebben we ook een goedkeurende verklaring gehad. Er is geen reden om aan te nemen dat dit in 2017 anders zal zijn.
134	Zoals in 2016
135	Evenals over 2015 en 2016 verwachten we middels finale afrekeningen met zorgaanbieders tot een goedkeurende verklaring te kunnen komen.
136	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven
137	In 2016 is er een goedkeurend oordeel afgegeven. In 2017 werken we met het ggk-electronisch berichtenverkeer. De impact hiervan voor de accountantscontrole is op dit moment nog niet duidelijk.
138	De gemeente Werkendam verwacht, net als bij de jaarrekening 2016, dat de accountant ook bij de jaarrekening 2017 een goedkeurend oordeel zal afgeven.
139	Voor 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven voor de gehele jaarrekening. Voor 2017 verwachten wij dezelfde uitkomsten. Met name de niet goedkeurende verklaring van de SVB van de afgelopen jaren baart ons zorgen.
140	In 2015 en 2016 heeft de gemeente Landerd een goedkeurende verklaring ontvangen. Daarnaast is er altijd in een vroeg stadium overleg met de eigen accountant en die van de samenwerkende gemeenten.
141	Voor 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
142	Er is over 2016 ook een goedkeurende verklaring afgegeven.
143	Net als in 2015 en 2016 verwachten we in 2017 dat bij de jaarrekening betrouwbare cijfers te kunnen opleveren voor het sociaal domein zodat de accountant net als in 2015 en 2016 een goedkeurend oordeel kan afgeven.
144	Over 2016 is een goedkeurende verklaring ontvangen.
145	Ook over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
146	Over 2016 is ook een goedkeurend oordeel afgegeven.
147	Over 2016 is ook een goedkeurend oordeel afgegeven.
148	Over 2016 is een goedkeurende verklaring ontvangen. Naar mijn inschatting is het proces in 2017 beter op orde dan in 2016 het geval was
149	In 2016 heeft de gemeente Sittard-Geleen een goedkeurende verklaring gekregen. Voor 2017 is er op dit moment nog een onzekerheid door de wijziging van de inkoopssystematiek en het declaratieprotocol tussen gemeenten en zorgaanbieders.
150	Een en ander is - net als over 2015 en 2016 - afhankelijk van ontwikkelingen bij de SVB en de mate waarin aanvullend op de accountantsverklaringen van de zorgaanbieders (ZIN) aanvullende maatregelen noodzakelijk / wenselijk zijn om de prestatielevering vast te stellen.
151	Tevens in 2016 goedkeurende verklaring.
152	over 2016 is een goedkeurend oordeel gegeven door de accountant.
153	De gemeente Hellendoorn heeft in 2016 wel een afkeurende controleverklaring ontvangen met betrekking tot de getrouwheid en de rechtmatigheid, maar dit werd veroorzaakt door geconstateerde fouten in de Grondexploitatie en de wet Appa. Daarop zijn in 2017 aanvullende maatregelen getroffen. Het Sociaal Domein alleen zou niet tot een afkeurende controleverklaring hebben geleid, al was er wel een aantal fouten (o.a. SVB).

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
154	Oordeel van de accountant bij de jaarrekening hangt niet alleen af van het sociaal domein. Veel te vroeg om nu te kunnen beantwoorden. Bij de jaarrekening 2016 heeft de accountant een verklaring met beperking voor rechtmatigheid afgegeven. Ook hier geldt dat dit niet alleen betrekking heeft op het sociaal domein. De grootste post heeft betrekking op de besteding van de persoonsgebonden budgetten, waarbij de controleverklaring van de auditdienst van de SVB als basis is genomen. Wij nemen deel aan landelijke werkgroepen inzake de persoonsgebonden budgetten om de uitvoering bij een tussen ketenpartners te optimaliseren.
155	In 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven door de accountant.
156	Over 2016 is, dankzij forse inspanningen van de organisatie en aanvullende controlewerkzaamheden, een goedkeurende oordeel afgegeven.
157	Er is geen aanleiding om aan te nemen dat dit ineens anders zou zijn dan voor de jaarrekening 2016 het geval was.
158	2016 goedkeurend oordeel ontvangen
159	voor 2016 hebben we een goedkeurende verklaring gekregen, wij verwachten dit voor 2017 te kunnen voortzetten
160	Over 2016 heeft de gemeente ook een goedkeurend oordeel ontvangen.
161	In 2016 is er een goedkeurend oordeel afgegeven. Er zijn in 2017 geen hele grote (onverwachte) wijzigingen geweest, dus ook voor 2017 verwachten we een goedkeurende verklaring.
162	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven over de jaarrekening.
163	Over 2016 hebben wij een verklaring met beperking gekregen, hoofdzakelijk a.g.v. het Sociaal Domein. De verwachting is dat beheersingsmaatregelen er toe leiden dat de onzekerheid in de jaarrekening afneemt, waardoor minimaal dezelfde uitkomsten wordt verwacht. We kunnen dit niet geheel wegnemen, doordat een deel bij de SVB ligt.
164	Zowel in 2015 als 2016 een goedkeurend oordeel ontvangen. Verwachting is hetzelfde voor 2017.
165	Conform oordeel 2016, geen grote veranderingen worden verwacht.
166	Evenals in 2016 verwachten we ook dit jaar weer een goedkeurende verklaring.
167	In 2015 en 2016 heeft de accountant een goedkeurend oordeel afgegeven. De interne processen zijn dusdanig op orde dat de accountant het recht op zorg, de omvang van de zorg en de betaling van de zorg op een goede manier kan controleren. De levering van de zorg kan niet binnen de reguliere processen (het berichtenverkeer) worden vastgesteld, waardoor de rechtmatigheid voor een groot deel niet kan worden bepaald. Dit levert een onzekerheid binnen de jaarrekening op. Omdat voor de vaststelling van levering van zorg volgens het landelijke controleprotocol volledig wordt uitgegaan van de rapportages van de aanbieders, zit hier een risico in dat slechts in zeer geringe mate door gemeenten zelf kan worden beïnvloed.
168	Over 2016 heeft de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven. Over 2017 verwachten wij wederom een goedkeurende verklaring.
169	Over 2016 heeft de accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
170	Over 2015 en 2016 is door onze accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
171	Vorig jaar ook een goedkeurende verklaring gehad van de accountant; vooralsnog geen reden dat dit jaar niet zo zal zijn.
172	Voor 2016 ook een goedkeurend oordeel ontvangen.
173	voorgaande jaren ook al een goedkeurende verklaring ontvangen.
174	in 2016 ook een goedkeurend oordeel afgegeven door de accountant
175	Conform goedkeuring 2016
176	2016 was een goedkeurende verklaring
177	Voor 2016 heeft de accountant een goedkeurend oordeel gegeven wel met enkele aandacht- en verbeterpunten. Dit is meegenomen in de dagelijkse praktijk en moet voor de jaarrekening 2017 leiden tot een nog snellere afhandeling van de accountantscontrole.
178	Over 2016 hebben we een goedkeurend oordeel ontvangen
179	Ook voor 2016 is een goedkeurend oordeel door de accountant afgegeven.
180	Over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven. Wij hebben geen aanleiding te veronderstellen dat dit in 2017 niet het geval zou zijn.
181	Over 2016 is ook een goedkeurend oordeel verkregen.
182	2016 een goedkeurend oordeel met beperking geen maatregelen getroffen
183	in 2016 ook goedkeurende verklaring ontvangen

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
184	In 2016 hebben we een goedkeurde verklaring gehad en er zijn in 2017 geen nadelige omstandigheden die een negatief invloed kunnen hebben op 2017. Daarnaast, hanteert de gemeente ook een Controle protocol.
185	Over 2016 is een verklaring met beperking ontvangen.
186	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
187	in 2016 is ook een goedkeurende verklaring afgegeven.
188	Ten aanzien van een goedkeurend oordeel van de accountant zijn we sterk afhankelijk van derden. Bij een aantal grote zorgaanbieders en de SVB is het zeer onzeker dat wij kunnen bouwen op hun controle verklaringen. Echter in 2015 en 2016 heeft dit niet geleid tot een afkeurend oordeel van de accountant op de gemeente rekening.
189	Op basis van de jaren 2015 en 2016 en recent gevoerde gesprekken met de accountant n.a.v. de interimcontrole concluderen wij dat we op de goede weg zijn. We kunnen nu een en ander verbeteren zodat we meer kunnen steunen op onze interne processen, waardoor we minder afhankelijk worden van derden.
190	In 2016 is ook een goedkeurend oordeel afgegeven.
191	De ambitie is een goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid (net als 2015 en 2016)
192	Over 2016 is een goedkeurende verklaring ontvangen.
193	Afhankelijk van een aantal grote zorgaanbieders, maar er wordt alles aan gedaan om een goedkeurende verklaring te verkrijgen.
194	Afhankelijk van externe zorgaanbieders, maar er wordt alles aan gedaan om een goedkeurende verklaring te krijgen.
195	Over 2016 hebben wij, ondanks de onzekerheden bij o.a. de SVB, toch een goedkeurend oordeel gekregen. Wij verwachten daarmee voor 2017 ook een goedkeurend oordeel.
196	Afhankelijk van externe zorgaanbieders, alles wordt in het werk gesteld om tot een goedkeurende verklaring te komen.
197	Uiteraard zijn we afhankelijk van de aanlevering van enkele grote jeugdzorg aanbieders, maar in regionaal verband wordt er alles aan gedaan om dit te laten slagen.
198	In tegenstelling tot het jaar 2015 hebben wij over het jaar 2016 met veel moeite een goedkeurende verklaring van de accountant gekregen. Naar verwachting zou het in 2017 ook moeten lukken. Hierbij de kanttekening dat wij dit jaar een andere accountant hebben, die mogelijk andere inzichten heeft.
199	Over 2016 is een niet goedkeurende verklaring afgegeven (mede door de SVB). Door de gemeente zelf zullen er in 2017 aanvullende/extra onderzoeken worden uitgevoerd.
200	De afgelopen jaren hebben de uitgaven voor het Sociaal Domein niet geleid tot een niet goedkeurend oordeel. Er is geen aanleiding om aan te nemen dat dat voor 2017 anders zal zijn.
201	In 2016 is er een goedkeurend oordeel afgegeven. In 2017 werken we met het ggk-electronisch berichtenverkeer. De impact hiervan voor de accountantscontrole is op dit moment nog niet duidelijk.
202	Wij hebben sinds 2015 altijd een goedkeurende verklaring ontvangen. En op dit moment zijn er geen aanleidingen dat er in 2017 we moeten vrezen voor een afkeurende verklaring.
203	Ja, goedkeurende verklaring over 2016 gekregen. Zie geen reden waarom dit in 2017 niet gaat gebeuren.
204	In 2016 heeft de accountant een goedkeurend oordeel afgegeven en de verwachting is dat dit ook in 2017 het geval zal zijn.
205	net als voor het boekjaar 2016 hanteren wij de volgende maatregelen: 1. Intensief overleg en afstemming over het borgen van rechtmatigheid op regionaal niveau en 2. Opstellen interne stappenplan binnen de gemeente; 3. Tijdig overleg met accountant en alle partijen obv ervaringen over 2016.
206	Maar met accountants weet je maar nooit.
207	verklaring over 2016 was goedkeurend, geen redenen bekend om te verwachten dat dit over 2017 niet het geval zal zijn.
208	Afgelopen 2 jaar is ook een goedkeurende verklaring ontvangen. Wij verwachten hierin geen verandering.
209	Ook over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
210	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
211	De accountant heeft zowel de jaarrekening 2015 als ook 2016 van een goedkeurende verklaring voorzien. Verwacht wordt dat hier voor de jaarrekening 2017 geen wijziging in optreedt.
212	Over 2016 is een goedkeurend oordeel gegeven.
213	Het hangt nog steeds erg af van de zorgaanbieders, indien zij geen goedkeurende verklaring ontvangen, werkt dit direct door bij ons. Op basis van vorig jaar heb ik nu verwachting b aangegeven.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
214	Over 2016 hebben we kantjeboord een goedkeurend oordeel ontvangen. We hadden in 2016 een goedkeuringstolerantie voor onzekerheden van € 3.681.000,00. Het totaal aan onzekerheden bedroeg € 3.631.500,00. We verwachten dit jaar (2017) ongeveer dezelfde situatie. Het is nu nog niet te voorspellen naar welke kant het kwartje gaat vallen. Voorlopig zijn we er daarom van uitgegaan dat de situatie over 2017 gelijk is als die over 2016.
215	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven. Mede door aanvullende interne controle werkzaamheden.
216	Zowel in 2015 als in 2016 hebben we een goedkeurende verklaring ontvangen op de uitvoering sociaal domein.
217	over 2016 is een goedkeurend oordeel ontvangen
218	Over 2016 hebben we een goedkeurende accountantsverklaringen ontvangen. Voor 2017 verwachten/hopen wij op hetzelfde resultaat. Veel hangt echter opnieuw af van tijdelijk aanleveren van goedkeurende accountantsverklaringen van zorgaanbieders. Ook spelen de perikelen rondom SVB een belangrijke rol.
219	In 2016 is er een goedkeurend oordeel afgegeven. In 2017 werken we met het ggk-electronisch berichtenverkeer. De impact hiervan voor de accountantscontrole is op dit moment nog niet duidelijk.
220	Over 2016 en 2015 is ook een goedkeurende controle verklaring afgegeven door de accountant.
221	over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven
222	De jaarrekening 2016 is goedgekeurd. Wij zien geen aanleiding dat dit voor 2017 anders zal zijn.
223	Over 2015 en 2016 is door onze accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
224	Dit is natuurlijk nooit met zekerheid vooraf aan te geven.
225	In 2016 is een goedkeurende verklaring ontvangen. Sinds dien zijn de interne controle maatregelen verder uitgewerkt en geïmplementeerd
226	In 2016 is een goedkeurend oordeel gegeven t.a.v. getrouwheid en een oordeel met beperking t.a.v. rechtmatigheid. De beperking zat in de naleving Europese regelgeving aanbestedingen.
227	Goedkeurende verklaring over 2016.
228	Over 2016 is ook een goedkeurend oordeel afgegeven. Met zorgaanbieders zijn we in gesprek over de aanlevering gegevens over 2017 en intern zijn de verbeterpunten n.a.v. de jaarrekening 2016 ook opgepakt. Dit moet leiden tot wederom een goedkeurende verklaring.
229	Over 2016 heeft de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven met betrekking tot de getrouwheid en een beperking met betrekking tot de rechtmatigheid afgegeven (i.v.m. onrechtmatigheden in de aanbestedingen).
230	Goedkeurende verklaring over 2016.
231	Over 2015 en 2016 heeft de gemeenten een goedkeurende controleverklaring gekregen. Verbeteringen in het interne controleproces vinden nog steeds plaats, zodat de verwachting is dat een goedkeurende controleverklaring 2017 geen problemen hoeft op te leveren.
232	Het wel of niet afgeven van een goedkeurend oordeel is, net als voorgaande jaren, sterk afhankelijk van externe partijen (zorgaanbieders en SVB).
233	Evenals in 2015 en in 2016 waar ook een goedkeurend oordeel werd afgegeven.
234	Accountant heeft de verwachting uitgesproken te kunnen komen tot een goedkeurende verklaring.
235	Ook in 2015 is hier geen probleem over geweest mbt het sociaal domein.
236	Bij de jaarrekening 2016 is ook een goedkeurende verklaring afgegeven door de accountant.
237	In 2016 een verklaring met beperking, voornamelijk door geen goede verklaring van de SVB. In 2017 hebben we een plan van aanpak opgesteld om te komen tot een goedkeurden verklaring. De verwachting is dan ook dat we een goedkeurende verklaring krijgen.
238	In 2015 en 2016 al een goedkeurend oordeel ontvangen.
239	Over het jaar 2016 is door onze accountant een goedkeurende verklaring afgegeven bij onze jaarrekening en wij zien geen aanleiding dat dit voor 2017 anders zal zijn.
240	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven
241	De gemeente heeft over de jaarrekening 2016 een goedkeurende verklaring ontvangen. De verwachting is dat ook over de jaarrekening 2017 een goedkeurende verklaring zal worden afgegeven door de accountant.
242	Over 2016 is van de accountant een goedkeurend oordeel gegeven.
243	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
244	Over 2016 heeft de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven tav de jaarstukken

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
245	accountant heet over 2016 goedkeurende verklaring afgegeven.
246	Over 2016 is een verklaring met een beperking afgegeven vanwege onrechtmatigheden binnen de inkoop (concernbreed en niet sociaal domein).
247	Over 2015 en 2016 is door onze accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
248	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven. Er zijn geen aanwijzingen dat dit voor 2017 anders zal zijn.
249	Voorgaande jaren ook goedkeuring door accountant. Dit wordt dit jaar weer verwacht. De grip op de realisatie en beschikbare middelen is alleen maar beter geworden.
250	Over 2016 geen goedkeurend oordeel ontvangen. Verbeteringen / maatregelen t.o.v. 2016: verdere implementatie van het berichtenverkeer (o.a. vollediger cliëntdossiers), extra controlemaatregelen op gebied van PGB's én we verwachten een verbetering van de verantwoording vanuit de SVB.
251	In 2016 is er ook een goedkeurend oordeel afgegeven.
252	zoals voorgaande jaren
253	Maken duidelijke afspraken met accountant en zorginstellingen.
254	Net zoals in 2016 streven we naar een goedkeurende verklaring
255	In 2016 kregen we geen goedkeurende verklaring door het ontbreken van accountantsverklaringen bij de grootste zorgaanbieders. In 2017 doen we er alles aan (in samenwerking met Sociaal Domein Fryslan) om dat nu te voorkomen. Als alles volgens plan verloopt krijgen we dit jaar een goedkeurende verklaring.
256	Ook over 2016 heeft de accountant een goedkeurend oordeel gegeven.
257	Voorgaande jaren was de beoordeling ook goedkeurend.
258	Over de jaren 2015 en 2016 is een goedkeurende verklaring ontvangen. Eventuele aanbevelingen van de accountant zijn overgenomen.
259	over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven
260	Ik verwacht een goedkeurende verklaring net als in 2016
261	In 2016 een goedkeurend oordeel en de verwachting is dat dit in 2017 weer zo zal zijn.
262	ook over 2016 is een goedkeurend oordeel gegeven.
263	Over 2016 is er een goedkeurende verklaring afgegeven door de accountant. Wij verwachten dat dit ook voor 2017 het geval zal zijn.
264	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
265	Zowel in 2015 als 2016 goedkeuring ontvangen
266	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven. Op basis van de door de accountant verstrekte adviezen en verbeterpunten bij de jaarrekening 2016 zijn de interne beheersmaatregelen nog verder aangescherpt. We hebben dan ook geen reden te veronderstellen dat hier in 2017 iets wezenlijk anders zal zijn.
267	Dit is de afgelopen jaren ook gebeurd
268	goedkeurende verklaring is in 2016 afgegeven
269	Over 2015 en 2016 is door onze accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
270	Over 2016 ook een goedkeurend oordeel ontvangen
271	ook over 2016 een goedkeurende verklaring ontvangen.
272	In 2016 heeft de gemeente een goedkeurende verklaring gekregen. Voor 2017 zal dezelfde aanpak worden gekozen als voor 2016.
273	Over het jaar 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven door de accountant. Gezien het feit dat er wederom (kleine) verbetermaatregelen in het proces zijn aangebracht, verwachten wij dat we voor 2017 ook een goedkeurend oordeel kunnen behalen. Tegelijk constateren we ook dat de accountant aanvullende eisen stelt en de lat steeds hoger legt. Dit laatste is een zorgelijke ontwikkeling omdat op deze manier meer zorggeld in controles en vastleggingen komt te zitten en minder geld besteed kan worden aan de cliënt.
274	De SVB heeft beterschap beloofd bij het verkrijgen van een goedkeurende verklaring, waardoor de budgetten PGB niet langer meetellen als zijnde "niet vast te stellen of deze rechtmatig zijn besteed"
275	Over 2016 hebben wij een goedkeurende verklaring van onze accountant ontvangen.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
276	Over 2015 en 2016 is ook een goedkeurend oordeel afgegeven
277	Over 2015 en 2016 hebben wij een "schone" controleverklaring gekregen van onze accountant. Aangezien wij continue gewerkt hebben aan doorontwikkeling van systemen en procedures en er steeds meer "omzet" via de zorgapplicatie GWS loopt, is er alle reden voor optimisme.
278	De verantwoording over 2017 is wederom verbeterd t.o.v. 2016 (waarbij we een goedkeurende verklaring van onze accountant hebben ontvangen).
279	Ik verwacht net als bij de jaarstukken 2016 een goedkeurende verklaring te ontvangen.
280	In 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven over het Sociaal Domein. Ik verwacht dat dit ook in 2017 het geval zal zijn, aangezien de administratie Sociaal Domein verder is ontwikkeld. Zo wordt er nu o.a. gewerkt met het standaard berichtenverkeer.
281	Over 2016 is ook een goedkeurende verklaring afgegeven.
282	Behoeft geen nadere toelichting
283	wij hebben over 2016 een goedkeurende verklaring gehad. We hebben inmiddels stappen gemaakt en zien geen reden waarom we de verklaring over 2017 niet zullen ontvangen. Wel hebben wij een wisseling gehad van accountant, doordat de contractduur afliep.
284	Ik verwacht dat de gemeente er in slaagt om de aanbevelingen van de accountant uit te voeren. Blijft staan dat Woerden als PGB-gemeente een grotere onzekerheid houdt op de besteding van de PGB's.
285	Zowel voor 2015 als 2016 is een goedkeurende verklaring ontvangen
286	Met de accountant is een sluitend pakket aan maatregelen afgesproken om tot een goedkeurende verklaring te komen. Onzekere factor is de prestatie van de SVB mbt PGB waarvoor aanvullende maatregelen nodig zijn waarbij het de vraag is of dit voldoende is voor de accountant.
287	De verwachting is dat de accountant net als voorgaande jaren een goedkeurende oordeel zal afgeven.
288	Voor 2015 en 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
289	Over 2015 en 2016 is door onze accountant een goedkeurend oordeel afgegeven.
290	Over 2016 is een goedkeurend oordeel ontvangen met betrekking tot het sociaal domein.
291	Voor 2016 was er geen goedkeurende verklaring. Het sociaal domein is o.a. één van de redenen hiervan. Voor o.a. het Sociaal Domein is in 2017 een verbeterplan opgesteld die moet leiden tot een goedkeurende accountantsverklaring voor gemeente Uithoorn.
292	Voor 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven.
293	Over 2016 hadden we ook een goedkeurende verklaring.
294	In 2016 hadden we een goedkeurend oordeel. In 2017 zijn verder verbeteringen doorgevoerd waardoor we voor 2017 ook een goedkeurend oordeel verwachten.
295	Over 2016 is ook een goedkeurende verklaring ontvangen.
296	Conform eerdere jaren is de verwachting dat de accountant een goedkeurend oordeel afgeeft.
297	zoals ook in 2016
298	Over 2016 is een goedkeurend oordeel afgegeven.
299	Uit reguliere afstemming met de accountant blijkt dat wij in control zijn en een goedkeurend oordeel mogen verwachten. 2016: goedkeurende verklaring
300	Er vindt ten tijde van opstelling van de jaarstukken periodiek overleg plaats met de accountant van de Regio, waar deze taken zijn ondergebracht. Hierdoor kan onze accountant zich een goed beeld vormen van onze verwerking. Daarom verwachten we, gelijk aan 2016, een goedkeurende verklaring voor wat betreft dit onderdeel.
301	Voor 2016 is een goedkeurend oordeel van de accountant ontvangen.
302	Over 2016 is ook een goedkeurend oordeel afgegeven.
303	GR'en sociaal domein (WMO en Participatie) hebben in eerder jaren niet altijd een goedkeurende verklaring gehad. Dit heeft geen invloed gehad op het oordeel voor de gemeente.
304	De jaarrekening 2015 en 2016 was ook voorzien van een goedkeurend oordeel. Er is niet de verwachting dat dit voor 2017 niet het geval is.
305	Ook over 2016 is een goedkeurende verklaring van de accountant ontvangen.
306	Over 2015 en 2016 hebben we ook goedkeurende verklaringen ontvangen en we raken steeds meer in control. Er zijn geen aanwijzingen dat er voor 2017 een niet goedkeurende verklaring zou worden ontvangen.

b. Ik verwacht dat de accountant wel een goedkeurend oordeel zal afgeven

#	Gevraagde toelichting
307	2016 was een goedkeurend oordeel.
308	Bij de jaarrekening 2016 hebben wij ook een goedkeurende verklaring ontvangen. Er hebben in 2017 geen wijzigingen in processen plaatsgevonden die aanleiding geven op de verwachtingen m.b.t. 2017 te heroverwegen.
309	Uitgangspunt is elk jaar het verkrijgen van een goedkeurende verklaring. Gegeven de progressie over 2015 en 2016 gecombineerd met de genomen beheersmaatregelen maakt dat er geen reden is om geen goedkeurende verklaring te verwachten.
310	Ook over 2015 en 2016 is een goedkeurende controleverklaring afgegeven.
311	In 2016 hebben heeft gemeente Noordenveld een goedkeurende accountantsverklaring ontvangen en de verwachting is dat in 2017 de gemeente ook weer een goedkeurende verklaring gaat ontvangen.
312	Voor 2016 is ook een goedkeurende accoiuntantsverklaring afgegeven. De onzekerheden in het oordeel 2016 (o.a. SVB en kleine zorgaanbieders WMO) zijn voor dit jaar grotendeels ondervangen.
313	We zijn verder dan in 2016 en ook in 2016 is een goedkeurend oordeel ontvangen.
314	In 2016 heeft de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven ook voor 2017 is de verwachting dat de verklaring goedkeurend van oordeel zal zijn.
315	Geen opm.
316	Over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven. Ook over 2017 wordt een goedkeurende verklaring verwacht.
317	Over 2016 is geen goedkeurende verklaring afgegeven. Met name extra inzet (borging) op de prestatielevering zal naar verwachting over 2017 hieraan bijdragen.
318	Ook voor 2016 is door de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven.
319	Ik mis antwoord c: hier valt nog niets over te zeggen
320	Over 2016 hebben we een goedkeuring gekregen en verwachten dit ook over 2017.
321	Dit is in lijn met de boekjaren 2015 en 2016. Wij hebben geen signalen van GR Avres (Participatie) en DGJ/ Service-organisatie Jeugd hierover ontvangen.
322	In 2016 hebben wij ook een goedkeurende verklaring gekregen. We verwachten dat dit voor 2017 ook het geval zal zijn.
323	Ook in 2016 hadden we een goedkeurende verklaring, en in de veronderstelling dat de problematiek rondom SVB/PGB kleiner wordt, is de kans groter dat er weer een goedkeurende accountantsverklaring komt.
324	de afgelopen jaren hebben wij ook een goedkeurende verklaring gehad. Soms wel met moeite, echter gaat het steeds beter/soepeler dus verwachten wij voor 2017 geen probleem.
325	Het sociaal domein komt beter op orde
326	In 2016 is een goedkeurende verklaring gekregen. De verwachting (hoop) is dat we dit jaar hetzelfde oordeel krijgen.
327	over 2016 ook een goedkeurend oordeel
328	Over 2015 en 2016 hebben we ook goedkeurende verklaringen van de accountant ontvangen en we hebben geen reden te veronderstellen dat hier in 2017 iets wezenlijk anders zal zijn. De interimcontrole van de accountant geeft daarvoor ook geen aanleiding.
329	net als in 2016
330	Zowel over 2015 en 2016 is er een goedkeurend oordeel afgegeven.
331	Enig punt van aandacht, is prestatielevering. Deze kan onze accountant niet in alle gevallen vaststellen, waardoor er onzekerheid zal optreden. De verwachting is dat deze onzekerheid niet zal leiden tot een afkeurende verklaring (net zoals 2016).
332	Over 2015 en 2016 hebben we een goedkeurende verklaring gehad. Het zou erg teleurstellend zijn als dat in 2017 niet zou lukken. Er is ook geen aanleiding om dat te verwachten
333	wel afhankelijk van de aanlevering van de prod verantwoordingen
334	Over 2016 is een goedkeurende verklaring afgegeven. De AO-IC is nadien verder ontwikkeld en verbeterd. Wij verwachten wel dat de aanloopproblemen in het zogeheten Berichtenverkeer (iWmo en iJW) extra inspanningen zullen vergen om tot een goedkeurende verklaring te komen. Dit zal zowel vanaf de gemeentelijke kant gelden alsook vanaf de kant van de zorgaanbieders.